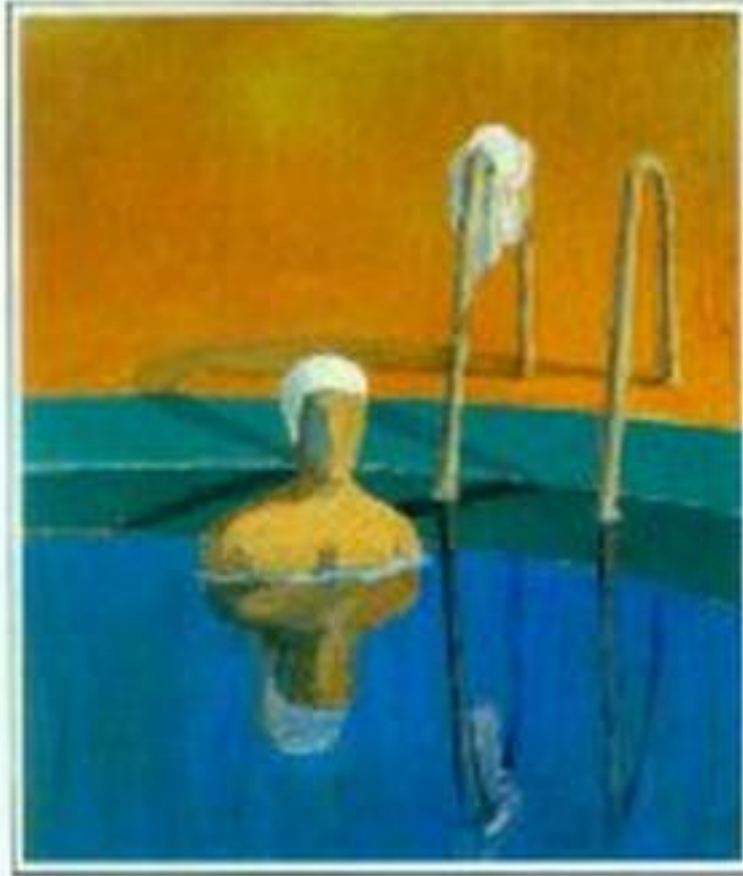

AYRILIK VALSİ Milan Kundera

Türkçesi
AYIEN ERDOĞ

AYRILIK VALSİ

Milan Kundera

ROMAN

Türkçesi

AYDIN EMEÇ

CAN YAYINLARI Ltd. Şti,

Babiâli Caddesi, Sıhhiye Apartmanı, No. 19/2, Cağaloğlu, İstanbul

Telefon: 528 61 13

BİRİNCİ GÜN

1

Sonbahar başlıyor ve ağaçlar sarıya, kırmızıya, kahve-rengine dönüşüyor; güzelim vadiciğin ortasındaki küçük kaplıca kenti, bir yangınla çevrelenmiş gibi. Kemerli avluda, kadınlar gidip geliyorlar, kaynaklara doğru eğiliyorlar. Çocuk doğuramayan kadınlar bunlar, kaplıcama sularında, doğurganlık bulmayı umuyorlar.

Buraya gelenler arasında erkek çok daha az, ama yine de birkaç kişi görülüyor, çünkü söylendiğine göre sular, doğurganlık sağlayan erdemlerinin yanı sıra kalbe de iyi geliyor. Her şeye karşın, bir erkek hastaya dokuz dişi düşüyor ve bu durum, hastabakıcı olarak çalışan ve kısırlıklarını gidermeye gelmiş kadınların yüzme havuzuna bakan genç, bekâr kızı çileden çıkarıyor!

Ruzena burada doğdu; babası ve annesi de burada. Bu yerden, bu iğrenç kadın yığınınından kurtulabilecek mi?

Günlerden pazartesi, işgünü sona ermek üzere. Bir çarşafa sarmak, dinlenecekleri yatağa yatırmak, yüzlerini silip gülümsemek gereken birkaç şişman kadından başka kimse yok.

Telefon edecek misin?" diye soruyorlar Ruzena* ya meslektaşları. Biri etine buduna dolgun kırıklık bir kadın, öbürü daha genç ve zayıf.

“Neden etmeyecekmişim?” diyor Ruzena.

“Hadi! Korkma!” diye karşılık veriyor kırkılık kadın, onu hemşirelerin dolaplarının, masalarının ve telefonlarının bulunduğu vestiyer bölmelerinin arkasına götürüyor.

“Onu evinden aramalısın,” diyor zayıfı, sinsice ve birlikte kıkırdıyorlar.

9

Tiyatronun telefon numarasını biliyorum,” diyor Ruze-na, gülmeleri yatıştıığında.

Tatsız bir konuşma oldu. Adam telefonda Ruzena'nın sesini işitir işitmez, dehşete düştü.

Kadınlar onu hep korkuturdu; yine de hiçbiri ona inanmazdı ve sözlerinde hoş gitmek isteyen bir adamın alaycılığından başka şey bulmazlardı.

“Nasılsın?” diye sordu.

“Pek iyi değilim,” karşılığını verdi genç kadın.

“Nen varr

“Seninle konuşmam gerek.” dedi genç kadın, dokunaklı bir sesle:

Yıllardan beri korkuyla beklediği dokunaklı ses buydu işte.

“Ne?” diye sordu boğuk bir sesle.

Genç kadın yineledi: “Seninle mutlaka konuşmam gerek.”

“Ne oluyor?”

“İkimizi ilgilendiren bir şey.”

Adam konuşamıyordu. Az sonra yineledi: “Ne ölüyor?”

“Altı haftalık bir gecikmem var.”

Adam kendini tutmak için büyük bir çaba harcayarak:

“Bir şey değildir kuşkusuz,” dedi. “Ara sıra olur ve hiçbir önemi yoktur.”

“Hayır, bu kez tamam.”

“Olamaz. Kesinlikle olamaz. En azından, benimle ilgili olamaz.”

Kadın kırılmıştı.

“Beni ne sanıyorsun sen?”

Onu kırmaktan çekiniyordu, çünkü korkuyordu genç ka-

10

dından.

“Hayır, seni kırmak istemiyorum, saçma, neden seni kırmak isteyeyim, sadece benimle ilişkide başına böyle bir şey gelemeyeceğini, korkacak bir şey bulunmadığını, bunun olamayacağını, fizyolojik yönden olanaksızlığımı belirtmek istiyordum.”

“Öyleyse gereksiz,” dedi genç kadın, büyük bir kırgınlıkla.

“Rahatsız ettiğim için bağışla beni.”

Adam telefonu kapatmasından korkuyordu.

“Yok canım, hiç bile. Bana telefon açmakla iyi ettin! Sana elimden geldiğince yardım ederim, bu kesin. Her şey yoluna girebilir kuşkusuz?”

“Ne demek istiyorsun?”

Adam tedirginlik duydu. Olayın adım koymak istemiyordu.

“Canım... evet... yoluna girebilir.”

“Ne demek istediğini biliyorum, ama buna bel bağlama. Unut o düşünceyi Yaşamımı çarçur etmem de gerekse, yapmam istediğim.”

Yeniden adamın her yanını ürpertiler kapladı, ama bu kez utana sıkıla saldırıya geçti:

“Öyleyse niçin beni arıyorsun, konuşmak istemediğine göre? Benimle tartışmak mı istiyorsun, yoksa bir karar verdin mi?”

“Seninle tartışmak istiyorum.”

“Gelip göreceğim seni.”

“Ne zaman?”

“Bildirim.”

“Peki.”

“Öyleyse, yakında görüşmek üzere.”

“Yakında görüşmek üzere.”

Adam telefonu kapattı ve orkestrasının bulunduğu küçük salona döndü.

“Baylar prova bitti,” dedi. “Bu kez dayanacak halim kalmadı.”

II

3

Genç kadın telefonu kapattığında heyecandan kıpkırmızıydı. Klima'nın habere gösterdiği tepki ona hakaret gibi geliyordu.

Ayrıca, nice zamandır da kızgındı.

İki ay olmuştu tanışalı, ünlü trompetçinin orkestrasıyla kaplıca kentinde konser verdiği bir akşam. Konseri, kendisinin de çağrıldığı bir şenlik izlemişti. Trompetçi, bütün kadınların arasından onu seçmiş ve geceyi birlikte geçirmişti.

O günden bu yana da bir daha hiç aramamıştı. Ruzena ona selamlarım yazdığı iki kart yollamış, Klima kendisine karşılık vermemişti Başkente uğradığı birgün ona, tiyatroya telefon etmiş, söylendiğine göre orkestrasıyla provadaymış. Telefona çıkan adam, önce kendisini tanıtmalarını istemiş, ardından da Klima'yı çağıracağım söylemişti. Az sonra geri döndüğünde, provanın bittiğini ve trompetçinin gittiğini bildirmişti. Ruzena bunun kendisini atlatmanın bir yolu olup olmadığını düşünmüş, daha o sıra gebe kalmaktan korktuğu için artan bir kızgınlık duymuştu.

"Fizyolojik bakımdan olanaksız diyor! Harika, Fizyolojik bakımdan olanaksız! Çocuk dünyaya geldiğinde ne diyeceğini merak ediyorum!"

İki meslektaşını onu hararetle onaylıyorlardı. Buhar dolu salonda durumu onlara açıkladığında, ünlü kişiyle anlatılmaz güzellikte saatler yaşadığım önceki gece söylediğinde, trompetçi hemen tüm meslektaşlarının ortak malı olmuştu. Nöbetleşe çalıştıkları salonda onlara eşlik ediyor, bir yerde adı anıldı mı, içli dışlı oldukları biri sözkonusuymuş gibi bıyık altından gülüyorlardı. Ruzena'nın gebe kaldığını öğrendiklerinde de hepsi garip bir zevkle dolup taşmıştı, çünkü o günden beri o da onlarla birlikte fiziksel olarak hastabakıcının kar-nındaydı ve oradan hiç çıkmayacağı umudunu besliyorlardı.

Kırkılık hastabakıcı, Ruzena*mn sırtını okşuyordu: "Ha-

12

di, hadi, küçüğüm, sakın ol! Sana bir şey göstereceğim." Sonra, kirlice ve buruşuk bir resimli dergi açtı. "Bak!"

Dudaklarının önündeki mikrofonla sahnede dikilen genç ve güzel bir esmeri seyrediyorlardı.

Ruzena, bu birkaç santimetre kareden kaderim çözmeye çalışıyordu.

"Bu kadar genç olduğumu bilmiyordum," dedi kaygılar içinde.

"Hadi canım!" diye gülümsedi kırkılık. "On yıl önce çekilmiş bir fotoğraf bu. İkisi de aynı yaşta. Bu kadın senin rakibe n olamaz!"

4

Ruzena'yla yaptığı telefon konuşması şuasında, Klima, bu korkunç haberi uzun süreden beri beklediğini anımsamıştı. O uğursuz gece Ruzena'yı dölediğini düşünmesi için hiç-bir mantıklı neden yoktu (tersine, haksız yere suçlandığından emindi), ama yıllardan beri böyle bir haber bekliyordu, Ruzena'yı tanımasından çok önce.

Kendisine tutulan bir sarışın, evlenmeye zorlamak için gebelik numarasına kalkıştığında yirmi bir yaşındaydı. Mide krampları geçirmesine yol açan korkunç haftalar yaşamış ve bu sürenin sonunda hastalanmıştı. O günden beri de, gebeliğin herhangi bir yerden ve herhangi bir anda karşısına çıkabilecek bir darbe olduğunu, bu darbeye karşı panzehir bulunmadığını ve telefonda acılı bir sesle açıklandığını biliyordu (e-vet, o sıra sarışın, kötü haberi telefonla vermişti kendisine). Yirmi bir yaşının olayı, daha sonra onun kadınlara bir boğuntu duygusuyla yaklaşmasına yol açmıştı (yine de, büyük bir istekle) ve her sevişmeden sonra kötü sonuçlardan çekinirdi Hastalık kertesine varan temkinliliğiyle, böyle bir felaket olasılığının binde bir olduğunu kendi kendine dilediği kadar tek-rarlasa da, binde bir bile onu dehşete düşürmeye yetiyordu.

13

Bir keresinde, boş olduğu bir geceden yararlanarak, iki aydır görmediği genç bir kadına telefon etmişti. Genç kadın sesini tanıdığı anda bağırmıştı: "Tanrım, sen misin? Telefonunu öylesine büyük bir sabırsızlıkla bekliyordum ki! Bana telefon etmene öyle gerek duyuyordum ki!" Ve bunları öylesine bir listelemeye, öylesine bir coşkuyla söylüyordu ki, alışılmış korku Klima'nın yüreğini mengeneyle alıyor ve korktuğu anın geldiğini tüm benliğiyle duyuyordu. En kısa sürede gerçekle yüzyüze gelmeyi istediğinden, saldırıya geçti: "Neden bunu bana acılı bir sesle söylüyorsun?"

"Annem dün öldü," karşılığım verdi genç kadın. Klima rahatladı, yine de, ne olursa olsun, böyle bir şeyden kaçamayacağını bilerek.

5

"Yeter artık. Ne anlama geliyor bu?" dedi davulcu ve Klima sonunda kendini topladı. Çevresinde müzisyenlerin kaygılı yüzlerini görüyordu ve başına geleni açıkladı onlara. Adamlar araçlarını bıraktılar ve öğütleriyle ona yardıma olmak istediler.

İlk öğüt, köktenciydi: On sekiz yaşındaki gitarist, şefleri ve trompetçileri olan adama telefon eden böyle bir kadının terslenip yerine oturtulması gerektiğini açıkladı. "Ne isterse yapmasını söyle kendisine. Çocuk senden değil ve bu işle uzak yakın ilgün yok. Üstelerse, bir kan tahlili babanın kim olduğunu gösterecektir."

Klima, kan tahlillerinin genellikle bir şey kanıtlamadığını ve böyle bir durumda da kadının suçlamalarının ağır bastığını belirtti.

Gitarist, kan tahlili falan yapılmayacağı karşılığını verdi. Böylece yerine oturtulan genç kadın, gereksiz girişimlerde bulunmaktan özenle kaçınacaktı ve suçladığı adamın karı kılıklı biri olmadığını anlayınca parasını cebinden ödeyip çocu-

14

ğ u ald irtacaktı. "Yine de çocu ğ u do ğ urursa, hepimiz, orkestranın t ̄ m ̄ yeleri, mahkemeye çıkar ve o sıra hepimizin kendisiyle yattı ğ ına tanıklık ederiz. Arasınlar çocu ğ un babasını içimizde!"

Ama Klima Ő u karŐılı ğ ı verdi: "Benim için bunu yapaca ğ ınızdan eminim. Ama bu arada, kararsızlıktan ve korkudan da çoktan ıld ır mıŐ olurum. Bu iŐlerde ben yery ̄ z ̄ n ̄ n en ̄ dlek adamıyım; her Ő eyden ̄ nce kesinlik isterim."

Herkes g ̄ r ̄ Ő birli ğ indeydi. Gitaristin y ̄ ntemi ilke olarak iyiydi, ama her insana g ̄ re de ğ ildi. ̄ zellikle, sınırları sa ğ lam olmayan bir adama ̄ ğ ̄ tlenemezdi. Bir kadının çok g ̄ z ̄ pek bir giriŐimde bulunmasına de ğ ecek kadar zengin ve ̄ n l ̄ bir adamın durumunda da ̄ ğ ̄ tlenemezdi Dolayısıyla hepsi genç kad ım sertçe uzaklaŐtırmak yerine, çocu ğ u ald irtmaya yanaŐması için kandırma yolundan yararlanmak g ̄ r ̄ Ő ̄ ne katıldılar. Ama hangi yollar seilmeliydi? ̄  temel varsayım ̄ ng ̄ r ̄ lebilirdi:

İlk y ̄ ntem, genç kad ının yufka y ̄ re ğ ine a ğ rıda buluna* yordu. Klima en iyi arkadaŐıyla konuŐur gibi konuŐacaktı hastabakıcıyla; ona içtenlikle açılacaktı, karısının a ğ ır hasta oldu ğ unu ve kocasının başka bir kadından ocuk bekledi ğ ini ̄ ğ renirse ̄ lece ğ ini s ̄ yleyecekti; ne moral, ne de sinirsel y ̄ nden b ̄ yle bir duruma dayanamayaca ğ ım açıklayacaktı; kendisine acıması için yalvaracaktı.

Bu y ̄ ntem k ̄ kten bir itirazla karŐılaŐıyordu. T ̄ m strateji hemŐirenin ruh y ̄ celi ğ i gibi kuşkulu ve tekinsiz bir Ő eye dayandırılmazdı; bu yolun tersine tepen bir silaha d ̄ n ̄ Ő memesi için onda gerçekten iyi ve yufka bir y ̄ rek olması gerekiyordu. Çocu ğ un babası olarak seçilen kişinin başka bir kadına karşı g ̄ sterdi ğ i bu aşırı ilgiyle kendini k ̄  k d ̄ Ő m ̄ Ő duydu ğ u oranda kararlı davranacaktı.

İkinci y ̄ ntem, genç kad ının sa ğ duyusuna a ğ rıda bulunuyordu:

Klima, çocu ğ un gerçekten kendi çocu ğ u oldu ğ una inanmadı ğ ını anlatmaya çalıŐacaktı. Hastabakıcıyı bir g ̄ n s ̄ -
1<{

ren beraberlikte ne kadar olabilirse o kadar tanıyordu ve onun hakkında bir Ő ey bilmiyordu. Başka kiminle ilişkisi oldu ğ u konusunda hiçbir fikri yoktu. Hayır, hayır, isteyerek kendisini yanılı ğ ya s ̄ r ̄ klemeye kalkıŐmasından kuŐkulanmıyordu, ama yine de başka erkeklerle d ̄ Ő ̄ p kalkmadı ğ ını s ̄ yleyemezdi! Bunu s ̄ ylese de, Klima do ğ ru s ̄ yledi ğ i g ̄ vencesini nereden alabilirdi? Babasının hiçbir zaman babalı ğ ından emin olamayaca ğ ı bir çocu ğ u d ̄ nyaya getirmek mantıklı bir iş miydi? Klima, kendisinden olup olmadı ğ ını bile bilmedi ğ i bir ocuk u ğ runa karısını bırakabilir miydi? Ruzena da babasını tanımasına hiçbir zaman izin verilmeyecek bir çocu ğ u istiyor muydu?

Bu y ̄ ntem de kesinkes  ̄ r ̄ t ̄ c ̄ itirazlarla karŐılaŐıyordu:

Kuruluşun en yaşlı üyesi olan kontrbasçı, genç kadının sağduyusuna güvenmenin acıma duygusuna bel bağlamaktan da safça bir şey olacağını belirtti. Öne sürülen kanıtlardaki mantıklılık, hedefi gözünden vuracak, genç kadının yüreği de sevdiği adamın içtenliğine inanmak istemeyişi karşısında allak bullak olacaktı. Bu da, gözü yaşlı bir inatla, sözlerinde ve amaçlarında daha da sıkı direnmesine yolaçacaktı.

Üçüncü ve son bir olasılık daha vardı: Müstakbel aı neye Klima, kendisini sevdiğine ve sevmekte olduğuna yemin edecekti. Çocuğun bir başkasından peydahlanması olasılığına gelince, buna hiç değin ilmeme esi gerekiyordu. Tersine, Klima genç kadını bir güven, aşk ve şefkat banyosuna daldı-racaktı. Boşanmak dahil, ona her sözü verecekti. Eşsiz geleceklerini gözünün önüne serecekti. Ve bu gelecek adına daha sonra çocuğu aldirtmasını rica edecekti. Çocuğun doğumunun erken olacağını ve onları aşklarının ilk ve en güzel yıllarından yoksun bırakacağını açıklayacaktı.

' Bu görüş de bir öncekinde bol bol bulunan şeyden yoksundu:

mantıktan. İki aydır uzak durduğuna göre, Klima hastabakıcıya nasıl böyle tutkun olabilirdi? Ama kontrbasçı, âşıkların hep mantıksız bir davranışları olduğunu ve bunu şu

16

ya da bu biçimde genç kadına anlatmaktan daha basit şey bulunmadığını söylüyordu. Sonunda, hepsi üçüncü yöntemin belki de en uygun düşeni olduğunu kabul ettiler, çünkü bu koşullarda tek görelî kesinlik gibi gelen genç kadının sevi duygusuna çağrıda bulunuyordu.

6

Tiyatrodan çıktılar ve yolun köşesinde ayrıldılar, ama gitara Klima'yı kapısına kadar götürdü. Önerilen planı tek onaylamayan kişiydi. Bu plan çok saydığı şefine hiç de uygun düşmüyormuş gibi geliyordu ona. "Bir kadınla buluşmaya giderken yanma kırbaç al!" diyordu, tüm yapıtları içinde bir tek bu cümlesini bildiği Nietzsche'den alıntı yaparak.

"Küçük," diye yakındı Klima, "kırbaç elinde tutan o."

Gitarcı, Klima'yla birlikte arabayla kaplıca kentine gitmeyi, genç kadını yola çekmeyi ve ezmeyi önerdi Klima'ya.

"Kendiliğinden tekerleklerimin altına girmediğini kimse kanıtlayamaz."

Gitara kuruluşun en genç üyesiydi. Klima'yı çok seviyordu ve sözleri Klima'yı çok duygulandırın işti. "Çok iyisin," dedi ona.

Gitara planını ayrıntılarıyla ortaya koydu, yanakları al aldı.

"Çok iyisin, ama bu olanaksız," dedi Klima.

“Niçin duraksıyorsun, kadın kaltağın teki!”

“Gerçekten çok iyisin, ama bu olanaksız,” dedi Klima ve gitarıcıdan ayrıldı.

7

Tek başına kaldığında, genç adamın önerisini ve kendisini bu öneriyi geri çevirmeye iten nedenleri düşündü. Gitara-

Ayrılık Valsi

17/2

dan daha özverili olduğundan değil, tersine daha ödlele olduğu için böyle davranmıştı. Cinayetin suç ortağı olarak suçlanma korkusu, çocuğun babası sayılma korkusuyla eşdeğerdeydi. Otomobilin Ruzena’yı devirdiğini görüyordu. Ruzena’nın bir kan gölünün ortasında yolda yattığını görüyordu ve bundan içini hoşnutlukla dolduran geçici bir rahatlama duyuyordu. Ve şimdi ciddi bir kaygısı vardı. Karısını düşünüyordu.

Tanrım, yarın onun doğum günüydü.

Saat altıya birkaç dakika vardı ve dükkânlar tam altıda kapanıyordu. Aceleyle kocaman bir gül demeti almak için bir çiçekçi dükkânına girdi. Ne zorlu bir doğum günü akşamı bekliyordu kendisini! Yüreğiyle ve düşüncesiyle karısının yanında olduğu numarasını yapmak gerekti, kendini ona vermek, sevecen davranmak, onu eğlendirmek, onunla birlikte gülmek gerekti ve bu süre boyunca yabancı ve uzak bir karnı düşünmekten bir an bile kendini alamayacaktı. Tatlı sözler söylemek için çaba harcayacaktı, ama bu yabancı karnın karanlık hücrelerinde tek basma oturan bir tutuklu gibi düşüncesi çok uzaklarda olacaktı.

Bu doğum gününü evde geçirmenin gücünün üzerinde olacağım anladı ve Ruzena’yı görmeye gitme anını dahi fazla geciktirmemeye karar verdi.

Ama bu da içaçıcı bir görünüş değildi. Dağların arasındaki kaplıca kenti, onda bir çöl etkisi bırakıyordu. Orada kimseyi tanıımıyordu. Eski çağların zengin kentsoyluları gibi davranan ve konserden sonra, tüm orkestrayı oteldeki dairesine çağırın o Amerikalı hasta dışında belki de. Onları nefis içkilere ve kaplıcada çalışanlar arasından seçilmiş kadınlara boğmuştu, öyle ki daha sonra Ruzena ve Klima arasında geçenlerden dolaylı olarak sorumluydu. Ah, o zaman kendisine kayıtsız şartsız yakınlık gösteren bu adam kaplıca kentinde olsaydı bari! Klima bir kurtarıcı gibi uzatıyordu kollarını onun imgesine doğru, çünkü yaşamakta olduğunun eşi anlarda, bir adamın dostça ve erkeksi anlayışı kadar gerek duydu”

18

şu şey bulunamazdı.

Tiyatroya döndü ve dairesine girdi. Şehirlerarasını istedi Az sonra Ruzena'nın sesi telefonda duyuldu. Klima, ertesi gün kendisini görmeye geleceğini söyledi. Ruzena birkaç saat önce verdiği habere bir kere bile değinmedi Kaygısız iki âşıkmişlar gibi konuşuyordu onunla.

İki cümle arasında sordu: "Amerikalı hâlâ orada mı?"

"Evet," dedi Ruzena.

Rahatladığını hissederek, daha kayıtsız bir sesle onu göreceği için sevinç duyduğunu yineledi.

"Ne giyiyorsun?" diye sordu ardından.

"Niçin sordun?"

Telefon konuşmalarında yıllardır başarıyla yararlandığı bir kurnazlıktı bu. "Şu slra ne giydiğini öğrenmek istiyorum. Seni gözümün önüne getirebilmek istiyorum."

"Kırmızı bir giysim var."

"Kırmızı sana çok yakışmış olmalı."

"Olabilir," dedi Ruzena.

"Giysinin altında ne var peki?"

Genç kadın güldü.

Evet, bu soruyu sorduğunda hepsi gülerdi.

"Külotun ne renk?"

"O da kırmızı."

"Seni kırmızı külotla düşünmek hoşuma gidiyor," dedi ve Ruzena'ya esenlik dileyip telefonu kapattı. Uygun düşen havayı bulduğunu düşünüyordu. Bir an kendim daha iyi hissetti. Ama sadece bir an. Gerçekten de Ruzena'dan başka şey düşünmediğini ve akşam karısıyla yapacağı gevezeliği en azla sınırlandırmak zorunda olduğunu farketmişti. Kovboy filmi oynatan bir sinemanın gişesinde durup iki bilet aldı.

19

8

Güzelliği hastalığına çok daha baskın çıktığı halde, Ka-mila Klima yine de rahatsızdı. Sağlık durumu iyi olmadığından, birkaç yıl önce, kendisini şimdiki kocasının kollarına atan şarkıcılık mesleğini bırakmak zorunda kalmıştı.

Hayranlık gösterilerine alışkın olan bu genç ve güzel kadının beyni, birden hastanelerin formol kokusuyla doldu. Kocasının dünyasıyla kendi dünyası arasında bir uçurum varmış gibi geliyordu.

O zaman, Klima hüzünlü yüzünü gördüğünde yüreğinin paralandığını duyuyor ve karısına doğru (bu düşsel uçurumun üzerinden) seven eller uzatıyordu. Kamila hüznünde daha önce kuşkulanmadığı, Klima'yı çok çeken, yumuşatan, gözlerini yaşlarla dolduran bir güç olduğunu anlıyordu. Bu birden keşfedilen yoldan yararlanmaya başlamış olması (bilinçsizce belki, ama bilinçsiz olduğu ölçüde de sık) şaşırtıcı değildi. Çünkü ancak kocası gözlerini acılı yüzüne eğdiğinde, başka kimsenin Klima'mn kafasında kendisiyle yarışmadığına az çok güven getirebiliyordu.

Bu çok güzel kadın gerçekten korkuyordu kadınlardan ve her yanda onları görüyordu. Asla hiçbir yerde, gözünden kaçmıyorlardı. Eve geldiğinde iyi akşamlar dilerken, Klima'mn ses tonundan onları keşfetmeyi biliyordu. Giysilerinin kokusundan izlerini bulmayı biliyordu. Kısa süre önce bir gazetenin kenarından yırtılmış bir kâğıt şeridi bulmuştu; üzerinde Klima'mn elyazısıyla bir tarih vardı. Tabii, çok değişik olaylar sözkonusu olabilirdi; bir konserin provası, bir emprezaryoyla buluşma, ama bir ay süreyle Klima'mn o gün hangi kadınla buluşacağını düşünmekten başka şey yapmamış, kötü uyumuşt.

Kadınların hain dünyası onu bu denli ürkütüyorsa, erkeklerin dünyasında bir avuntu bulamaz mıydı?

20

Güçlkle. Kıskançlık, tek yarattığı yoğun ışınlarla aydınlatma ve öbür erkekler yığını mutlak bir karanlık içinde tutma gibi şaşırtıcı bir güce sahiptir. Bayan Klima'nın düşüncesi bu acılı ışınlarındaki başka bir yön izleyemezdi ve kocası dünyasının tek erkeği olmuştu.

Şimdi, kilitteki anahtarın sesini duymuştu ve trompetçiyi elinde bir gül demetiyle görüyordu.

Önce bundan zevk duydu, ama kuşkular hemen kendini duyurdu: doğum günü yarın olduğu halde, neden bu akşamdan kendisine çiçek getiriyordu? Bunun yine ne anlamı olabilirdi? Ve Klima'yı şöyle söyleyerek karşıladı: "Yarın burada olmayacak mısın?"

9

Kendisine bu akşam gül getirmiş olması, ille de yarın burada bulunmayacağı anlamına gelmez. Ama sonsuza dek uyanık olan, sonsuza dek kıskanç olan antenler, kocanın en ufak bir gizli niyetini çok önceden kestirmeyi bilirler. Klima ne zaman bu korkunç, kendisini çırılçıplak bırakan, gözleyen, maskesini düşüren antenlerin varlığını sezse, umut kırıcı bir yorgunluk duymaktan kendini alamaz. Nefret eder bu antenlerden, evliliği tehdit ediliyorsa tehdidin onlardan geldiğinden emindir. Her

zaman inanmıştır ki, (ve bu noktada vicdanı saldırgan bir biçimde temizdir) karısına yalan söyledi mi, bu sırf onu korumak, her türlü ters rastlantıdan uzak tutmak içindir ve kuşkuculuğuyla kendi kendine acı çektiren karısının ta kendisidir.

Onun yüzüne doğru eğiliyor ve bu yüzde kuşku, hüznün, keyifsizlik okuyordu. Gül demetini yere atma isteğini duydu, ama kendini tuttu. Gelecek günlerde, çok daha güç durumlar karşısında kendini tutması gerektiğini biliyordu.

“Bu akşam sana çiçek getirmiş olmam canını mf sıkıyor?” dedi.

21

Sesindeki sinirliliği sezen karısı ona teşekkür etti ve gidip bir vazoya su doldurdu.

“Şu içine sıçtığımın sosyalizmi!” dedi daha sonra Klima.

“Neden?”

“Dinle! Bizi hep bedava çalmak zorunda bırakıyorlar. Bir keresinde emperyalizmle savaş adına, bir başka keresinde yine önemli bir kişinin doğum günü için, orkestrayı dağıtmalarını istemiyorsam her şeyi kabul etmek zorundayım. Bugün yine nasıl sinirlendiğimi bilemezsin.”

“Hangi konuda?” dedi kadın, ilgisizce.

“Prova sırasında Belediye Meclisi komisyonlarından birinin başkam olan kadın bizi ziyaret etti, ne çalmamız, ne çalmamamız gerektiğim bize anlatmakla işe başladı; son olarak da Gençlik Birliği adına bedava bir konser düzenlemek zorunda bıraktı bizi. Ama daha da kötüsü, yarın bütün bir gün, sosyalizmin kuruluşunda müziğin rolünden sözedilecek gülünç bir konferansta bulunmak zorunda olmam. Boşa geçirilmiş bir gün daha, tümüyle boşa geçirilmiş! Tam da senin doğum günün!”

“Geceyansına dek seni tutacak değiller ya!”

“Kuşkusuz hayır. Ama eve ne halde döneceğimi şimdiden görüyorsun! O zaman da, bu akşamdan birlikte sakin bir an geçirebileceğimizi düşündüm,” dedi karısının iki elini yakalayarak.

“Çok iyisin,” dedi Bayan Klima ve Klima ses tonundan ertesi günkü konferansla ilgili olarak söylediklerinin tek sözcüğüne inanmadığını anladı. Kuşkusuz, Bayan Klima, kendisine inanmadığını göstermek gözüpekliliğini bulamıyordu. Kuşkuculuğunun kocasını çok öfkeliendirdiğini biliyordu.

Ama Klima, karısının saflığına inanmaktan çoktan vazgeçmişti. Gerçeği söylesin ya da yalan atsın, Kamila'nın hep kendisine inandığına inanmış görünerek yoluna devam etmeliydi ve Kamila (üzgün ve yabana bir yüzle) gerçekliğinden kuşkulandığı kocasına kanıtlamak için ertesi günkü kon-

22

ferans konusunda Klima'yı sorguya çekiyordu.

Sonra akşam yemeğini hazırlamak için mutfağa geçti. Fazlaca tuz koydu. Her zaman zevkle ve oldukça iyi yemek pişirirdi (yaşam onu şımartmamıştı, eviyle ilgilenmek alışkanlığını yitirmemişti) ve Klima biliyordu ki, o akşam yemek iyi olmamışsa, bu sadece Kamila kendini üzdüğü içindi Onu, acılı, sert bir hareketle yemeğe çok fazla tuz koyarken gözünün önüne getiriyor ve yüreği sıkışıyordu. Çok tuzlu lokmalarda sanki Kamila'nın gözyaşlarının tadım buluyordu ve yuttuğu kendi suçluluğuydu. Kamila'nın kıskançlık içinde kıvrandığını biliyordu, bir geceyi daha uykusuz geçireceğini biliyordu ve onu okşamak, öpmek, avutmak isteği duyuyordu, ama hemen ardından bunun gereksiz olduğunu anlıyordu, çünkü bu sevecenlikte karısının antenleri vicdan azabının kamundan başka şey bulamayacaktı.

Sonunda, sinemaya gittiler. Klima, beyazperdede görülen kahramanın bulaşıcı bir kendine güvenle sinsi tehlikelerden kurtuluşunda belirli bir iç rahatlığı buluyordu. Kendini onun yerine koyuyor ve ara sıra, Ruzena'yı çocuk aldirtmaya kandırmanın, sevimliliği ve talihi sayesinde kaşla göz arasında başarabileceği basit bir iş olacağını düşünüyordu.

Sonra büyük yatakta yan yana uzandılar. Klima, karısına bakıyordu. Kafası yastığa gömülü, çenesi hafifçe kalkık, gözleri tavana dikili, sırtüstü uzanmıştı ve bedeninin bu aşırı gerginliğinde (Kamila ona hep bir müzik aygıtının telini düşündürürdü, bir keman teli ruhu olduğunu söylerdi karısına hep), birden, o anda, tüm özünü gördü. Evet, bazan birden (mucize denebilecek anlardı bunlar), davranışlarının ya da hareketlerinin bir tekinde bedeninin ve ruhunun tüm öyküsünü kavradığı olurdu. Mutlak durugörü anlarıydı bunlar, ama mutlak duygululuk anlarıydı, çünkü bu kadın daha bir hiç olduğu şurada, kendisini sevmiştir, uğruna her şeyi vermeye hazır olmuştu; gözünü açmadan tüm düşüncelerini anlıyordu, öyle ki o Armstrong'dan, ya da Stravinski'den, saçmasapan

23

ya da ciddi şeylerden sözedebilirdi; karısı ona tüm insanlar içinde en yakın olanıydı... Sonra bu sevilesi bedeninin, bu sevi-lcsi yüzün öldüğünü düşündü, onun ölümünden sonra bir gün bile yaşayamayacağını geçirdi kafasından. Son nefesine dek onu koruyabileceğini, onun uğruna yaşamını verebileceğini biliyordu.

Ama bu boşucu sevi duygusu sadece cılız ve geçici bir ışıktı; çünkü kafası tümüyle korku ve dehşet doluydu. Kami-la'nın yanında uzanmıştı, onu sınırsız sevdiğini

biliyordu, ama düşüncesiyle yanında değildi. Yüzünü okşuyordu, yüzlerce kilometre öteden okşuyormuş gibi.

24

İKİNCİ GÜN

1

Zarif bir beyaz otomobil kaplıca kentinin dışındaki otoparkta durduğunda (otomobillerin daha ileri gitme hakkı yoktu) ve Klima indiğinde saat aşağı yukarı sabahın dokuzuydu.

Kaplıca kentinin anacaddesinin ortasında, seyrek ağaçlarının oluşturduğu demetlerle, kumlu yollarıyla ve renkli sıra-larıyla, ince uzun bir park uzanıyordu. İki yanında kaplıcanın yapıları dikilmişti, aralarında trompetçinin hastabakıcı Ruze-na'nın odasında uğursuz gecenin iki saatini geçirdiği Kari Marx Yurdu da vardı. Karl Marx Yurdu'nun karşısında, parkın öbür yanında, kaplıca kentinin en güzel yapısı yükseliyordu, yüzyıl başının üslubunda, alçıdan süslerle kaplı ve girişinin üzerinde bir mozaik bulunan yapı. Bir tek bu yapı değiştirilmeden adını koruma ayrıcalığına sahip olmuştu. Hotel Richmond.

"Bay Bertlef hâlâ otelde mi?" diye sordu Klima kapıcıya; olumlu bir karşılık alınca da kırmızı hah boyunca ileri atıldı, ilk kata kadar koştu ve bir kapıyı vurdu.

İçeri girerken, sırtında pijamalarıyla kendisine doğru gelen Bertlefi gördü. Tedirginlikle beklenmedik gelişinden ötürü bağışlanmayı diledi, ama Bertlef sözünü kesti:

"Dostum! Bağışlanmak istemenize gerek yok! Burada bu sabah saatlerinde bana verilen zevklerin en büyüğünü vermiş bulunuyorsunuz." Klima'nın elini sıktı ve konuşmasını sürdürdü: "Bu ülkede, insanlar sabahlara saygı göstermiyorlar.

Uykularım bir balta vuruşuyla kesen bir çalar saatle kendilerini kabaca uyandırıyorlar ve hemen uğursuz bir aceleciliğe bırakıyorlar kendilerini. Bir şiddet hareketiyle başlayan

27

bir günün daha sonra ne olabileceğini bana söyleyebilir misiniz? Çalar saatlerinin her gün küçük bir elektrik şoku geçirttiği bu insanların başına ne gelebilir? Her gün şiddete alışıyorlar ve her gün zevki unutuyorlar. Bir insanın yaradılışını oluşturan, inanın bana, bu sabahlardır.”

Bertlef, hatifçe Klima’ın omuzunu tuttu, onu bir koltuğa oturttu ve konuşmasını sürdürdü: “Geceden gündüze, uykudan uyanık yaşama geçmek için, heykellerle çevrili bir köprü gibi ağır ağır aştığım bu sabah saatlerinin tembelliğini de çok sevdiğimi söylesem. Geceki düşlerimin sürdüğüne ve uykunun serüveniyle günün serüveninin bir uçurumla ayrılmadığına beni inandıracak ani bir rastlantıya, küçük bir mucizeye sonsuz minnet duyacağım anıdır bu günün.”

Trompetçi, sırtında pijamasıyla odayı arşınlayan bir eliyle kırışmaktaki saçlarını düzelterek Bertlef’i seyrediyor, güçlü sesinde silinmez bir Amerikalı şivesi ve kullandığı sözcüklerde modası geçmiş tatlı bir yan buluyordu. Bu da rahatlıkla açıklanabilirdi, çünkü Bertlef anayurdunda hiç yaşamamış ve sadece aile geleneği ona anadilini öğretmişti.

“Ve hiç kimse, dostum,” diye açıklıyordu şimdi güven dolu bir gülümsemeyle Klima’ya doğru eğitirken, “bu kaplıca kentinde hiç kimse beni anlayamaz. Hastabakıcılar bile (bunun dışında oldukça hatırına değerler), kahvaltı sırasında kendilerini benimle hoş anlar paylaşmaya çağırdığımda öfkeli davranıyorlar, öyle ki bütün randevularımı akşama, dolayısıyla yine de bir parça yorgun olduğum bir saate ertelemem gerekiyor.”

Sonra üzerinde telefonun durduğu küçük masaya yaklaştı ve sordu: “Ne zaman geldiniz?”

“Bu sabah,” dedi Klima. “Arabayla.”

“Herhalde aç olmalısınız,” dedi Bertlef ve telefonu açtı. İki kahvaltı söyledi. “Dört haşlanmış yumurta, peynir, tere-yağ, ay çöreği, süt, jambon ve çay.”

Bu arada Klima odayı inceliyordu. Büyük yuvarlak bir

28

masa, iskemleler, bir koltuk, bir ayna, iki sedir, banyoyu ve anımsadığı kadarıyla Bertlef’in yattığı küçük odayı ayıran kapı. Burada bu lüks dairede başlamıştı her şey. Zengin Amerikalının eğlenmeleri için birkaç hastabakıcı çağırdığı orkestrasının çakırkeyif üyeleri burada yer almışlardı.

“Evet,” dedi Bertlef, “baktığınız tablo geçen kez burada değildi.”

Ancak o sıra, trompetçi, başı garip bir soluk mavi kursla çevrili elinde bir fırça ve bir palet tutan sakallı adamı gösteren tabloyu gördü. Tablo acemice yapılmış gibiydi,

ama trompetçi acemice yapılmış gibi gelen pek çok tablonun ünlü yapıtlar olduğunu biliyordu.

“Kim yaptı bu tabloyu?”

“Ben,” karşılığım verdi Bertlef.

“Resim yaptığınızı bilmiyordum.”

“Resim yapmayı çok severim.”

“Kim bu?” diye sorma gözüpekliliğini gösterdi trompetçi.

“Aziz Lazare.”

“Nasıl? Aziz Lazare değil bu, İsa’dan sonra IX. yüzyılda İstanbul’da yaşamış bir papaz olan Aziz Lazare. Benim efendim,”

“Ah, çok iyi!” dedi trompetçi.

“Çok garip bir azizdi. İsa’ya inandığı için dinsizler tarafından değil, resmi çok sevdiği için kötü Hıristiyanlar tarafından öldürüldü. Belki de biliyorsunuzdur, Kilise’ nin Yunanistan kolu VIII. ve IX yüzyıllarda din dışındaki her türlü sevince karşı hoşgörüsüz, katı bir bağnazlığın kölesiydi. Resimler ve heykeller bile dine aykırı zevk araçları sayılmaktaydı. İmparator Theophile binlerce güzel resmin yok edilmesi emrini verdi ve sevgili Lazare’ıma resim yapmayı yasakladı. Ama Lazare, resimlerinin Tann’ı yüceltmenin bir yolu olduğunu biliyordu, boyun eğmeyi reddetti. İmparator onu zindana attırdı, işkence ettirdi, Lazare’m resim yapmaya tövbe etmesini istedi, ama Tanrı merhametliydi ve ona acımasız işkence-

29

lere katlanma gücünü verdi.”

“Bu güzel bir öykü,” dedi trompetçi terbiyeli.

“Enfes. Ama herhalde tablolarıma bakmak için gelmediniz beni görmeye.”

Tam o sura kapı vuruldu, bir garson büyük bir tepsiyle içeri girdi. Tepsiyi masanın üzerine bıraktı ve iki adam için kahvaltı sofrasını hazırladı.

Bertlef, trompetçiden oturmasını rica etti ve: “Bu kahvaltı, konuşmamızı sürdürmemize engel olacak bir seçkinlikte değil,” dedi. “Derdinizi bana söyleyin.”

Böylece trompetçi, bir yandan çiğnerken, Bertlef i konuşmasının çeşitli noktalarında derinlemesine sorular sormaya iten talihsiz serüvenini anlattı.

Özellikle de Klima'nın hastabakıcı tarafından yollanan Ski posta kartım neden karşılıksız bıraktığını, neden onunla konuşmak istemediğini ve neden hiç değilse aşk gecelerini dingin ve iç rahatlatıcı bir yankıyla uzatacak tek dostça hareketi kendiliğinden yapmadığını öğrenmek istiyordu.

Klima, davranışının ne mantıklı, ne de kibarca olduğunu kabul etti. Ama ona bakılırsa, bu elinde değildi. Genç kadınla yeni bir ilişki Klima'ya dehşet veriyordu.

"Bir kadını baştan çıkarmak," dedi Bertlef hoşnutsuzca, "herhangi bir budalanın yapabileceği şeydir. Ama ilişkiyi kesmeyi de bilmek gerekir, olgun bir erkek bundan anlaşılır."

"Biliyorum," diye itirafta bulundu acı acı trompetçi, "a-ma bende bu nefret bu üstesinden gelinmez tiksinti her türlü iyi niyetten daha güçlü."

"Söylesenize!" diye bağırdı Bertlef şaşkınlıkla, "sakın kadınlardan kaçan biri olmayasınız?"

"Hakkımda böyle söylerler."

30

"Ama bu nasıl olabilir? Sizde ne bir iktidarsız adam görünüşü var, ne de bir cinsel sapık görünüşü."

"Ne biri ne de öbürü olmadığım gerçek. Benimkisi çok daha kötü," diye hüznle itirafta bulundu trompetçi "Karımı seviyorum. Çoğu insanın kesinlikle anlaşılmaz bulunduğu erotik sırrım bu benim."

Bu öylesine duygulandırın bir itiraftı ki, iki adam da bir an sustular. Sonra trompetçi konuşmasını sürdürdü: "Kimse bunu anlamıyor, herkesten az anlayan da karım. Büyük bir aşkın bizi öteki kadınlardan uzak tuttuğunu düşünüyor. Ama yanılıyor. Bir şey beni her an başka bir kadına doğru itiyor, ama onu elde eder etmez güçlü bir yayla o kadından çekilip alınmışım gibi Kamila'nın yanına itiliyorum. Ara sıra başka kadınları arıyorsam, sırf her yeni aldatış daha fazla sevdirdiği karıma beni döndüren bu yay, bu atılım, bu nefis uçuş (sevecenlik, istek ve alçakgönüllülük) yüzünden olduğu izlenimini duyuyorum."

"Öyle ki, Hastabakıcı Ruzena sizin için tek kişiye yönelen aşkınızın bir doğrulanması oldu demek?"

"Evet," dedi trompetçi. "Üstelik de çok hoş bir doğrulama. Çünkü Hastabakıcı Ruzena'nın ilk bakışta büyük bir sevimliliği var, bu sevimliliğin iki saat sonunda tümüyle tükenmesi de çok yararlı, çünkü hiçbir şey sizi ayak diremeye itmiyor ve yay sizi nefis bir dönüş yolu üzerine sapan gibi fırlatıyor."

"Sevgili dostum, aşın bir aşk, suçlu bir aşktır ve siz hiç kuşkusuz bunun en iyi kanıtısınız."

“Karıma olan sevgimin bendeki tek iyi şey olduğunu sanıyordum.”

“ Yanılıyordunuz. Karınıza beslediğiniz aşın sevgi, duyarsızlığınızın ödün veren zıt kutbu değildir, onun kaynağıdır.

Karınız sizin için her şey olduğuna göre, tüm öteki kadınlar sizin için bir anlam taşımazlar, başka bir deyimle onlar sizin gözünüzde orospudurlar. Ama bu Tanrı tarafından yaratılan
31

kişilere karşı büyük bir küfür, onlara yönelen büyük bir nefrettir.

Sevgili dostum, bu tür aşk bir hezeyandır.”

3

Bertlef boş fincanı itti, masadan kalktı ve banyoya çekildi, Klima önce oradan gelen su sesini, bir an sonra da Bertlef in sesini duydu: “Daha güm sıgı görmemiş bir çocuğu öldürme hakkının insanlara verildiğine inanıyor musunuz?”

Az önce, başında hâlesiyle sakallı bir adamın portresini gördüğünde şaşırmişti. Bertlef ten keyifli ve iyi yaşamayı seven bir adam anısı kalmıştı onda ve bu adamın Tanrı’ya inanan biri olabileceği hiç aklına gelmezdi. Bir ahlak dersi alacağı ve bu kaplıca kentindeki çölde bulunan tek vahasının kumla kaplanacağı düşüncesiyle yüreğinin sıkıştığını duydu. Boğuk bir sesle karşılık verdi: “Buna cinayet adını veren kişilerden misiniz?”

Bertlef, karşılık vermekte gecikiyordu. Sonunda, sırtında giysisi ve özenle taranmış olarak banyodan çıktı.

“Cinayet, elektrik sandalyesini biraz fazla duyuran bir sözcüktür,” dedi. “Demek istediğim bu değil. Biliyor musunuz, yaşamı bize bağışlandığı biçimde kabul etmek gerekliliğinden eminim. İlk emirdir bu, on emirden önceki. Tüm olaylar Tanrının ellerindedir ve bunların gerçekleşmesi konusunda bir şey bilmiyoruz. Bununla, yaşamı bize bağışlandığı biçimiyle kabul etmenin, önceden kestirilmeyeni kabul etmek olduğunu söylemek istiyorum. Ve bir çocuk, önceden kestirilmeyenin ta kendisidir, ne olacağını, size ne getireceğini bilmezsiniz, özellikle bu nedenle onu kabul etmek gerekir. Aksi halde yarım yaşarsınız, yüzme bilmeyen ve okyanus boyunuzu geçtiği halde gerçekten okyanus olduğu halde kıyıya yakın debelenen biri gibi yaşarsınız.”

Trompetçi çocuğun kendinden olmadığını söyledi.

32

“Böyle bir kesinliği nereden çıkardığınızı bilmiyorum,” dedi Bertlef. “Hadi bunu kabul edelim. Ancak siz de içtenlikle kabul edin ki, çocuk sizden olsaydı, onu

aldırması için Ru-zena'ya yine bu kadar üstelersiniz. Karınız ve ona beslediğiniz suçlu aşk yüzünden bunu yapardınız.”

“Evet, kabul ediyorum,” dedi trompetçi. “Koşullar ne olursa olsun, onu çocuğu aldirtmaya zorlardım.”

Bertlef, banyo kapısına yaslanmıştı ve gülümsüyordu:

“Sizi anlıyorum ve düşüncenizi değiştirmeniz için uğraşmayı denemeyeceğim. Dünyayı düzeltmeyi istemeyecek kadar yaşıyım. Size düşündüğümü söyledim, o kadar. İncancıma ters düşen bir biçimde davranırsanız bile dostunuz olarak kalacağım, sizi kınasam da yardımımı esirgemeyeceğim.”

Trompetçi, bilge bir vaizin kadife sesiyle bu son cümleyi söyleyen Bertlef i inceliyordu. Onu hayranlık uyandırıcı buluyordu. Bertlef in her söylediğinin bir efsane, bir özdeyiş, bir örnek, çağdaş bir İncil'den alınma bir bölüm olduğu izlenimi duyuyordu. Onun önünde yerlere kadar eğilmek (Klima'yi anlayalım, çok duygulanmıştı ve aşırı davranışlara eğilimliydi) isteğindeydi.

“Size elimden geldiğince yardım edeceğim,” diye konuşmasını sürdürdü Bertlef. “Az sonra, bizim için işin tıbbi yönünü çözümlenecek olan dostum Doktor Skreta'yı görmeye gideceğiz. Ama siz, Ruzena'yı istemediği bir kararı vermeye nasıl razı edeceğinizi açıklayın bana.”

4 m

Dikkatlerini çeken üçüncü konu oldu bu. Trompetçi planını açıkladığında, Bertlef şöyle dedi:

“Bu bana, doklarda hamal olarak çalıştığım ve olağanüstü denebilecek kadar iyi yürekli ve kimseden bir şey esirgemeyen bir genç kızın yiyeceğimizi taşıdığı serüven dolu genç-

Aynlık Valsi

33/3

9

ligimde başıma gelen bir şeyi anımsattı. Ama genellikle bu yürek (ve beden) cömertliği insanları minnetten çok kabalığa iter; öyle ki ona saygılı bir sevecenlik gösteren, aynı zamanda da onunla hiç yatmamış olan tek kişi bendim. Sevecenliğim yüzünden de kız bana âşık olmuştu. Sonunda onunla yat-masam kızı üzmüş ve küçük düşürmüş olacaktım. Ama bu iş bir kere oldu ve hemen kendisini büyük manevi bir aşkla sevmeyi sürdüreceğimi, ama artık iki sevgili olamayacağımızı açıkladım. Hıçkırıklara boğuldu, koşarak kaçtı, bana günaydın demez oldu ve ötekilere daha da açık bir biçimde kendini verdi. Sonra aradan iki ay geçti ve benden gebe kaldığını açıkladı.”

“Benimle aynı duruma düşmüşsünüz demek!” diye bağırdı trompetçi.

“Ah dostum,” dedi Bertlef, “başınıza gelenin yeryüzündeki tüm erkeklerin ortak payı olduğunu bilmiyor musunuz?”

“Ne yaptınız peki?”

“Siz nasıl davranmayı düşünüyorsanız öyle davrandım, ama bir farkla. Siz Ruzena’yı sever görünmek istiyorsunuz, oysa ben o kızı seviyordum. Önümde zavallı, herkes tarafından küçük düşürülmüş ve aşağılanmış bir kız, yeryüzündeki bir tek kişinin sevgi gösterdiği ve bu sevgiyi yitirmek istemeyen zavallı bir kız görüyordum. Beni sevdiğini anlıyordum ve bunu elinden geldiği biçimde, suçsuz sefaletinin sunduğu olanaklarla göstermek istediği için ona düşman olamıyordum. Ona ne söylediğimi dinleyin: Bir başkasından gebe kaldığını çok iyi biliyorum. Ama aşk yüzünden bu kurnazlığa başvurduğunu da biliyorum ve aşkının bedelini aşkla ödemek istiyorum. Çocuğun kimden olduğu umurumda değil, istersen seninle evlenirim.”

“Çılgınlık bu.”

“Ama kuşkusuz özenle hazırladığınız manevranızdan daha etkili. Küçük orospuya kendisini sevdiğimi ve çocuğuyla

34

birlikte onu almak istediğimi birkaç kez tekrarlayınca, gözleri yaşlarla doldu ve beni aldattığım itiraf etti İyiliğim karşısında, bana layık olmadığım ve benimle hiçbir zaman evlenemeyeceğini anladığım söylüyordu.”

Trompetçi, düşünceli düşünceli susmaktaydı, Bertlef ekledi:

“Bu öykü size ders olursa çok sevinirim. Ruzena’yı kendisini sevdiğinize inandırmaya çalışmayın, ama onu gerçekten sevmeyi deneyin. Ona acımayı deneyin. Sizi yamltsa bile, bu yalanda aşkm bir biçimini bulmaya çalışın. Daha sonra iyi* liginizin gücüne dayanamayacağından ve size haksızlık etmemek için her türlü önlemi kendiliğinden alacağından eminim.”

Bertlef in sözleri trompetçinin üzerinde büyük bir etki yaptı. Ama Ruzena’yı daha canlı bir ışık altında düşününce, Bertlefin telkin ettiği aşk yolunun kendisi için uygulanamaz olduğunu, bunun sıradan adamların değil de azizlerin yolu olduğunu anladı.

5 . #-

Ruzena, birtakım kadınların tedaviden sonra duvar dibine sıralanmış yataklarda dinlendikleri kaplıcanın büyük salonunda,

küçük bir masanın basma oturmuştu. İki yeni hastanın kartları önüne gelmişti. Bu kartlara tarihi yazdı, kadınlara vestiyerlerinin anahtarını, bir havlu ve büyük bir çarşaf verdi. Sonra saatine baktı ve salonun dibine (çini döşeli beyaz salonlar yakıcı bir buharla dolu olduğundan tenine bir tek beyaz gömlek giymişti), yirmi kadar çıplak kadının mucizevi kaynağın suyunda debelendikleri yüzme havuzuna doğru yürüdü. Yıkanmak için gerekli zamanın geçtiğini bildirmek üzere üçüne adlarıyla seslendi. Kadınlar uysallıkla havuzdan çıktılar, sular damlayan koca memelerini silkelediler ve kendilerini öteki salona götüren Ruzena'yı izlediler. Orada, ka-

35

dınlar boş yataklara uzandılar ve Ruzena onları birbiri ardın-dan çarşafı sardı, bir bez parçasıyla gözlerini sildi ve üstlerine sıcak bir battaniye attı. Kadınlar ona gülümseyerek bakıyorlardı, ama Ruzena gülümsemelerine karşılık vermiyordu. Her yıl on bin kadının geçtiği, ama aşağı yukarı bir tek adamın uğramadığı küçük bir kentte dünyaya gelmek kuşkusuz hoş değildir; bir kadın, yaşadığı kenti değiştirmese, yaşamı boyunca kendisine verilen tüm sevişme olasılıkları konusunda daha on beş yaşındayken belli bir fikir edinebilir. Ayrıca nasıl yer değiştirmeli? Çalıştığı kuruluş personelinin hizmetlerinden kolayca vazgeçmiyordu, Ruzena'mn annesiyle babası da taşınma konusuna değindiğinde, öfkeyle karşı çıkıyorlardı.

Hayır, eninde sonunda mesleğinin zorunluklarını özenle yerine getirmeye çalışan bu genç kadın, kür yapmaya gelenlere sevgi duymuyordu. Buna üç neden bulunabilirdi:

Kıskançlık: Bu kadınlar, kocaları, sevgilileri, daha güzel göğüsleri, daha uzun bacakları ve daha düzgün yüz çizgileri olduğu halde kendisi için erişilmez olan binbir olanağın kaynaştığını sandığı bir dünyadan ayrılıp buraya geliyorlardı. *

Kıskançlıktan başka, sabırsızlık: Bu kadınlar uzak gelecekleriyle buraya geliyorlardı, ama kendisi burada geleceksiz-di, bu yıl da geçen yılın aynıydı; bu küçük kentte olaysız bir süre yaşadığını ve oysa genç olduğunu düşündükçe ürküyor, hiç durmaksızın yaşamaya başlamadan yaşamın kendisinden kopup gideceğini düşünüyordu.

Üçüncü olarak, her kadının bireysel değerini azaltan kalabalıkların kendisinde uyandırdığı içgüdüsel tiksinti vardı. Aralarında kendisinininki kadar güzel göğüslerin değerini yitirdiği iç kapayıcı bir kadın göğüsleri enflasyonuyla çevriliydi.

Kadınlardan üçüncüsünü de gülümsemeden sarıp sarma-lamıştı ki, zayıf meslektaşı başım salona uzattı ve ona seslendi:

“Ruzena! Telefon!”

Yüzünde öylesine görkemli bir anlatım vardı ki, Ruzena

36

kimin telefon ettiğini hemen anladı. Kıpkırmızı bir suratla bölmelerin arkasına geçti, telefonu açtı ve adını söyledi.

Klima da adım verdi ve ne zaman kendisini görebileceğini sordu.

“İşim saat 3’te bitiyor. Saat 4’te görüşebiliriz.”

Daha sonra bir buluşma yeri kararlaştırmak gerekti. Ru-zena günboyu açık olan istasyondaki büyük birahaneyi önerdi. Yanında beklemiş olan ve gözlerini Ruzena’nın dudaklarından ayırmayan zayıf kadın, başıyla onaylayın bir hareket yaptı. Trompetçi, Ruzena’yı yalnız kalabilecekleri bir yerde görmeyi yeğlediği karşılığını verdi ve arabayla kaplıca kentinin dışında bir yere götürmeyi önerdi.

“Bu gereksiz. Nereye gitmemizi istiyorsun?” dedi Ruze-na.

“Baş başa oluruz.”

“Benden utanıyorsan gelmek zahmetine katlanman boşuna,” dedi Ruzena ve meslektaşını onayladı.

“Söylemek istediğim bu değildi,” dedi Klima. “Saat 4’te seni birahänenin önünde bekleyeceğim.”

“Mükemmel,” dedi zayıf kadın, Ruzena telefonu kapadığında. “Seni bir yerde kaçamak görmek istiyordu, ama olabildiği kadar çok insan tarafından görülmek için gerekeni yapmalısın.”

Ruzena, hâlâ çok sinirliydi ve bu buluşma onu korkutuyordu. Artık Klima’yı gözünün önüne getirebilecek durumda değildi. Dış görünüşü, gülümsemesi, duruşu nasıldı? Tek karşılaşmalarından, onda çok belirsiz bir am kalmıştı. Meslektaşları o sıra onu trompetçiyle ilgili soru yağmuruna tutmuşlardı, nasıl olduğunu, neler söylediğini, soyduğunda neye benzediğini ve nasıl seviştiğini öğrenmek istiyorlardı. Ama herhangi bir şey söyleme yeteneğinden yoksundu ve her şeyin düştüymüşçesine olup bittiğini söylemekle yetiniyordu.

Bu basmakalıp bir söz değildi: Bir yatakta iki saat geçirdiği

adam, yanma gelmek için afişlerden inmişti Fotoğrafı,

37

daha sonra yeniden madde dışı ve renksiz, binlerce kere çoğaltılmış ve o ölçüde soyut ve gerçekdışı olmak için, bir an üç boyutlu bir gerçeklik ve ağırlık kazanmıştı.

O zaman çizgisel simgesine dönmek üzere kendisinden çok çabuk kaçtığı için, mükemmelliğinin tatsız duygusu kalmıştı Ruzena'da. Adamı alçaltan ve daha yakın kılan bir tek ayrıntıya tutunamıyordu. O uzaktayken enerjik bir savaşıyla doluydu ama varlığını hissettiği şimdi, yürekliliği uçup gidiyordu.

"Sakı dur," dedi zayıf kadın. "Uğur getirmesi için parmaklarımı kavuşturacağım hep."

6

Klima, Ruzena'yla konuşmayı bitirdiğinde Bertlef koluna girdi ve Doktor Skreta'nın muayenehanesiyle evinin bulunduğu Karl Marx Yurdu'na götürdü onu. Birçok kadın bekleme odasında oturmuştu, ama Bertlef hiç duraksamadan muayene odasının kapısını dört kere vurdu. Bir an sonra, beyaz gömleli, gözlüklü ve uzun burunlu, iriyarı bir adam belirdi. "Bir saniye lütfen," dedi bekleme odasında oturan kadınlara ve iki adamı koridora, oradan da üst kattaki dairesine götürdü.

"Nasılsınız üstat?" dedi trompetçiye, oturduklarında.

"Burada ne zaman yeni bir konser vereceksiniz?"

"Yaşamım boyunca bir daha hiç," dedi Klima. "Çünkü bu kaplıca kenti bana uğursuz geliyor."

Bertlef, trompetçinin başına geleni Doktor Skreta'ya anlattı, sonra Klima ekledi:

"Sizden bana yardım etmenizi isteyecektim. Önce gerçekten gebe olup olmadığımı öğrenmek istiyorum. Bu belki de sadece aybaşının gecikmesidir. Ya da bana numara yapıyor. Daha önce de bir kere başıma geldi. O da bir şansındı."

38

"Sarışınlarla hiçbir şeye başlamamak gerekir," dedi Doktor Skreta.

"Evet," diye onayladı Klima, "sarışınlar benim felaketim-dir. Doktor o zaman da korkunçtu. Onu bir doktora görünmek zorunda bırakmıştım. Ancak gebeliğin başında, henüz hiçbir şey kesinlikle bilinemez, O zaman, kurbağa testi yapılmasında direttim. Çiş bir dişi kurbağaya iğneyle aktarılır, kurbağanın yumurtalıkları şiştiğinde..."

"Hatun gebedir..." diye tamamladı Doktor Skreta.

"Sabahki çişini bir şişe içinde getirmişti ve polikliniğin önünde şişeyi kaldırıma düşürdü. Hiç değilse birkaç damla kurtarmak için kırıkların üzerine atıldım! Beni görenler, onun, içinde İsa'nın kam bulunan kutsal zümrüt vazoyu düşürdüğüne yemin edebilirlerdi. Şişeyi bilerek kırmıştı, çünkü gebe olmadığını biliyor ve işkencemi elinden geldiği kadar uzatmak istiyordu."

"Tam bir sarışın davranışı," dedi Doktor Skreta. "Sarı saçlar ve siyah saçlar, insanın yaratılışının iki kutbudur. Siyah saçlar erkeklik, yüreklilik, içtenlik, eylem anlamına

gelir; sarı saçlırsa kadınlığı, sevecenliği, güçsüzlüğü ve pasifliği simgeler. Demek ki bir sarışın gerçekte iki kat kadındır. Bir prenses ancak sarışın olabilir. Yine bu nedenle kadınlar, olabildiğince dışı olabilmek için, saçlarını hiçbir zaman siyaha boyamazlar da sarıya boyarlar.”

“Pigmanların insan ruhunu nasıl etkilediklerini çok merak ediyorum,” dedi Bertlef kuşkucu bir sesle.

“Pigmanlar sÖz konusu değil. Bir sarışın bilinçsiz olarak saçlarına uyar. özellikle de bu sarışın saçlarım sarıya boyatmış bir esmerse. Rengine sadık kalmak ister ve narin bir yaratık, uçan bir bebek, her şeyden çok dış görünüşü için kaygılanan bir yaratık gibi davranır ve sevecenlik ve hizmet, kibarlık ve nafaka ister, kendiliğinden herhangi bir şey yapabilme yeteneğinden yoksundur, dış görünüşü tepeden tırnağa incelik ve içi tüm kabalıktır. Siyah saç evrensel bir moda hali-
39

ne gelse, bu dünyada çok daha iyi yaşanırdı. Şimdiye dek gerçekleştirilen en yararlı toplumsal reform bu olurdu.”

“Öyleyse Ruzena’ın bana numara yapma olasılığı büyük,” diye araya girdi Doktor Skreta’nın sözlerinde bir umut nedeni arayan Klima.

“Hayır, ona dün baktım. Gebe,” dedi doktor.

Bertlef, trompetçinin sapsarı olduğunu farketti ve:

“Doktor, kürtajlardan sorumlu kurula siz başkanlık ediyorsunuz,” dedi.

“Evet, toplantımız gelecek cuma.”

“Mükemmel,” dedi Bertlef. “Kaybedecek zaman yok, çünkü dostumuzun sınırları çözülebilir. Bu ülkede kürtaja ca-nıgönülden izin vermediğinizi biliyorum.”

“Hiç canıgönülden vermiyorum,” dedi .Doktor Skreta. “Benimle birlikte, o kurulda, iktidarım temsil eden iki karı var. İkisi de itici bir çirkinlikte ve bize başvuran tüm kadınlardan nefret ediyorlar. Yeryüzündeki en keskin kadın düşmanlarının kimler olduğunu biliyor musunuz? Kadınlar baylar, bir tek erkek, hatta iki kadının gebeliklerini sırtına yıkmayı denedikleri Bay Klima bile, kadınların kendi türlerinden olanlara besledikleri nefret kadar nefret duymam: >tır kadınlara. Neden bizi baştan çıkarmaya çalıştıklarını sanıyorsunuz?

Sırf benzerlerini yaralamak ve küçük düşürmek için. Tanrı, kadınların yüreğine öbür kadınlardan nefret etmeyi aşıladı, çünkü insan türünün çoğalmasını istiyordu.”

“Görüşünüze karşılık vermekle zaman kaybetmeyeceğim,” dedi Bertlef. “Çünkü dostumuzun işine dönmek istiyorum. Yine de bu kurulda karar veren sizsiniz, o iğrenç kanlar da sizin dediklerinizi yapıyorlar.”

“Kuşkusuz karar veren benim, ama ne olursa olsun artık bu işle uğraşmak istemiyorum. Bana bir kuruş getirmiyor. Siz, örneğin, üstadım tek konserden ne kazanıyorsunuz?”

Klima' nın verdiği rakam Doktor Skreta üzerinde büyü

40

etkisi yaptı: “Müzikle uğraşarak ay sonlarını doğrultmak gerektiğini sık sık düşünürüm,” dedi. “Davulda kötü sayılmam.”

“Davul mu çalılıyorsunuz?” dedi zoraki bir ilgi gösteren Klima.

“Evet,” dedi Doktor Skreta. “Halkevinde bir piyanomuz, bir de davulumuz var. Boş zamanlarda davul çalarım.”

“Harika!” diye bağırdı Klima, doktoru pohpohlamak için bu fırsatın çıkmasına sevinerek.

“Ama gerçek bir orkestra kurabilmeyi sağlayacak arkadaşım yok. Çok efendice piyano çalan eczacı var bir tek. Birçok kere ikimiz denedik.” Sustu ve düşünür gibi oldu. “Dinleyin! Ruzena kurulun karşısına çıktığında...”

Klima derin bir iç çekti. “Eğer gelirse...”

Doktor Skreta sabırsız bir hareket yaptı. “Gelmek onun için bir zevk olacaktır, öbürleri gibi. Ama kurul, babanın da karşısına çıkmasını istiyor, ona eşlik etmeniz gerekecek. Buraya sırf bu önemsiz iş nedeniyle gelmenin içinde, bir önceki akşam gelirsiniz ve gece bir konser veririz. Bir trompet, bir piyanist, bir davul. Tres faciunt orchestmm. Afişte sizin adınızla, salonu tıklım tıklım doldururuz. Ne dersiniz?”

Klima, konserlerinin teknik yönden kusursuz olmasında aşırı dikkatliydi ve iki gün önce doktorun önerisi ona çılgınlık gibi gelirdi. Ama şimdi, bir hastabakıcının iç organlarından başka şeyle ilgilenmiyordu ve doktorun sorusuna terbiyeli bir coşkunlukla karşılık verdi: “Nefis olurdu!”

“Doğru mu? Kabul ediyor musunuz?”

“TabiiL”

“Ya siz, ne diyorsunuz?” diye sordu Skreta, Bertlef e dönerek.

“Fikir bana çok iyi geliyor. Ancak, iki günde her şeyi nasıl hazırlayabileceğiniz! bilmiyorum.”

Karşılık yerine, Skreta ayağa kalktı ve telefona yürüdü.

Bir numara çevirdi, ama karşısına kimse çıkmadı. “En önem-

lisi afişleri şimdiden ısmarlamak. Ne yazık ki sekreter öğlen yemeğine gitmiş olmak," dedi. "Salonu sağlamaya gelince, bu iş çocuk oyuncağı. Halk Eğitimi Derneği perşembe günü orada alkolizmle savaş konulu bir toplantı düzenliyor ve kon* fcransı vermesi gereken kişi meslektaşlarımdan biri. Sağlık nedeniyle bağışlanmayı dilemesini istesem zevkten dört köşe olur. Ama kuşkusuz, birlikte hazırlanmamız için buraya perşembe sabahı gelmeniz gerekecek. Meğer ki böyle bir hazırlık gereksiz olsun."

"Hayır, hayır," dedi Klima. "Bir hazırlık çalışması zorunludur.

Önceden hazırlanmak gerekir."

"Ben de bu görüşteyim," diye onayladı Skreta. "Onlara en etkili parçalan çalacağız. Saint Louis' Blues ve The Saints go marchin in çalındığında davulda çok iyiyimdir. Birkaç hazır solom var, ne düşüneceğinizi merak ediyorum. Ayrıca, bugün öğleden sonra bağlantınız var mı? Bir deneme yapmamızı istemez misiniz?"

"Ne yazık ki bu öğleden sonra, Ruzena'yı kürtaja razı olmaya inandırmak zorundayım."

Skreta sabırsızca bir hareket yaptı. "Unutun bunu! Yalvartmadan evet diyecektir."

Bertlef araya girdi: "Ben de perşembeyi beklemenizin daha iyi olacağını düşünüyorum. Bugün dostumuz kendini işine veremez. Hem trompetini de getirmediğini sanıyorum."

"Bu geçerli bir neden," diye kabul etti Skreta ve iki dostunu karşıdaki lokantaya götürdü. Ama sokakta muayenehanesine dönmesi için yalvaran hastabakıcı onlara yetişti. Doktor da dostlarından kendisini bağışlamalarını diledi ve hastabakıcı tarafından kısır hastalarının yanma götürülmeye boyun eğdi.

Ruzena Karl Marx Yurdu'nda küçük bir odaya yerleşmek için yakındaki bir köyde oturan annesiyle babasının evin* den ayrıralı altı ay oluyordu. Bu bağımsız odadan çok şey bekliyordu, ama kısa sürede odasından ve özgürlüğünden, umduğundan çok daha tatsız ve çok daha az yoğun olarak yararlandığını anlamıştı.

O gün öğleden sonra, saat üçe doğru kaplıcadaki işinden döndüğünde, divanın üzerine uzanmış kendisini bekleyen babasını odasında bulmak gibi tatsız bir sürprizle karşılaştı. Bu hiç işine gelmiyordu, çünkü kendini tümüyle giyimine vermek, saçını taramak ve sırtına geçireceği giysiyi özenle seçmek istiyordu.

“Burada ne işin var?” diye keyifsizce sordu. Babasını tanıyan ve kendisi evde yokken odasının kapısını ona açmaya her zaman hazır olan kapıcıya içerliyordu.

“Biraz boş zamanım vardı,” dedi babası. “Bugün kentte bir eğitimimiz var.”

Babası Kamu Düzeni Gönüllüleri Derneği’ nin üyesiydi. Kaplıcadaki görevliler kolluk takip önemli havalara bürünerek sokakları arşınlayan bu yaşlı adamlarla alay ettikleri için, Ruzena babasının çalışmalarından utanç duyuyordu.

“Keyfin bilir!” diye homurdandı.

“Hiçbir zaman kaytarmayan ve kaytarmayacak olan bir baban var diye haline şükret. Biz emekliler, gençlere neler yapmayı bildiğimizi göstereceğiz!”

Ruzena kendini giysinin seçimine verirken babasının konuşmasına karışmamayı yeğledi

“Ne bildiğinizi öğrenmeyi çok isterdim,” dedi.

“Epeyce şey. Bu kent uluslararası bir kaplıca merkezi* dir, yavrum, ama neye benziyor? Çocuklar çimlerin üzerinde koşuyorlar!”

43

“Tanrım...” dedi Ruzena, giysilerini araştırarak. Hiçbiri hoşuna gitmiyordu.

“Yalnız çocuklar olsa, bir de köpekler var! Belediye meclisi çok önce köpeklerin ancak tasmalı olarak ve bir burundurukla çıkarılmalarını emretti. Ama burada kimse emirlere boyun eğmiyor. Herkes aklına eseni yapıyor. Parka bir bakman yeterli*”

Ruzena, bir giysi çıkardı ve dolabın aralık kapağının ardına gizlenip soyunmaya başladı.

“Her yana işiyorlar. Oyun alanının kumlarına bile! Düşün ki bir çocuk orada eğleniyor ve ekmeğini kuma düşürüyor! Sonra da bunca hastalık olmasına şaşıyorlar! Al, bakmak yeterli,” diye ekledi babası pencereye yaklaşarak. “Sadece şu an bile başıboş koşuşan dört köpek var.”

Ruzena yeniden ortaya çıkmıştı ve aynada kendini inceliyordu. \ma kendini güçlükle beline kadar görebildiği küçük bir duvar aynası vardı sadece.

“Bu seni ilgilendirmiyor, değil mi?” diye sordu babası.

“Yok canım, ilgilendiriyor,” dedi Ruzena bu giysinin içinden bacaklarının neye benzeyebileceğini anlamaya çalışmak için ayaklarının ucunda aynadan uzaklaşarak. “Yalnız sinirlenme, biriyle buluşacağım ve acelem var.”

“Ben bir tek polis köpekleriyle av köpeklerini kabul ederim,” dedi babası. “Ama evlerinde bir köpek olan kişileri anlamıyorum. Yakın gelecekte kadınlar dünyaya çocuk getirmeyi bırakacaklar ve beşiklerde kanişler olacak.”

Ruzena aynanın yansıttığı görüntüden hoşnut değildi. Dolabın yanına döndü ve kendisine daha iyi gidecek bir giysi aramaya koyuldu.

“Apartman toplantısında, .öbür kiracıların tümü razı olursa evde ancak bir köpek bulundurulabileceğine karar verdik. Üstelik, köpeklerden alman vergiyi de yükselteceğiz.”

“Önemli dertlerin olduğunu görüyorum,” dedi Ruzena ve artık annesiyle babasının yanında oturmadığına şükretti.

44

Çocukluğundan beri, babası ahlak dersleriyle ve öğütleriyle ona ters gelirdi. İnsanların, babasından daha değişik bir dil konuşacakları bir dünyaya susamıştı.

“Gülecek bir şey yok. Köpekler gerçekten çok önemli bir sorundur ve bunu tek düşünen ben değilim, en yüksek siyasal yetkililer de aynı şeyi düşünüyorlar. Herhalde sana neyin önemli ve neyin önemli olmadığını sormayı unuttular. Kuşkusuz yeryüzündeki en önemli şeyin giysilerin olduğu karşılığını verirsin,” dedi, kızının yeniden dolap kapağının ardına gizlendiğini ve üstünü değiştirdiğini görerek.

“Giysilerim kuşkusuz senin köpeklerinden daha önemlidir,” karşılığını verdi Ruzena. Bir kez daha aynanın önünde ayaklarının ucuna basıp yükselmişti. Ve bir kez daha görünüşü hoşuna gitmiyordu. Ama kendine karşı duyduğu bu hoşnutsuzluk yavaş yavaş başkaldırmaya dönüşmekteydi: Trompetçinin bu ucuz giysi içinde bile kendisini olduğu gibi kabul etmesi gerektiğini düşünüyor ve bundan garip bir hoşnutluk duyuyordu.

“Bu bir sağlık sorunu,” diye konuşmasını sürdürdü babası. “Köpekler kaldırımlara kaka yaptığı sürece kentlerimiz temiz olmayacaktır. Bu bir ahlak sorunudur aynı zamanda. İnsanlar için yapılmış konutlarda köpeklerin şımartılması kabul edilemez.”

Ruzena'nın hiç kuşku duymadığı bir şey olmaktaydı:

başkaldırması, gizlice ve belli belirsiz babasının öfkesine karışıyordu. Ona karşı az önce duyduğu tiksintiyi duymaz olmuştu, tersine babasının ateşli sözlerinden sezdirmeksizin enerji alıyordu.

“Evimizde hiç köpek olmadı ve bunun yokluğunu da duymadık,” diyordu babası.

Ruzena aynadaki yansımasına bakmayı sürdürüyor ve gebeliğin kendisine benzeri olmayan bir üstünlük verdiğini duyuyordu. Aynadaki görüntüsünü güzel bulsun ya da bulmasın, trompetçi bu yolculuğu özellikle kendisini görmek için

45

yapmıştı ve büyük bir sevimlilikle birahaneye çağırıyordu.

Ayrıca (saatine baktı), tam şu sıra, beklemeye başlamıştı bile.

“Ama bir temizlik yapacağız, yavrum göreceksin bunu,” diye alay ediyordu babası ve Ruzena ona tatlılıkla, neredeyse gülümseyerek şöyle dedi:

“Buna çok sevinirim, baba. Ama şimdi gitmem gerekiyor.”

“Benim de. Çalışmamız az sonra devam edecek.”

Birlikte Karl Marx Yurdu’ndan çıktılar ve ayrıldılar. Ruzena ağır ağır birahaneye yöneldi.

8

Klima, herkesin tanıdığı gözde ve kibar sanatçı kişiliğiyle tümünden bağdaşmayı bir türlü başaramıyordu, özellikle önemli kişisel kaygılar duyduğu şu sıra bunu bir engel ve bir kusur gibi duyuyordu. Ruzena’yla birlikte birahaneye girdiğinde ve vestiyerin karşısındaki duvarda, geçen konserden ar-takalmış büyük boy bir afişte kendi resmini gördüğünde, tedirgin oldu. Mekanik bir davranışla müşteriler arasında kendini tanıyanları sezmeye çalışarak, genç kadınla birlikte salonu geçti. Bakışlardan korkuyordu, her yandan birtakım gözlerin anlatımını ve davranış biçimini belirleyerek kendisini gözlediklerim ve süzdüklerini seçer gibiydi. Bir sürü soran bakışın, üzerine dikildiğini duyuyordu. Buna dikkat etmemeye çalıştı ve salonun öbür ucuna, parktaki ağaçların yapraklarına bakan büyük bir camın önündeki küçük masaya doğru yürüdü.

Oturduklarında Ruzena’ya gülümsedi, elini okşadı ve giysisinin çok yakıştığını söyledi. Genç kadın alçakgönüllü bir biçimde karşı çıktı, ama o üsteledi ve bir süre hastabakıcının sevimliliği üzerinde konuşmaya çalıştı. Söylediğine göre,

46

dış görünüşü karşısında şaşırmıştı. İki ay süreyle onu düşünmüştü, öyle ki belleğin görsel çabası Ruzena konusunda gerçekten uzak bir görüntü oluşturmuştu. İşin olağanüstü yanı, dediğine göre, kendisini düşündükçe çok arzulamış olmasına karşın, gerçek görünüşünün yine de düşsel görünüşüne üstün geliyordu.

Ruzena, trompetçinin iki ay boyunca hiç aramadığı ve bundan kendisini hiç düşünmediği sonucu çıkardığını belirtti.

Bu Klima'mn kendini özenle hazırladığı bir kirazdı. Bezginliğini gösteren bir hareket yaptı ve genç kadına nasıl iki korkunç ay geçirdiğini hiçbir zaman düşünemeyeceğim söyledi Ruzena, basma ne geldiğini sordu, ama trompetçi ayrıntılara girmek istemiyordu. Büyük bir nankörlüğün kendisini üzdüğünü ve birden kendini yeryüzünde yapayalnız, dostsuz, kimsesiz bulduğu karşılığını vermekle yetindi.

Ruzena'mn kaygıları konusunda ayrıntılı sorular sormaya korkuyordu, çünkü yalanlarının kendisini şaşırtması tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Korkuları boşunaydı. Ruzena büyük bir ilgiyle trompetçinin güç anlardan geçtiğini öğrenmişti kuşkusuz ve iki ay süren suskunluğun bu doğrulamasını gönülden kabul ediyordu. Ama dertlerinin gerçek niteliğine tümüyle kayıtsızdı, onun için tek önemli şey hüzüdü.

"Seni çok düşündüm, sana yardım edebilseydim çok sevinirdim," dedi.

"Öylesine bezgindim ki, insanlarla karşılaşmaktan bile korkuyordum. Keyifsiz bir arkadaş kötü arkadaşır."

"Ben de üzüntülüydüm."

"Biliyorum," dedi Klima, genç kadının elini okşayarak.

"Uzun süredir senden bir çocuk taşıdığımı düşünüyordum.

Ve sen en ufak bir yaşam belirtisi göstermiyordun.

Ama beni görmeye gelmeseydin, beni bir daha hiç görmek istemeseydin bue çocuğu aldirtmayacaktım. Yapayalnız kalsam da, hiç değilse senden doğan bu çocuğun yanımda olaca-

47

sun? Bu sadece bir sanı mı?"

Ruzena'nın bu cümlesi üzerine, trompetçi planının başardı olmaya başladığını anladı. Bu nedenle genç kadının elini hiç bırakmıyor ve konuşmayı sürdürüyordu, konuşması da gitgide kolaylaşmaktaydı: Ruzena'nın tam karşısında olduğu için, duygularını daha uzun sınavlardan geçirmesinin boşuna olacağını anlıyordu, çünkü her şey açıktı. Çocuktan da sözet-mek istemiyordu, çünkü onun için asıl önemli olan, çocuk değil, Ruzena'nın kendisiydi. Genç kadının taşıdığı çocuğa bir anlam veren, kendisini, Klima'yi, Ruzena'nın yanma getirmiş olmasıydı. Evet, kamında taşıdığı bu çocuk, kendisini buraya, bu küçük kaplıca kentine getirmiş ve Ruzena'yi ne denli sevdiğini keşfetmesine yol açmıştı. Bunun için de (konyak kadehini kaldırdı) çocuğun sağlığına içeceklerdi.

Tabii, konuşma coşkununun kendisini sürüklemiş olduğu bu korkunç kadeh kaldırma karşısında hemen ürktü. Ama ok yaydan çıkmıştı.

Ruzena bardağını kaldırdı ve fısıldadı: "Evet çocuğumuzun şerefine." Ardından da konyağını bir dikişte içti.

Trompetçi, yeni söylevlerle bu yersiz kadeh kaldırmayı hemen unutturmaya çalıştı ve bir kere daha Ruzena'yı her gün, günün her saati düşündüğünü belirtti.

Ruzena da, trompetçinin başkentte herhalde kendisinden çok daha ilginç kadınlarla çevrili olduğunu söyledi.

Klima, onların inceliğinden ve kendilerini beğenmişliklerinden bıktığı karşılığım verdi. Bütün bu kadınlar önünde Ruzena'yı yeğliyor, sadece kendisinden çok uzakta oturmasına üzülyordu. Gelip başkentte çalışmayı istemez miydi?

Ruzena başkenti yeğleyeceği karşılığım verdi. Ama orada bir iş bulmak kolay değildi.

Klima anlamlı anlamlı güldü, oradaki hastanelerde çok tanıdığı olduğunu ve Ruzena'ya güçlük çekmeden iş bulabileceğini söyledi.

Böylece uzun bir süre elini bırakmadan onunla konuştu

50

ve tanımadığı genç bir kızın yanlarına yaklaşmış olduğunu bile farketmedi.

Cansıkıcı olabileceğinden çekinmeksizin coşkuyla: "Siz Bay Klima'siniz," dedi kız. "Sizi hemen tanıdım! Sadece bir imza isteyecektim."

Klima kızardı. Ruzena'nın elini tutuyor, herkese açık bir yerde tüm oradakilerin gözleri önünde ona ilan aşk ediyordu. Burada tıpkı bir arifinin sahnesindeymiş gibi olduğunu ve alaycı seyircilere dönüşen bütün dünyanın kötü bir gülümsemeye yaşam için verdiği savaşımı izlediğini düşündü.

"Dolmakalemin yok mu?" dedi Ruzena'ya fısıltıyla. Kızım Ruzena'yla senli benli olduğunu farketmesinden korktuğu için fısıldadığı gerçektir. Yine de, senli benli konuşmasının Ruzena'nın elini tutan elinden çok daha az yakınlık belirttiğini hemen anladı, sorusunu daha yüksek sesle sordu: "Dolmakalemin yok mu?*

Ama Ruzena başını salladı, kız bir soru delikanlı ve genç kızla birlikte oturduğu masaya döndü. Onlar hemen fırsattan yararlandılar ve kızla birlikte Klima'nın yanına koştular. Trompetçiye bir dolmakalem uzattılar ve bir not defterinden üzerlerine imzasını atması gereken sayfaları kopardılar.

Plan yönünden her şey yolunda gidiyordu. Yakınlıklarına tanık olanlar ne denli çoksa Ruzena sevildiğine o kadar rahat inanacaktı. Yine de dilediği kadar düşünsün, korkusunun akıldışı yam trompetçiye bozguna uğrattıyordu. Ruzena'nın bütün bu insanlarla işbirliği halinde olduğu aklına geldi. Karmakarışık bir görüntü içinde, tümünü bir babalık davasında kendisine karşı tanıklık ederken düşlüyordu. Evet onları gördük, âşıklar gibi karşılıklı oturmuşlardı, Klima onun elini okşuyordu ve âşıkane gözlerinin içine bakıyordu."

Kaygı trompetçinin kendini beğenmişliğiyle daha da ağırlaşmıştı, gerçekten de, Ruzena'nın elini tutabilmesine yol açacak kadar güzel olmadığını düşünmüyordu. Bu Ruzena'ya
51

hakaret olurdu. Şu sıra gözlerine görüldüğünden çok daha güzeldi. Aşk, nasıl sevilen kadını bize daha da güzel gösterirse, çekinilen bir kadının bizde yarattığı ürküntü, çizgilerindeki en ufak uyumsuzluğa ölçsüz bir boyut kazandırır...

“Burayı çok tatsız buluyorum,” dedi Klima sonunda yalnız kaldıklarında. “Arabayla bir gezinti yapmak istemez misin?”

Ruzena arabayı merak ediyordu, kabul etti. Klima parayı ödedi ve birahaneden çıktılar. Karşıda sarı kum kaplı geniş yoluyla bir küçük park vardı. On kadar adamın oluşturduğu bir dizi, yüzleri birahaneye dönük olarak burada oturmuştu. Çoğunluk yaşlı adamlardı bunlar, buruşuk giysilerinin yanında kırmızı bir kolluk taşıyor ve ellerinde uzun sopalar tutuyorlardı.

Klima şaşkındı: “Bu da ne...”

“Bir şey değil, arabanın nerede olduğunu göster bana,” diye karşılık verdi Ruzena ve hızlı adımlarla onu sürükledi.

Ama Klima bakışım bu adamlardan ayıramıyordu. Uçlarında demir telden yapılmış bir kancanın bulunduğu uzun sopaların neye yaradığını arılamıyordu. Bunlara havagazı lambası yakıcıları, uçan balık peşindeki balıkçılar, gizli silahlarla donatılmış bir milis denebilirdi.

Adamları incelerken, içlerinden birinin kendisine gü-lümsediğini sandı. Korktu, hatta kendinden korktu ve hayal görmeye başladığını, her adamı izleyen, gözetleyen biri olarak gördüğünü düşündü. Ruzena'mn kendisini otoparka sürüklemesine karşı çıkmadı.

9

“Seninle uzaklara gitmek istiyorum,” diyordu. Bir kolunu Ruzena'mn om uzuna atmıştı ve sol eliyle direksiyonu tutuyordu.

52

“Güney Avrupa'da bir yere. Deniz kıyısını izleyen yükseklerle asılı yollardan geçerdik. İtalya'yı bilir misin?”

“Hayır.”

“Öyleyse benimle oraya geleceğine söz ver.”

“Biraz abartmıyor musun?”

Ruzena bunu alçakgönüllülükle söylemişti, ama trompetçi, bu biraz abartmıyor musun sorusu genç kadının birden günışığına çıkardığı tüm demagojisini hedef alıyormuş gibi hemen savunmaya geçti. Yine de gerileyemezdi.

“Evet, abartıyorum. Hep çılgınca düşüncelerim vardı. Ben böyleyim. Ama başkalarından farklı olarak, çılgınca düşüncelerimi gerçekleştiririm. İnan bana, çılgınca düşünceleri gerçekleştirmekten güzel şey yoktur. Yaşamımın bir çılgınca düşünceler disizi olmasını isterdim. Kaplıca kentine bir daha hiç dönmememizi isterdim, arabayla biç durmadan denize kadar gitmek isterdim. Orada bir orkestrada iş bulurdum ve kıyı boyunca bir tatil kentinden ötekine giderdik.”

Arabayı güzel bir görüntü sağlayan bir yerde durdurdu. Dışarı çıktılar ve Klima ormanda gezinti yapmalarını önerdi Yürüdüler ve kısa bir süre sonra, arabayla daha az gezilen ve ormandaki yürüyüşlerin daha çok yeğlendiği dönemden kalma bir tahta sıraya oturdular. Klima, hâlâ Ruzena’yi omuzlarından tutuyordu, birden hüzünlü bir sesle şöyle dedi:

“Herkes çok keyifli bir yaşamım olduğunu sanıyor. Bu yanılgıların en büyüğü. Gerçekte çok mutsuzum. Yalnız şu son aylarda değil ama, yıllardan beri.”

Ruzena, bir İtalya yolculuğunu aşırı buluyor ve bunu belli belirsiz bir kuşkuyla görüyorsa da (yurttaşlarından pek azı yabana ülkelere yolculuk edebilirlerdi), Klima’nın son cümlelerinden taşan hüznün onun için hoş bit koku taşıyordu.

Bir domuz kızartması gibi kokluyordu bu hüznü,

“Nasıl mutsuz olabilirsin?”

“Nasıl mutsuz olabilirim?” diye içini çekti trompetçi

“Ünlüsün, güzel bir araban ar, paran var, güzel bir ka-

53

gün önce Doktor Skreta’dan öğrendiği kesin sonuç öyle yeniydi ki, hâlâ bunun şaşkınlığı içinde bulunuyordu. İnceden inceye hesaplanmış bir plan izlemiyordu, ama büyük bir olay daha da öte kolay kolay bulunamayacak bir fırsat, bir talih olarak yaşadığı gebeliğiyle doluydu. Satranç oyununda tahtanın sonuna ulaşan ve vezir olan piyon gibiydi. Beklenmedik ve daha önce benzeri bulunmayan gücünü düşündükçe büyük bir zevk duyuyordu. Çağrısıyla birtakım şeylerin harekete geçtiğini, ünlü trompetçinin ta başkentten kalkıp kendisini görmeye geldiğini, nefis bir arabada gezdirdiğini, ilanı aşk ettiğini görüyordu. Gebeliğiyle bu ani güç arasında bir ilişki bulunduğundan kuşkusu olamazdı. Güçten vazgeçmek istemiyorsa, gebelikten de vazgeçemezdi.

Bu nedenle trompetçi kayayı yuvarlamayı sürdürüyordu:

“Sevgilim, benim istediğim bir aile değil, aşk. Sen benim gözümde aşkın ta kendisisin; bir çocukla aşk yerini aileye bırakır, cansıkıntısına bırakır. Kaygılara bırakır. Keyifsizliğe bırakır. Ve sevilen kadın yerini anaya bırakır. Sen benim gözümde bir ana değil bir sevgilisin ve seni kimseyle paylaşmak istemiyorum. Bir çocukla bile.”

Bunlar güzel sözlerdi. Ruzena da zevkle dinliyordu, ama başını sallamaktaydı: “Hayır yapamam. Ne olursa olsun o senin çocuğun. Senin çocuğunu aldirttamam.”

Klima, yeni sözler bulamıyor, hep aym sözcükleri yineliyor ve Ruzena’nın sonunda ikiyüzlülüğünü sezmesinden korkuyordu.

“Ne de olsa yaşın otuzun üzerinde. Hiç çocuk sahibi olmak isteği duymadın mı?”

Doğruydu, hiç çocuk sahibi olma isteği duymamıştı. Yanında bir çocuğun varlığıyla rahatsız olmayı istemeyecek kadar çok seviyordu Kamila’yı. Ruzena’ya söylediği cümleleri karışma söylüyordu, içtenlikle ve sahteciliğe sapmadan.

“Akı yıldır evlisiniz ve çocuğunuz yok. Sana bir çocuk doğurmak düşüncesi beni öyle keyiflendiriyor ki.”

56

Klima her şeyin kendisine karşı döndüğünü görüyordu. Kamila’ya beslediği sevginin olağanüstü yanı Ruzena’nın karısının kısırlığına inanmasına yol açıyor ve hastabakıcıyı küstahça gözüpekliklere itiyordu.

Hava serinlemeye başlamıştı, güneş urukta alçalıyor, zaman geçiyor ve Klima daha önce söylediğini yinelemeyi sürdürüyor, Ruzena da hayır hayır, yapamam’ını yineliyordu. Klima bir çıkmazda olduğunu duyuyor, bu işi nasıl kıvıracağını hiç kestiremiyor ve her şeyi yitireceğini düşünüyordu. Öyle sinirliydi ki onun elini tutmayı unutuyor, onu öpmeyi ve sesine sevecenlik vermeyi unutuyordu. Bunu korkuyla farketti ve toparlanmak için çaba harcadı. Sustu, ona gülümsedi ve Ruzena’yı kollarına aldı. Yorgunluğun kucaklamasıydı bu. Genç kadını göğsünde sıkıyordu, başım yüzüne bastırmıştı, bu bir çeşit destek almaydı, dinlenmeydi, soluklanmaydı, çünkü aşması için gereken gücü yitirdiği uzun bir yol almak zorundaydı.

Ama Ruzena da köşeye kısılmıştı. Onun gibi, genç kadının da söyleyecekleri tükenmişti ve elde edilmek istenen adama hayır sözcüğünü yinelemekle uzun süre yetinilmeyeccğini seziyordu.

Kucaklaşmaları uzun sürdü ve Klima Ruzena’yı kollarından bıraktığında, genç kadın başını eğdi ve pes etmiş bir sesle;

“Peki öyleyse, ne yapmam gerektiğini söyle bana,” dedi.

Klima kulaklarına inanamıyordu. Beklenmedik ve ani sözcüklerdi bunlar ve sonsuz bir rahatlamaydı. Öyle ki kendini toparlamak ve bunu çok açık bir biçimde göstermek için büyük çaba harcamak zorunda kaldı. Genç kadının yanağını okşadı ve Doktor Skreta'nın dostlarından biri olduğunu, Ru-zena'nın bütün yapması gerekenin üç gün içinde kurul karşısına çıkmak olacağını söyledi. Onunla gelecekti. Korkacağı bir şey yoktu.

Ruzena karşı çıkmıyordu ve Klima kişiliğini oynama isteğine kavuştu yeniden. Genç kadının omuzlarını sarıyor, iki-

57

de bir onu öpmek için duruyordu (mutluluğu öylesine büyüktü ki öpücüğü yeniden bir sis örtüsüyle kaplanmıştı). Ruze-na'nın gelip başkente yerleşmesi gerektiğini yineledi. Deniz kıyısına yapacakları yolculukla ilgili cümlelerini bile yineledi.

Sonra güneş ufukta kayboldu, ormanda karanlık yoğunlaştı ve çam ormanının tepesinde yuvarlak bir ay belirdi. Yola yaklaştıkları sura, ikisi de bir ışığın içinde buldular kendilerini. Önce bir arabanın yanık farlarıyla yakından geçtiğini sandılar, ama kısa sürede farın onları izlediği açıkça anlaşıldı.

Işık, yolun öbür yanında duran bir motosikletten geliyordu:

Bir adam motosikletin üzerine oturmuş onları gözlemekteydi.

"Çabuk ol, yalvarırım!" dedi Ruzçna.

Arabanın yanına vardıklarında, motosikletin üzerinde oturan adam ayağa kalktı ve onlara doğru ilerledi. Duran motosiklet, adamı arkadan aydınlattığı, ışık trompetçinin gözüne geldiği için, Klima kara bir gölgeden başka şey seçemi-yordu.

"Buraya gel!" dedi adam, Ruzena'ya doğru atılarak. "Seninle konuşmam gerek. Birbirimize söyleyeceğimiz şeyler var! Çok şey var!" Sinirli ve mahcup bir sesle bağırıyordu.

Trompetçi de sinirli ve utangaçtı, ama tüm duyduğu, bu saygısızlık karşısında bir çeşit öfkeydi: "Küçük hanım benimle, sizinle değil," dedi.

"Sizinle de konuşacaklarım var, biliyor musunuz!" diye böğürdü yabancı, trompetçiye dönerek, "Ünlü olduğunuz için her şeyi yapabileceğinizi sanıyorsunuz. Onu tavlayacağınızı düşünüyorsunuz! Başını döndürebileceğinizi! Sizin için bu çok basit! Yerinizde olsam ben de aynı şeyi yapabilirdim!"

Ruzena, motosikletlinin trompetçiyle konuşmasından yararlanıp arabaya girdi. Motosikletli kapıya doğru atıldı. Ama cam kapalıydı ve genç kadın radyonun düğmesine bastı. Arabanın

**içi gürültülü bir müzikle çınladı. Sonra da trompetçi
58**

arabaya girdi ve kapıyı çarptı. Müzik kulakları sağır ediciydi. Camın ardında bir tek haykıran bir adamın karaltısı ve oynayan kolları seçiliyordu.

“Beni her yerde izleyen bir deli bu,” dedi Ruzena, “Çabuk, ne olursun, hareket ettir arabayı.”

10

Arabayı kenara çekti, Ruzena’yi Karl Marx Yurdu’na götürdü, onu öptü ve kapının ardında kaybolunca dört günlük uykusuzluktan sonra duyduğu yorgunluğun eşini duydu. Geç olmuştu, ama karnı açtı ve direksiyon başına geçip araba sürecektir güç bulamıyordu kendinde. BertlePin yatıştırıcı sözlerini duymak istiyordu ve parktan geçerek Richmond’a yürüdü.

Girişe varırken, bir sokak lambasının ışığının üzerine düştüğü büyük bir afiş dikkatini çekti. Beceriksizce çizilmiş büyük harflerle kendi adı, altında da, daha küçük harflerle Doktor Skreta’nın ve eczacının adları okunabiliyordu. Afiş elle yapılmıştı ve üzerinde amatör bir ressam elinden çıkma bir altın trompet resmi görülüyordu.

Trompetçi, Doktor Skreta’nın konserin ilanını hazırlamakta gösterdiği eliçabukluğu iyi bir belirti sayıyordu, çünkü bu çabukluk Skreta’nın güvenilebilecek bir adam olduğunu gösterir gibi geliyordu ona. Koşarak merdiveni çıktı ve Bert-lePin kapısını vurdu.

Kimse karşılık vermedi.

Yeniden kapıyı vurdu ve yine sessizlik karşıladı onu.

Eli kapının tokmağında, zamansız geldiğini (Amerikalının sayısız kadınla ilişkileri biliniyordu) düşünecek sırayı ancak buldu. Kapı kilitli değildi. Trompetçi odaya girdi ve durdu.

Bir şey görmüyordu. Odaın bir köşesinden gelen bir aydınlık görüyordu sadece. Garip bir aydınlıktı bu: ne bir neon

59

lambasının beyaz ışıltısına benziyordu, ne de bir ampulün sarı ışığına. Mavimsi bir ışıktı bu ve odayı kaplıyordu.

O anda, geç kalmış bir düşünce trompetçinin düşüncesiz parmaklarına ulaştı ve bu kadar ileri bir saatte ve çağrılı olmaksızın başkasının odasına girmekle belki de bir saygısızlık yapmakta olduğunu aştı ona. Terbiyesizliğinden ürktü, koridora çekildi ve hemen kapıyı kapadı.

Ama öyle bir şaşkınlık içindeydi ki gidecek yerde, bu garip ışığı anlamaya çalışarak kapının önünde dikildi. Amerikalının belki de odasında çıplak olduğunu ve bir ultraviyole 1 arabasıyla güneş banyosu yaptığını düşündü. Ama kapı açıldı ve Bertlef görüldü. Çıplak değildi, sırtında sabah giydiği elbise vardı. Trompetçiye gülümsüyordu: "Beni görmek için uğradığınıza sevindim. İçeri girin."

Trompetçi merakla odaya girdi; oda tavandan sarkan sıradan bir avizeyle aydınlanmıştı.

"Sizi rahatsız etmekten çekmiyorum," dedi trompetçi.

"Hadi canım," karşılığını verdi Bertlef, trompetçinin mavi ışık kaynağının çıkıverdiğini gördüğünü sandığı pencereyi göstererek, "Düşünüyordum. O kadar."

"İçeri girdiğimde, böyle odanıza dalıverdiğim için beni bağışlayın, olağanüstü bir ışık gördüm."

"Bir ışık mı?" dedi Bertlef ve kahkahayı bastı. "Şu gebeliği fazla ciddiye almamak gerek. Size düş gördürüyor."

"Ya da, belki karanlığa gömülmüş koridordan geldiğim içindi bu."

Trompetçi konuşmaya başladı ve Bertlef bir süre sonra onun sözünü kesti: "Aç mısınız?"

Trompetçi başını salladı ve Bertlef dolaptan bir bisküvi paketiyle hemen aç verdiğini bir kutu konserve jambon çıkardı.

Ve Klima anlatmayı sürdürüyor, doyumsuzlukla akşam yemeğini yutuyor ve soran bakışlarla Bertlef i süzüyordu.

"Her şeyin en iyi şekilde biteceğine inanıyorum," dedi

60

Bertlef, rahatlatıcı.

"Peki, sizce, arabanın yanında bizi bekleyen kimdi?"

Bertlef omuz silkti: "Hiç bilmiyorum. Nasılsa, bunun hiçbir önemi yok."

"Doğru. Konferansın bu kadar uzun sürdüğünü Kami-la'ya nasıl açıklayabileceğimi düşünmem gerek asıl."

Saat iyice ilerlemişti. Rahatlamış ve güven getirmiş olarak, trompetçi arabasına bindi ve başkentin yolunu tuttu. Yol boyunca yusuvarlak kocaman bir ay ona eşlik etti.

61

ÜÇÜNCÜ GÜN

1

Çarşamba sabahı ve kaplıca kenti bir kere daha yeni bir gün için uyanıyor. Banyolarda seller akıyor, masajcılar çıplak sırtlan yoğuruyor ve bir özel araba otoparkta duruyor. Dün aynı yerde duran lüks araba değil, bu ülkede benzeri pek çok görülen sıradan bir araba. Direksiyondaki adam kırk beş yaşlarında olabilir ve tek basma. Arka koltuk bavullarla dolu.

Adam arabadan indi, kapıları kilitledi, park bekçisine beş kuron verdi ve Karl Marx Yurdu'na doğru yürüdü, koridor boyunca üzerinde Doktor Skreta'nın adı bulunan kapıya dek yürüdü. Bekleme salonuna girdi ve muayenehane kapısını vurdu. Bir hastabakıcı görüldü, adam kendini tanıttı ve Doktor Skreta onu karşılamaya geldi:

"Jakub! Ne zaman geldin?"

"Şimdi!" n

"Harika! Birbirimize söyleyecek o kadar çok şeyimiz var ki. Dinle..." dedi, düşündükten sonra. "Şimdi buradan ayrılamam. Benimle gel. Sana bir gömlek vereceğim."

Jakub doktor değildi ve o güne dek bir kadındağum uzmanının muayene odasına hiç girmemişti. Ama Doktor Skreta onun koluna yapışıyor ve bacakları ayrılmış çıplak bir kadının muayene masasında yattığı beyaz bir odaya götürüyordu onu.

"Doktora bir gömlek verin," dedi Skreta hastabakıcıya; kadın bir dolap açtı, doktorların giydiği türden beyaz gömleği Jakub'a uzattı. "Gel bak, teşhisimi doğrulamanı istiyorum," dedi Jakub'a, pek çok çabaya karşın şimdiye dek hiçbir çocuğun çıkmadığı yumurtalıklarının sırrının tıp dünyası-

Aynlık Valsi 65/5

nın 3d doruğu tarafından inceleneceği düşüncesiyle çok hoşnut kaldığı belli olan hastasına doğru onu yaklaştırmaya çağırarak.

Doktor Skreta, hastanın içini karıştırmaya başladı, Ja-kub'un onaylayıcı homurtularla tepki gösterdiği birtakım Latince sözcükler söyledi, ardından sordu: "Ne kadar kalacaksınız?"

"Yirmi dört saat."

“Yirmi dört saat mi? Gülünç denecek kadar kısa bir süre bu; iyice tartışamayız.”

“Bana böyle dokunduğunuzda canım acıyor,” dedi bacakları kalkık kadın.

“Bir parça can acıtması gerek, önemli değil,” dedi Ja-kub, arkadaşını eğlendirmek için.

“Evet, doktor haklı,” dedi Skreta. “Önemli değil, normal. Size birtakım iğneler vereceğim. Hastabakıcının iğnenizi yapması için her sabah altıda buraya geleceksiniz. Şimdi giyinebilirsiniz.”

“Aslında sana veda etmek için geldim,” dedi Jakub.

“Nasıl veda etmek için?”

“Yurt dışına gidiyorum. Göçme iznini aldım.”

Bu arada hasta giyinmişti, Doktor Skreta ve meslektaşıyla vedalaştı. %\$

“Sürpriz diye buna derleri Hiç beklemiyordum!” diyordu Skreta şaşkınlıkla. “Bana veda etmek için geldiğine göre bütün bu kadınları yollayacağım evlerine.”

“Doktor,” diye araya girdi hastabakıcı. “Onları dün de evlerine yolladınız. Hafta sonunda büyük bir birikimimiz olacak.”

“Öyleyse bir sonrakini çağırın,” dedi Doktor Skreta ve içini çekti.

Hastabakıcı sırası gelen kadını çağırdı, iki adam onun öncekinden daha güzel olduğunu farkederek dalgın dalgın baktılar yüzüne. Doktor Skreta kaplıcaya devam ettikten son-
66

ra kendini nasıl hissettiğini sordu, sonra soyunmasını söyledi.

“Pasaportumu vermeleri çok uzun sürdü. Ama sonra, iki günde harekete hazırdım. Gitmeden önce kimseyi görmek istemiyordum.”

“Burada mola verdiğin için daha da mutluyum,” dedi Doktor Skreta ve genç kadını muayene masasına çıkmaya çağırdı. Eline bir lastik eldiven geçirdi ve elini hastanın içine soktu.

“Bir tek seni ve Olga’yı görmek istiyordum,” dedi Ja-kub. “Umarım iyidir.”

“Onun için üzülme,” dedi Skreta, ama sesinden Jakub’a ne yanıt verdiğinin farkında olmadığı açıktı. Tüm dikkatini hastanın üzerinde toplamaktaydı. “Küçük bir müdahalede bulunacağız,” dedi. “Hiç korkmayın, bir şey duymayacaksınız.” Sonra küçük bir camlı dolaba yöneldi, iğnenin yerinde plastikten küçük bir çıkıntı bulunan bir enjektör çıkardı içinden.

“Bu ne?” diye sordu Jakub.

“Uzun süren çalışma yılları sırasında, çok etkili olan yeni yöntemler geliştirdim. Belki beni bencil bulacaksın, ama şimdilik bunları kendi sırrım sayıyorum.”

**Çekingen olmaktan çok kırıtkan bir sesle, bacaklarım açıp uzanmış olan kadın sordu:
“Can acıtmayacak mı?”**

“Hiç bile,” karşılığını verdi Doktor Skreta enjektörü kılı kırk yaran bir dikkatle tuttuğu deney tüpüne sokarak. Sonra kadına yaklaştı, enjektörü bacak arasına soktu ve pistonu bastı.

“Acıtıyor mu?”

“Hayır,” dedi kadın.

“Buraya geldimse, biraz da hapı sana geri vermek içindi,” dedi Jakub.

**“Doktor Skreta, Jakub’un son cümlesine hiç önem vermedi
Hâlâ hastasıyla ilgiliydi. Onu ciddi ve düşünceli bir havayla
inceliyor ve şöyle diyordu: “Sizin durumunuzda bir ço-
67**

**cuk doğuramamak gerçekten yazık olur. Uzun bacaklarınız var, baseniniz iyi gelişmiş,
göğüs kafesiniz güzel ve yüzünüz çok hoş.”**

Kadının yüzüne dokundu, çenesini yokladı: “Güzel çene, her şey çok iyi şekillenmiş.’

**Sonra baldırını tuttu: “Ve kemikleriniz harika denebilecek sıklıkta. Kaslarınızın altında
sanki parladıkları görülüyor.”**

**Bedenini yoklarken bir süre daha hastasını övmeyi sürdürdü, kadın da karşı
çıkılmıyordu, hoppa bir gülüşle kıkırdamıyordu da, çünkü doktoru kendisine
gösterdiği ilginin ciddiliğini dokunuşlarını hayasızlık sınırlarının çok ötesine
götürmekteydi.**

Sonunda kadına giyinmesini işaret etti Ve dostuna döndü:

“Ne diyordun?”

“Sana hapı geri vermeye geldiğimi.”

“Hangi hapı?”

**Kadın giyiniyor ve şöyle diyordu: “Evet doktor, umutla-riabileceğime inanıyor
musunuz?”**

“Çok hoşnutum,” dedi doktor Skreta. “Durumun olumlu geliştiğini ve ikimizin, sizin ve benim, bir başarıya güvенеbileceğimizi düşünüyorum.”

Kadın teşekkür ederek muayenehaneden çıktı ve Jakub konuştu: “Yıllar oluyor, bana başka kimsenin vermek istemediği bir hap verdin. Şimdi yurt dışına gittiğime göre, buna bir daha hiç gerek duymayacağıma ve sana geri vermem gerektiğine inanıyorum.”

“Sende kalsın. Bu hap burada olduğu kadar başka yerde de işe yarayabilir.”

“Hayır, hayır. Bu hap bu ülkenin bir parçasıdır. Bu ülkeye ait olan her şeyi burada bırakmak istiyorum,” dedi Jakub.

“Doktor, sır adak ini çağıracağım,” dedi hastabakıcı.

“Bu kadınları evlerine gönderin,” dedi Doktor Skreta.

“Bugün çok çalıştım. Sonuncunun kesinlikle bir çocuk sahibi

68

olacağını göreceksiniz. Bir günlük bu kadar yeter, değil mi?”

Hastabakıcı Doktor Skreta’ya dokunaklı, ama yine de en ufak bir boyun eğme niyeti beslemeksizin bakıyordu.

Doktor Skreta bu bakışı anladı: “Peki, onları bırakmayın, ama yarım saat sonra döneceğimi söyleyin.”

“Doktor, dün de yarım saatti ve sokakta peşinizden koşmam gerekti;”

“Hiç kaygılanmayın yavrum, yarım saatte dönerim,” dedi Skreta ve dostunu pardesüsünü giymeye çağırdı.

Sonra dışarı çıktılar ve parktan geçerek karşıdaki Richmond’a doğru yürüdüler.

2

Birinci kata çıktılar, sonra uzun kırmızı halıyı izleyerek koridorun ucuna vardılar. Doktor Skreta bir kapı açtı ve dostuyla birlikte dar ama sevimli bir odaya girdi.

“Burada benim için hep bir oda bulundurman çok ince bir davranış,” dedi Jakub.

“Şimdi, koridorun bu ucunda ayrıcalıklı hastalarım ayrılmış odalarım var. Senin odanın yanında eskiden bakanlarla sanayicilerin kaldıkları köşeyi oluşturan güzel bir daire bulunuyor. En değerli hastamı, ailesi buralı olan zengin bir Amerikalıyı o daireye yerleştirdim. Bir parça dostumdur.” “Peki Olga nerede kalıyor?”

“Benim gibi Karl Marx Yurdu’nda. Rahatı yerinde sayılır, kaygılanma.”

“Önemli olan senin onunla ilgilenmen. Ne durumda?”

“Sinirleri zayıf olan kadınların alışılmış dertleri.”

“Mektubumda, geçirdiği yaşamı sana anlattım.” “Kadınların çoğu buraya doğurganlıklarına kavuşmak için gelirler. Senin gözdenin, bu durumda, doğurganlığına fazla yüklenmemesi daha iyi olur. Onu çıplak gördün mü?”
69

“Kuşkusuz hayır,” dedi Jakub.

“Öyleyse bak ona. Göğsünden iki erik tanesi gibi sarkan minicik 3d memesi var. Bütün kaburgaları sayılıyor. Gelecekte göğüs kafeslerine daha dikkatli bak. Gerçek bir göğüs kafesi, saldırgan, dışa dönük olmalı, olabildiğince yer yutmak iste: sine yayılmak. Karşılığında savunmaya geçmiş ve dış dünya karşısında gerileyen göğüs kafesleri var; hastanın çevresinde gitgide daralan ve sonunda onu boğan bir deli gömleği sanki. Olga'nın durumu da bu. Sana göstermesini söyle.”

“Bunu hiç yapmam,” dedi Jakub.

“Onu görürsen, bir daha koruyuculuğunu yaptığın kişi saymak istemeyeceğinden korkuyorsun.”

Tersine,” dedi Jakub, “Daha da büyük bir acıma duymaktan çekmiyorum.”

“Dostum,” dedi Skreta, “bu Amerikalı gerçekten çok ilginç bir adam.”

“Onu nerede bulabilirim?”

“Kimi?”

“Olga'yı?”

“Onu şu sua bulamazsın. Tedavi görüyor. Sabahı havuzda geçirmesi gerek.”

“Kaçurmak istemem. Onu çağurt am az mıyız?”

Doktor Skreta telefonu açtı ve dostuyla konuşmasını kesmeden bir numara çevirdi: “Onu sana tanıştıracam, benim için esaslı bir gözden geçirmen gerekli onu. Çok iyi bir ruhbilimcisin. İcini ayna gibi okuyacaksın. Onunla ilgili birtakım niyetlerim var.”

“Neler?” diye sordu Jakub.

**Ama Doktor Skreta telefonda konuşuyordu bile: “Ruze-
na mı? Ne var ne yok? Merak etmeyin, bu rahatsızlıklar sizin
durumunuzda çok olağan şeylerdir. Size havuzda hastalarım
birinin, oda komşunuzun bulunup bulunmadığını sormak
istiyordum. Evet? İyi, başkentten bir ziyaretçisinin geldiğini
kendisine bildirin, hiçbir yere ayrılmayın. Evet, öğlende**

70

kaplıca binasının önünde kendisini bekleyecekler.”

Skreta telefonu kapattı. "İşittin ya. Öğlende onu bulacaksın.

Dur yahu, neden sözediyorduk?"

"Amerikalı* dan."

"Evet," dedi Skreta. "Çok garip bir insan. Karısını tedavi ettim. Çocukları olmuyordu."

"Ya o, burada nesine baktırıyor?"

"Kalbine."

"Onunla ilgili birtakım niyetlerin olduğunu söylemiştin."

"Adam gibi yaşamak için bir doktorun bu ülkede yapmak zorunda olduğu şey küçültücü," diyordu Skreta öfkeyle. "Ünlü trompetçi Klima buraya geliyor. Davulda ona eşlik etmem gerek."

Jakub, Skreta'nın sözlerini ciddiye almıyordu, ama şaşırılmış göründü: "Nasıl, davul mu çalıyorsun?"

"Evet dostum! Şimdi bir ailem olacağına göre, ne yapabilirim?"

"Ne!" diye bağırdı Jakub, bu kez gerçekten şaşkınlıkla, "Bir aile mi? Evlendiğini söylemek istemiyorsun herhalde?"

"Evet."

"Suzy ile mi?"

Suzy, yıllardır Skreta'mn sevgilisi olan, kaplıcada görevli bir kadın doktordu. Ama şimdiye dek, son anda hep evlilikten kurtulmayı başarmıştı.

"Evet Suzy ile," dedi Skreta. "Her pazar onunla cihannü-maya çıktığımızı biliyorsun."

"Demek eninde sonunda evlendin," dedi Jakub hüzünlü bir sesle.

"Her yukarı çıkışımızda," diye sürdürüyordu Skreta konuşmasını,

"Suzy evlenmemiz gerektiğine beni inandırmaya

çalışıyordu. Çıkıştan öylesine yorgun düşünüyordum ki kendimi

yaşlı hissediyor ve evlenmekten başka yapacak şeyim kalmadığı

izlenimini duyuyordum. Ama sonunda hep kendimi top-

luyordum ve aşağı indiğimizde eski gücüme kavuşuyor, evlen-

71

me isteğini duymaz oluyordum. Ama birgün Suzy yolu çok uzattı ve çıkış öyle uzun sürdü ki tepeye varmadan çok önce evlenmeyi kabul ettim. Şimdi, bir çocuk bekliyoruz ve biraz da para kazanmayı düşünmek zorundayım. Şu Amerikalı dinsel resimler de yapıyor. Bununla büyük para kazanılabilir. Ne dersin?"

“Dinsel resimlerin pazarı olduğuna inanıyor musun?”

“Akıl almaz bir pazar! Dostum, hacıların ziyaret günleri kilisenin yanına bir tezgâh kurmak yeter ve tanesi yüz kurondan insan servet yapar! Onun resimlerini satabilirdim ve yarı yarıya paylaşırdım.”

“Ya kendisi, kabul eder mi?”

“Bu herifin harcayamayacağı kadar çok parası var. Benimle iş yapmaya da herhalde razı edemem,” dedi Skreta, bir küfür savurarak.

h 3 ‘;

Olga, Hastabakıcı Ruzena’nın havuzun kıyısından kendisine işaret ettiğini görüyor, ama yüzmeyi sürdürüyor ve onu görmemiş gibi davranıyordu.

Bu iki kadın sevişmiyorlardı. Doktor Skreta, Olga’yı,

Ruzena’nınkine bitişik bir küçük odada oturtuyordu. Ruzena’nın radyoyu iyice açma alışkanlığı vardı, Olga da sessizliği seviyordu. Birkaç kere duvara vurmuş, karşılık olarak hastabakıcı sesini daha da yükseltmişti.

Ruzena inatla işaret ediyordu ve sonunda hastaya başkentten gelen bir ziyaretçinin öğlede kendisini bekleyeceğini bildirebildi.

Olga, gelenin Jakub olduğunu hemen anladı ve çok sevindi. Kendisi de duyduğu bu sevince şaşmıştı. Jakub’u yemden görme düşüncesi onda nasıl böylesine bir sevinç uyandırabilirdi?

Gerçekten de Olga, yaşayan bir kişiyle gözlemleyen bir

72

kişiye can vermek için isteyerek çifte kişilik edinen çağdaş kadınlardandı.

Ama gözlemci Olga bile seviniyordu. Çünkü yaşayan Ol-ga’nın böylesine bir coşkununla sevinmesinin kesinlikle olağandışı olduğunu çok iyi anlıyordu, kinci olduğu için de bu olağandışılık ona zevk veriyordu. Sevincinin gücünü buse, Jakub’un dehşete kapılacağını düşündükçe gülümsüyordu.

Havuzun üzerindeki saat on ikiye çeyrek kaldığını gösteriyordu. Olga, boynuna atılsa ve bir sevgili gibi öpse Ja-kub’un nasıl bir tepki göstereceğini düşünmekteydi. Yüzerek havuzun kıyısına vardı, sudan çıktı ve bir bölmeye girip giyindi. Jakub’un ziyareti konusunda sabahtan uyanmadığına bir parça üzülüyordu. Daha iyi giyinirdi Şimdi sırtında, tüm keyfini kaçıran ilgi uyandırmayacak sıradan gri bir giysi vardı.

Örneğin az önce havuzda yüzdüğü gibi anlar vardı ki, o anlarda dış görünüşünü tümüyle unutturdu. Ama şimdi, bölmenin aynası önünde dikilmişti ve çirkin gri

tayyörünün içinde görüyordu kendini. Birkaç dakika önce, Jakub'un boynuna atılıp onu tutkuyla öpebileceğim düşünüp kötü kötü gülümsüyordu havuzda. Ama birden bir beden ve bir tayyör edindiği şu an bu keyifli düşünceden yüz fersah uzaktı ve biliyordu ki büyük öfke duyduğu halde tıpatıp Jakub'un kendisini her zaman gördüğü gibiydi: yardıma gerek duyan dokunaklı bir küçük kız.

Olga bir parça daha budala olsaydı, kendini çok güzel bulabilirdi. Ama kurnaz bir kızdı, kendini gerçekte olduğundan çok daha çirkin buluyordu, Çünkü açıkçası ne çirkin ne de güzeldi ve olağan estetik kaygıları olan bir adam isteyerek geceyi onunla geçirirdi.

Ama Olga çifte kişiliğe bürünmekten zevk aldığı için, gözlemci kişiliği tam şu sura yaşayanı susmaya zorluyordu: şöyle ya da böyle olmasının ne önemi vardı? Aynadaki bir yansımadan ötürü neden kendine acı çektirsindi? Erkeklerin gözleri için bir nesneden başka şey değil miydi? Kendi kendi-
73

ni pazara çıkararak bir maldan başka şey? Hiç değilse herhangi bir erkeğin olabildiği ölçüde, dış görünüşünden bağımsız olma yeteneği yok muydu?

Kaplıca binasından çıktı, saflıkla dolu duygulanmış bir yüz gördü. Kendisine el uzatacak yerde akıllı uslu bir küçük kıza yapıldığı gibi saçlarını okşayacağını biliyordu. Jakub da bunu yaptı.

“Nereye yemeğe gidiyoruz?” diye sordu.

Olga, hastaların yemekhanesine gitmelerini önerdi, masasında bir kişilik boş yer vardı.

Yemekhane masalarla dolu kocaman bir salondu ve birtakım insanlar birbirlerine sokulmuş yemek yiyorlardı. Jakub ve Olga oturdular, uzun süre bir garson kadının çukur tabaklarına çorba doldurmasını beklediler. Masalarında iki kişi daha oturuyordu ve hemen sürü halinde yaşayan hastalar ailesine soktukları Jakub'la konuşmayı denediler. Dolayısıyla da ancak bölük pörçük, masada konuşulanların arasında, Jakub birkaç pratik ayrıntı konusunda Olga'yı sorguya çekebildi. Yemekten hoşnut muydu, bakımdan hoşnut muydu? Nerede oturduğunu sorduğunda, Olga iğrenç bir komşusu olduğunu söyledi. Bir baş işaretiyle Ruzena'nın yemek yemekte olduğu yakın bir masayı gösterdi.

Masa komşuları onları selamladıktan sonra çekildiler ve Jakub, Ruzena'ya bakarak şöyle dedi: Hegel'de Yunan profili üzerine ilginç bir görüş var, ona göre bu profilin güzelliği burnun bir tek çizgiyle alna bağlanmasından geliyor. Bu da zekânın ve aklın merkezi olan başın üst bölümünü belirgin-leştiriyor. Oda komşuna bakarken buna karşılık tüm yüzün ağızda toplandığını görüyorum. Nasıl inançla çiğnediğine ve aynı zamanda nasıl yüksek sesle konuştuğuna bak. Hegel, yüzün altına, hayvansı

bölümüne verilen bu önem karşısında tiksinti duyardı. Yine de, nedenini kestiremediğim halde bana sevimsiz gelen bu kız bal gibi güzel.”

“Öyle mi buluyorsun?” diye sordu Olga; sesi düşmanlığı-

74

m yansıtıyordu.

Jakub hemen ekledi: “Her neyse, bu geniş getiren ağızda unufak edilmekten korkardım.” Ardından da ekledi: “Hegel senden daha bir hoşnut olurdu. Yüzünün egemen olan yanı alın, zekân konusunda insanı hemen uyarıyor.”

“Bu düşünüş biçimi beni çileden çıkarıyor,” dedi Olga, sertçe. “Bir insanın yüzünün, ruhunun izini taşıdığını kanıtlamak eğiliminde. Bu büyük bir saçmalaktır. Ruhumu kocaman bir çene ve şehvetli dudaklarla düşünüyorum, oysa küçük bir çenem ve küçük bir ağızım var. Kendimi hiç aynada görmemiş olsam ve kendimi içten tanıdığım kadarıyla dış görünüşümü çizmek zorunda kalsam, resim aslına hiç benzemezdi! Ara sıra görüdüğümünden çok farklı oluyorum!”

4

Jakub’un Olga’ya karşı tutumunu belirlemek için bir sözcük bulmak zor. Olga yedi yaşındayken idam edilen bir arkadaşının kızıydı. O sıra Jakub küçük yetimeyi koruyucu kanadının altına alma kararını vermişti. Çocuğu yoktu ve bu tür zorunluk taşımayan babalık hoşuna gidiyordu. Bir oyun olsun diye, Olga’ya ‘gözdem’ derdi.

Şimdi Olga’nın odası nd aydılar. Olga bir elektrik ocağına fişe taktı, üzerine su dolu küçük bir tencere yerleştirdi ve Jakub ziyaret nedenini ona açıklamaya karar veremeyeceğini anladı. Kendisine veda etmek üzere geldiğini açıklamayı her isteğinde, haberin çok dokunaklı bir boyut almasından ve aralarında yersiz bulunduğu duygusal bir havanın oluşmasından çekinmişti. Olga’nın uzun süredir gizlice kendisine tutkun olmasından kuşkulanıyordu.

Olga dolaptan iki fincan çıkardı, içine kahve döktü ve kaynar suyu doldurdu. Jakub fincanına bir şeker attı ve karıştırdı, sonra Olga’nın kendisine şöyle dediğini işitil: “Ne olur

75

söyle, Jakub, babam nasıl bir adamdı aslında?”

“Niçin sordun?”

“Gerçekten hiçbir suçu yok muydu?”

“Neler de bulup çıkarıyorsun!” dedi Jakub şaşkınlıkla. Olga’nın babası bir süredir resmen aklanmıştı ve ölüm cezasına çarptırılıp idam edilen siyaset adamının suçsuzluğu açıklanmıştı. Kimsenin bundan kuşku duyduğu yoktu.

“Söylemek istediğim bu değildi,” dedi Olga. “Babamla onu idam sehvasına gönderenler arasında en ufak bir fark yoktu. Aynı şeye inanıyorlardı, aynı bağnazlardı hepsi. En küçük bir görüş ayrılığının devrimi ölümcül bir tehlikeyle karşılaştıracığından emindiler ve kuşkucuydular. Kendisinin de inandığı kutsal şeyler adma onu ölüme gönderdiler. Öyleyse neden kendisine davranıldığı gibi o da başkalarına davranmasında”

“Zaman korkunç bir çabuklukla geçiyor ve geçmiş gitgide anlaşılmaz oluyor,” dedi Jakub bir anlık duraksamadan sonra. “Birkaç mektup, acıyıp sana geri verdikleri günlüğünün birkaç sayfası ve dostlarının birkaç anısı dışında baban hakkında ne biliyorsun?”

Ama Olga üsteliyordu: “Neden kaçıyorsun? Sana çok açık bir soru sordum. Babam kendisini ölüme gönderenler gibi miydi?” i

“Olabilir,” dedi Jakub omuz silkerek.

“Öyleyse neden o da aynı acımasızlıkları yapmasındı?”

“Kuramsal olarak,” dedi Jakub, büyük bir yavaşlıkla, “kuramsal olarak, kendisine yapılanların tıpkısını o da başkalarına yapabiliirdi Yeryüzünde, hafif denebilecek bir yürekle, benzerini ölüme gönderemeyecek yetenekte bir tek adam yoktur. Hiç değilse kendi yönümden, böyle birine rastlamadım. Eğer bu açıdan insanlar birgün değişirse, insan yaradılışının başlıca özelliklerinden birini yitirecekler. Artık insan değil, ama başka bir tür yaratık olacaklardır.”

“Sizleri harika buluyorum!” diye bağırdı Olga, böylece

76

bibilerle Jakub’a ikinci çoğul şahısla seslenerek: “Bütün insanları katil sayıyorsunuz, aynı zamanda, kendi cinayetleriniz cinayet olmaktan çıkıyor ve insan türünün kaçınılmaz bir özelliği oluyor.”

“İnsanların çoğu yuvaları ve işleri arasındaki bir döngüde hareket ederler,” dedi Jakub. “Tehlikeden yoksun bir bölgede iyiliğin ve kötülüğün dışında yaşarlar. Öldüren bir adam gördüklerinde içtenlikle yıldı duyarlar. Ama aynı zamanda, onları bu dingin bölgeden çıkarmak yeter ve nasılini nedenini bilmeden katil olurlar. Bazı deneyler ve eğilimler vardır ki insanlık bunlara tarihin uzak aralıklarıyla boyun eğerler. Ve kimse bunlara direnemez. Ama kesinlikle boşunadır bundan söz etmek. Senin için önemli olan, babanın kuramsal olarak ne yapabileceği değil; çünkü nasılsa

bunu kanıtlamanın hiçbir yolu yok, seni ilgilendirmesi gereken tek şey, onun ne yaptığı ya da ne yapmadığı. Ve bu yönden vicdanı apaktı.”

“Bundan kesinlikle emin olabilir misin?”

“Kesinlikle. Kimse onu benim kadar iyi tanımadı.”

“Bunu senin ağzından duyduğuma gerçekten sevindim,” dedi Olga. “Çünkü sana sormuş olduğum soruyu rastlantıyla sormadım. Uzun süredir imzasız mektuplar alıyorum. Bir şehit kızı rolümü oynamakla haltettiğimi, babamın, idam edilmeden önce, tek suçu kendininkinden farklı bir dünya görüşünü benimsemek olan suçsuzları kendi eliyle cezaevine yolladığını yazıyorlar bana.”

“Bu saçma,” dedi Jakub.

“Mektuplarda, babamı bana azgın bir bağınaz, acımasız bir adam olarak anlatıyorlar. Kuşkusuz bunlar imzasız ve kötü mektuplar, ama ilkel bir insanın mektupları değil. Abartmasız, somut ve açık seçik yazılmış, sonunda neredeyse inandım.”

“Hep aynı intikam,” dedi Jakub. “Sana bir şey söyleyeceğim.

Babam tutukladıklarında, cezaevleri ilk temizlik dalgası

77

sonunda devrimin oraya yolladığı insanlarla doluydu. Tutuklular onun kişiliğinde bir komünist yöneticiyi tamdılar, ilk fırsatta üzerine çullandılar ve bayılıncaya kadar dövdüler. Gar* diyanlar sahneyi sadık bir gülümsemeyle seyrediyorlardı.”

“Biliyorum,” diye yineledi Olga, “ama bu beni şaşırtmıyor.

O insanlar yargılanmadan, çoğunlukla hiçbir neden bulunmaksızın cezaevine atılmışlardı. Ve birden karşılarında sorumlu saydıkları adamlardan birini buldular!*

“Baban cezaevi giysisini sırtına geçirdiği andan sonra, öbürleri gibi bir tutukluydu. Onun canını yakmanın hiçbir anlamı yoktu, özellikle gardiyanların keyifli bakışları önünde. Bu ödleğe bir oç almadan başka şey değildi, Savunmasız bir kurbanı çiğnemek için duyulan en rezilce istek. Ve aldığı o mektuplar, gördüğün kadarıyla zamandan da güçlü olan aynı kinin ürünü.”

“Ama Jakub! Yine de cezaevlerinde yüz bin kişi kadardılar! Ve binlercesi bir daha geri dönmedi! Ve hiçbir zaman bir tek sorumlu cezalandırılmadı! Gerçekte, bu intikam isteği gerçekleşmemiş olan adaletin yerine getirilmesi isteğidir!”

“Babanın öcünü kızıdan almanın adaletle hiç ilgisi yok. Baban yüzünden yuvanı yitirdiğini, oturduğun kentten ayrılmak zorunda kaldığını, öğrenim yapma hakkım elde edemediğini anımsa. Neredeyse hiç tanımadığın ölü bir babadan ötürü! Ve baban yüzünden, şimdi de başkalarından eziyet görenler eziyet edenlerden iyi değildirlere. Rollerin tersine çevrildiğini çok rahat düşleyebilirim. Bunda, kendi

sorumluluğunu silmek ve bu sorumluluğu insanı böyle yapan yaradanın sırtına yüklemek isteyen bir adamın bahane bulma isteğini görebilirsin ancak. Ve belki de iyidir her şeyi böyle görmeyi. Çünkü, suçluyla kurban arasında fark bulunmadığı sonucuna varmak her türlü umudu bir yana bırakmak'Ur. Ve cehennem adımı verdikleri de budur, yavrurum."

78

5

Ruzena'nın iki meslektaşı meraklanıp tutuşuyorlardı. Önceki gün KJima'yla buluşmanın nasıl sonuçlandığını öğrenmek istiyorlardı, ama kaplıcanın öbür ucunda görevliydi ve ancak saat üçe doğru arkadaşlarını bulup onu soru yağmuruna tutabildiler.

Ruzena karşılık vermekte duraksıyordu ve sonunda güvensiz bir sesle şöyle dedi: "Beni sevdiğini ve benimle evleneceğini söyledi."

"Görüyorsun ya! Sana söylemiştim!" dedi zayıfı. "Boşanacak mı peki?"

"Boşanacağım söyledi."

"Başka türlü yapamaz,* dedi kırkılık olanı keyifle. "Bir çocuğun olacak. Karısının da çocuğu yok."

Bu kez Ruzena gerçeği itiraf etmek zorundaydı: "Beni Prag'a aldıracağım söyledi. Orada bana iş bulacak. İtalya'ya tatile gideceğimizi de söyledi. Ama hemen bir çocuğumuz olmasını istemiyor. Haklı. İlk yıllar en güzel yıllardır, bir çocuğumuz olursa birbirimizden yararlanamayız."

Kırkılık sersemlemişti: "Nasıl, çocuğunu aldıracak mısın?"

Ruzena onayladı.

"Akim başında gitmiş!" diye bağırdı zayıfı.

"Seni parmağının ucunda oynatmış," dedi kırkılık. "Sen çocuğu aldırır aldırılmaz, tezkereni eline verecek."

"Neden?"

"Bahse giriyor musun?" dedi zayıfı.

"Beni sevdiğine göre!"

"Nereden bitiyorsun seni sevdiğini?" diye sordu kırkılık.

"Bana söyledi!"

"Peki neden iki aydır hiç seni aramamış?"

"Aşktan korkuyordu," dedi Ruzena.

"Nasıl?"

"Bunu sana nasıl anlatabilirim? Bana âşık olmaktan korkuyordu!"

"Onun için mi hiç sesi soluğu çıkmamış?"

"Kendini zorladığı bir sınav bu: beni unutamayacağından emin olmak istiyordu. Anlaşılabilir, değil mi?"

"Görüyorum," dedi kırklık. Karnını -şişirdiğini öğrendiğinde, birden seni unutamayacağını anladı.

"Gebe kalmama sevindiğini söylüyor. Çocuk yüzünden değil, kendisine telefon ettiğim için. Beni sevdiğini anlamış."

"Tanrım, ne kadar da alıksın!" dedi zayıf.

"Neden alık olduğumu anlamıyorum."

"Çünkü bu çocuk, sahip olduğun tek şey," dedi kırklık.

"Çocuğu aldır ir san, elinde hiçbir şey kalmaz ve yüzüne tükürür."

"Beni ben olduğum için istemesini diliyorum, çocuk için değil"

"Kendini ne sanıyorsun? Neden seni sen olduğun için istesin?"

Uzun süre ve hararetle tartıştılar. İki kadın çocuğun tek kozu olduğunu ve ondan vazgeçmemesi gerektiğini du. madan Ruzena'ya yineliyorlardı.

"Ben olsam asla çocuğu aldırılmazdım. Söylüyorum sana.

Asla, anlıyor musun? Asla," diyordu zayıfı.

Ruzena birden küçük bir kız çocuğu gibi görüyordu kendini ve şöyle dedi (önceki gün, Klima'mn yaşama isteğini geri getiren de aynı cümleydi): "Öyleyse ne yapmam gerektiğini söyleyin!"

"Sıkı duracaksın," dedi kırklık, sonra dolabının çekmecelerinden birini açtı ve içinden bir ilaç tüpü çıkardı. "Al, bir tane yut! Çok sinirlisin. Bu seni yatıştırır."

Ruzena hapı ağzına attı ve yuttu.

"Tüpü de yanına al. Tarifesi şurada: günde üç hap, ama

sadece sinirlerini yatıştırmak gereğini duyduğunda al. Bu gö-

80

zü dönük halinde, saçmasapan şeyler yapmaya kalkma.

Unutma ki, o kurnaz bir heriftir. Bu da ilk marifeti değil!

Ama bu kez kolay kolay paçasını kurtaramayacak!"

Yine ne yapacağını bilmiyordu. Biraz önce kendini kararlı sanmaktaydı. Ama meslektaşlarının görüşleri ona inandırıcı geliyordu ve yeniden sarsılmıştı. Allak bullak, kaplıca binasının merdivenini indi.

Girişte, motosikletli, kıpkırmızı bîr yüzle yanma koştı.

"Gelip beni burada beklememeni sana daha önce de söyledim," dedi Ruzena, ona kötü kötü bakarak. "Dün olup bitenlerden sonra da nasıl bu gözüpekliği gösterebildiğini anlayamıyorum."

"Kızma ne olursun!" diye bağırdı genç adam umutsuz bir sesle.

"Şşşt!" dedi Ruzena. "Üstüne üstlük bir de gelip burada sahne yaratma."

"Ve geçip gitmek istedi.

"Sahne yaratmamı istemiyorsan böyle gitme."

Ruzena hiçbir şey yapamazdı. Girişte birtakım hastalar gidip geliyor, her an beyaz gömlekli kişiler yakından geçiyorlardı. Ruzena dikkati çekmek istemiyordu ve doğal görünmeye çalışarak orada durmak zorundaydı.

"Eeee, benden ne istiyorsun?" diye sordu alçak sesle.

"Hiç, sadece beni bağışlamam diliyorum. Yaptığıma gerçekten üzgünüm. Ama, ne olursun, aranızda bir şey olmadığına yemin et."

"Sana daha önce de aramızda bir şey olmadığını söyledim."

"Öyleyse yemin et!"

"Çocuk olma. Böylesine saçmasapan şeyler için yemin etmem."

"Çünkü aranızda bir şey geçti."

"Sana daha önce de hayır dedim. Bana inanmıyorsan, artık birbirimize söyleyecek şeyimiz kalmadı. O yalnızca bir

Ayrılık Valsi

81/6

dost. Benim birtakım dostlar edinmeye hakkım yok mu?

Onu beğeniyorum, dostum olduğu için sevinçliyim."

"Biliyorum. Sana herhangi bir serzenişte bulunduğum yok," dedi genç adam.

"Yarın burada bir konser veriyor. Umarım beni ispiyon-lamazsın."

"Aranızda bir şey olmadığı konusunda bana şeref sözü verersen."

"Böyle şeyler için şeref sözü verecek kadar alçalırdığı-mı sana daha önce söyledim. Ama yine şeref sözü veriyorum ki beni bir kez daha ispiyonlarsan, yaşamın boyunca hiç göremezsin."

"Ruzena, seni sevdiğim için bu," dedi genç adam, mutsuz bir tavırla.

"Ben de," dedi Ruzena kısaca. "Ama ben bunun için anayolda sahne yaratmayacağım."

"Beni sevmediğin için. Benden utanç duyuyorsun."

"Saçmalıyorsun."

"Seninle görünmeme seninle çıkmama hiç fırsat vermiyorsun."

"Şşşt," diye yineledi Ruzena, genç adam sesini yükselttiğinde. "Babam beni öldürür. Beni gözetlediğini söyledim daha önce. Ama şimdi, kızma, gitmem gerekli."

Genç adam koluna yapıştı: "Hemen gitme."

Ruzena, gözlerim umutsuzca gökyüzüne kaldırdı.

"Evlenseydik, her şey değişik olurdu. Artık bir şey söyleyemezdi.

Bir çocuğumuz dünyaya gelirdi"

"Çocuk istemiyorum," dedi Ruzena, sertçe. "Çocuk sahibi olmaktansa kendimi öldürürüm, daha iyi."

"Neden?"

"Çünkü çocuk sahibi olmak istemiyorum."

"Seni seviyorum Ruzena," dedi genç adam, bir kez daha.

Ve Ruzena karşılık verdi: "Ve bunun için, beni intihara

82

sürüklemek istiyorsun, değil mi?"

“İntihara mı?” diye sordu genç adam, şaşkınlıkla.

“Evet intihara.”

“Ruzena!”

“Beni dosdoğru intihara sürükleyeceksin! Sana güvence veriyorum! Kesinlikle sürüklüyorsun.”

“Bu akşam gelebilir miyim?” diye sordu genç adam, yelkenleri suya indirerek.

“Hayır, bu akşam olmaz,” dedi Ruzena. Sonra onu yatıştırmak gerektiğini anlayarak daha uzlaşıcı bir sesle ekledi:

“Önümüzdeki günlerde bana telefon edebilir misin Franti-sek? Ama pazartesten önce olmaz.” Sonra dönüp yürüdü.

“Bekle,” dedi genç adam. “Sana bir şey getirdim. Beni bağışlaman için.” Ruzena’ya küçük bir paket uzattı.

Ruzena paketi aldı, hızla sokağa fırladı.

6

“Doktor Skreta bu denli garip bir adam mı, yoksa öyle görünmek mi istiyor?” diye soruyordu Olga, Jakub’a.

“Onu tanıdığım günden beri kendi kendime sorduğum soru bu,” karşılığını verdi Jakub.

“Garip kişiler, garipliklerine saygı gösterilmesini sağlamayı başardıklarında oldukça güzel bir yaşam sürerler,” dedi Olga. “Doktor Skreta inanılmayacak kadar dalgın. Bir konuşmanın orta yerinde, bir saniye önce neden sözettiğini unutuyor. Bazan, sokakta gevezeliğe dalıyor ve muayenehanesine iki saat geç geliyor. Ama kimse ona öfkelenme yürekliliğini gösteremiyor, çünkü doktor resmen kabul edilmiş garip bir kişi ve ancak bir saloz onun gariplik hakkını tartışma konusu edebilir.”

“Garip ya da değil, izlenimim sana fena bakmadığı yolunda.”

83

‘Kuskusuz, ama burada herkes muayenehanesinin kendisini çok daha önemli bir yığın şeye vermesini engelleyen ikinci derecede bir uğraş olduğu izleniminde. Yarın, örneğin, davul çalacaklar!*

“Dur,” dedi Jakub, Olga’nın sözünü keserek. “Demek gerçek, bu hikâye.”

“Tabii! Kent, ünlü trompetçi Klima’nın yarın burada bir konser vereceğini ve Doktor Skreta’nın da davulda ona eşlik edeceğini bildiren afişlerle kaplı.”

“İnanılmaz bir şey,” dedi Jakub. “Skreta’nın davul çalmak niyetinde olduğunu öğrenmek beni hiç de şaşırtmadı. Skreta tanıdığım en büyük düşsever. Ama düşlerinden bir tekini bile gerçekleştirdiğini görmedim. Üniversitede birbirimizi tanıdığımızda, Skreta’nın çok parası yoktu. Hep meteliksizdi ve para kazanmak için hep yığınla numara düşlerdi. O şualar, dişi bir Terrier köpek edinme tasarısı vardı; çünkü bu soydan gelen itlerin tanesi dört bin krona satıldıkları söylenmişti kendisine. Hemen hesabı yapılmıştı. Dişi köpek her yıl iki kere beşer yavru verecekti. İki kere beş on eder, on kere dört bin de yılda kırk bin kuron yapar. Her şeyi düşünmüştü. Büyük güçlükler pahasına, köpeği için her gün mutfak artıklarını kendisine vereceğine söz veren üniversite lokantası yöneticisinin de yardımını sağlamıştı. Köpeğini her gün gezdirmeleri için iki kız öğrencinin diploma tezlerini hazırlamıştı. Köpek bulundurmanın yasak olduğu bir öğrenci yurdunda kalıyordu. Bu nedenle, kendisine bir ayrıcalık tanıyacağına söz verene dek her hafta yurt müdiresine bir demet gül sunmuştu, İki ay süreyle dişi köpeği için ortamı hazırlamıştı, ama hepimiz hiçbir zaman bu köpeği edinemeyeceğini biliyorduk. Köpeği alması için ona dört bin kuron gerekliydi ve kinse bu parayı ona ödünç vermek istemiyordu. Kimse onu ciddiye almıyordu. Herkes onu bir düşsever olarak görüyordu, kuşkusuz olağanüstü düzenbazlıkta ve girişimci, ama sadece düşler dünyasında.”

84

“Bu çok tatlı, ama yine de ona beslediğin garip sevgiyi anlamıyorum. Ne olursa olsun, ona güvenilmez. Saatinde bir yere gelme yeteneği yok ve önceki gün verdiği sözü ertesi sabah unutuyor.”

“Bu pek doğru değil. Eskiden bana çok yardım etti. Gerçekte, kimse bana onun kadar yardım etmedi.*

Jakub elini ceketinin göğüs cebine soktu ve katlanmış bir ipek kâğıdı çıkardı. Kâğıdı açtı ve soluk mavi bir hap belirdi.

“Bu ne?” diye sordu Olga.

“Zehir.”

Jakub, genç kadının soran suskunluğunun bir an tadını çıkardı ve devam etti: “Bu hap on beş yılı aşkın bir süredir bende. Cezaevinde geçirdiğim yıldan sonra anladığım bir şey oldu. Hiç değilse insanın kesinlikle bilmesi gerekir: Kendi ölümüne egemen olmak ve bunun saatiyle yolunu seçebilmek. Bu insan pek çok şeye katlanabilir. Çünkü ölümünü kendisinin seçebileceği an kurtulabileceğini bilir.”

“Cezaevindeyken bu hap yanında mıydı?”

“Ne yazık ki hayır! Ama çıkar çıkmaz edindim.”

“Artık gerek duymadığın bir sıra.”

“Bu ülkede bu tür şeylere ne zaman gerek duyulabileceği hiç bilinmez. Hem, bu benim için bir ilke sorunudur. Her insan ergin olduğu gün zehir edinebilmelidir. Bu olay dolayısıyla da görkemli bir tören düzenlemelidir. Onu intihara kış* kırtmak için değil, ama tersine daha büyük bir güven ve rahatlık içinde yaşaması için. Yaşamına ve ölümüne egemen olduğunu bilerek yaşaması için.”

“Peki, sen nasıl edindin bu zehiri?”

“Skreta bir laboratuvarda biokimyacı olarak işe başlıyordu. Önce başka birine başvurmuştum, ama bu kişi bana zehir vermemenin kendisi için bir töresel ödev olduğunu düşünüyordu. Skreta, bir an bile duraksamadan hapı eliyle yaptı.”

“Belki de garip bir kişi olduğu için.”

85

“Belki. Ama özellikle de beni anladığı için. İntihar düşleri içinde yaşamaktan hoşlanan bir isterik olmadığımı biliyordu. Benim için neyin sözkonusu olduğunu anladı. Hapı bugün kendisine geri vereceğim. Artık gerek duymayacağım bu hapa.”

“Demek tüm tehlikeler geçti?”

“Yarın sabah dönmek üzere bu ülkeden ayrılıyorum. Bir üniversite tarafından çağırıldun ve bu ülkeden ayrılma iznini elde ettim.”

Sonunda, söylemişti söyleyeceğim. Jakub Olga’ya bakıyor ve gülümsediğini görüyordu. Olga onun elini tuttu:

“Doğru mu? Bu çok iyi bir haber! Senin adına çok sevindim!”

£^j

Olga’mn daha hoş bir yaşam süreceği yabana bir ülkeye gitmek üzere olduğunu öğrense Jakub’un duyacağı çıkar düşüncesinden yoksun sevincin eşini gösteriyordu genç kız. Buna şaşırmişti, çünkü Olga’nın hep kendisine duygusal bir bağı olmasından korkmuştu. Böyle olmadığı için mutluydu, ama kendisini de şaşırtan biraz kırgınlık duymasıydı;

Olga, Jakub’un açıklamasıyla öylesine ilgiliydi ki, aralarında duran buruşmuş ipek kâğıdının üzerindeki soluk mavi hap konusunda onu sorguya çekmeyi unutuyordu ve Jakub gelecekteki işinin tüm niteliklerini ayrıntılarıyla ona açıklamak zorunda kaldı.

“Bunu başardığın için çok sevinçliyim. Burada, son gününe dek kuşkulu bir kişiydin. İşini yapmana hiçbir zaman izin vermeyeceklerdi. Üstelik zamanlarını vatan sevgisi nutukları çekerek geçiriyorlar. Çalışmanın size yasaklandığı bir ülkede nasıl yaşarsınız? Vatanıma en ufak bir sevgi duymadığımı sana söyleyebilirim. Benim acundan kötü bir şey mi bu?”

“Hiçbir fikrim yok,” dedi Jakub. “Gerçekten bilemiyorum.

Kendi yönümden, ülkeme oldukça bağlıydım.”

“Belki de kötü bu,” diye konuşmasını sürdürdü Olga, “a-

86

ma hiçbir şeyle ülkeme bağlı hissetmiyorum kendimi. Beni bu ülkeye ne bağlayabilir?”

“Acılı anılar bile bizi bağlayan şeylerdir.”

“Neye? Doğmuş olduğum ülkede kalmaya mı? Bu yükü omuzlardan atmadıkça özgürlükten sözedilebileceğini anlamıyorum. Sanki bir ağaç boy atamadığı yerde kendi yerinde sayılabilmiş gibi. Ağaç nem bulunduğu yerde kendi yerinde sayılır.”

“Sen burada yeterince nem bulabiliyor musun?”

“Aslında evet. Şimdi öğrenimimi tamamlamama karışmasınlar, bu bana yeter. Doğabilimi öğrenimi yapacağım, başka bir şey istemiyorum. Bu rejimi yaratan ben değilim ve bundan hiç sorumlu olamam. Peki ama sen ne zaman gidiyorsun?”

“Yarın.”

“O kadar çabuk mu?”

Jakub’un elini tuttu. “Yalvarırım. Benimle vedalaşmak için buraya gelme kibarlığını gösterdiğine göre, bu kadar acele etme.”

Hep sandığından farklıydı. Ne gizlice kendisini seven bir genç kadın gibi davranıyordu, ne de kendisine bedensel olmaktan uzak bir evlat sevgisi duyan manevi çocuk gibi. Sevecenlik izleri taşımaktaki çok şey anlatan bir tavırla elini tutuyor, gözlerinin içine bakıyor ve yineliyordu: ‘Acele etme! Sırf vedalaşmak için burada bulunsaydın benim için hiçbir anlamı olmazdı.’

Jakub neredeyse tedirgin olmuştu: “Bakarız,” dedi. “Sk-reta da biraz daha fazla kalmam için beni kandırmaya çalışıyordu.”

“Herhalde daha uzun süre kalman gerekir,” dedi Olga. “Hem nasılsa, birbirimize verecek o kadar az zamanımız var ki” Düşünür gibi oldu, sonra Jakub burada olduğuna göre hiçbir yere gitmeyeceğim söyledi.

“Hayır, hayır gitmen gerek. Bakımını savsaklamamalı-

87

sın. Seni geçireceğim.”

“Doğru mu?” dedi Olga, mutluluk dolu bir sesle. Sonra birşeyler bulmak için dolabı açtı.

Soluk mavi hap masadaki açık kâğıdın üzerinde duruyordu ve Jakub’un bunun varlığını açıkladığı tek yaratık olan Olga, açık dolaba doğru eğilmiş ve sırtını zehire çevirmişti. Ja-kub bu soluk mavi hapm yaşamının dramı olduğunu düşündü, terk edilmiş, neredeyse unutulmuş ve büyük olasılıkla önemi bulunmayan bir dram. Bu önemi bulunmayan dramdan kurtulmanın zamanının çoktan geldiğini, çabucak onunla esenleşip ardında bırakmayı düşündü. Hapı kâğıt parçasına sardı ve ceketinin iç cebine soktu.

Olga, dolaptan bir çanta çıkardı, içine bir havlu koydu, dolabı kapattı. “Hazırım,” dedi Jakub’a.

7 ^

Ruzena, kimbilir ne zamandır parktaki bir sırada oturuyordu. Kuşkusuz düşünceleri de hareketsiz, bir tek noktada toplanmış olduğu için buradan kımıldanacak yetenekten yoksundu.

Daha dün, trompetçinin kendisine söylediklerine inanıyordu. Hem bu söylenenler hoş, hem de daha basit olduğu için. Böylece, vicdanı rahat olarak, sürdürmeye yetecek gücü bulamadığı bir savaştan vazgeçebilirdi. Ama meslektaşları onunla alay edeli beri, yeniden Klima’dan kuşkuluyor ve için için onu elde edemeyecek kadar kurnaz ve inatçı olmadığından çekinerek onu nefretle düşünüyordu.

Frantisek’in kendisine verdiği paketin kâğıdını merak duymadan açtı. içinde soluk mavi bir kumaş vardı ve Ruzena genç adamın kendisine bir gecelik armağan ettiğini anladı?

Ruzena’yı her gün içinde görmek istediği bir gecelik; her gün ve pek çok gün, yaşamının her günü. Kumaşın soluk ma-

88

vi rengini inceliyor, bu mavi lekenin salya akıttığını, yayıldığını, birikintiye dönüştüğünü görüyordu sanki, iyilik ve bağlılık, birikintisi sonunda kendisini de yutacak olan kölece bir aşk birikintisi

Kimden daha çok nefret ediyordu? Kendisini istemeyenden mi, yoksa kendisini elde etmeye çalışandan mı?

Bu iki nefretle kendisini sıraya mihlanmış hissediyor ve çevresinde olup bitenler hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Kaldırımın kıyısında bir minibüs durdu, içinden Ruzena’nın kulağına köpek ulumaları ve havlamalarının geldiği kapalı bir yeşil

kamyon da peşindeydi. Minibüsün kapılan açıldı ve kırmızı kolluk taşıyan yaşlı bir adam dışarı çıktı. Ruzena şaşkın şaşkın önüne bakıyordu ve bir an neye baktığını kestiremedi.

Yaşlı adam minibüse doğru bağırarak bir emir verdi, kırmızı kolluk taşıyan ve üç metre boyunda, ucuna demir telden bir kanca yapılmış bir sırık tutan bir başka yaşlı adam aşağı indi, başka adamlar de indiler; hepsi de ucu demir tel kancalı uzun sırtıklar tutuyorlardı.

İlk inen ve elinde sırık tutmayan adam, emirler veriyordu. Yaşlı adamlar, bir garip mızraklılar müfrezesi gibi koşarak parka daldılar. Orada dağıldılar ve her biri başka bir yöne koştu, kimi ağaçlıklı yollara, öbürleri de çimlerin ü/erine. Hastalar parkta dolaşıyorlardı, çocuklar oynuyorlardı ve herkes ellerinde uzun sopalarla saldırıya geçen bu yaşlı adamla* ra şaşkınlıkla bakmak üzere birden durdu.

Ruzena da olup biteni izlemek için düşünceye dalıp gitmenin yol açtığı şaşkınlıktan sıyrıldı. Yaşlı adamlar arasında babasını tanımıştı ve tiksintiyle ama şaşmadan onu inceliyordu.

Bir kayınağacının dibindeki çimlerin üzerinde bir sokak köpeği koşuyordu. Yaşlı adamlardan biri ona doğru koşmaya başlamıştı ve köpek ona şaşkınlıkla bakıyordu. Yaşlı adam sırtığını kaldırmıştı ve kancayı köpeğin başının önüne getirmeye çalışıyordu. Ama sırık uzundu, yaşlı eller güçsüz-
89

dü ve adam hedefini bulamıyordu. Çengel köpeğin başının çevresinde sallanıyor ve köpek bunu merakla inceliyordu.

Ama kolu daha güçlü bir başka emekli, yaşlı adamın yardımına koşuyordu bile ve küçük köpek sonunda demir tasmanın tutsağı oldu. Yaşlı adam sırtığı çekti, demir tel kılı boğazına gömüldü ve köpek bir uluma koyverdi. İki emekli, zorlu bir kahkaha attılar ve köpeği çimlerin üzerinden duran taşıtlara dek sürüklediler. Kamyonun büyük kapısını açtılar ve oradan havlamaların şamatası yükseldi, sokak köpeğini kamyonun içine attılar.

. Ruzena için, tüm gördükleri, kendi öyküsünün bir ögesinden başka şey değildi. İki dünya arasında kalmış mutsuz bir kadındı: Klima'mn dünyası onu itiyor, kaçmak istediği Frantisek'in dünyası (bayağılığın ve sıkıntının dünyası, başarısızlığın ve yenilginin dünyası) kendisini demir kancaların biriyle sürüklemek istiyormuş gibi bu saldırgan topluluk görünüşünde onu almak üzere buraya geliyordu.

Parkın kum kaplı ağaçlıklı yollarından birinde, on yaşlarında bir çocuk bir çaldıkta kaybolmuş olan köpeğini umutsuzca çağırıyordu. Ama köpeğin yerine, bu kez elinde sırtıkla, Ruzena'mn babası çocuğun yanına koştu. Çocuk hemen sustu. Köpeğini

çağırılmaktan çekiniyordu, çünkü eli sıyrıklı ihtiyar onu elinden alacaktı. İhtiyardan kurtulmak için ileri atıldı, ama ihtiyar da koşmaya başladı. Şimdi yan yana koşuyorlardı.

Ruzena'nın babası elinde sıyrıkla ve küçük çocuk koşarken hıçkırarak. Sonra çocuk geri döndü, Ruzena'nın babası da gerisin geri döndü. Yine yan yana koşuyorlardı. Bir çalıktan bir tazı çıktı. Ruzena'nın babası sıyrığını ona doğru uzattı, ama köpek birden yana çekildi ve çocuğa koştu, o da köpeği yerden kaldırdı ve göğsüne bastırdı. Başka ihtiyarlar Ruzena'nın babasına yardım etmek ve tazıyı çocuğun kollarından çekip almak için atıldılar. Çocuk ağlıyor, bağılıyor, debeleniyordu, öyle ki ihtiyarlar onun kolunu kıvrırmak ve çığıllara dönüp bakan ama araya girmekten çekinen yayala-

rın dikkatini fazlaca çektiği için eliyle ağzını tıkmak zorunda kaldılar.

Ruzena, babasını ve onun arkadaşlarını artık görmek istemiyordu. Ama nereye gitmeliydi? Küçük odasında, bitirmediği ama kendisini ilgilendirmeyen bir polis romanı vardı; sinemada daha önce gördüğü bir film oynuyordu ve Richmond'un girişinde sürekli açık olan bir televizyon vardı. Televizyonu seçti Oturduğu sıradan kalktı ve dört yandan kulağına gelen ihtiyarların şamatası arasında yoğun bir biçimde kanundaki şeyin bilincine yeniden vardı ve bunun kutsal bir içerik olduğunu düşündü. Bu içerik onu değiştiriyor ve soyluluk kazandırıyor. Onu köpek kovalayan şu kendini beğenmiş adamlardan ayırıyordu. Karmaşık düşünceleri arasında, vazgeçmeye, pes etmeye hakkı olmadığını, çünkü karnında tek umudunu, geleceğe dek giriş biletini taşıdığı söylüyordu kendi kendine.

Parkın sonuna vardığında, Jakub'u gördü. Richmond'un önündeki kaldırımdaydı ve parktaki sahneyi seyrediyordu. Onu bir kere, öğle yemeğinde görmüştü, ama anımsıyordu. Geçici komşusu olan ve Ruzena radyonun sesini fazlaca açtı mı duvara vuran hasta kız, ona çok sevimsiz gelmekteydi ve Ruzena dikkatli bir tiksintiyle onunla ilgili her şeyi algıyordu.

Bu adamın yüzü hoşuna gitmemekteydi. Onu alaya buluyordu ve Ruzena alaycılıktan nefret ederdi. Alaycılığın (her türlü alaycılık biçiminin) hep girmek istediği geleceğin kapısında nöbet tutan silahlı bir nöbetçi olduğunu, bu nöbetçinin soran gözlerle kendini incelediğini, bir baş işaretiyle geri çevirdiğini düşünüyordu. Göğsünü şişirdi, göğüslerinin tüm küstahlığıyla va karnının tüm kıvancıyla Jakub'un önünden geçmeye karar verdi.

Ve Jakub (Ruzena onu ancak gözucuyla inceleyebiliyor-r du) birden sevecen ve tath bir sesle şöyle dedi: "Gel buraya... benimle gel..." Önce Ruzena kendisiyle konuşmaya na-

sil cesaret ettiğim anlamadı. Sesindeki bu sevecenlik onu şaşırtıyor, ne karşılık vereceğini bilmiyordu. Ama geri döndüğünde, insan çirkinliğindeki suratıyla bir Boxer'in peşinden koştuğunu gördü.

Jakub'un sesi köpeği çekiyordu. Tasmaından tuttu:

"Gel benimle, yoksa hiçbir kurtuluş şansın yok." Köpek, dilinin küçük ve şen bir bayrak gibi sarktığı güvenli başım Ja-kub'a doğru kaldırıyordu.

Bu gülünç, önemsiz, ama açık bir küçük düşüşle dolu bir an oldu: adam Ruzena'nın ne küstahlığı, ne de kıvancını farketmişti. Ruzena kendisiyle konuştuğunu sanıyordu ve o köpeğiyle konuşuyordu. Adamın önünden geçti, Rich-mond'un merdiveninin başında durdu.

Sırıkh iki ihtiyar yolu geçmişlerdi ve Jakub'un üzerine atılıyorlardı. Ruzena kötü bir bakışla sahneyi seyrediyor, ihtiyarların yanını tutmaktan kendini alamıyordu.

Jakub tasmaından tuttuğu köpeği otelin merdivenine doğru getiriyordu ve bir ihtiyar ona bağırdı: "Hemen o köpeği bırakın!"

Ve öbür ihtiyar: "Kanun namına!"

Jakub ihtiyarları görmezden geliyor ve yürümeye devam ediyordu ama arkadan bir sırik bedeni boyunca yavaş yavaş alçalıyor, demir telden kanca Boxer'in kafasının üzerinde beceriksizce sallanıyordu.

Jakub sığın ucunu yakaladı ve olanca gücüyle itti.

Üçüncü bir ihtiyar koştu ve bağırdı: "Bu kamu düzenine karşı girişilmiş bir saldırıdır! Polisi çağıracağım!"

Ve bir başka ihtiyarın tiz sesi suçluyordu: "Parkta koşuyordu! Oyun alanında koşuyordu, oysa bu yasaktır! Çocukların kum yığına işiyordu! Köpekleri çocuklardan çok seviyorsunuz."

\$k\$

Ruzena, merdiven başında sahneyi seyrediyor, az önce karnında duyduğu kıvanç tüm bedenine akıyor ve onu inatçı bir güçle dolduruyordu. Jakub ve köpek basamaklardan ken-

dişine yaklaşıyorlardı, Jakub'a şöyle dedi: "Bir köpekle buraya girmeye hakkınız yok."

Jakub, sakın bir sesle karşılık verdi, ama Ruzena artık geri çekilemezdi. Bacakları açık, Richmond'un geniş kapısının önüne dikildi ve yineledi: "Burası hastalar için yapılmış bir oteldir, köpekler için değil. Yasaktır köpeklere burası."

"Neden ucu kancalı bir sırık almıyorsunuz siz de, küçük hanım?" dedi Jakub ve köpekle birlikte içeri girmek için onu itti.

Ruzena, Jakub'un cümlesinde kendisini geldiği yere, olmak istemediği yere gönderen çok nefret ettiği alaycılığı sezdi. Öfke, görüşünü bulandırıyordu. Köpeği tasmaından yakaladı. Şimdi ikisi de hayvanı tutuyorlardı. Jakub onu otelin içine çekiyordu, Ruzena ise dışarı.

Jakub, Ruzena'nın bileğini yakaladı ve parmaklarını tasmadan öylesine şiddetli sıyırdı ki, genç kadın sendeledi.

"Beşiklerde çocuk yerine kaniş görmeyi daha çok istersiniz!" diye bağırdı ona.

Jakub döndü, ani ve yalın bir nefretle birbirine kenetlenen

bakışları çatıştı. Şjfei

8

Köpek odanın içinde merakla koşuyor, bir tehlikeden kurtulduğundan hiç kuşkulandırmıyordu. Jakub, sedire uzanmıştı ve köpeği ne yapacağını düşünüyordu. Köpek hoşuna gidiyordu, şen "e saflıkla doluydu. Birkaç dakika içinde yabancı bir odaya alışmasındaki ve tanımadığı bir adamla dostluk kurmasındaki rahatlık bir parça kuşkulu sayılmayacak kadar doğaldı ve budalalığa varıyor gibiydi Odanın her yanını kok-ladıktan sonra divanın üzerine sıçradı, Jakub'un yanına uzandı.

Jakub buna şaşmıştı, ama bu dostluk belirtisini çekinmeden karşıladı. Elini köpeğin sırtına koydu ve keyifle hayvan bedeninin sıcaklığını duydu. Köpekleri hep sevmişti Yakın,

93

sevecen, kendini feda edecek kadar bağlı ve aynı zamanda da hiç anlaşılmaz yaratıklardı. Bize yabana ve ele geçmez yaradılıştaki bu şen ve güvenli habercilerin kafalarından ne geçtiği hiçbir zaman tam olarak öğrenilemeyecekti.

Köpeğin sırtını okşuyor, tanık olduğu sahneyi düşünüyordu. Uzun sırtlar taşıyan yaşlı adamlar onun gözünde cezaevi gardiyanlarıyla, sorgu yargıçlarıyla ve komşunun alışveriş yaparken politikadan sözedip etmediğini anlamak için fırsat kollayan muhbirlerle birleşiyorlardı. Bu adamları o rezil işe iten neydi?. Kötülük mü? Kuşkusuz, ama aynı zamanda da düzen isteği. Çünkü düzen isteği, insanlık dünyasını, her şeyin yürüdüğü, her şeyin işlediği, her şeyin bireye üstün bir kurala köle olduğu örgensel olmayan bir düzene çevirmek ister. Düzen isteği aynı zamanda ölüm isteğidir, çünkü yaşam düzenin aralıksız çığnemesidir. Ya da, tersine, düzen isteği

erdemli bir bahanedir ki bunun aracılığıyla insana duyulan nefret onun alçaklıklarını doğrular.

Sonra köpekle birlikte Richmond'a girmesine engel olmak isteyen sarışın genç kadını düşündü, ona karşı acılı bir nefret duyuyordu. Uzun sııklı yaşlı adamlar onu korkutmuyorlardı, onları iyi tanıyordu, hesaplarında onlara da yer veriyordu, var olduklarından, varolmaları gerektiğinden ve hep kendisini ezen kişiler olacaklarından hiç kuşku duymamıştı. Ama bu genç kadın, onun sonsuz yenilgisiydi. Kadın güzeldi ve sahnede özdeşleşen seyircinin çizgileriyle görünmüştü. Ja-kub hep, bakanların öldürme sırasında kurbanı tutmaya hazır olduklarını düşündükçe dehşete kapılırdı. Çünkü, zamanla, cellat yakın ve alışılmış bir kişi oldu, oysa ezilende leş gibi aristokrat kokan bir yan var. Bugün, bir zamanlar belki de sefil kurbanlarla özdeşleşen yığınların ruhu, ezenlerin se-filliğiyle özdeşleşiyor. Çünkü insan avı yüzyılımızda ayrıcalıklı olanların avidir. Kitap okuyanların ya da bir köpeği olanların.

Elinin altında hayvanın sıcak bedenini duyuyor ve o sarı-

94

şın genç kadının, gizemli bir işaretle, bu ülkede hiçbir zaman sevmeyeceğim ve halkın temsilcisi olan kendisinin de, kancalı sıklanıyla gözdağı veren adamlara sunmak için onu hep el altında tutmaya hazır olacağını bildirmek üzere geldiğini düşünüyordu. Köpeğe sarıldı ve onu göğsünde sıktı. Onu burada savunmasız bırakamayacağını, karşılaştığı baskıların bir tanıklığı, bu baskılardan kurtulan biri gibi ülkeden uzağa götürmesi gerektiğini düşünüyordu. Sonra bu şen ço-marı polisten kaçan biri gibi burada sakladığını düşündü, düşünce ona gülünç geldi.

Kapı vuruldu ve Doktor Skreta içeri girdi: "Sonunda döndün, tam zamanıydı. Tüm öğleden sonra seni aradım. Nerelerde sürttün?"

"Olga'yı görmeye gittim, sonra da..."

Köpek olayım anlatmak istiyordu, ama Skreta sözünü kesti: "Bundan kuşkulanın alıydı m. Birbirimize söyleyecek yığınla şeyimiz varken böyle.zaman kaybetmek! Bertlef e burada olduğunu söyledim bile; ikimizi de çağırması için durumu ayarladım."

Tam o sıra köpek divandan yere atladı, doktora yaklaştı. Arka ayaklarının üzerine dikildi ve ön ayaklarını göğsüne koydu. Skreta köpeğin ensesini kaşdı. "Eeee, Bob, evet, tatlısın," dedi hiçbir şeye şaşmadın.

"Adı Bob mu?"

"Evet, Bob bu," dedi doktor ve köpeğin kentten çok uzak olmayan orman içindeki bir hanın sahibine ait olduğunu anlattı, her yanda gezdiği için, köpeği herkes tanıyordu.

Köpek kendisinden sözedildiğini anlıyor, bu da hoşuna gidiyordu. Kuyruğunu sallıyor ve Skreta'nın yüzünü yalamak istiyordu.

"Usta bir ruhbilimcisin sen," dedi doktor. "Bugün onu iyice incelemeni istiyorum, işe nereden başlanabileceğini bilmiyorum. Onunla ilgili tasarımlarım var."

"Dinsel resimler satmak gibi mi?"

95

"Dinsel resimler fındık fıstık," dedi Skreta. "Çok daha önemli bir şey sözkonusu. Beni evlat edinmesini istiyorum."

"Seni evlat edinmesini mi?"

"Oğlu olarak evlat edinmesini. Bu benim için ölüm kalım sorunu. Onun manevi evladı olursam, hiçbir işleme gerek kalmadan Amerikan uyruğuna geçerim."

"Dışarıya göç etmek mi istiyorsun?"

"Hayır. Burada uzun süre gerektiren deneylere giriştim ve bunları yarıda bırakmak istemiyorum. Hem bugün sana bundan sözetmeliyim, çünkü bu deneyler için sana gerek duyacağım. Ama Amerikan uyruğuna geçtiğimde, bir de Amerikan pasaportum olacak ve bütün dünyada özgürce yolculuk edebileceğim. Başka türlü sıradan bir adamın bu ülkeden çıkamayacağını biliyorsun. İzlanda'ya gitmeyi de öyle istiyorum ki."

"Neden özellikle İzlanda'ya?"

"Som balığı yakalamak için dünyanın en iyi köşesi," dedi Skreta. Ve konuşmasını sürdürdü: "İşi biraz karıştıran, Bert-lePin benden topu topu yedi yaş büyük olması. Evlat edinerek baba olmanın doğal babalıkla hiçbir ortak yam bulunmayan yasal bir durum olduğunu ve kuramsal yönden benden genç de olsa beni evlat edinebileceğini ona anlatmam ge ekecek. Bunu belki anlayacak, ama çok genç bir karısı var. Hastalarımından biri. Hem, öbür gün kadın burada olacak. Suzy' yi, uçaktan inişinde onu karşılaması için Prag'a yolladım."

"Suzy tasarını biliyor mu?"

"Tabii. Ne pahasına olursa olsun müstakbel üvey anasının sevgisini kazanmasını istedim ondan."

"Ya Amerikalı? Bu konuda ne diyor?"

"En güç olan da bu. Herif üstü kapalı konuşmaları anlama yeteneğinden yoksun. Bu nedenle, onu incelemen ve ona karşı nasıl davranmam gerektiğini bana söylemen için sana gerek duyuyorum."

Skreta saatine baktı ve Bertlef in kendilerini beklediğini

96

söyledi.

“Peki ama Bob’u ne yapacağız?” diye sordu Jakub.

“Onu buraya nasıl getirdin?” dedi Skreta.

Jakub, dostuna köpeğin hayatını nasıl kurtardığını anlattı, ama Skreta düşüncelerine dalmıştı ve onu dalgın dalgın dinliyordu. Jakub sözünü bitirdiğinde, şöyle dedi:

“Hanın sahibesi benim hastalarımından biri. İki yd önce, güzel bir bebek dünyaya getirdi. Bob’u çok seviyorlar, köpeği yarın onlara götürmen gerek. Bu arada, bizi rahat bırakması için ona bir uyku ilacı veririz.”

Cebinden bir tüp çıkardı ve içinden bir hap aldı. Köpeği çağırdı, ağzını açtı, hapi gırtlığına attı.

“Bir dakika sonra tatlı bir uykuya dalacak,” dedi ve Ja-kub’la birlikte odadan çıktı.

9

Bertlef, iki konuğuna hoşgeldiniz dedi ve Jakub bakışını odanın içinde gezdirdi. Sonra sakallı bir azizi gösteren resme yaklaştı: “Resim yaptığınızı duydum,” dedi BertlePe.

“Evet,” diye yanıtladı Bertlef. “Aziz Lazare bu, koruyucum.”

“Neden başının üzerinde mavi bir hale yaptınız?” dedi Jakub, şaşkınlığını açığa vurarak.

“Bana bu soruyu sorduğunuza sevindim. Genellikle, insanlar bir resme bakarlar ve ne gördüklerini bilmezler bile.

- Haleyi mavi yaptım, çünkü sadece gerçekte bir hale mavi olduğu için.”

Jakub yeniden şaşkınlığını belirtti ve Bertlef konuşmasını sürdürdü: “Özellikle güçlü bir aşkla Tanrı’ya bağlanan kişiler, karşılığında tüm varlıklarına yayılan ve oradan dışarı sızan kutsal bir sevinç duyarlar. Bu tanrısal sevincin ışığı dingindir, tatlıdır ve gökkubbenin rengindedir.”

Ayrılık Valsi

97/7

“Durun,” diye sözünü kesti Jakub. “Halenin bir simgeden daha önemli bir şey olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?”

“Kuşkusuz,” dedi Bertlef. “Ama bunun sürekli azizlerin başından yükseldiğini ve azizlerin gezgin kandiller gibi dolaştıklarını sanmayın. Tabii ki hayır. Ancak bazı yoğun iç sevinç anlarında alınları mavimsi bir ışık fışkırtır. İsa’nın Ölümünü izleyen ilk yüzyıllarda, azizlerin sayısının çok olduğu ve onları yakından tanıyan pek çok kişinin bulunduğu bir dönemde, halenin rengi konusunda kimsenin en ufak bir kuşkusu yoktu ve o günlerde yapılan tüm resim ve fresklerde halenin mavi 1 olduğunu göreceksiniz. Sadece beşinci yüzyıldan başlayarak ressamlar yavaş yavaş haleyı değişik renklerde göstermeye başladılar, örneğin turuncu ya da sarı. Daha sonra, gotik resimde, altın sarısı hallerden başka şey yok. Bu daha süsleyiciydi ve Kilisenin yeryüzündeki gücünü ve ününü daha iyi yansıtıyordu. Ama nasıl o günün Kilisesi ilk Hıristiyanlığa benzemiyorsa, bu hale de gerçek haleye benzemiyordu.”

“Bu bilmediğim bir şeydi,” dedi Jakub ve Bertlef içki dolabına doğru yürüdü. Hangi şeyi yeğlediklerini öğrenmek için bir süre konuklarıyla tartıştı. Üç kadehe de konyak doldurduktan sonra, doktora döndü.

“Rica ederim, şu talihsiz babayı unutmayın. Onu çok tutuyorum.”

Skreta her şeyin iyi sonuçlanacağı konusunda Bertlef e güvence verdi, Jakub da neyin sözkonusu olduğunu sordu. Durumu ona da anlattıklarında (Jakub’un önünde bile hiç ad vermeyen iki adamın bu zarif davranışlarını değerlendirelim), talihsiz pedere duyduğu acıyı belirtti.

“Hangimiz o azabı yaşamadı! Yaşamın en büyük sınavlarından biridir bu. Buna kapılanlar ve kendilerine karşın baba olanlar yenilgileriyle sonsuza dek mahkûm olurlar. Kaybeden tüm adamlar gibi kötü olurlar ve aynı kaderi herkes için dilerler.”

98

“Dostum!” diye bağırdı Bertlef. “Mutlu bir babanın önünde konuşuyorsunuz. Burada bir ya da iki gün daha kalırsanız, güzel bir çocuk olan oğlumu göreceksiniz ve bütün söylemiş olduklarınızı geri alacaksınız!”

“Hiçbir şeyi geri almayacağım,” dedi Jakub; “çünkü siz kendinize karşın baba olmadınız.”

“Kuşkusuz hayır. Kendi isteğimle ve Doktor Skreta sayesinde baba oldum.”

Doktor hoşnut bir tavırla onayladı ve sevgili Suzy’sinin mutlu durumunun da tanıklık ettiği gibi, babalık konusunda kendisinin de Jakub’dan farklı bir görüşe sahip olduğunu açıkladı. “Doğum konusunda beni biraz şaşırtan tek şey,” diye ekledi, “analarla babaların mantıksız seçimleri. İğrenç kistlerin çocuk yapmaya karar verebilmeleri inandırıcı gibi değil. Çocuğumuzla paylaştık mı çirkinliğin yükünün daha hafifleyeceğini düşünüyorlar kuşkusuz.”

Bertlef, Doktor Skreta’nın görüşünü estetik ırkçılıkla niteledi:

“Unutmayın ki, yalnızca Sokrates çirkin biri değildi, ama pek çok ünlü kadın hiç de fiziksel güzellikleriyle dikkati çekmiyorlardı. Estetik ırkçılık aşağı yukarı hep bir deneyimsizlik belirtisidir. Sevişmenin yarattığı zevkler dünyasında oldukça ileri gitmeyenler kadınları ancak görebildikleriyle yargırlar. Ama onları gerçekten tanıyanlar, gözün bir kadının bize sunabileceklerinin ancak çok ufak bir parçasını açıkladığını bilirler. Tanrı insanlığı sevmeye ve çoğalmaya çağırdığında, doktor, güzel olanlar kadar çirkin olanları da düşünüyordu. Hem estetik ölçütün Tanrı’dan değil, ama şeytandan geldiğine kesinlikle inanıyorum. Cennette, biç kimse çirkinlik ve güzellik arasında ayırım yapmıyordu.”

Jakub yeniden söze karıştı ve çocuk sahibi olmaya karşı duyduğu tiksintide estetik nedenlerin hiçbir rol oynamadığını belirtti.

“Ama size baba olmamak için on tane başka neden de sayabilirim.”

99

“Konuşun, bunları işitmek istiyorum,” dedi Bertlef.

“Önce analığı sevmiyorum,” dedi Jakub ve düşünceli düşünceli sustu. Çağdaş dönem tüm mitlerin maskesini düşür* dü bile. Çocukluk çoktan saflık çağı olmaktan çıktı. Freud süt çocuğunun cinselliğini keşfetti ve Oidipus hakkında bize her şeyi söyledi. Bir tek Jocaste gizli, kimse onun örtüsünü çekip almaya cesaret edemiyor. Analık en son ve en büyük tabu, en büyük laneti içeren tabu. Anayı çocuğuna bağlayan bağ kadar sağlam bir bağ yok. Bu bağ çocuğun ruhunu düzel-memecesine sakatlıyor ve oğlu büyüdüğünde anaya aşk acıla* rının en amansızını hazırlıyor. Analığın en büyük lanet olduğunu söylüyor ve buna katkıda bulunmayı reddediyorum.”

“Sonra?” dedi Bertlef.

“Anaların sayısını arttırmamak isteyişime yol açan bir başka neden de,” dedi Jakub, belli bir duraksamayla, “dişinin bedenini sevmem ve sevgilimin memesinin bir süt torbası olacağım tiksinti duymadan düşünemem!”

“Sonra?” dedi Bertlef. |||

“Doktor da herhalde, hekimlerle hastabakıcıların çocuk aldırma sonucu hastanede yatan kadınlara lohusalardan çok daha sert davrandıklarını ve onlara belirli bir nefret gösterdiklerini doğrulayacaktır, yaşamları boyunca hiç değilse bir kere böyle bir müdahaleye kendileri de gerek duyacakları halde. Ama bu onlarda her türlü düşünceden daha güçlü bir refleks, çünkü doğum denem tapınç doğanın bir emridir. Bunun içindir ki doğumu destekleyen propagandada en küçük bir akılcı görüş aramak boşunadır. Kilisenin doğum yanlısı aktöresinde sizce İsa’nın sesi mi kendini duyurmaktadır, yoksa komünist Devlet’in doğum yanlısı propagandasında

Marx'ın sesini mi duymaktasınız? Yalnızca insan türünü sürdürmek isteğinin yol gösterdiği insanlık, sonunda kendisine çok küçük gelen toprağında boğulacak. Ama doğum yanlısı propaganda değirmenini döndürmeyi sürdürüyor ve halk, çocuğunu emziren bir ana ya da yüzünü buruşturan bir süt çocuğu

cuğu resmi gördüğünde duygusal gözyaşları döküyor. Bu tiksindiriyor beni. Milyonlarca başka coşkulu kişiyle birlikte yüzümde bön bir gülümsemeyle bir beşiğin üzerine eğildiğimi düşündükçe, sulun ürperiyor.”

“Sonra?” dedi Bertlef.

“Ve tabii çocuğumu nasıl bir dünyaya göndereceğimi de düşünmeliyim. Okul, benim de yaşamım boyunca boşu boşuna savaştığım karşı gerçeklerle beynini doldurmak için onu elimden almakta gecikmeyecek. Oğlumun gözlerimin önünde düzen yanlısı bir ebleh olduğunu mu görmem gerekir? Ya da ona kendi düşüncelerimi aşılamm benimkilerin eşi olan çatışmalara sürükleneceği için acı çektiğini görmem mi gerekli?”

“Sonra?” dedi Bertlef?

“Ve tabii kendimi de düşünmeliyim. Bu ülkede, çocuklar analarla babaların disiplinsizliklerinin ve analarla babalar da çocukların disiplinsizliklerinin bedelim öderler. Babaları gözden düştüğü için kaç genç, öğrenim yapmasının yasaklandığını gördü. Ve kaç ana baba tek çocuklarına zarar vermemek için ödeklığı kesinlikle seçti! Burada, hiç değilse belli bir özgürlüğü korumak isteyen çocuk sahibi olmamalıdır,” dedi Jakub ve sustu.

“On emiri tamamlamanız için beş nedeniniz daha kalıyor,” dedi Bertlef.

“Sonuncu neden öylesine büyük bir ağırlığa sahip id kendi başına beş taneye bedel,” dedi Jakub. “Bir çocuk sahibi olmak, insanla mutlak bir uyum göstermektir. Bir çocuğum varsa, sanki şöyle söylüyor gibiyim: Doğdum, yaşamı tadını aldım ve çok güzel olduğu için yaşamın çoğalmayı hakettiği-ni gördüm/.

“Sizce yaşam güzel değil mi?” diye sordu Bertlef.

Jakub açık seçik olmak istiyordu, bu nedenle temkinli

konuştu: “Bir tek şey biliyorum, o da hiçbir zaman, mutlak

.bir inançla, insan eşsiz bur yaratıktır ve onu çoğaltmak istiy-

101

nun, diyemeyeceğimdir.” j^;

“Çünkü yaşamın bir tek ve en beter yüzünü gördün,” dedi Doktor Skreta. “Yaşamayı hiç bilmedin. Dendiği gibi ödevinin, işin içinde bulunmak olduğunu düşündün. Eylemin orta yerinde bulunmak. Ama neydi senin eylemin? Politika. Ve politika, yaşamda en az değerli şeydir. Politika bir derenin yüzeyindeki pis köpüktür, oysa aslında derenin yaşamı çok daha büyük derinlikte gerçekleşir. Kadının doğurganlığının incelenmesi binlerce yıldan beri sürmektedir. Bu sağlam ve güvenilir bir öyküdür. Şu ya da bu hükümetin iktidarda olması da onun için önem taşımaz. Elime bir lastik eldiven geçirdiğimde ve kadınlık organlarını incelediğimde, senden çok daha fazla yaşamın göbeğindeyim, sen ki insanlığın iyiliğiyle uğraştığın için yaşamından oluyordun.”

Karşı çıkacağına, Jakub, arkadaşının serzenişlerini kabul etti ve yüreklendiğini duyan Doktor Skreta konuşmasını sürdürdü: “Arşimed dairelerinin, Mikel Anj taş blokunun, Pastör deney tüplerinin önünde, onlar ve ancak onlar insanların yaşamım değiştirdiler ve gerçek tarihi oluşturdular, oysa politikacılar...”

Skreta sustu ve eliyle küçümseyen bir hareket yaptı.

“Oysa politikacılar?” diye sordu Jakub ve konuşmasını sürdürdü: “Sana söyleyeyim. Bilim ve sanat aslında tarihin doğal ve gerçek tiyatrosuydu, politika da tersine insanoğlu üzerinde akıl almaz deneylerin yapıldığı kapalı bir bilimsel la-boratuvar. Birtakım kapaklar açılıyor ve insan-kobaylar buraya düşüyorlar, sonra alkışlardan başları dönmüş ya da dara-ğacından dehşete düşmüş, ihbar edilmiş ya da muhbirlik yapmak zorunda bırakılmış olarak yeniden sahneye çıkıyorlar. Laborant olarak bu deneme merkezlerinde çalıştım, ama birçok kere kurban olarak teşrih masasında da hizmet gördüm. Hiçbir değer yaratmadığımı biliyorum (benimle bu işte çalışanlar da öyle), ama orada insanın ne olduğunu kuşkusuz başkalarından daha iyi anladım.”

102

“Sizi anlıyorum,” dedi Bertlef, “ve bu deneme merkezlerini de, oralarda laborant olarak değil de hep kobay olarak bulunduğum için bilirim. Savaş patladığında Almanya’daydım. O zamanlar sevdiğim kadın beni Gestapo’ya ihbar etti. Gelip onu buldular ve yatakta bir başka kadınla çekilmiş resmimi gösterdiler. Bu olay kadim çok sarstı, bilirsiniz ki aşk çoğunluk nefret çizgilerine bürünür. Aşk tarafından sürüklendiğim garip bir duyguyla cezaevine girdim. Gestapo’nun eline geçmek ve bunun aslında çok sevilen bir adamın ayrıcalığı olduğunu bilmek harika değil mi?”

Jakub karşılık verdi: “İnsanda tiksinti duymama yol açan bir şey varsa, o da acımasızlığının, alçaklığının ve dar kafasının lirizm maskesine bürünmeyi başarmasıdır. Sizi ölüme yolladı ve bunu yitik bir aşkın duygusal başarısı olarak yaşadı. Siz de dar kafalı bir kadın yüzünden, Shakespeare’in sizin için yazdığı bir trajedideki rolü oynadığınız izlenimiyle da-rağacına çıktınız.”

“Savaştan sonra ağlayarak beni görmeye geldi,” diye konuşmasını sürdürdü Bertlef, Jakub’un söylediklerini duymamış gibi. “Ona, hiç korkma,” dedim. “Bertlef asla öc almaz.”

“Biliyor musunuz,” dedi Jakub, “sık sık kral Herode’u düşünürüm. Öyküyü bilirsiniz. Yahudilerin gelecekteki kralının doğduğunu öğrenen H6rode’un, tahtını yitirme korkusuyla tüm yeni doğan çocukları öldürttüğü anlatılır. Kişisel olarak, bunun hayal gücünün bir oyunu olduğunu bile bile He-ode’u başka türlü düşünürüm. Bana göre, Herode, okumuş, bilge ve uzun süre politika laboratuvarında çalışmış, yaşamı ve insanları tanımayı öğrenmiş çok cömert bir kralda. İnsanoğlunun yaratılmaması gerektiğini anlamıştı. Hem, kuşukları o kadar da yersiz ve kınanacak gibi değildi. Pek yanılmıyorsam, Tanrı da insanoğlundan kuşku duydu ve yapıtının bu parçasını yok etmeyi düşündü.

“Evet,” diye onayladı Bertlef, “Musa Tekvin’in altına bölümünde bundan sözeder: Yarattığım insanları yeryüzün-

103

den sileceğim, çünkü onları yapmış olmaktan pişmanlık duyu* yorum.”

“Ve eninde sonunda Nuh’a gemisine sığınma ve insanlığın tarihini yeniden başlatma izni vermesi belki de Tanrı açısından b<- zayıflık anıdır. Tanrı’ mn bu zayıflıktan ötürü hiç pişmanlık duymadığına emin olabilir miyiz? Ancak, pişmanlık duymuş olsa da olmasa da, artık yapacak bir şey kalmamıştı. Tann kararlarını durmadan değiştirerek kendini gülünç düşüremezdi. Ama, düşüncesini kendisinin Her ode’a aşladığını varsayın. Bu olamaz mı?”

Bertlef omuz silkti ve bir şey söylemedi.

“Herode kraldı. Bir tek kendinden sorumlu değildi. Benim gibi, öbürleri ne isterlerse yapsınlar, ben doğuma- katkıda bulunmayı reddediyorum, diyemezdi. Hdode kraldı ve bir tek kendisi için değil, ama başkaları için de karar vermesi gerektiğini biliyordu ve tüm insanlık adına insanoğlunun çocuk sahibi olmayacağı kararını verdi. Böyle başladı yeni doğanların kırımını. Ama unutmayın ki Herode’un insanlığın sona erdiğine karar verdiği sıra, BethlĖem’de onun bıçağından kurtulan bir küçük oğlan dünyaya geldi. Ve bu çocuk büyüdü, yaşanmaya değmesi için bir tek şeyin yeterli olduğunu insanlara söyledi: birbirini sevmek. Herode, kuşkusuz daha okumuş ve deneyimliydi. İsa herhalde acemi çaylağın biriydi ve yaşam konusunda pek şey bilmiyordu. Tüm öğretisi belki de gençliği ve deneyimsizliğiyle açıklanabilir ancak. Sağlığıyla, dilerseniz. Yine de, gerçeği elinde tutuyordu.”

“Gerçeği mi? Kim kanıtladı bu gerçeği?” diye sordu Ja-ksb.

“Kimse,” dedi Bertlef. “Kimse bunu kanıtlamadı ve kanıtlamayacak. İsa babasını öyle seviyordu ki, yapıtının kötü olduğunu kabul edemezdi. Aşkla bu sonuca varmıştı, hiç de akılla değil. Bunun için, onunla Herode arasındaki kavgayı ancak yüreğimiz

çözebilir. İnsan olmaya değer mi, değmez mi? Hiçbir kanıtım yok, ama İsa'yla birlikte sanırım evet."

104

Bunu söyledikten sonra, gülümseyerek doktora döndü. "Bu nedenle karımı benim gözümde İsa'nın aziz müritlerinden olan Doktor Skreta'nın yönetiminde bîr. kür yapmaya yolladım, çünkü kendisi mucizeler yapmayı ve kadınların uyukla-yan iç organlarını yaşama döndürmeyi bilir. Kadehimi onun şerefine kaldırıyorum!"

10

Jakub her zaman Olga'ya bir baba ağırlığıyla davranır ve oyun olsun diye kendini "yaşlı adam" olarak nitelemeyi severdi. Yine de Olga başka türlü davrandığı pek çok kadın olduğunu biliyor, o kadınlara da gıpta ediyordu. Bugün, ilk kez, her şeye karşın Jakub'da yaşlı bir şey olduğunu düşündü. Ona olan davranışında, büyükler kuşağından gençlere yayılan küf kokusunu duyardı.

Yaşlı baylar, geçmişteki açılırlarıyla övünme ve bu acılarından konuklarını da çağırarak bir müze (bu kasvetli müzelere o denli az kişi gelir ki) haline getirme alışkanlıklarıyla tanınırlar, Olga, Jakub'un müzesinin başlıca canlı nesnesi olduğunu ve Jakub'un kendisine karşı takındığı cömert ve insanca tavnn konuklarının gözlerini yaşartma amacı güttüğünü anlıyordu.

Bugün müzenin en değerli cansız nesnesini de keşfetmişti:

soluk mavi hap. Az önce, hapi sardığı kâğıdı Olga'nın önünde açtığında, en ufak bir heyecan duymadığını gören genç kız şaşmıştı. Güç dönemlerde Jakub'un intiharı düşündüğünü anlamakla birlikte, bunu kendisine gösterişindeki tumturaklı biçimi gülünç buluyordu. Değerli bir elmas sözkonusuymuş gibi ipek kâğıdım büyük bir dikkatle açmış olmasını gülünç buluyordu. Her olgun kişinin her koşulda ölümüne egemen olması gerektiğini söylediği halde zehiri neden yola çıkacağı gün Doktor Skreta'ya geri vermek istediğini de anlamıyordu. Sanki Jakub bir kere yabana ülkeye ulaştı da

105

kansere tutuldu mu zehire gerek duymayacaktı? Ama hayır, Jakub için hap basit bir zehir değildi, şimdi bir dinsel âyin sı" rasında baş rahibe sunmak istediği simgesel bir eşyaydı. Bunda gülünecek çok neden vardı.

Kaplıca binasından çıktı ve Richmond'a doğru yürüdü.

Tüm kırgın düşüncelerine karşın, Jakub'u göreceğine sevmiyordu. Onun müzesine saygısızlık etmek, orada bir nesne olarak değil, ama kadın olarak davranmak için

büyük istek duyuyordu. Kendisini komşu odalardan birinde aramasını isteyen bir mesajı kapısında bulmak onu bir parça hayal kırıldığına uğrattı. Başka kişilerle bir araya gelme düşüncesi cesaretini yitirmesine yol açıyordu, üstelik BertlePi tanımamaktaydı ve doktor Skreta da kendisine genellikle sevimli ama gözle görülür bir üstünlük havası içinde davranırdı.

Bertlef kısa sürede utangaçlığını ona unutturdu. Yerlere kadar eğilerek kendini tanıttı ve böylesine ilginç bir kadını şimdiye dek tanıştırmadığı için Doktor Skreta'yı kınadı.

Skreta, Jakub'un kendisini genç kadına göz kulak olmakla görevlendirdiği ve hiçbir kadının Bertlef e dayanmadığını bildiğinden Olga'yı onunla tanıştırmaktan bile bile kaçtığı karşılığını verdi.

Bertlef bu bahaneyi gülümser bir hoşnutlukla karşıladı. Sonra telefonu açtı ve akşam yemeği ısmarlamak için lokantayı bağlamalarını istedi.

"Dostumuzun, doğru dürüst yemek veren bir lokantanın bulunmadığı bu delikte böylesine bolluk içinde yaşamayı başardığım görmek inanılmaz şey," dedi Doktor Skreta.

Bertlef, telefonun yanında duran ve yarım dolarlık gümüş paralarla dolu olan bir puro kutusunu karıştırdı. "Pintilik bir günah..."

Jakub, yaşamdan bu denli tat almayı bilip aynı zamanda da Tann'ya böylesine bir ateşlilikle inanan başka kimseye rastlamadığını belirtti.

"Kuşkusuz hiçbir gerçek Hıristiyana rastlamadığınız için

106

bu. İncil'in kelamı, bildiğiniz gibi bir sevinç bildirişidir. Yasanını tadını çıkarmak, İsa'nın en önemli öğretişidir."

Olga bu noktada konuşmaya girmek için bir fırsat bulduğunu düşündü:

"Profesörlerimizin söylediklerine güvenebildiğim ölçüde, Hıristiyanlar yeryüzündeki yaşamı bir gözyaşı vadisi sayıyor ve kendileri için gerçek yaşamın ölümden sonra başlayacağını düşündükçe sevinç duyuyorlardı."

"Sevgili küçük hanım," dedi Bertlef, "profesörlere inanmayınız."

"Ve tüm azizler," diye konuşmasını sürdürdü Olga, "yaşamdan vazgeçmekten başka şey yapmadılar. Sevişecekleri yerde, kendi kendilerini kırbaçlıyor, sizin ve benim gibi tartışacakları yerde kuytu köselere çekiliyor, yemeklerini telefonla ısmarlayacak yerde bitki kökleri çiğniyorlardı."

"Azizlerden hiçbir şey anlamıyorsunuz, küçük hanım. O adamlar yaşamın zevklerine çok derinden bağlıydılar. Ancak, bu zevklere başka yollardan ulaşıyorlardı. Sizce, insanoğlu için zevkin doruğu nedir? Bunu kestirmeye çalışabilirsiniz, ama

yanılacaksınız, çünkü yeterli içtenliğe sahip değilsiniz. Bu bir serzeniş değil, çünkü içtenlik kişinin kendini tanımasını gerektirir ve kişinin kendini tanıması da yaşın ürünüdür. Ama sizin gibi gençlikten pınl pırlı parlayan bir kadın nasıl içtenlikli olabilir? İçtenlikli olamaz, çünkü içinde ne olduğunu bile bilmez. Bilmiş olsaydı, benimle birlikte en büyük zevkin hayranlık uyandırmak olduğunu kabul etmesi gerekirdi. Aynı görüşte değil misiniz?”

Olga, daha büyük zevkler bildiği karşılığım verdi.

“Hayır,” dedi Bertlef. “Örneğin sizin ünlü koşucunuzu alalım, olimpiyatta, üstüste üç zafer kazandığı için tüm çocukların tanıdığı koşucuyu. Yaşama sut çevirdiğini sanıyor musunuz? Oysa, tartışacak, sevişecek ve yiyip içecek yerde, kuşkusuz zamanım bir spor alanında dönüp durmakla geçirmesi gerekti. İdmanı bizim en ünlü azizlerimizin yaptıklarına çok benziyordu. İskenderiyeli Aziz Makarios, çöldeyken, dü-

107

zenli olarak bir sepete kum dolduruyor, bunu sırtlıyor ve böylece birbiri ardından her gün gücü iyice tükenene dek sonu gelmez yollar aşılıyordu. Ama herhalde sizin koşucunuz gibi Aziz Makarios için de, tüm çabalarının bedelini fazlasıyla ödeyen büyük bir armağan vardı. Büyük bir olimpiyat stadında alkışları işitmenin ne olduğunu biliyor musunuz? Bundan büyük sevinç olamaz! İskenderiyeli Aziz Makarios neden sırtında kum dolu bir sepet taşıdığını biliyordu. Çöldeki maratonlarının ünü kısa sürede tüm Hıristiyanlık dünyasına yayıldı. Ve İskenderiyeli Aziz Makarios sizin koşucunuz gibiydi. Sizin koşucunuz da önce beş bin metrede, ardından on bin metrede birinci geldi, sonunda bu ona yetmedi ve maratonu da kazandı. Hayranlık uyandırma isteği doymak bilmez. Aziz Makarios, kendini tanıtmadan Teb’deki bir manastıra gitti ve üye olarak kabul edilmeyi diledi. Ama sonra, büyük perhiz dönemi glediğinde, onun da günü gelip çatmış oldu. Tüm keşişler oturdukları yerde oruç tutuyorlardı, ama o orucun sürdüğü kırk gün boyunca ayakta durdu. Hiç anlayamayacağınız bir zafer kazandı! Ya da, Aziz Simeon’u düşünün! Çölde bir sütun yaptı, sütunun tepesinde küçük bir düzlük vardı. Orada oturamazdı, ayakta durmak gerekiyordu. Ve yaşamı boyunca orada ayakta durdu, tüm Hıristiyanlık insanoğlunun sınırlarını aşmış gibi görünen bu adamın inanılmaz rekoruna coşkulu bir hayranlık duyuyordu. Aziz Simeon dördüncü yüzyılın Gagarin’iydi. Galler’den gelen bir ticaret heyetinin Aziz Simeon’un kendisinden sözedildiğini duyduğunu ve sütunun tepesinden kutsadığını söyleyince Parisli Azize Anne’ın duyduğu mutluluğu düşünüyor musunuz? Ve neden bir rekor kırmaya çalıştığını sanıyorsunuz? Belki de ne yaşamı, ne de insanları umursamadığından mı? Saf olmayın! Kilise ululan Aziz Simdon’un kendini beğenmiş olduğunu çok iyi biliyorlardı ve onu sınıdılar. Manevi yetke adına, sütunun-. dan aşağı inmesini ve gösterisine son vermesini emrettiler.

Bu Aziz Simeon için ağır bir darbe oldu. Ama, ister bilgelik

108

ister kurnazlık sonucu olsun, söyleneni yaptı. Kilise ululan rekorlarına karşı değillerdi, ama Aziz Simeon'un kendini beğenmişliğinin disiplin duygusuna üstün gelmeyeceğinden emin olmak istiyorlardı. Üzgün üzgün tüneğinden indiğini gördüklerinde, hemen yeniden yukarı çıkması emrini verdiler. Öyle ki Aziz Simeon dünyanın aşkıyla ve hayranlığıyla çevrili olarak sütununun tepesinde ölebildi."

Olga dikkatle dinliyordu, Bertlef in son sözlerini işitince gülmeye başladı.

"Bu akıl almaz hayranlık uyandırma isteğinin hiçbir gülünç yanı yok, ben bunu çok heyecan verici buluyorum," dedi Bertlef. "Hayranlık uyandırmak isteyen kişi benzerlerine bağlıdır, onlara yakındır, onlarsız yaşayamaz. Aziz Simeon çölde bir metrekarelik bir sütunun tepesinde tek basıdır.. Yine de, tüm insanlarla birliktedir. Kendisine doğru kalkan milyonlarca göz olduğunu düşünür. Milyonlarca düşüncede vardır ve bundan sevinç duyar. Bu, insan sevgisinin ve yaşam sevgisinin büyük bir örneğidir. Aziz Simeon'un her birimizde ne denli yaşamaya devam ettiğini bilemezsiniz, küçük hanım. Ve bugün bile, varlığımızın en iyi kutbudur."

Kapı vuruldu ve bir garson yiyecek yüklü bir arabayı sürerek odaya girdi. Masama üzerine bir örtü yaydı, sofrayı kurdu. Bertlef puro kutusunu karıştırdı, garsonun cebine bir avuç bozuk para doldurdu. Sonra yemeğe başladılar, garson şarap kadehlerini doldurarak ve çeşitli yemekleri dağıtarak masanın arkasında dikiliyordu.

Bertlef, açgözlülükle her yemeğin tadım yorumlarken Skreta da bu kadar iyi bir yemeği en son ne zaman yediğini anımsamadığını söyledi: "Belki de annemin bana son yemek pişirişindeydi, ama o zaman daha küçüktüm. Beş yaşmdan beri yetimim. Beni çevreleyen dünya yabana bir dünyaydı ve mutfak da bana yabana geliyordu. Yemek sevgisi insanın benzerlerini sevmesinden doğar."

"Bu çok doğru," dedi Bertlef, ağzına bir lokma sığır eti

109

götürerek.

"Terkedilmiş çocuk iştahını yitirir. İnanın bana, bugün bile anasız babasız olmak beni üzüyor. İnanın bana, bugün bile bu yaşlı halimle bir babam olması için her şeyi yaparım."

"Aile ilişkilerini gözünüzde fazla büyütüyorsunuz," dedi Bertlef. "Tüm insanlar sizin yakınınızdadır. Kendisini annesiyle erkek kardeşlerinin yanına çağırmak

istediklerinde İsa'nın ne söylediğini unutmayın. Müritlerini göstererek şöyle dedi: benim annemle kardeşlerim burada."

"Yine de Kutsal Kilisenin," diye karşılık vermeye çalıştı Skreta, "aileyi ortadan kaldırmak ya da yerine herkesin özgürce bir arada yaşayacağı bir düzen getirmek için en ufak isteği yoktu."

"Kutsal Kiliseyle İsa arasında bir fark var. Aziz Paul de, izninizle söyleyeyim, benim gözümde İsa'yı devam ettiren, ama aynı zamanda onun öğretisini bozan ve değiştiren kişidir. Önce, şu Saül'den Paul'e ani geçiş var. Bir gecede inancım başka bir inançla değiş tokuş eden şu gözü dönük bağnazları yeterince tanımamışız gibi. Bağnazlara sevginin yön verdiği söylenmesin bana! On emirlerini mırıldanan ahlak hocalarıdır bunlar. Ama İsa bir ahlak hocası değildi. Kutsal Cumartesi insanlar içindir, insanlar Kutsal Cumartesi için yaşamazlar. İsa kadınları seviyordu! Oysa Aziz Paul'ü kadınları seven biri olarak düşünebilir misiniz? Kadınları sevdiğim için Aziz Paul beni mahkûm ederdi. Ama İsa etmezdi. Kadınları, bir sürü kadını sevmekte ve kadınlar, bir sürü kadın tarafından sevmekte ben hiçbir kötülük bulmuyorum." Bertlef gülümsüyor ve gülümsemesi büyük bir hoşnutluğu belirtiyordu. "Dostlarım, yaşamım kolay geçmedi ve ölümle çok gözgöze geldim. Ama bir şey var İri, bundan ötürü Tanrı bana cömert davrandı. Yaşamımda yığınla kadın oldu ve hepsi beni sevdiler."

Konuklar yemeklerini bitirmişlerdi ve garson sofrayı

110

topluyordu İd yeniden kapı vuruldu. Zayıf, çekingen, sanki yüreklendirilmeyi dileyen vuruşlardı bunlar.

"Girin!" dedi Bertlef.

Kapı açıldı, bir çocuk girdi içeri. Beş yaşlarında denebilecek bir kız çocuğuydu bu, sırtında volanlı bir giysi vardı, uçları İki kanada benzeyen ve sırtta bağlanan geniş bir kudeley-le sarılmıştı. Elinde bir çiçek tutuyordu. Büyük bir yıldızçiçe-ği. Odada, hepsi de şaşırma benzeyen ve bakışlarını kendisine çeviren bunca insan görünce, daha ileri gitmeye cesaret edemeyerek durdu.

Bertlef ayağa kalktı, yüzü aydınladı: "Korkma, küçük melek, gel," dedi.

Çocuk, Bertlef in gülümsemesini görünce bu gülümsemeden destek alıyormuş gibi kahkahalarla güldü. Bertlefe doğru koştu. Bertlef elindeki çiçeği aldı ve çocuğun alınına bir öpücük kondurdu.

Tüm konuklar ve garson bu sahneyi şaşkınlıkla seyrediyorlardı. Çocuk, sırtındaki büyük beyaz düğümle, gerçekten küçük bir meleğe benziyordu. Bertlef, ayakta, elinde yıldızçi-çeğiyle öne doğru eğilmiş, küçük kentlerin alanlarında görülen barok aziz heykellerini ammsatıyordu.

“Sevgili dostlarım,” dedi konuklarına dönerek. “Sizinle çok hoş vakit geçirdim. Umarım sizler için de öyledir. Gecenin ileri bir saatine dek seve seve sizinle kalırdım, ama gördüğünüz gibi bunu yapamam. Bu güzel melek, beni bekleyen birinin yanına çağırmak için geldi. Sizlere söyledim, yaşam bana çeşitli biçimlerde vurdu ama kadınlar beni sevdiler.”

Bertlef bir eliyle yıldızçiçeğini göğsünde tutuyordu, öbürüyle de kızın omuzuna dokunuyordu. Konuklardan oluşan küçük topluluğu selamladı. Olga onu gülünç denebilecek kadar teatral buluyordu ve gitmesine, sonunda Jakub’la başba-şa kalabilildiğine seviniyordu.

Bertlef döndü ve çocuğun elini tutarak kapıya doğru yü-

111

rüdü. Dışarı çıkmadan, sigara kutusuna eğildi, cebine bir avuç gümüş para doldurdu.

11

Garson, kirli tabakları ve -boş şişeleri arabanın üzerine yerleştirdi, odadan çıktığında Olga sordu:

“O kız çocuğu kimdi?”

“Şimdiye kadar hiç görmedim,” dedi Skreta.

“Gerçekten küçük bir meleğe benziyordu,” dedi Jakub.

“Ona metresler bulan bir melek mi?” diye sordu Olga.

“Evet,” dedi Jakub. “Pezevenk ve aracı bir melek. Onun koruyucu meleğini böyle düşünüyorum.”

“Bir melek olup olmadığımı bilmiyorum,” dedi Skreta, “ama işin garip yam, burada aşağı yukarı herkesi tanıdığım halde şimdiye dek bu küçük kıza hiç görmemiş olmam.”

“Bu durumda bir tek açıklama bulabilirim,” dedi Jakub.

“Kız bu dünyadan değildi.”

“İster melek olsun, ister bir oda hizmetçisinin kızı, bir tek şey için size güvence verebilirim,” dedi Olga, “Bertlef bir kadınla buluşmaya gitmedi! Bu adam korkunç kendini beğenmiş ve övünmekten başka şey yapmıyor.”

“Onu sevimli buluyorum,” dedi Jakub.

“Olabilir,” dedi Olga, “ama yeryüzündeki en kendini beğenmiş adam olduğunu düşünmekte diretiyorum. Bahse girerim ki gelişimizden bir saat önce bu küçük kıza bir avuç elli sent verdi ve anlaştıkları saatte elinde bir çiçekle odaya gelmesini istedi.

Dinsel inana olanlar mucizelerin sahneye konulmasını anlamada keskin sezgiye sahiptirler.”

“Haklı olmanızı yürekten dilerim,” dedi Doktor Skreta. “Gerçekten de, Bay Bertlef ağır hasta ve bir aşk gecesi onu büyük bir tehlikeyle karşı karşıya bırakır.”

“Haklı olduğumu görüyorsunuz. Kadınlarla ilgili tüm

112

becerileri farfaralık.”

“Sevgili küçük hanım,” dedi Doktor Skreta. “Ben onun hekimi ve dostuyum, yine de bundan çok emin değilim. Bu soruyu kendi kendime soruyorum.”

“Gerçekten de o kadar hasta mı?” diye sordu Jakub.

“Neden bir yıldır burada oturduğunu ve aşırı düşkün olduğu genç karısının onu yalnızca görmeye geldiğini sanıyorsun?”

“Burası birdenbire onsuz çok kasvetli,” dedi Jakub.

Doğruydu, üçü de birden kendilerini terkedilmiş duyuyorlardı ve kendi yerleri olmayan bu odada daha fazla kalmak istemiyorlardı.

Skreta iskemlesinden kalktı. “Bayan Olga’yı odasına kadar geçireceğiz, sonra da dolaşacağız. Birbirimize söyleyecek çok şeyimiz var.”

Olga karşı çıktı: “Daha, gidip yatma isteğini duymuyorum.”

“Tersine, yatma zamanı geçti bile. Size doktor olarak bunu emrediyorum,” dedi Skreta, sertçe.

Richmond’dan çıktılar ve parka girdiler. Yolda, Olga alçak sesle Jakub’a şöyle deme fırsatı buldu: “Geceyi seninle geçirmek istiyorum...”

Ama Jakub omuz silkmekle yetindi, çünkü Skreta istediğini emir verircesine kabul ettiriyordu. Genç kadını Kari Marx Yurdu’na götürdüler. Dostunun önünde, Jakub her zaman yaptığı gibi onun saçlarını bile okşamadı. Doktorun eriğe benzer memeleri karşısında duyduğu tiksinti onun da elini kolunu bağlıyordu. Olga’nın yüzünde düşkırıklığı okuyordu ve onu üzdüğüne cam sıkılmıştı.

“Eeee, ne dersin?” diye sordu Skreta, dostuyla parkın yolunda başbaşa kaldığında “Bir babaya gerek duyduğumu söylediğimde beni işittin. Taş olsa bana acırdı. Ve o, Aziz Paul’dan söz etmeye koyuldu. Gerçekten anlama yeteneğinden yoksun mu? İki yıldır yetim olduğumu ona anlatıyorum,

Ayrılık Valsi 113/8

iki yıldır Amerikan pasaportunun sağlayacağı yararları övüyorum. Söz arasında, çeşitli evlat edinme durumlarıyla ilgili binbir imada bulundum. Hesaplarıma göre, bu imaların ona çoktan beni evlat edinme fikrini vermesi gerekirdi.”

“Çok kendine dönük,” dedi Jakub.

“Öyle,” diye onayladı Skreta.

“Ağır hastaysa, bu şaşırtıcı değil,” dedi Jakub. “Gerçekten söylediğin kadar kötü durumda mı?”

“Daha da kötü,” dedi Skreta. “Altı ay önce yeni ve çok ağır bir enfarktüs geçirdi, o günden beri de uzun bir yolculuğa çıkması yasak ve burada bir tutuklu gibi yaşıyor. Yaşamı bir pamuk ipliğine bağlı. Bunu da biliyor.”

“Görüyorsun,” dedi Jakub, bir an düşündükten sonra, “i-ma yönteminin kotu olduğunu çoktan anlaman gerekirdi, çünkü senin imaların onu hep kendine döndürüyor. İsteğini dolambaçlı yollara sapmadan ona sunmalısın. Kuşkusuz yerine getirecektir, çünkü insanları sevindirmeyi seviyor. Bu ken-” di kendisi hakkındaki fikrine uyuyor. Benzerlerini sevindirmek istiyor.”

“Sen bir dahisin!” diye bağırdı Skreta ve durdu. “Ko-lomb’un yumurtası kadar basit bu ve tam tamına bcvle! Ve ben, koca budala, bunu çözmeyi bilemediğim için yaşamımın iki yılını yitirdim! Yaşamımın iki yılını gereksiz dolambaçlı yollara sapmakla geçirdim! Bu da senin yüzünden, çünkü bana çok önce öğüt vermeliydin.”

“Ya sen! Bana soruyu çoktan sorman gerekirdi!”

“İki yıldır beni görmeye gelmedin!”

İki dost karanlığın kapladığı parkta yürüyorlar ve başlayan sonbaharın serin havasını içlerine çekiyorlardı.

“Şimdi baba olmasını sağladığıma göre, belki de oğlu olmayı hakediyorumdur,” dedi Skreta.

Jakub onayladı.

“İşin kötüsü,” diye Skreta konuşmasını sürdürdü, uzun bir sessizliğin ardından, “insan birtakım budalalarla çevrili.

114

Bu kentte öğüdünü dinleyebileceğim kimse yoksa, suç benim mi? İnsan bir parça zeki doğsa, doğuştan yabandadır. Başka hiçbir şey düşünmüyorum, çünkü bu benim uzmanlık alanım:

İnsanlık inanılmaz sayıda budala üretiyor. Bir insan ne denli budalaysa, o kadar ikemek istiyor. Üstün yaratıklar en fazla bir çocuk çıkarıyorlar, senin gibi en iyileri de hiç çocuk yapmamaya karar veriyorlar. Bu bir yıkım! Ve ben, zamanımı insanın yabancılar arasında değil de kardeşleri arasında doğacağı bir dünyayı hayal etmekle geçiriyorum.”

Jakub, Skreta'nın sözlerini dinliyor ve pek ilginç bir şey bulamıyordu bu sözlerde. Skreta konuşmasını sürdürüyordu:

“Bir cümlenin sözkonusu olduğunu sanma. Ben siyaset adamı değilim, ama bir hekimim ve kardeş sözcüğünün benim için belirli bir anlamı vardır. En az bir anadan ya da bir babadan doğanlar kardeşler. Hazreti Süleyman'ın tüm oğulları, yüz değişik anadan dünyaya geldikleri halde kardeşler. Bu inanılmaz bir şey olmalıydı! Ne dersin?”

Jakub, serin havayı içine çekiyor ve diyecek hiçbir şey bulamıyordu,

“Tabii,” diye sürdürdü konuşmasını Skreta, “gelecek kuşakların iyiliği için insanları çiftleşmeye zorlamak çok güçtür. Ama sözkonusu olan bu değil. Yüzyılımızda, yine de akılcı yoldan çocuk yapma sorununu çözenin başka çareleri olmalıdır. Aşkla üremeyi sonsuza dek birbirine karıştıramayız.”

Jakub bu görüşü onayladı.

“Ancak, seni ilgilendiren tek şey aşkı üremekten kurtarmak,” dedi Skreta. “Benim yönümden, daha çok üremeyi aştan kurtarmak sözkonusu. Sana tasarımı öğretmek istiyor-’ dum. Deney düpündeki benim tohumum.”

Bu kez, Jakub'un dikkati ayaktaydı.

“Ne dersin?”

“Bence bu harika bir fikir,”

“Olağanüstü!” dedi Skreta. “Bu yolla oldukça kadım kı-

115

sırlıktan kurtardım. Unutma ki pek çok kadın çocuk sahibi olamıyorsa, sadece kocaları kısır olduğu içindir. Ülkede yığınla hastam var ve dört yıldır, kentteki dispanserde kadın- doğum hastalıklarıyla ilgili muayeneleri ben yaparım. Bir en” jektörü deney tüpüne yaklaştırmak ve sonra incelenen kadına üretken sıvıyı aktarmak çocuk oyuncağıdır.”

“Kaç çocuğun var?”

“Bu işi yıllardan beri yapıyorum, ama hesabını elyorda-mıyla tutmaktayım. Her zaman babalığımın emin olamam; çünkü hastalarım, deyim yerindeyse, beni kocalarıyla aldatırlar. Ayrıca evlerine dönerler ve tedavinin başardı olup olmadığını hiç öğrenemediğim de olur. Buradaki hastalarla durum çok daha açık seçiktir.”

Skreta sustu, Jakub tatlı bir hülyaya kendini bırakmaktaydı. Skreta'nın tasarısı çok hoşuna gidiyordu ve duygulanmıştı; çünkü onda eski dostunu ve iflah olmaz hayal tutkununu yeniden görüyordu: “Bunca kadından çocuk yapmak çok çok iyi bir şey olmalı,” dedi.

“Üstelik hepsi de kardeş,” diye ekledi Skreta.

Yürüyorlar, hoş kokulu havayı içlerine çekiyorlar ve susuyorlardı.

Skreta yeniden söze girdi: “Biliyor musun, burada hoşumuza gitmeyen çok şey olsa da bu ülkeden sorumlu olduğumuzu sık sık düşünüyorum. Özgürce yabana ülkelere yolculuk edememek kafamı bozuyor, ama asla ülkeme kara çalamam. Önce kendi kendime kara çalmam gerekir. Bu ülkenin daha iyi olması için hangimiz herhangi bir şey yaptı?”

Hangimiz buranın yaşanabilir olması için herhangi bir şey yaptı? İnsanın kendini evinde hissedeceği bir ülke olması için? Sadece, evinde hissedeceği?” Skreta sesini alçaktı ve sevecenlikle konuşmaya koyuldu: “İnsanın kendini evinde hissetmesi, yakınları arasında hissetmesi demektir. Gideceğini söylediğinden, seni tasarıma katılmaya inandırmam gerektiğini düşündüm. Senin için bir deney tüpü. Yabana bir ülkede

116

olacaksın ve burada çocukların dünyaya gelecek. On ya da yirmi yıl sonra da buranın ne eşsiz bir ülke olacağını göreceksin!”

Gökyüzünde yusuvarlak bir ay vardı (romanımızın son gecesine dek de kalacak, bu nedenle onu roma/isal ay diye niteleyebiliriz) ve doktor Skreta Jakub'u Richmond'a kadar götürdü: “Yarın gitmemelisin,” dedi.

“Gitmem gerekli. Beni bekliyorlar,” dedi Jakub, ama kanacağını biliyordu.

“Bunun hiçbir anlamı yok,” dedi Skreta, “tasarımın hoşuna gitmesine sevindim. Yarın bunu ayrıntılarıyla inceleyeceğiz.”

117

DÖRDÜNCÜ GÜN

1

Bayan Klima sokağa çıkmaya hazırlanıyordu, ama kocası hâlâ yataktaydı.

“Bu sabah senin de çıkman gerekmiyor muydu?” diye sordu.

“Acele etmem neye yarar? Onlarla buluşmak için bol zamanım var,” karşılığım verdi Klima, esnedi ve öbür yana döndü.

Önceki gün geceyarısı, o bezdirici konferans sırasında amatör müzisyen topluluklarına yardım edeceğine sözvermek zorunda kaldığını ve dolayısıyla sonraki perşembe akşamı küçük bir kaplıca kentinde caz yapan bir eczacı ve bir hekimle konser vereceğini karısına bildirmişti. Bunu söylerken avaz avaz bağıırıyordu, ama Bayan Klima kocasının yüzüne bakıyor ve küfürlerin içten bir öfkeyi belirtmediğini açıkça görüyordu, -çünkü konser monser yoktu ve Klima yalnızca bir kadın hikâyesi için zaman kazanmak amacıyla bunu uydurmuştu. Yüzünden okuyordu. Klima ondan hiçbir şey giz-leyemezdi. Sövüp sayarak öbür yana döndüğünde, uykusunun olmadığı, ama yüzünü kendisinden gizlemek ve bu yüze bakmasını engellemek istediğini hemen anladı.

Sonra tiyatroya gitmek üzere çıktı. Hastalık, onu sahne ışıklarından yoksun bıraktığında, Klima karışma sekreter olarak çalışabileceği bir iş bulmuştu. Bu iş tatsız değildi, her gün ilginç kişilere rastlıyor ve zamanını oldukça özgür bir biçimde ayarlayabiliyordu. Yığınla resmi mektup yazmak üzere masasına oturdu, ama bir türlü dikkatini işine veremiyordu.

İnsanın kafasını tümüyle uğraştırmak için kıskançlık gi-

121

bisi yoktur. Bir yıl önce Kamila annesini yitirdiğinde, bu olay herhalde trompetçinin bir kaçamağından çok daha trajik bir şeydi. Oysa, çok çok sevdiği annesinin ölümü, ona daha az acı çektiriyordu. Bu acı, bir sürü renkle bezenmekteydi: içinde hüznün vardı, özlem vardı, duygusallık vardı, pişmanlık vardı (Kamila, annesine yeterince bakmış mıydı? Onu savsaklamamış mıydı?) ve dingin bir gülümseme. Ve bu üzüntü, şefkatle dört yöne saçılıyordu. Kamila'nın düşünceleri, annesinin tabutuna çarpıp zıplıyor ve kendisini anılarına, çocukluğuna, daha da öteye, annesinin çocukluğuna götürüyordu;

Kamila'yı düzinelerle pratik kaygıya gönderiyordu. Apaçık olan ve Klima'mn çizgilerinde avuntu bulduğu geleceğe (e-vet, Klima'nın kendisi için bir avuntu olduğu olağanüstü günlerdi bunlar) yolluyordu.

Kıskançlığın acısı, tersine, boşlukta yer değiştirmiyor, tek noktanın çevresinde bir freze gibi dönüyordu. Hiçbir dağılma olmuyordu. Annenin ölümü bir geleceğin kapısını açıtsa (değişik, daha yalnız, daha olgun), kocanın aldatmasından gelen acı hiçbir gelecek sunmuyordu. Her şey bir tek ve değişmeksizin var olan aldatan bedenin görünüşünde, bir tek ve değişmeksizin var olan bir serzeniş üzerinde toplanıyordu. Annesini yitirdiğinde, müzik dinleyebilirdi, kitap bile okuyabilirdi, kıskançlık duyduğu sıralar hiçbir şey yapamıyordu.

Önceki gün de, kuşkulu konserin verilip verilmeyeceğini anlamak için kaplıca kentine gitmeyi düşünmüştü, ama bundan hemen vazgeçmişti, çünkü Klima'nın kıskançlığından nefret ettiğini ve bunu kocasına açıkça göstermemesi gerektiğini biliyordu. Ama kıskançlık içinde ambale olmuş bir motor gibi dönüyordu ve telefonu açmaktan kendini alamadı. Kendi kendini doğrulamak için, belirli bir niyet beslemeksizin, sadece vakit geçirmek amacıyla, dikkatini resmi yazışmanın hazırlanması üzerinde toplayamadığından gara telefon ettiğini düşündü.

122

Trenin sabah on birde hareket ettiğini öğrenince, kendini bilmediği sokaklardan geçerken, Klima'nın adını taşıyan bir afiş ararken, kocasının çalacağı bir konserden haberli olup olmadıklarını anlamak için sendikaya uğrarken, görüyordu, konser verilmeyeceği karşılığım duyar gibi oldu ve sefil, aldatılmış, ıssız ve yabana bir kentte başıboş dolaşıyordu.

Daha soma, Klima'nın ertesi gün nasıl kendisine konserden sözeceğini ve ayrıntılar konusunda kocasını nasıl sorguya çekeceğini düşündü. Klima'nın yüzüne bakacak, yalanlarım dinleyecek ve yalanlarının ağulu şurubunu acı bir zevkle içecekti

Ama hemen böyle davranmaması gerektiğini geçirdi içinden. Hayır, günler ve haftalar boyu gözleyerek ve kıskançlığının görüntülerini besleyerek duramazdı. Klima'yı yitirmekten korkuyordu ve bu korku yüzünden sonunda onu yitirecekti.

Bir başka ses hemen yanıltıcı bir saflıkla karşılık veriyordu:

Hayır, Klima'yı ispiyonlamayacaktı. Kocasına ona bir konser vereceğini söylemişti ve Klima'ya inanıyordu! Artık kıskanç olmak istemediği için sözlerim ciddiye alıyor, kuşkulan-maksızım kabul ediyordu. Oraya istemeye istemeye gittiğini ve tatsız bir gün ve bir gece geçirmekten çekindiğini söylemeni ismiydi? Klima'nın, konser sonunda, yorucu dönüş yolculuğunu düşünerek tiksintiyle selam vereceği an,

sahnenin dibine süzülecek, kocası da onu görecek ve birlikte gülmeye başlayacaklardı.

Müdüre güçlükle yazdığı mektupları verdi. Tiyatroda onu sayarlardı. Ünlü bir müzisyenin karısının alçakgönüllü ve dostça davranması hoşlarına gidiyordu. Ondan sızan hüznünde bazan karşıdakilerin ellerini kollarını bağlayan bir şey vardı. Direktör hiçbir isteğine hayır diyemezdi. Cuma günü öğleden soma işte olacağına ve geçen zamanı karşılamak için geç vakte kadar tiyatrodaki kalacağına söz verdi.

123

2

Saat sabahın 10'uydu ve Olga, her günkü gibi, Ruze-na'nın ellerinden beyaz bir çarşaf ve bir anahtar almıştı. Bir bölme girdi, giysilerini çıkardı, bir askıya astı, antik bir ihram gibi çarşafa sarındı, bölmeyi anahtarla kilitleti, anahtarı Ruzena'ya verdi ve havuzun bulunduğu dipteki salona doğru yürüdü. Çarşafı korkuluğun üzerine attı, bir sürü kadının şimdiden yıkandığı suya girmek için merdiveni indi. Havuz büyük değildi ama Olga yüzmenin sağlığı için gerekli olduğuna inanıyordu ve birkaç kulaç atmayı denedi. Dalgalandırmakta olduğu su konuşkan bir kadının ağzına sıçradı.

"Deli misiniz?" diye bağırdı o kadın Olga'ya soğuk bir sesle. "Burası bir yüzme havuzu değil!"

Kadınlar iri kurbağalar gibi oturmuşlardı havuzun kıyısına. Olga onlardan ürküyordu. Hepsi kendisinden yaşlıydı, çok daha fazla yağlan ve derileri vardı. Bu nedenle, küçük düşmüş olarak aralarına oturdu, hareketsiz, kaşları çatık durdu.

Birden, havuzun girişinde genç bir adam gördü, ufak te-fekti ve sırtında bir blucinle delinmiş bir kazak vardı.

"O herif burada ne arıyor?? diye bağırdı.

Tüm kadınlar Olga'nın bakışının yönünü izlediler ve kıkırdamaya, gülmeye koyuldular.

Tam o sua Ruzena içeri girdi ve bağırdı: "Sinemacılar geldi. Haber programında yayınlanmak üzere filminizi çekecekler."

Havuzdaki kadınlar bir kahkaha koyverdiler.

Olga karşı çıktı: "Bu hikâye de ne oluyor?"

"Müdürden izin aldılar," dedi Ruzena.

"Müdür de vız gelir, kimse bana danışmadı!" diye bağırdı Olga.

Delik kazakh delikanlı (boynunda ışığın yoğunluğunu ölçen

bir aygıt vardı) havuza yaklaşmıştı ve genç kadının edep-

124

“zee bulduğu bir bakışla Olga’yı süzüyordu: “Küçük hanım, ekranda sizi görecekinlerce seyircinin aklını başından alacaksınız!”

Kadınlar yeni bir kahkahayla karşılık verdiler ve Olga göğüslerini elleriyle gizledi (bu güç bir iş değildi, çünkü bildiğimiz gibi göğüsleri-eriğe benziyordu) ve öbür kadınların arkasına büzüldü.

Blucinli iki adam daha havuza doğru yürüdüler ve uzun boylusu konuştu: “Rica ederim, biz burada değilmışiz gibi doğal davranın.”

Olga, çarşafının asılı olduğu korkuluğa elini uzattı, ha-vuzdan çıkmaksızın çarşafı bedenine doladı, sonra basamakları çıktı ve ayağını salonun çinileri üzerine koydu, çarşaf ıslanmıştı ve her yanından sular akıyordu.

“Allah kahretsin! Gitmeyin böyle!” diye bağırdı delik ka-zaklı genç.

“Havuzda on beş dakika daha kalmanız gerekiyor!” diye bağırdı Ruzena da.

“Küçük hanım utangaç!” diye gülüyordu havuzdakiler arkasından.

“Güzelliğini çalmalarından korkuyor!” dedi Ruzena.

“Prensese gördünüz ya!” dedi havuzdan yükselen bir ses.

“Tabii, filmde görünmek istemeyenler gidebilirler,” dedi şişman bir kadın, çın çın sesiyle ve kahkaha havuzun yüzeyini ürpertti.

“Ama bu küçük hanımın gitmemesi gerek! Daha bir çeyrek saati var!” diye karşı çıkıyordu Ruzena, inatla vestiyere yürüyen Olga’yı gözleriyle izleyerek.

fr • 3

Ruzena’ya keyifsiz olduğu için kızılamaz. Ama Olga’nın filmde görünmeye karşı çıkmasına neden bu kadar sinirlen-

125

misti? Neden adamları gelişen şen cıvıltılarla karşılayan şişko kadınlar kalabahğıyla özdeşleşiyordu?

Ve aslında, bir şişko kadınlar neden böylesine keyifli gülmüşlerdi? Genç adamların önünde güzelliklerini sergilemek onları baştan çıkarmak için değil mi?

Kuşkusuz hayır. Açık edepsizlikleri hiçbir baştan çıkarma güçleri bulunmadığına kesinlikle inanmalarından geliyordu. Kadının genç bedeni karşısında tiksintiyle doluydular ve cinsel yönden işe yaramaz olan bedenlerini kadın çıplaklığını gülünç düşürmek ve bu çıplaklığa iftira etmek için sergilemeyi diliyorlardı. Bedenlerinin itici gücüyle kadın güzelliğini prestijini torpilleyerek öcalmak istiyorlardı, çünkü ister güzel olsun ister biçimsiz, bedenlerin eninde sonunda aynı olduğunu ve biçimsizliğinin erkeğin kulağına şu sözleri fısıldayarak güzel beden üzerine gölgesini düşürdüğünü biliyorlardı: bak, aklım başından alan bedenin gerçeği işte! Bak, şu porsümüş koca meme deli gibi taptığın bu memenin aynı.

Havuzdaki şişko kadınların şen edepsizlikleri gençliğin geçiciliği çevresinde yapılan ölü sevici bir dansı, kurban olarak yararlanılmak üzere havuzda bir genç kadın bulunduğundan daha da şendi bu dans. Olga çarşafa sarındığında, bu hareketi acımasız törenlerinin baltalanması olarak yorumlamışlar ve çılgına dönmüşlerdi.

Ama Ruzena ne şişkoydu, ne de yaşlı; Olga'dan bile daha güzeldi! Öyleyse niçin onunla dayanışmaya girmemişti?

Çocuk aldırma karar vermiş olsaydı ve Klima'yla kendisini mutlu bir aşkın beklediğine inansaydı, çok daha başka davranırdı. Sevildiğinin bilincinde olmak kadın sürüden ayırır ve Ruzena öykünülmez özelliğini kendinden geçerek yaşardı. Şişko kadınlarda birtakım düşmanlar ve Olga'da bir kızkardeş görürdü. Güzellik güzelliğinin, mutluluk bir başka mutluluğun aşk bir başka aşkın yardımına koştuğundan, ona yardım ederdi.

Ama önceki gece Ruzena çok kötü uyumuştı ve Kli-

126

ma'nın aşkına güvenemeyeceği sonucuna varmıştı, öyle ki onu sürüden ayıran her şey Ruzena'da bir düş etkisi yapıyordu. Sahip olduğu tek şey, toplumun ve geleneğin koruduğu karnındaki bu yeşermekte olan tohumdu. Sahip olduğu tek şey onun safında savaşağına sözveren dişilik alinyazısının efsaneleşmiş evrenselliğiydi.

Ve bu kadınlar, havuzda, tam da bu evrensel yanıyla dişiliği temsil ediyorlardı. Çocuk yapmanın, emzirmenin, ebedi tükenmenin dişiliği, kadının sevildiğini sandığı ve öykünülmez bir kişilik sahibi olduğunu duyduğu o geçici anı düşündükçe sırttan dişilik.

Tek olduğuna kesinlikle inanmış bir kadınla, evrensel dişilik alinyazısının kefenini giymiş kadınlar arasında uzlaşma olanağı yoktur. Düşüncelerle yüklü bir uykusuz geceden sonra, Ruzena bu kadınların safında (vah zavallı trompetçi) yer almıştı.

4

Jakub direksiyondaydı, ön koltukta yanında oturan Bob ikide bir yüzünü yalamak için başını ondan yana çeviriyordu. Küçük kentin son evlerini geçince kule gibi yapılar yükseliyordu.

Geçen yıl bu yapılar yoktu ve Jakub bunları iğrenç buluyordu. Yemyeşil görüntünün ortasında, bir çiçek saksısının üzerindeki süpürgeler gibiydiler. Jakub, görüntüyü hoşnut bir gözle seyreden Bob'u okşuyor ve kafalarına güzellik kavramını aşamadığı için Tanrının köpeklerle karşı iyi davranmış olduğunu düşünüyordu.

Köpek yeniden onun yüzünü yaladı (belki de Jakub'un sürekli kendisini düşündüğünü duymaktaydı) ve Jakub ülke* sinde işlerin düzelmediğim, kötüye de gitmediğini, ama gitgide gülünçleştiğini düşündü. Bir zamanlar insan avının kurbanı olmuştu ve önceki gün bir köpek avına tanıklık etmişti, başka bir rol dağıtımıyla bu yine ve hep aynı görüntüymüş gi-
127

bi. Birtakım emekliler bu oyunda sorgu yargıçlarının ve gardiyanların yerini tutuyorlardı, cezaevine konulan devlet adamları bir boxer, bir sokak köpeği ve bir tazıyla temsil edilmekteydiler.

Prag'da, birkaç yıl önce, komşularının kedilerini gözlerine iki çivi çakılmış, dili kopartılmış ve ayakları bağlanmış olarak kapılarının önünde bulduklarını anımsadı. Sokaktaki çocuklar olgun kişileri oynuyorlardı. Jakub Bob'un başını okşadı ve arabayı hanın önüne çekti.

Arabadan indiğinde, köpeğin keyifle evinin kapısına kadar koşacağını düşündü. Ama Bob koşmaya başlayacak yerde Jakub'un çevresinde zıplıyor, oynamak istiyordu. Yine de, bir ses Bob diye bağırınca köpek ok gibi eşikte duran kadına doğru atıldı.

"Sen iflah olmaz bir serserisin," dedi kadın ve Jakub'a, başışlam asım dileyerek, köpeğin ne kadar zamandır kendisini rahatsız ettiğini sordu.

Jakub, köpeğin geceyi yanında geçirdiğini ve onu arabayla getirdiğini söyleyince, kadın gürültülü teşekkür etti ve içeri girmesini önerdi. Onu herhalde birtakım şirketlerin şölenlerinin verildiği özel bir salona aldı ve koşarak kocasını çağdırmaya gitti.

Az sonra yanında genç bir adamla döndü.

Adam, Jakub'un yanına oturdu ve ona elini uzattı: "Sırf Bob'u getirmek için arabayla buraya kadar geldiğinize göre çok iyi bir insan olmalısınız. Bu köpek budala ve gezinmekten başka bir şey yapmıyor. Ama onu seviyoruz. Birşeyler yersiniz, değil mi?"

"Zevkle,* dedi Jakub ve kadın mutfağa koştu. Sonra Jakub, Bob'u nasıl bir emekli sürüsünden kurtardığını anlattı.

"Alçaklar!" diye bağırıldı adam. Sonra başını mutfağa doğru çevirip karışım çağdırdı: "Vera! Buraya gel! Kentteki alçakların ne yaptıklarını işittin mi?"

Vera, üzerinde dumanı tüten bir çorba kâsesinin durdu-

ğ u tepsiyle salona döndü. Oturdu ve Jakub önceki günü başından geçen serüveni yeniden anlatmak zorunda kaldı. Köpek masanın altına oturmuştu ve kulağının arkasını kaşıtıyordu. Jakub çorbasını içince, bu kez adam ayağa kalktı, mutfağa koştu ve Knödelli1 domuz kızartması getirdi.

Jakub pencerenin yanındaydı ve kendini iyi hissediyordu. Adam aşağıdakileri lânetlemekteydi. (Jakub, adamın lokantasını yüksek bir yer, bir Olimpos dağı, geriden ve yüksekte bakmayı sağlayan bir mevzi gibi görmesine hayranlık duymadan edemezdi) ve kadın iki yaşındaki bir çocuğu elinden tutarak geri döndü.

“Babaya teşekkür et,” dedi “sana Bob’u getirdi.”

Yumurcak anlaşılmaz birkaç şey mırıldandı ve gülmeye koyuldu. Dışarda güneş vardı ve sararmakta olan yapraklar sakın sakın açık pencereye doğru eğiliyordu. En ufak bir gürültü yoktu. Han gerçekten yeryüzünün epey üzerindeydi.ve orada huzur buluyordu.

Çocuk yapmayı reddetse de, Jakub çocukları seviyordu:

“Güzel bir oğlunuz var,” dedi.

“Çok gırgır bir çocuk,” dedi kadın.#“Bu koca burunlu kime çekti bilmiyorum.”

Jakub dostunun burnunu anımsadı:

“Doktor Skreta size baktığım söyledi bana.”

“Doktoru tanıyor musunuz?” diye sordu adam keyifle.

“Yakın dostlarımdan biridir,” dedi Jakub.

“Ona çok şey borçluyuz,” dedi genç anne ve Jakub, çocuğun büyük bir olasılıkla Skreta’nın üreme programının başarılarından biri olduğunu düşündü.

“O hekim değil, bit büyücü,” dedi adam hayranlıkla.

Jakub, Bethleem barışının hüküm sürdüğü bu yerde bu üç kişinin kutsal aile olduğunu, çocuklarının bir insan babadan değil de Tanrı- Skreta’dan doğduğunu kafasından geçirdi.

1. İçine et, balık, tavuk gibi besinler doldurulan hamur, ya da ekmek içi topağı.

Ayrılık Valsi

129/9

Yeniden, uzun burunlu yumurcak anlaşılmaz şeyler mırıldanıyordu ve genç baba ona aşkla bakıyordu.

“Uzaktan atalarından hangisinin uzun bir burnu olduğunu merak ediyorum,” dedi karısına.

Jakub gülümsedi. Garip bir şey gelmişti aklına: Doktor

Skreta kendi karısını da doğurtmak için bir enjektörden yararlanmış mıydı?

“Haklı değil miyim?” diye soruyordu genç baba.

“Kuşkusuz,” dedi Jakub. “Mezanımızda uykuya dalalı uzun süre olduğu halde, burnumuzun yumurtadan çıkmaya başlayacağını düşünmek büyük bir avuntu.”

Herkes kahkahalarla güldü, Skreta’ nın çocuğun babası olabileceği, şimdi Jakub’a bir düş gibi geliyordu.

>%; :S 5

Frantisek, buzdolabını onarmış olduğu kadından parasını aldı. Evden çıktı, sadık motosikletine bindi, tüm bölgenin onarım işlerini yönetçn kuruluşu o gün aldığı parayı yatırmak üzere küçük kentin öbür ucuna doğru yollandı. İş bittiğinde saat ikiyi biraz geçiyordu. Motosikleti işletti ve kaplıcanın yolunu tuttu. Otomobil parkında beyaz arabayı gördü. Motosikleti arabanın yanında bıraktı, kemerli avluya girdi ve trompetçinin bulunabileceğini düşündüğü Halkevi’ne doğru yöneldi.

Frantisek’i oraya götüren ne gözüpeklikti, ne de düşmanlık. Artık rezalet çıkarmak da istemiyordu. Tersine, kendini feda etmekte, boyun eğmekte, tümüyle pes demekte kararlıydı. Aşkın çok büyük olduğunu, bu aşk adına her şeye katlanabileceğini! düşünüyordu. Prensleri uğruna tüm acıları ve tüm işkenceleri çeken canavarla boğuşan ve okyanusları geçen prens gibi, olağanüstü ölçüsüzlükteki küçük düşmeleri bile kabule hazırdı.

Neden bu kadar uysal? Bu küçük kaplıca kentinde genç

130

kadınlar hoş bir bollukta olduğundan neden bir başkasına yönetmiyor?

Frantisek, Ruzena’dan küçük, dolayısıyla da ne yazık ki çok genç. Daha olgunlaştığında, her şeyin geçici olduğunu keşfedecek ve bir kadının ufkunun ardında başka kadınların ufkunun da açıldığını bilecek. Ancak, Frantisek henüz zamanın ne olduğunu bilmiyor. Çocukluğundan beri sürüp giden ve değişmeyen bir dünyada yaşıyor, bir çeşit hareketsiz sonsuzlukta yaşıyor, hep aynı baba ve aynı anneye sahip ve onu erkek yapan Ruzena, ufkun, olabilecek tek ufkun kapağı gibi tepesinde. Yaşamı onsuz düşünemiyor.

Önceki gün, büyük bir uysallıkla onu ispiyonlamayacağı-na sözvermişti, içtenlikle onu rahatsız etmemekte kararlıydı. Yalnızca trompetçiyle ilgilendiğine ve izlediği o olduğuna göre, yeminini gerçekten çiğnemeyeceğini düşünüyordu. Aynı zamanda

bunun sadece bir bahane olduğunu ve Ruzena'nın davranışını kınayacağım biliyordu, ama içindeki eğilim her türlü düşünceden ya da karardan güçlüydü, uyuşturucu madde alışkanlığı gibiydi. Trompetçiyi görmeliydi, onu bir kere daha, uzun uzun ve yakından görmeliydi. Acısının yüzüne bakmalıydı. Ruzena'nın bedeniyle birleşmesi akıl almaz ve inanılmaz gelen bu bedene bakmalıydı. İkisinin bedenlerinin birleşebilecek yetenekte olup olmadığını kendi gözleriyle anlamak için ona bakmalıydı.

Sahne çalmaya başlamışlardı bite: Doktor Skreta davuldaydı, ufak tefek bir adam piyano başında oturuyor. Klima da trompet çalıyordu. Provada hazır bulunmak için içeri süzülen caz hastası birkaç genç, salonda oturuyorlardı. Franti-sek'in orada bulunma nedeninin anlaşılmasından korkması gerekli değildi Motosikletin farıyla gözleri kamaşan trompetçinin geçen gece yüzünü görmediğinden emindi, Ruzena'nın, temkinliliği sayesinde de kimse genç kadınla arasındaki ilişkiler hakkında fazla bir şey bilmiyordu.

Trompetçi müzisyenleri susturdu ve başka bir biçimde yo-

131

rumladığı bir bölümü ufak tefek adama çalmak için kendisi piyanoya geçti. Frantisek, salonun dibindeki bir iskemleye oturmuştu ve ağır ağır gölgeye dönüşüyordu, bu gölgede o gün trompetçiden bir saniye bile ayrılmayacaktı.

6

Ormandaki handan dönüyor ve yanında yüzünü yalayan şen köpeğin bulunmamasına üzülüyordu. Sonra, kırk beş yıllık yaşamı boyunca yanındaki bu yeri boş tutmayı başarmasının bir mucize olduğunu düşündü, öyle ki şimdi bu ülkeden güçlük çekmeksizin yanına bir sürü bavul almadan, yükten yoksun, geleceğinin temellerini daha yeni atmaya başlayan bir öğrenci gibi, gençliğin yanıtıcı (yine de güzel) görünüşüyle yalnız ayrılabilirdi.

Ülkesinden ayrılmakta olduğu düşüncesini kafasına iyice yerleştirmeye çabalıyordu. Geçmişini anımsamaya çalışıyordu. Bu geçmişi özlemle dönüp baktığı engin bir görünüm, baş-döndürücü uzaklıktaki bir görünüm gibi görmeye çalışıyordu. Ama bunu başaramıyordu. Ardında görmeyi başardığı şey minikti, kapalı bir akordeon gibi yamyassıydı. İç içe ve az çok yaşanmış bir alinyazısı izlenimi bırakan anı kırıntılarını anımsamak için çaba harcaması gerekti.

Çevresindeki ağaçlara bakıyordu. Yapraklar yeşil, kırmızı, sarı ve kahverengiydi. Ormanlar bir yangına benziyordu. Ormanların alev aldığı ve yaşamıyla anılarının bu nefis ve duyarsız alevlerde yanıp kât- olduğu bir sırada ülkeden gittiğini düşündü. Acı çekmediği için üzülmesi mi gerekiyordu? Hüznü olmadığı için hüzünlenmek zorunda mıydı?

Hüznü değildi, ama acele etmek isteği duyduğu da yoktu.

Dış ülkelerdeki dostlarıyla anlaşmalarına göre şu sıra sının geçmiş olmalıydı, ama dost çevresinde iyi bilinen ve çok alaya alman kararsız tembelliğinin pençesine yeniden düştüğünü
132

duyuyordu. Çünkü koşullar özellikle enerjik ve kararlı bir tutum gerektirdiğinde bu tembelliğin pençesine düşerdi. Son ana dek o gün yola çıkacağını söyleyeceğini biliyordu, ama sabahtan beri de bazan çok uzun aralarla, ama hep zevkle yıllardan beri dostunu görmeye geldiği bu sevimli kaplıca kentinden ayrılma anını geciktirmek için elinden geleni yaptığını anlıyordu.

Arabayı otoparka bıraktı (evet, trompetçinin beyaz arabasıyla Frantisek'in kırmızı motosikletinin durmakta olduğu yere) ve yarım saat sonra Olga'yla buluşacağı birahaneye girdi. Dipte parkın alev alev ağaçlarını görmeyi sağlayan camın önünde hoşuna giden bir masa seçti, ne yazık ki masaya otuz yaşlarında bir adam yerleşmişti, Jakub yan masaya oturdu. Oradan ağaçları göremiyordu, ama gözle görülür biçimde sinirli olan, gözlerini kapıdan ayırmayan ve durmadan ayağını yere vuran bu adamdan bakışlarını alamıyordu.

7

Sonunda Ruzena içeri girdi. Klima, iskemlesinden fırladı, ona doğru yürüdü ve genç kadını camın yanındaki masaya götürdü. Ona gülümsüyordu, bu gülümsemeyle anlaşmalarının hâlâ geçerli, ikisinin de dingin ve suç ortağı olduğunu, birbirlerine güvendiklerini belirtmek istermiş gibi. Genç kadının yüzünde sorusuna olumlu bir karşılık arıyor, ama bulamıyordu. Bundan kaygılandı. Kafasını kurcalayan şeyden söz-açmaya cesaret edemiyordu ve genç kadınla kaygısızlık havası yaratması gerekli, havadan sudan bil* gevezeliğe girdi. Ancak, sözleri bir taş bölmeden yansırmış gibi genç kadının suskunluğunda yansıyor.

Sonra Ruzena onun sözünü kesti: "Görüşümü değiştirdim. Bu bir cinayet olur. Sen belki böyle bir şeyi yapabilirsin, ama ben yapamam."

133

Trompetçi, çevresinde her şeyin yıkıldığını duydu. Ruze-na'yı anlamsız bir bakışla süzüyor ve artık ne diyeceğini bilemiyordu. İçinde umutsuz bir yorgunluktan başka şey bulduğu yoktu. Ve Ruzena yineliyordu: "Bu bir cinayet olur."

Klima genç kadına bakıyor ve Ruzena ona gerçek dışı geliyordu. Uzaklaştığında yüzünü anımsama yeteneğinden yoksun olduğu bu kadın, şimdi ona yaşam boyu çarptırıldığı hapis cezası gibi görünüyordu (her birimiz gibi, Klima yaşamına içten, gitgide artarak, organik bir biçimde giren şeylere gerçeklik yüklüyor, birden ve

rastlantıyla, dışardan geleni gerçekdışımın bir işgali gibi algılıyordu. Ne yazık ki, bu gerçekdışı olandan daha gerçek bir şey yoktur).

Sonra geçen gün trompetçiyi tanıyan garson masalarının önünde bitti. Onlara bir tepsi üzerinde iki konyak getirir, yordu ve neşeli bir sesle: "Görüyorsunuz ya, isteklerinizi gözlerinizden okuyorum," dedi. Ve Ruzena'ya geçen sefer söylediklerini yineledi: "Dikkat et! Bütün kızlar senin gözlerini oyacak!" Ardından yüksek sesle güldü.

Bu kez Klima, garsonun sözlerine dikkat edemeyecek kadar korkusuna gömülmüştü. Bir yudum konyak içti ve Ruzena'ya doğru eğildi: "Yalvarırım. Görüşbirliğine vardığımızı sanıyordum. Birbirimizeiler şeyi söyledik. Niçin birden fikir değiştirdin? Benim gibi birkaç yd süreyle kendimizi tümüyle birbirimize verebilmemiz gerektiğine inanıyordun Ruzena! Bunu yapıyorsak, sırf aşkımız ve gerçekten ikimizin de istediği bir gün çocuk sahibi olmak içindir."

8

Jakub, Bob'u ihtiyarlara teslim etmek isteyen hastabakıcıyı hemen tamdı. Ona büyülenmiş gibi bakıyordu, hastabakıcıyla karşısındaki adamın birbirlerine söyledikleriyle çok ilgiliydi.

Tek sözcük işittiği yoktu, ama konuşmanın çok gergin

134

olduğunu görüyordu. - ^

Adamın yüzünden, üzücü bir haber almış olduğu çabucak ve açıkça anlaşıldı. Yeniden konuşabilmesi için bir süre geçmesi gerekli. Yüz hareketlerinden genç kadını kandırmaya çalıştığı ve ona yalvardığı görülüyordu. Ama genç kadın inatla susuyordu.

Jakub, bir insanın yaşamının sözkonusu olduğunu düşünmekten kendini alamadı. Sarışın genç kadın ona hep cellat işitti görürken kurbanı tutmaya hazır olan kişi gibi görünüyordu ve adamın yaşamadan yana, kadının da ölümden yana olduğundan bir an bile kuşku duymuyordu. Adam birinin yaşamını kurtarmaya çalışıyor, kadından yardım istiyor, ama sarışın reddediyordu ve onun yüzünden biri ölecekti.

Ve sonra, adamın listelemeyi bıraktığını, gülümsediğini, genç kadının yanağını okşamakta duraksamadığını far ketti. Anlaşmışlar mıydı acaba? Hiç bile. Sarı saçların altındaki yüz, adamın bakışından kaçarak inatla uzağa bakıyordu.

Jakub'un önceki gündən beri cellat yardımcısı çizgileri dışında gözünün önüne getiremediği genç kadından bakışlarını ayırabilecek gücü yoktu. Genç kadının güzel bir boş yüzü vardı. Erkekleri çekecek kadar güzel ve tüm iniitili yalvarmalarının yitip gideceği kadar boş. Ama bu aynı zamanda gururlu

bir yüzdü ve Jakub bu yüzün güzelliğiyle değil, boşluğuyla kıvandığından emindi. Bu yüzde çok iyi tanıdığı binlerce yüzün kendisine doğru gelişini gördüğünü düşünüyordu. Tüm yaşamının bu yüzle bitmek bilmeyen bir konuşma olduğunu içinden geçirmekteydi. Ona bir şey anlatmaya çalıştığında, yüz hakarete uğramış gibi dönüyor, bu kanıtlara başka bir şeyden söz ederek karşılık veriyor, ona gülümsediğinde, yüz kayıtsızlığını kafasına kakıyor, yalvardığımda, hiçbir şey anlamayan ve her şeye karar veren bu yüz onu üstünlükle suçluyordu, bir çöl gibi bomboş ve çölüyle kıvanan bu yüz, Jakub, yarın egemenlik alanından çıkıp gitmek üzere bugün bu yüze son kez baktığım düşündü.

135

9

Ruzena da Jakub'u farketmişti ve onu tanımıştı. Ja-kub'un gözlerinin üzerine dikildiğini duyuyor ve bu bakış elini ayağına dolaştırıyordu. Konuşmadan suçortağı olan iki adamın çemberine, iki tüfek namlusu gibi üzerine dikilmiş iki bakışın çemberine alındığını sanıyordu.

Klima görüşlerini yineliyor ve Ruzena ne karşılık vereceğini bilmiyordu. Doğacak bil çocuğun yaşamı sözkonusu olduğunda aklın diycek şeyi bulunmadığını, bir tek duyguların söz hakkı bulunduğunu kendi kendine çabucak yinelemeyi yeğliyordu. Çift bakışın erişeceği alanın dışına çıkarmak için yüzünü sessizce çeviriyor ve durmadan pencereden bakıyordu. O an, dikkatini yoğunlaştırmasının belli bir noktaya varması sonucu, içinde hakarete uğramış sevgilinin ve anlaşılmamış ananın bilincinin doğduğunu duydu ve bu bilinç ruhunda bir knödel hamuru gibi kabarıyordu. Bu bilinci, sözcüklerle açıklama yeteneğinden yoksun olduğu için de, hep parkın aynı noktasına dikilmiş olan gözlerinden sızdırıyordu.

Ama sersemlemiş bakışının dikildiği yerde, birden alışılmış bir karaltı gördü ve dehşete kapıldı. Klima'nın söylediğini hiç duymuyordu, namlusu üzerine dikilmiş olan üçüncü bakıştı bu ve en tehlikelisiydi. Çünkü başlangıçta (birkaç hafta önce) Ruzena analığından kimin sorumlu olduğunu kesinlikle söyleyemiyordu. Şimdi parktaki ağaçlardan birinin ardında kötü bir biçimde saklanmış, gizlice kendisini gözleyen adamı da hesaba katmak gerekliydi. Bu, tabu ki başlangıçtaydı, çünkü o zamandan beri baba olarak gitgide trompetçinin seçilmesinden yana çıkmıştı, babanın kesinlikle trompetçi olduğuna karar verdiği güne dek. Dikkat edelim: Kurnazlıkla gebeliğini ona yüklemek istemiyordu. Kararını verirken, kurnazlığı değil ama gerçeği seçmişti. Gerçekten böyle olduğu sonucuna varmıştı.

116

Hem analık öylesine kutsal bir şeydi ki küçümsediği bir adamın buna yol açabilmesi ona olanaksız geliyordu. Bu hiç de mantıklı bir düşünüş değildi, ama ancak hoşuna giden, değer verdiği ve hayranlık duyduğu bir adamdan gebe kalabileceğine kesinlikle inanmasına yolaçan bir çeşit akılüstü esindi. Ve telefonda çocuğunun babası olarak seçtiği adamın sersemlediğini, ürktüğünü ve babalık görevini geri çevirdiğini işitince her şey kesinlik kazanmıştı. Çünkü o andan sonra kendi gerçeğinden kuşku duymamakla kalmıyordu, onun uğrunda savaşı başlatmaya da hazırды.

Klima sustu ve Ruzena'nın yanağını okşadı. Düşüncelerinden sıyrılan Ruzena, gülümsemesini farketti. Geçen seferki gibi arabayla kırlarda bir gezinti yapmaları gerektiğini söyledi Klima, çünkü bu kahve masası onları soğuk bir duvar gibi birbirlerinden ayırıyordu.

Ruzena irkildi. Frantisek hâlâ parktaki ağacın arkasm-daydı ve gözleri birahanenin camına dikiliydi. Dışarı çıktıkları an üstlerine gelirse ne olacaktı? Ne olacaktı, salı günkü gibi bir sahne yaratırsa?

"İki konyağın parasını ödüyorum," dedi Klima garsona.

Ruzena çantasından bir cam tüp çıkardı.

Trompetçi garsona bir kâğıt para uzattı ve üstünü cömertçe geri çevirdi.

Ruzena tüpü açtı, avucuna bir hap yuvarladı ve yuttu.

Tüpü kapadığında, trompetçi ona doğru döndü ve gözlerinin içine baktı, 3d elini onun ellerine doğru kaydırıyordu. Ruzena parmaklarının dokunuşunu duymak için tüpü bıraktı.

"Gel, gidelim,B dedi Klima ve Ruzena ayağa kalktı, Ja-kub'un sabit ve düşman bakışım gördü, gözlerini kaçırdı.

Dışarı çıktığında kaygıyla parka doğru baktı, ama Frantisek artık orada değildi.

137

10

Jakub ayağa kaki, hâlâ yarısına kadar dolu olan bardağını aldı ve boşalan masaya oturdu. Camdan parkın kızarmaktaki ağaçlarına hoşnut bir bakış yöneltti ve bu ağaçların kırk beş yıllık yaşamım içine attığı bir yangın gibi olduğunu kendi kendine yineledi. Sonra bakışı masanın üzerine kayd ve kül tablasının yanında unutulmuş cam tüpü gördü. Eline aldı ve incelemeye koyuldu: Tüpün üzerinde bilinmeyen bir ilaç adı yazılıydı ve biri. kalemle Günde üç kere alınacak sözcüklerini eklemiştir. Tüpün içindeki haplar soluk mavi renkteydi. Bu ona garip geldi.

Ülkesinde geçirdiği son saatlerdi bunlar ve küçük olaylar olağanüstü bir anlamla yükleniyor, simgesel bir oyuna dönüşüyordu. Birinin masa üzerinde, tam da bugün, bana soluk mavi haplarla dolu bir tüp bırakması ne anlama geliyor, diye düşündü. Ve neden tüpü buraya bırakan kadının, siyasal baskıların mirasçısı ve cellatların aracısı olan bu kadın olması gerekiyor? Bununla bana soluk mavi hapların gerekliliğinin daha geçmediğini mi söylemek istiyor? Ya da yine, bu ülkeden ayrılmakla ceketimin cebinde taşıdığım soluk mavi hapi yutsam göstermiş olacağım boyun eğmenin eşini mi gösterdiğimi bana söylemek istiyor?

Cebini karıştırdı, yuvarlanmış ve kıvrılmış kâğıdı çıkardı. Şimdi hapa bakarken, rengi unutulmuş olan tüptekiler-den biraz daha koyu gibi geliyordu Jakub*a. Tüpü açtı ve eline bir hap düşürdü. Evet, kendininki biraz daha koyu ve daha küçüktü. İki hapi de tüpün içine attı. Şimdi bunlara bakarken, ilk bakışta aralarında hiçbir fark bulunamayacağını anlıyordu. Tepede, kuşkusuz en hafif rahatsızlıkları geçirmeye yönelik hapların üzerinde maskelenmiş ölüm yatıyordu.

Tam o sırada Olga masaya yaklaştı. Jakub hemen tüpün ağzım kapattı, kül tablasının yanma koydu Olga'yi karşıla-

138

mak üzere ayağa kalktı.

“Ünlü trompetçi Klima'ya rastladım. Olabilir mi bu?” dedi Olga Jakub'un yanma otururken. “O iğrenç kadınla birlikteydi. O kadın bugün havuzda beni canımdan bezdirdi.”

Ama Olga sustu, çünkü o sırada Ruzena gelip masalarının başında dikildi ve: “Haplarımı burada unuttum,” dedi.

- Jakub kendisine karşılık verecek zamanı bulamadan, kül tablasının yanında duran tüpü gördü ve elini uzattı.

Ama Jakub daha atik davrandı, tüpü ondan önce kaptı.

“Tüpü bana verin!” dedi Ruzena.

“Sizden bir şey isteyecektim,” dedi Jakub. “Bir hap almama izin verin.”

“Bağışlayın! Kaybedecek zamanım yok.”

“Aynı ilacı kullanıyorum ve...”

“Ben gezgin eczane değilim,” dedi Ruzena.

Jakub kapağı açmak istedi, ama bunu başaramadan Ruzena elini birden tüpe doğru uzattı. Hemen Jakub tüpü avu-cunda sıktı ve elini çekti.

“Bu da ne demek? Bana o hapları verin!” diye bağırdı genç kadın.

Jakub gözlerinin içine bakıyordu, birden kararım verdi, ağır ağır görkemli bir hareketle tüpü ona uzattı.

11

Tekerleklerin çıkardığı gürültü arasında, yolculuğunun gereksizliği ona açık olarak görünüyordu. Nasılsa kocasının kaplıca kentinde olmadığından emindi Öyleyse niçin oraya gidiyordu? Yalnızca önceden bildiğini öğrenmek ve gerisin geri dönmek için mi dört saatlik tren yolculuğu yapıyordu? Boyun eğdiği mantıklı bir niyet değildi İçinde durdurma olanağı bulunmayan bir motor dönmeye, dönmeye koyulmuştu.

(Evet, o dakikada Frantisek ve Kamila kör bir kıskançlı-

139

ğın uzaktan yönettiği iki füze gibi romanımızın içine fırlatıldılar.

Ama neydi bu uzaktan yönetim?) ?; f '

Başkentle kaplıca kenti arasındaki ulaşım rahat değildi ve Bayan Klima, iyileştirici kaynakları ve kentin mucizeler yaratan çamurlarım öğütleyen afişlerle kaplı mini mini bir istasyonda yorgun argın inene dek üç kez aktarma yapmak zorunda kalmıştı. İstasyonda kaplıca binasına giden çınarlı yola saptı ve avlunun ilk sütunlarına vardığında kocasının adının kırmızı harflerle yazılı olduğu elle yapılmış bir afişi görüp afalladı. Şaşkınlıkla afişin önünde durdu ve kocasının adının altında iki erkek adı daha söktü. Buna inanamıyordu. Klima kendisine yalan söylememişti! Tam tamına söylediği gibiydi. İlk anlar bundan büyük bir sevinç, uzun süredir yitirilmiş bir güven duydu.

Ama sevinç uzun sürmedi, çünkü hemen konserin varlığının hiç de kocasının bağlılığının kanıtı sayılmayacağı sonucuna vardı. Bu yitik kaplıca kentinde sahneye çıkmayı kabul ettiğine göre, nedeni hiç kuşkusuz bir kadınla buluşmaktı. Ve durumun düşündüğünden de beter olduğunu, bir tuzağa düştüğünü düşündü.

Kocasının kaplıca kentinde bulunmadığına güven getirmek ve de dolaylı olarak böylece (bir kez daha ve kimbiir kaçınıcı kez) kendisini aldatıldığına inandırmak için buraya gelmişti. Ama şimdi, durum değişmişti: Onu yalan söylerken değil, ama doğrudan ve gözleriyle kendisini aldatırken görüp suçüstü yakalayacaktı. İstese de, istemese de, Klima'nın gününü geçirdiği yabancı kadını görecekti. Bu düşünceyle sendeliyordu neredeyse. Tabii, uzun süredir kesinlikle her şeyi bildiği inancındaydı, ama şimdiye dek hiçbir şey görmemişti (kocasının metreslerinden bir tekini bile). Aslında, hiçbir şey bilmiyordu, sadece bildiğine inanıyordu ve varsayımlarına kesinliğin gücünü yüklüyordu. Kocasının kendisini aldattığına bir Hıristiyanın Tanrıya inanması gibi inanıyordu. Ancak, Hıristiyan, Tanrıya, hiç görmeyeceğini kesinlikle bilerek inanır.

140

O gün Klima'yı yabancı bir kadınla göreceğini düşündükçe, Tanrının telefonla öğlen yemeğine geleceğini bildirdiği bir Hıristiyanın duyabileceği dehşeti duyuyordu.

Tüm bedeni korkuyla kaplanmıştı. Ama sonra, birinin, adıyla seslendiğini duydu. Döndü ve avlunun ortasında duran üç genç gördü. Blucin ve kazak giymişlerdi, derbeder duruşları kemerlerin altında dolaşan kaplıcalardaki öbür müşterilerin giyinişlerindeki iç karartıcı özenle çatışyordu. Onu kahkahalarla selamladılar.

"Bu ne sürpriz!" diye bağırdı. Sinemacıydı bunlar, şarkı söylediği günlerden tanıdığı arkadaştan.

Sahneye koyucu olan en uzun boyluları hemen koluna girdi: "Bize katılmak için, bizim için buraya geldiğini düşünmek ne hoş olurdu..."

"Ama kocan için geldin," dedi sahneye koyucunun yardımcısı acı acı.

"Ne büyük talihsizlik!" dedi sahneye koyucu. "Başkentin en güzel kadını ve bir trompetçi hayvanı onu kafeste tutuyor, bu yüzden de kendisini yıllardır hiçbir yerde görmüyoruz."

"Tamam!" dedi kameraman (kazağı delik delikanlıydı bu), "bunu kutlamalıyız!"

Geveze hayranlıklarını, kayıtsızca önemsemeyen armağanların doldurduğu bir hasır sepete atmakta acele eden parlak bir kraliçeye adadıklarım düşünüyorlardı. Kadın da, bu arada, iyiliksever bir kola yaslanan topal bir genç kız gibi onların sözlerini minnetle kabul ediyordu.

::|. 12

Olga konuşuyor ve Jakub zehiri tanımadığı bir genç kadına verdiğini, kadının her an bunu yutma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu düşünüyordu.

Bu birden olmuştu, öylesine çabuk olmuştu ki farked-

141

cek zamanı bile bulamamıştı. Bu istemediği halde olmuştu.

Olga hâlâ öfkeyle konuşuyordu ve Jakub kafasında davranışım doğrulayacak nedenler arıyordu, tüpü genç kadına vermek istemediğim ve onun, yalnızca onun kendisini buna zorladığını düşünüyordu.

Ama hemen bunun kolay bir bahane olduğunu anladı.

Genç kadının dediğini yapmaması için bin bir olanağı vardı.

Genç kadının küstahlığına kendi küstahlığıyla karşı çıkabilir, ilk hapyı sakın sakın avucuna düşürebilir ve cebine atabilirdi

Ama hazırcevaplık gösteremediğine ve hiç de böyle yapmadığına göre, genç kadının peşinden koşabilir ve tüpte zehir bulunduğunu ona itiraf edebilirdi. Olup biteni ona açıklamak güç değildi.

Harekete geçecek yerde iskemlesinin üzerinde oturuyor ve kendisine bir şey açıklayan Olga'ya bakıyordu. Hastabakıcıyı yakalamak için ayağa kalkmak, koşmaya başlamak gerekmekteydi. Daha zaman vardı. Ve genç kadının yaşamım kurtarmak için her şeyi yapmak onun ödeviydi. Öyleyse neden iskemlesinde oturup duruyor, neden yerinden kımıldamıyordu?

Olga konuşuyor ve Jakub iskemlesinin üzerinde oturup durduğuna ve kımıldamadığına şaşırıyordu.

Hemen ayağa kalkması ve hastabakıcıyı aramaya çıkması gerektiğine karar vermişti. Ama gitmesi gerektiğini Olga'ya nasıl anlatacağım düşünüyordu. Olanı biteni ona açıklamak mı gerekti? Bunu ona açıklayamayacağı sonucuna vardı.

O yetişmeden hastabakıcı ilacı alırsa ne olacaktı? Olga, bir katil olduğunu bilmeli miydi? Zamanında hastabakıcıya yetişse bile, Olga'nın gözünde kendini nasıl doğrulayabilir ve neden uzun süre duraksadığını ona nasıl anlatabilirdi? Çünkü şimdiden, hareketsiz, iskemlesinde mihlanıp kaldığı bu kısa an yüzünden, herhangi bir gözlemci açısından katil sanılabilirdi.

Hayır, Olga'ya açılmazdı, ama ona ne söyleyebilirdi?

142

Kimbilir nereye koşmak için birden yerinden kalktığını ona nasıl anlatmalıydı?

Ama ona söyleyeceğinin önemi var mıydı? Nasıl hâlâ böyle saçmasapan şeylerle uğraşabiliyordu? Bir yaşam ya da ölüm sorunu sözkonusu olduğunda, Olga'mn ne düşüneceğiyle nasıl kaygılanabiliyordu?

Düşüncelerinin çok yersiz olduğunu ve duraksamayla geçen her saniyenin hastabakıcıyı tehdit eden tehlikeyi ağırlaştırdığım biliyordu. Gerçekte, şimdiden çok geç olmuştu. Duraksadığı sürede, kadın sevgilisiyle birahaneden öyle uzaklaşmış olmalıydı ki, Jakub onu hangi yönde arayacağım bile kestiremezdi Nereye gittiklerini olsun biliyor muydu? Onları bulmak için ne yana sapsmalıydı?

Ama hemen, yeni bir bahane olan bu görüşten ötürü kendi kendini kınadı. Onları hemen bulmak güçtü kuşkusuz, ama olanaksız değildi. Harekete geçmek için de, çok geç değildi, ama hemen harekete geçmek gerekiyordu yoksa çok geç kalacaktı.

"Güne kötü başladım," diyordu Olga. "Uyanamadım, kahvaltıya geç kaldım, bana servis yapmayı reddettiler, kaplıcada da o sersem sinemacılar ortaya çıktı. Güzel bir

gün geçirmeyi öyle istiyordum ki, burada seninle geçirdiğim son gün olduğundan. Bu benim için çok önemli. Hiç değilse bunun benim için ne denli önemli olduğunu biliyor musun Jakob?"

Masanın üzerinden uzandı ve Jakob'un ellerini tuttu.

"Hiçbir şeyden korkma, kötü bir gün geçirmen için bir neden yok," dedi Jakob ona çaba harcayarak, çünkü dikkatini Olga'mn üzerinde toplama yeteneğinden yoksundu. Bir ses ona durmadan hastabakıcının çantasında zehir olduğunu ve yaşamasının ya da ölmesinin kendisine bağlı bulunduğunu anımsatıyordu. Önemli, üsteleyen ama aynı zamanda garip bir biçimde zayıf ona çok uzak derinliklerden ulaşıyormuş gibi gelen bir sestti bu.

143

13

Klima bir orman yolu boyunca Ruzena'yla birlikte gidiyordu ve bu kez lüks arabayla yapılan yolculuğunun hiç de kendisinden yana olmadığını görüyordu. Hiçbir şey Ruze-na'yı erişilmez suskunluğundan ayıramazdı ve trompetçi uzun süre konuşmadan durdu. Sessizlik çok ağırlaşınca;

"Konsere gelecek misin?" diye sordu.

"Bilmiyorum," karşılığını verdi Ruzena.

"Gel," dedi Klima. Ve akşamki konser onları bir an kavgalarından uzaklaştıran bir konuşma bahanesi sağladı. Klima, davul çalan hekimden alaylı bir sesle sözetmek için çaba harcadı, Ruzena'yla kesin konuşmayı da akşama ertelemeye karar verdi.

"Umarım konserden sonra beni beklersin," dedi. "Geçen seferki gibi..." Söyler söylemez de bu sözlerin taşıdığı anlamı kavradı. Geçen seferki gibi, konserden sonra sevişecekleri anlamına geliyordu. Tanrım nasıl olmuştu da bu olasılığı düşünmemişti?

Garipti, ama o ana kadar Ruzena'yla yatabileceği düşüncesi aklının köşesinden bile geçmemişti. Ruzena'nın gebeliği onu hafifçe ve belli belirsiz kaygının cinsellikten uzak bölgesine itiyordu. Kuşkusuz kendini ona sevecen davranmaya, onu öpmeye, okşamaya zorlamıştı, bunu yapmaya da özen gösteriyordu, ama bu bir davranıştı, boş bir hareketti, bedeni en ufak bir ilgi göstermiyordu.

Şimdi düşünürken, Ruzena'nın bedenine gösterdiği bu kayıtsızlığın son günlerde yaptığı en ağır hata olduğu sonucuna vardı. Evet, şimdi kendi için çok açık bir şeydi bu (ve başvurduğu arkadaşlarına dikkatini bu noktaya çekmedikleri için kızılıyordu): mutlaka onunla yatması gerekiyordu! Çünkü genç kadının büründüğü ve delme olanağı bulunmayan bu ani gariplik özellikle bedenlerinin uzak durmasından geliyor-

du. Çocuğu, Ruzena'nın karnının ürününü reddetmekle gebe olan bedeni yaralayarak itiyordu aynı zamanda. Dolayısıyla, öteki bedene karşı daha da büyük bir ilgi göstermek gerekiyordu. Verimli bedenin karşısına verimsiz eti çıkarmak ve onda bir müttefik bulmak gerekiyordu.

Bunları düşündüğünde, içinde yeni bir umut duydu. Ru-zena'nın omuzunu sıktı ve ona doğru eğildi: "Kavga etliğimizi düşünmek yüreğimi paralyor. Dinle, nasılsa bir çözüm buluruz, Asıl önemlisi birlikte olmamız. Kimsenin bizi bu geceden yoksun bırakmasına fırsat vermeyeceğiz ve bu geçen seferki kadar güzel bir gece olacak."

Bir eliyle direksiyonu tutuyor öbürüyle de Ruzena'nın omuzlarını sarıyordu. Birden, çok derinlerde, çıplak tene duyulan isteğin yükseldiğini duyar gibi oldu ve buna sevindi, çünkü bu istekle Ruzena'yla konuşabileceği tek ortak dili bulmayı hesaplamaktaydı.

"Nerede buluşacağız?" diye sordu Ruzena.

Klima, tüm kaplıca kentinin, konserden kiminle ayrıldığını göreceğini biliyordu. Ama kaçış yolu yoktu: "İşim biter bitmez, sahnenin arkasına beni almaya gel."

14

Klima, Saint Louis Blues ve When the saints go marching in'i son bir kez prova etmek üzere aceleyle Halkevi'ne giderken, Ruzena çevresine kaygılı bakışlar yöneltiyordu. Az önce, arabada, dikiz aynasından Frantisek'in motosikletle kendilerini izlediğini birkaç kere görmüştü. Ama şimdi ona hiçbir yerde göremiyordu.

Zamanın kovaladığı bir kaçak olduğu izlenimini •duyu* yordu. Yarma kadar ne istediğini anlaması gerektiğini biliyordu, ama hiçbir şey bildiği yoktu. Yefyüzünde güvendiği

Ayrılık Valsi 145/10

bir tek yaratık yoktu. Ailesi de yabancıydı. Frantisek onu seviyordu, ama özellikle bu nedenden ötürü genç adamdan çekiniyordu (karacanın avcıdan çekindiği gibi). Yaşamda tek başınaydı ve birkaç haftadır karnında taşıdığı garip bir yoldaşı vardı, kimi onun en büyük şansı olduğunu öne sürüyordu, öbürleri de tam tersini ve bu yoldaşa kendisi de kayıtsızlıktan başka şey duymuyordu.

Bir şey bildiği yoktu. Ağzına kadar bilgisizlik doluydu.

Tepeden tırnağa bilgisizlikti. Nereye gittiğini bile bilmiyordu.

Kaplıca kentindeki yerlerin en kötüsünün, kent halkının bira içmek ve yerlere tükürmek için geldiği leş gibi bir kahvenin, Slavia lokantasının önünden geçmişti. Eskiden burası kuşkusuz kaplıca kentinin en iyi lokantasıydı ve o günlerden küçük bahçede, açık havada çalan bandoların, danslı toplantıların ve iskemlelerin kenarına bırakılan şemsiyelerin verdiği kentsoylu zevkinin anısı olarak, iskemleleriyle birlikte kırmızıya boyalı (boyaları dökülmüştü bile) üç masa kalmıştı. Ama yaşamda, her türlü tarihsel bellekten yoksun, ancak bugünün dar köprüsünde ilerleyen Ruzena o günler hakkında ne biliyordu? Uzak bir zamandan buraya dek yansıyan şemsiyenin gölgesini göremezdi ve sadece üç blucinli adarı, güzel bir kadın ve örtüsüz bir masanın ortasında duran bir şarap şişesi görüyordu.

Adamlardan biri ona seslendi. Döndü ve kazağı delik kameramanı tanıdı.

“Gelin de bizimle bir kadeh içini” diye bağırdı adam ona.

Yanlana gitti.

“Bu sevimli küçük hanım sayesinde, bugün küçük bir açık saçık film çekebildik,” dedi kameraman, böylece Ruzena’yı kendisine elini uzatan ve admı anlaşılabilir bir biçimde söyleyen kadınla tanıştı.

Ruzena minnettardı, çünkü birşeyler oluyordu. Çünkü

146

nereye gittiğini ve ne yapması gerektiğini düşünmesi artık zorunlu değildi. Çünkü çocuğu aldırıp aldırması gerektiğine artık karar vermek zorunda değildi.

15

Sonunda kararını verdi Garsona hesabı ödedi ve Olga’ya kendisinden ayrılmak zorunda olduğunu ve konserden önce buluşacaklarını söyledi.

Olga ne yapacağım sordu ve Jakub sorguya çekildiği gibi tatsız bir izlenime kapıldı. Skreta’yla buluşacağı karşılığını verdi

“İyi,” dedi Olga, “ama bu iş senin uzun zamanını almaz. Ben üstümü değiştireceğim, saat altıda seni burada beklerim. Seni akşam yemeğine davet ediyorum.”

Jakub, Olga’yı Karl Marx Yurdu’na götürdü. O odalara giden koridorda kaybolduğunda kapıcıya sordu: “Lütfen söyler misin, bayan Ruzena odasında mı acaba?”

“Hayır,” dedi kapıcı. “Anahtar tahtada asılı.”

“Ona çok acele söylemem gereken çok önemli bir şey var. Kendisini nerede bulabileceğimi biliyor musunuz?”

“Hiçbir fikrim yok.”

“Kendisini az önce bu akşam burada konser verecek olan trompetçiyle gördüm.”

“Evet, ben de gördüm, onunla çıktığım da işittim,” dedi kapıcı. “Şu sua trompetçinin Halkevi’nde prova yapması gerekiyor.”

Sahnede davulunun arkasında oturan Doktor Skreta kapıda Jakub’ u görünce, ona işaret etti. Jakub da doktora gülümsedi ve on kadar merakimin oturmakta olduğu iskemle dizisini gözden geçirdi (evet, Klima’ nın gölgesi haline gelen Frantisek de onların arasındaydı). Hastabakıcının sonunda görüneceğini umarak oturdu.

147

Onu daha başka nerede arayabileceğini düşünüyordu.

O dakikada, hiç aklına gelmeyecek çeşitli yerlerde olabilirdi. Trompetçiyi sorguya çekmek gerekiyor muydu? Ama soruyu ona nasıl sormalıydı? Ya şimdiye kadar Ruzena’nın başına bir şey geldiyse? Jakub, hastabakıcı ölürse bu ölümün tümüyle açıklanamayacağını ve bir neden olmaksızın adam öldüren bir katilin bulunamayacağını düşünmüştü bile. Dikkati üzerine çekmeli miydi? Bir iz bırakmalı ve kuşkuyla karşı karşıya gelmeli miydi?

Kendi kendini uyardı. Bir insanın yaşamı tehlikedeydi ve böylesine ödleğe düşünmemesi gerekiyordu. İki parça arasındaki duraklamadan yararlanıp arkadan sahneye çıktı. Skreta gülümseyerek ona doğru döndü, ama Jakub bir parmağını dudağına götürdü ve alçak sesle bir saat önce birahane trompetçiyle birlikte gördüğü hastabakıcının şu sura nerede olduğunu sormasını rica etti.

“Hepiniz ondan ne istiyorsunuz?” diye homurdandı Skreta som ur tuk bir havayla. “Rüzen a nerede?” diye bağırdı ardından trompetçiye, adam kızardı ve bilmediğini söyledi.

“Ne yapalım!” dedi Jakub bağışlanmayı dilercesine. “Devam edin!”

“Orkestramızı nasıl buldun?” diye sordu Dokto. Skreta ona.

“Mükemmel,” dedi Jakub ve aşağı inip oturdu.

Çok kötü davrandığını biliyordu. Gerçekten Ruzena’nın yaşamı konusunda kaygılsaydı, onu en kısa zamanda bulmaları için yeri göğü birbirine katar ve bütün dünyaya haber salardı. Gerçekte onun peşine düştüyse, sırf kendi vicdanı karşısında bir bahane elde etmek içindi bu.

Yeniden içinde zehirin bulunduğu tüpü ona verdiği anı gözünün önüne getirdi Gerçekten bu iş o kadar çabuk mu olmuştu da farkedecek zamanı bulamamıştı? Gerçekten mi farkeciememişti?

Jakub bunun doğru olmadığını biliyordu. Bilinci uykuya

148

dalmamıştı. San saçların altındaki yüzü yeniden gözünün önüne getirdi ve içinde zehir bulunan tüpü hastabakıcıya vermesinin (bilincinin uykuya dalmasıyla değil) rastlantıyla olmadığını, ama bunun kendi yönünden yıllardır fırsat bekle-’ yen bir istek olduğunu anladı. Hem de öylesine güçlü bir istek ki sonunda fırsatı kendisi yaratmıştı.

ÜRperdi ve iskemlesinden kalktı. Koşarak Karl Marx

Yurdu’nun yolunu tuttu, ama Ruzena hâlâ odasında değildi.

16

Bu ne mutluluk, bu ne huzur! Dramın orta yerinde bu ne hoş bir ara! Üç erkek arasında bu ne zevkli bir öğleden sonra!

Trompetçinin iki belâlısı (onun iki felâketi) karşı karşıya oturuyorlar, ikisi de şarabı aynı şişeden içiyorlar, ikisi de burada bulunmaktan ve bir an için de olsa onu düşünmekten başka şey yapabilmekten aynı ölçüde mutlu. Ne dokunaklı bir suçortaklığı, ne anlayış!

Bayan Klima üç adama bakıyordu; eskiden onların çevresinde bulunmuştu ve gözlerinin önünde bugünkü yaşamının negatifi varmış gibi bakıyordu. Kaygılara gömülmüş olan kendisi, işte şimdi en saf kaygısızlığın karşısında oturuyordu, bir tek adama zincirlenmiş olan kendisi, işte şimdi sonsuz çeşitliliği içinde erkekliği canlandıran üç kişinin karşısında oturmuştu.

Üç erkeğin sözleri açık bir amaç güdüyordu: iki kadınla geceyi geçirmek, beşli bir gece geçirmek. Bu düşsel bir amaçtı, çünkü Bayan Klima’nın kocasının burada olduğunu biliyorlardı, ama bu amaç öylesine güzeldi ki erişilmez olduğunu bile bile onun peşinde koşuyorlardı.

Bayan Klima nereye varmak istediklerini biliyordu, bu yüzden de bir fanteziden, bir düştten, düşsel bir eğilimden

149

başka şey olmayan amacın peşinde koşulmasına daha kolay boyun eğiyordu. Onların çift anlamlı sözlerine gülüyor, tanımadığı suçortağıyla karşılıklı kışkırtıcı şakalar yapıyordu. Ra-kibesini görme ve gerçeğin gözlerinin içine bakma anını daha da uzun süre geciktirmek için oyundaki arayı elinden geldiğince uzatmayı dilerdi.

Bir şişe şarap daha, herkes şen, herkes sarhoş, ama şaraptan çok bu garip havadan, çabucak geçecek olan bu am uzatma isteğinden sarhoş.

Bayan Klima masanın altından sol bacağım sıkıştıran sahneye koyucunun baldırım hissetti. Bunu iyice fark ediyor, yine de bacağını çekmiyordu. Bu sürtüşme aralarında açık seçik bir şehvet bağlantısı kuruyordu, ama rastlantıyla da gerçekleşebilirdi ve öylesine önemsizdi ki farketmemiş olabilirdi. Demek ki bu tam saf olanla edepsizin sınırında yer alan bir dokunuştu. Kamila bu sınırı aşmak istemiyordu, ama bu sınırdan tutmaktan da hoşnuttu (bir anı özgürlüğün daracık bölgesinde) ve bu tılsımlı çizgi kendiliğinden başka sözlü imalara, başka sürtüşmelere ve başka oyunlara geçse daha da çok sevinirdi Bu hareketli sınırın belirsiz saflığıyla korunmuş olarak, düşünülemeden gitgide daha ötesine sürüklenmek isterdi.

Neredeyse tedirgin edecek kadar parlak olan Kamila'nın güzelliği, sahneye koyucunun saldırışım temkinli bir ağırlıkla sürdürmek zorunda bırakırken, Ruzena'nın sıradan sevimliliği de kameramanı zorlu ve dolambaçlı yollara sapmayacak bir biçimde çekiyordu. Genç kadının beline sarılıyor, göğüslerini elliyordu.

Kamila sahneyi gözlemekteydi. Başkalarının utanmaz hareketlerini yakından görmeyeli çok olmuştu. Genç kadının göğsünü kaplayan, yoğuran, ezen ve giysin üzerinden okşayan adamın avucuna bakıyordu. Ruzena'nın hareketsiz, pasif, şehvete kendini bırakmışlığın izini taşıyan yüzünü seyrediyordu.

150

El göğsü okşuyor, zaman yavaş yavaş akıp gidiyordu ve Kamila öbür bacağında asistanın dizini hissetti. Ve tam o sırada şöyle dedi: "Sabaha kadar eğlenebilirim."

"Kocan olacak trompetçinin cana cehenneme!" dedi sahneye koyucu.

"Evet canı cehenneme/ diye yineledi asistan.

Tam o anda Ruzena onu tanıdı. Evet, meslektaşlarına fotoğrafını gösterdikleri kadın oydu. Kameramanın elini sertçe itti. Genç adam karşı çıktı.

"Ne oluyor sana?"

Bir kere daha beline sarılmaya kalkıştı ve yeniden itildi

"Siz bu gözüpekliliği nereden buluyorsunuz?"

Sahneye koyucuyla asistanı kahkahalarla güldüler.

"Ciddi mi konuşuyorsunuz?" diye sordu asistan Ruze-na'ya.

"Tabu ciddi konuşuyorum," diye karşılık verdi genç kadın sert bir yüzle."

Asistan, saatine baktı ve kameramana döndü. "Saat tam altı. Hanım arkadaşımız çift saatlerde erdemli davrandığı için bu değişiklik oldu. Demek ki saat yediye kadar sabırla beklemen gerek."

Yeniden, kahaahalar yükseldi. Ruzena küçük düştüğü için kıpkırmızıydı. Göğsünün üzerinde tanımadığı birinin eliyle yakalanmayı beklemişti. Kendini okşatırken yakalanmayı beklemişti, rakibelerinin en betesine herkesin gözü önünde kendini birine sunarken yakalanmayı beklemişti.

Sahneye koyucu, kameramana döndü: "Belki de küçük hanımdan altı sayısının bu seferlik tek sayılmasını dilemen gerekir."

"Kuramsal olarak altının tek sayılabileceğini sanıyor musun?"

"Evet," dedi sahneye koyucu. "Eudide, ünlü ilkelerinde, bunu harfi harfine söylüyor Birtakım özel ve çok gizemli koşullarda, bazı çift sayılar tek sayılmış gibi davranırlar. Bence
151

şu an bizde olağanüstü koşullarla karşı karşıyayız."

"Dolayısıyla, Ruzena, saat altıyı tek saymayı kabul ediyor musunuz?"

Ruzena susuyordu.

"Kabul ediyor musun?" diye sordu kameraman ona doğru eğilerek.

"Küçük hanım susuyor," dedi asistan. "Demek ki suskunluğunu evet ya da hayır olarak yorumlamak bize düşüyor."

"Oylayabiliriz," dedi sahneye koyucu.

"Doğru," dedi asistan. "Bu durumda Ruzena'nın altının tek olmasını kabul etmesinden yana kim var? Kamila, önce sen oyunu veriyorsun."

"Ruzena'nın bu işi kesinlikle kabul ettiğini düşünüyorum," dedi Kamila.

"Ya sen, sahneye koyucu?"

"Bayan Ruzena'nın altıyı tek kabul edeceğinden eminim," dedi sahneye koyucu ciddi sesiyle.

"Kameraman bu işle doğrudan ilgili, dolayısıyla oy kullanmıyor. Bana gelince, ben de aynı yönde oy kullanıyorum," dedi asistan. "Demek ki aynı görüşteyiz. Üç oyla Ruzena'nın suskunluğunun kabul anlamına geldiğine karar verdik. Kameraman, bundan hemen girişimini sürdürebileceğin sonucu çıkıyor."

Kameraman Ruzena'ya doğru eğildi ve beline öylesine sarıldı ki eli yeniden göğüslerinden birine değiyordu. Ruzena onu az öncekinden daha da sertçe itti ve bağırdı: "Çek pis ellerini!*

Kamila araya girdi: "Canım, Ruzena, elinde değil, bu kadar hoşuna gidiyor sanız... Hepimiz öylesine keyifliydik ki..."

Birkaç dakika önce Ruzena tam anlamıyla pasifti ve alinyazısım oyuncağı olacağı rastlantılarda okumayı diliyor-
muş gibi, ne isterlerse yapmaları için kendini olayların akışına
bırakıyordu. Kendisini kaçırmalarına ses çıkarmazdı, ken-
152

dişini baştan çıkarmalarına ve herhangi bir şeye kandırmalarına ses çıkarmazdı, sırf
içinde kapalı kaldığı çıkmazdan kurtulmak için.

Ama yalvaran bir bakış yönelttiği rastlantı birden düşman olduğunu açığa
vuruyordu, rakibesinin önünde alaya alınan ve herkes tarafından gülünç düşürülen
Ruzena bir tek sağlam desteği, bir tek avuntusu, bir tek kurtuluş fırsatı olduğunu
düşündü: Karnındaki dölüt. Tüm ruhu (bir kez daha, bir kez daha) aşağı, içe,
bedeninin derinliklerine doğru yeniden iniyor ve Ruzena, içinde sakın sakın
filizlenenden hiç ayrılmaması gerektiğine git gide inanıyordu. Kendisini onların
kahkahalarının ve kirli parmaklarının çok üzerine yükselten gizli kozunu içinde
tutuyordu. Bunu onlara söylemek, yüzlerine haykırmak, onlardan ve alaylarından, bu
kadından ve göstermek lütfunda bulunduğu yakınlığından öç almak için büyük istek
duyuyordu.

En önemli olan soğukkanlı kalmak! dedi kendi kendine ve tüpü çıkarmak için
çantasını karıştırdı. Tüpü çıkarmıştı ki bir elin bileğine sımsıkı yapıştığını duydu.

17

Kimse onun yaklaştığını görmemişti Birden ortaya çıkmıştı ve başını çeviren Ruzena
şimdi gülümsemesini görüyordu.

Hâlâ elini tutmaktaydı, Ruzena, bileğindeki parmakların yumuşak ve güçlü
dokunuşunu duyuyordu ve boyun eğdi. Tüp çantasının içine düştü.

“Masanıza oturmama izm verin baylar. Adım Bertlef.”

Bu istenmeyen konuğun gelişine adamlardan hiçbiri se-vinmemişti, hiçbiri kendini
tanıtmadı ve Ruzena arkadaşları* m ona tanıtacak kadar alışkın değildi insan içine
çıkma.

“*Beklenmedik gelişim sizleri şaşırtmışa benzer,*” dedi

153

Bertlef.

Yan masadan bir iskemle aldı, masanın boş olan ucuna kadar sürükledi, öyle ki
başköşeye kurulmuş ve Ruzena’yı sağma almıştı.

“Beni bağışlayın,” diye konuşmasını sürdürdü. Uzun süredir bir insan gibi değil de bir hayalet gibi gelme alışkanlığını edindim.”

“Öyleyse,” dedi asistan, “size bir hayaletmişsiniz gibi davranmamıza ve sizinle ilgilenmememize izin verin.”

“Buna gönülden izin veriyorum,” dedi Bertlef, hafifçe eğilerek. “Ama tüm iyi niyetime karşın bunu başaramayacağınızdan korkarım.”

Sonra içki evinin aydınlatılmış kapışma doğru döndü ve el çırpı.

“Sizi buraya kim çağırdı, bay müdür?” diye sordu kameraman.

“Bununla istenmeyen bir konuk olduğumu mu belirtmek istiyorsunuz? Hemen Ruzena’yla birlikte gidebilirim, ama alışkanlık alışkanlıktır. Her gün akşama doğru bir şişe şarap içmek için bu masaya gelirim (masanın üzerinde duran şişenin etiketini inceledi), ama kuşkusuz içmekte olduğunuz şaraptan daha iyisini içmek için.”

“Bu batakhanede iyi şarabı nasıl bulduğunuzu merak ediyorum,” dedi asistan.

“Bence, bay müdür, siz çok şîşiniyorsunuz,” dedi kameraman, istenmeyen konuğu gülünç düşürmeye çalışarak. “Belirli bir yaştan sonra insanın başka şey yapamadığı da doğrudur ya.”

“Yanıyorsunuz,” dedi Bertlef, kameramanın hakaretini duymamış gibi, “burada hâlâ çalıkların ardında en büyük otellerde bulunabileceklerden de iyi birkaç şişe vardır.”

Bu süre içinde pek az görülen, ama şimdi Bertlef i karşılayan ve soran patrona doğru elini uzatıyordu bile.

“Herkes için sofrayı kurmak gerekli mi?”

154

“Kuşkusuz,” karşılığını verdi Bertlef ve ötekilere döndü: • “Bayanlar baylar, sizleri pek çok kere tattığım ve çok iyi bulduğum şarabı benimle içmeye çağırıyorum. Kabul ediyor musunuz?”

Kimse BertlePe karşılık vermiyordu, patron konuştu:

“İçmek ve yemek sözkonusu olduğunda, bayanlarla baylara sayın Bertlef e rahatlıkla güvenebileceklerini öğütlemeliyim.”

“Dostum,” dedi Bertlef, patrona, “büyük bir peynir tep-sisiyle iki şişe getirin.” Sonra ötekilere döndü: “Duraksamalarınız gereksiz, Ruzena’nın dostları benim de dostlarıdır.”

İçki evinden, üzerinde bardaklar, küçük tabaklar ve bir örtü bulunan tepsiyi taşımaktaki on iki yaşlarında bir yumurcak koştu geldi. Tepsiyi yan masaya bıraktı ve

yarı yarıya be-şalmış bardaklarını kaldırmak için müşterilerin omuzlan üzerinden eğildi. Birazı içilmiş şişeyle birlikte bardakları, tepsiyi bıraktığı masaya dizdi. Sonra, kar beyazlığındaki bir örtüyü sermeden önce pis olduğu açık seçik görülen masayı bir bezle uzun uzun sildi. Yan masadan topladığı bardakları aldı ve müşterilerin önüne koymak istedi.

“Bu bardaklarla şıra şişesini kaldırın,” dedi Bertlef çocuğa.

“Babanız bize iyi şarap getirecek.”

Kameraman karşı çıktı: “Bay Müdür, canımızın istediğini içmemize izin verir misiniz lütfen.”

“Nasıl isterseniz bayım,” dedi Bertlef. “İnsanlara mutluluğun zorla kabul ettirilmesinden yana değilim. Herkesin kötü şarabına, budalalığına ve tırnaklarının altındaki pisliğe sahip çıkma hakkı var.” “Dinleyin küçük,” diye ekledi çocuğa doğru: “Her birine eski bardağıyla temiz bir bardak verin. Konuklarım seslerin ürünü olan bir şarapla güneşten doğan bir şarap arasında özgürce seçim yapabilirler.

Demek ki, şimdi, adam basma iki bardak vardı, bir boş bardak ve içinde bir parça şarap bulunan bardak. Patron iki şişeyle masalarına yaklaştı, ilkini dizleri arasında sıktı ve

enerjik bir hareketle tıpayı çıkardı. Sonra Bertlef bardağına bir parça şarap döktü. Bertlef bardağını dudaklarına götürdü, şarabı tattı ve patrona döndü: “Çok iyi 23’ ün mü?”

“22’nin,” diye düzeltti lokantacı.

“Servis yapın,” dedi Bertlef ve patron şişeyle masayı dolaştı, tüm boş bardakları doldurdu.

Bertlef bardağını parmaklarının arasına, aldır “Dostlarım, bu şarabın tadına bakın. Geçmişin hoş tadı var onda. İçi ilik dolu uzun bir kemiği emerken çoktan unutulmuş bir yaz mevsimini içinize çekiyormuş gibi, tadım çıkarın onun. Kadeh tokuştururken geçmişle bugünü, 1922’nin güneşiyle bu anın güneşini birleştirmek isterdim. Bu güneş Ruzcna’-dır, bir kraliçe olduğunu bilmeyen şu sapsade genç kadındır. Bu kaplıca kentinin oluşturduğu fon önünde, bir dilencinin giysisi üzerindeki elmas gibidir. Sabahın soluk gökyüzünde unutulmuş bir hilâl gibidir. Karın üzerinde uçuşan bir kelebek gibidir.”

Kameraman zoraki bir kahkaha attı: “Abartmıyor musunuz, bay müdür?”

“Hayır, abartmıyorum,” dedi Bertlef ve kameramana döndü. “Abarttığım izlenimini duyuyorsunuz, çünkü nesnel ölçüsünde yaşamaktan başka şey yapamadınız, insan kılığına bürünmüş sirke! Bir simyacının tenceresinde kaynayan asitler gibi içinizde kaynayanlarla dolup taşıyorsunuz! İçinizde taşıdığınız çirkinliği çevrenizde keşfetmek

için yaşamınızı verirdiniz. Geçici olarak kendinizi tüm dünyayla barışık hissetmenin sizin için tek yolu bu. Çünkü güzel olan dünya sizi korkutuyor, sizi üzüyor ve sürekli merkezinin dışına itiyor. Ne katlanılmaz değil mi, tırnaklarının altı kirle dolu olmak ve yanında güzel bir kadınla oturmak? O zaman, daha sonra tadım çıkarmak için kadımı kirletmekle işe başlamak gerekiyor. Öyle değil mi, bayım? Ellerinizi masanın altında sakladığınız için mutluyum, tırnaklarınızdan sözederken kuşkusuz haklıydım.”

156

“Kibar hareketleriniz bana vızgelir, sizin gibi beyaz yakalı ve boyunbağlı bir palyaço değilim,” diye sözünü kesti kameraman.

“Kirli tırnaklarınız ve delik kazağınız güneşin altında yeni bir şey değil,” dedi Bertlef. “Eskiden, alışılmışı küçümsediğini sergileyip herkesi kendine hayran bırakmak için, sırtında yırtık bir paltoyla Atina sokaklarında dolaşan bir sinik filozof vardı. Bir gün Sokrates ona rastladı ve şöyle dedi. ‘Kendini beğenmişliğinizi paltonun yırtığından görüyonun,’ Sizin pisliğiniz de, bayım, bir kendini beğenmişlik ve kendim beğenmişliğiniz de pis.”

Ruzena şaşkınlıktan kurtulamıyordu. Hasta olarak belli belirsiz tanıdığı adam gökyüzünden düşmüşçesine yardımına gelmişti ve davranışındaki sevimli doğallıkla kameramanın küstahlığını unufak eden acımasız güveni karşısında kendinden geçmişti.

“Görüyorum ki konuşma yeteneğinizi vitirdiniz,” dedi Bertlef, kameramana, kısa bir sessizliğin ardından, “ve inanın, size hiç de hakaret etmek istemiyordum. Barışı severim, kavgaları değil, konuşmaya kendimi kaptırdımsa beni bağışlamanızı dilerim. Bir tek şey istiyorum, bu şarabın tadına bakmanızı ve kendisi için buraya geldiğim Ruzena’run sağlığına benimle kadeh tokuşturmanızı.”

Bertlef kadeh kaldırmıştı, ama kimse ona katılmıyordu.

“Patron,” dedi Bertlef, içki evinin sahibine dönerek, “r* zimlc kadeh tokuşturacaksınız!”

“Bu şarapla her zaman tokuştururum,” dedi patron ve yan masadan boş bir bardak aldı, şarapla doldurdu. “Bay Bertlef iyi şaraptan anlar. Bir kırlangıcın uzaktan yuvasının kokusunu alması gibi, mahzenimin kokusunu çoktan aldı.”

Bertlef, gururu okşanmış bir adamın mutlu kahkahasını koyverdi.

“Bizimle Ruzena’nın sağlığına kadeh tokuşturacak mısınız?” diye sordu.

157

“Ruzena’nın sağlığına mı?” dedi patron.

“Evet, Ruzena’nın sağlığına,” dedi Bertlef bakışıyla yanındaki genç kadını göstererek. “Benim kadar sizin de hoşunuza gidiyor mu?”

“Sizinle birlikte, bay Bertlef, yalnızca güzel kadınlar görülür. Yanınızda oturduğuna göre güzel olduğunu anlamak için küçük hanıma bakmak zahmetine değmez.”

Yemden Bertlef mutlu kahkahasını attı, patron da onun- la birlikte güldü ve gariptir, BertlePin gelişinin baştanberi meraka düşürdüğü Kamila da onlarla birlikte güldü. Bu beklenmedik bir gülüştü, ama şaşılacak ve anlatılamayacak kadar bulaşıcı bir gülüştü. İnce bir dayanışmayla, sahneye koyucu, ardından asistan ve sonunda rahatlatan bir kucaklaşma gibi bu çok sesli kahkahanın içine gömülen Ruzena da Kami-la’ya katıldılar. Bu o gün attığı ilk kahkahaydı. İlk gevşeme ve rahatlama anıydı. Hepsinden yüksek sesle gülüyordu ve kahkahasına doyamıyordu.

Bertlef bardağını kaldırdı: “Ruzena’nın sağlığına!”

Patron da bardağım kaldırdı, sonra da Kamila, peşinden sahneye koyucuyla asistanı. Hepsi de Bertlef in ardından yinelediler: “Ruzena’nın sağlığına!”

Kameraman da sonunda bardağını kaldırdı ve t r şey söylemeden içti.

Sahneye koyucu bir yudum tattı. “Bu şarabın nefis olduğu doğru,” dedi.

“Size söylemiştim,” dedi patron.

Bu arada çocuk masanın ortasına büyük bir peynir tepsi koymuştu.

“Alın, bu peynirler çok iyidir,” dedi Bertlef.

Sahneye koyucu kendinden geçmişti. “Bu kadar peynir türünü nereden buldunuz? İnsan kendini Fransa’da sanabilir.”

Birden gerilim tümünden söndü, hava gevşedi, herkes rahatça konuşuyor, tabağına peynir alıyor, patronun bunları ne-

158

I

reden bulmuş olabileceğini (pek az peynir türünün bulunduğu bu ülkede) soruyor ve bardaklara şarap dolduruluyordu.

En güzel anda Bertlef ayağa kalktı ve selam verdi: “Sizlerle birlikte olmaktan büyük mutluluk duydum ve hepinize teşekkür ederim. Dostum Doktor Skreta bu akşam bir konser veriyor ve Ruzena’yla birlikte bu konserde bulunmak istiyoruz.”

18

Ruzena ve Bertlef inmekte olan gecenin ince perdeleri arasında kaybolmuşlardı ve içki içenler topluluğunu şehvetin düşlenen adasına doğru sürükleyen başlangıçtaki atılım iyiden iyiye yitirilmişti, hiçbir şey de bunu canlandıramazdı. Herkes bezginliğe pes ediyordu.

Bayan Klima için, bu bir düştan uyanmak gibiydi ve ne pahasına olursa olsun oyalanmak isterdi. Konsere gitmek zorunda olmadığını, buraya bir kocayı izlemek için değil de serüven yaşamak için geldiğini keşfetmenin, kendisi için akıl almaz bir sürpriz olacağını düşündü. Üç sinemacıyla birlikte kalmak ve ertesi sabah gizlice evine dönmek harika olacaktı. Bir ses, yapılması gerekenin bu olduğunu ona fısıldıyordu, bu bir eylem, bir kurtuluş, bir iyileşme, büyülenme sonrasında bir uyanma olacaktı.

Ama fazlaca ayılmıştı bile. Tüm tılsımlar etki yapmaz olmuştu. Kendi kendisiyle, geçmişle, eski kaygılandırın düşünceleriyle dolu ağırlaşmış kafasıyla baş başaydı yeniden. Hiç değilse birkaç saat için bu çok kısa düşü uzatmak isterdi, ama düşün çoktan solduğun” ve sabahın alacakaranlığı gibi dağılmakta olduğunu biliyordu.

“Ben de gitmeliyim,” dedi.

Artık yeterince güçleri ve onu alakoyacak kadar kendilerine güvenleri kalmadığını bilerek, Kamüa’yı gitmekten vazgeçirmeye çalışıyorlardı.

159

“Allah kahretsin,” dedi kameraman. “Neydi o herif?”

Patrona sormak istiyorlardı, ama Bertlef gideli beri yeni* den kendileriyle ilgilenen kimse kalmamıştı. İçkievinden sar-hoşlamış müşterilerin sesi geliyordu ve şarapla peynir kalıntıları önünde, terkedilmiş masanın çevresinde oturuyorlardı.

“Kim olursa olsun, gecemizin canına okudu. Kadınlardan birini elimizden aldı, şimdi de öteki tek başına gidiyor. Kamila’yı geçireceğiz.”

“Hayır,” dedi Kamila, “burada kaim. Tek başıma olmak istiyorum.”

Artık onlarla değildi. Şimdi, varlıkları Kamila’yı rahatsız ediyordu. Kıskançlık, ölüm gibi gelip onu bulmuştu. Kıskançlığın etkisindeydi ve başka kimseyi görmüyordu. Ayağa kalktı ve az önce Bertlef in Ruzena’yla birlikte uzaklaştığı yöne doğru yürüdü. Uzaktan kameramanın sesini duyuyordu:

“Allah kahretsin...”

t|- 19 - . ,

Konser başlamadan, Jakub ve Olga, sanatçıların bulunduğu bölüme gidip Skreta’nın elini sıktıktan sonra salona girdiler.

Olga, geceyi Jakub’la baş başa geçirebilmek için arada

gitmek istiyordu. Jakub dostunun üzüleceğini söylüyordu, ama Olga erken gidişlerini farketmeyeceğini belirtiyordu./ Salon şimdiden tıklım tıklımdı ve onların sırasında ikisinin koltuğundan başka boş yer yoktu.

“Bu kadın bizi gölge gibi izliyor,” dedi Olga, otururlarken Jakub’a doğru eğilerek.

Jakub başım çevirdi ve Olga’nın yanında, Bertlef le zehiri çantasında taşıyan hastabakıcıyı gördü. Yüreği bir an durdu, ama yaşamı boyunca içinden geçenleri gizlemeye çalıştığından, çok sakın bir sesle şöyle dedi: “Görüyorum ki Skreta’nın dostlarıyla tanıdıklarına dağıttığı bedava yerlerdeyiz.

Demek ki hangi sırada olduğumuzu biliyor ve gidişimizi far-

160

kedecek.”

“On sıralarda sesin kötü olduğunu ve aradan sonra gidip arkaya oturduğumuzu kendisine söylersin,” dedi Olga.

Ama Klima pınl pınl trompetiyle sahnede ilerliyordu bile ve seyirciler onu alkışlamaya başlıyorlardı. Doktor Skreta onun ardından görüldüğünde, alkışlar daha da yoğunlaştı ve salon bağırtılarla çınladı. Doktor Skreta alçakgönüllülikle trompetçinin ardında duruyor ve konserin başlıca kişinin başkentten gelen konuk olduğunu göstermek için kolunu acemice sallıyordu. Seyirci bu hareketteki tatlı beceriksizliği sezdi ve daha da güçlü alkışlayarak tepki gösterdi. Salonun dibinden biri bağırdı: “Yaşasın Doktor Skreta!”

Üç kişinin en az dikkati çeken ve en az alkışlananı olan piyanist piyanonun önündeki alçak bir iskemleye oturdu. Skreta, hatırı saydık bir davul kümesinin ardında yerini aldı, trompetçi, hafif ve uyumlu bir yürüyüşle piyanist ve Skreta arasında gidip geliyordu.

Alkışlar kesildi, piyanist tuşlara dokundu ve bir soloya başladı. Ama Jakub dostunun sinirli görüldüğünü ve hoşnutsuzlukla çevresine bakındığını farkediyordu. Trompetçi de doktorun çektiği güçlüğü farketmişti ve ona yaklaştı, Skreta trompetçiye birşeyler fısıldadı. İki adam öne doğru eğildiler, döşemeyi incelediler, sonra trompetçi piyanonun dibine düşmüş olan küçük bir sopayı aldı, Skreta’ya uzattı.

O anda olup biteni dikkatle izleyen seyircilerden yeni alkışlar yükseldi ve piyanist, bu alkışları yaptığı girişin değerlendirilmesi sayıp çalmaya devam ederek seyircileri selamlamaya koyuldu.

Olga, Jakub’un koluna yapıştı ve kulağına: “Müthiş! Öylesine müthiş ki, şimdiden sonra talihsizlik günümün sona erdiğini sanıyorum.”

Trompet ve davul sonunda müziğe katılmışlardı. Klima durup dinlenmeksizin uyumlu kısa notalar üflüyordu. Skreta,

**gösterişli ve ağırbaşlı bir Buda gibi davulunun arkasında otu-
Aynlık Valsi**

161/11

ruyordu. Jakob, hastabakıcının, konser sırasında ilacını düşüneceğini, hapi yutacağını, çırpıntılar içinde yığılacığım ve iskemlesinin üzerinde can vereceğini düşünüyor, bu arada da Skreta, sahnede, davullarına vuruyor, seyirciler alkışlıyor ve haykırıyorlardı.

Birden, genç kadının neden kendisiyle aynı sırada oturduğunu açıkça anladı? Az önce birahanedeki beklenmedik rastlantı, bir eğilim, bir sınavdı. Bu rastlantı olduysa, sırf aynada kendi görüntüsünü seçebilmesi içindi: türdaşına zehir veren bir adamın görüntüsü. Ama kendini sınavan (inanmadığı Tanrı) kanlı bir özveri istemiyor, suçsuzların kanım istemiyordu. Sınavın sonunda, bir ölüm olmaması, bu yoldan yakışsız bir ahlak üstünlüğü duygusundan kurtulması gereken Jakob'un kendini tanınması gerekiyordu. Şimdi hastabakıcı onunla aynı sırada oturuyorsa, bu nedenle de Jakob'un önceki gün dostluk kurduğu ve kendisine yardım edecek olan adam hastabakıcının yanındaydı.

Evet, ilk fırsatı bekleyecekti, belki de iki parça arasındaki ilk arayı ve BertlePten kendisi ve genç kadınla birlikte dışarı çıkmasını isteyecekti. O zaman, her şeyi açıklayabilir ve bu akü almaz çılgınlık son bulurdu.'

Müzisyenler ilk parçayı bitirdiler, alkışlar yükseldi, hastabakıcı, "Özür dilerim," dedi ve BertlePle birlikte sıradan çıktı. Jakob onları izlemek için ayağa kalkmak istedi, ama Olga koluna yapıştı ve onu engelledi: "Hayır, ne olursun, şimdi değil. Aradan sonra."

Her şey öyle çabuk olup bitmişti ki Jakob bunu farkedecek zamanı bulamamıştı. Müzisyenler bir sonraki parçaya başlıyorlardı bile, Jakob kendisini sınavanın Ruzena'yı kurtarmak için değil, ama her türlü kuşkunun ötesinde yenilgisini ve mahkûmiyetini doğrulamak için yanına oturttuğunu anladı.

Trompetçi trompetini üflüyor, Doktor Skreta davulun büyük Buda'sı gidi dikiliyordu ve Jakob iskemlesinde oturmuş yerinden kıpırdamıyordu. O anda ne trompetçiyi ne de

162

Skreta'yı görüyordu, ama tek gördüğü kendisiydi, oturduğunu ve kımıldamadığını görüyor ve gözlerini korkunç görüntüden ayıramıyordu.

20

Trompetinin pürüzsüz sesi Klima'nın kulağında çınladığında, böyle titreşenin kendisi olduğunu ve tek başına tüm salonun boşluğunu doldurduğunu sandı. Kendini yenilmez ve güçlü hissediyordu. Ruzena onur konuklarına ayrılmış olan parasız yerler

sirasına oturmuştu, Bertlef in yanındaydı (ve bu da mutlu bir belirtiydi) ve gecenin havası sevimliydi. Seyirci, doyumsuzlukla ve özellikle Klima'da her şeyin iyi biteceği yolunda belli belirsiz bir umut yaratan bir keyifle dinliyordu, tik alkışlar yükseldiğinde, Klima zarif bir hareketle o akşam, nedendir bilinmez hoş ve sevimli bulunduğu Doktor Skreta'yı gösterdi. Doktor davulunun ardında ayağa kalktı ve selam verdi.

Ama ikinci parçadan sonra, salona baktığında, Ruzena'nın iskemlesinin boş olduğunu gördü. Korktu. O andan sonra, gözlerini iskemle iskemle salonda gezdirerek, her yeri dikkatle tarayarak, ama bir türlü Ruzena'yı bulamamaya, sinirli çaldı. Kurulun karşısına çıkmakta kararlı, bir kere daha görüşlerini işitmek için Ruzena'nın bile bile gittiğini düşündü. Konserden sonra onu nerede aramalıydı? Bulamazsa ne olacaktı?

Kötü, mekanik, kafası uzaklarda çaldığını farkettiler. Ama seyirci trompetçinin keyifsiz havasını anlayacak yetenekten yoksundu, hoşnuttu ve her parçadan sonra bağırtıların yoğunluğu artıyordu.

Belki de tuvalete gitmiş olabileceği düşüncesiyle sinirlerini yatıştırıyordu. Gebe kadınların karşılaştıktan türden rahatsızlık geçirmiş olabilirdi. Yarım saatin sonunda, evinden bir şey almaya gittiğini ve yeniden iskemlesinde görüneceğini

163

düşündü. Ama ara geçmişti, konser sonuna yaklaşıyordu ve iskemle hâlâ boştu. Belki de konserin orta yerinde salona girmeye cesaret edemiyordu? Belki de son alkışlar yükselirken gelecekti?

Ama son alkışlara gelinmişti. Ruzena görünmüyordu ve Klima'mn sabn tükenmişti. Seyirciler ayağa kalktılar ve bağırmağa başladılar: Bis Klima, Doktor Skreta'ya döndü ve artık çalmak istemediğini belirtmek için başım salladı. Ama daha, biraz daha, hep ve gece boyunca davul çalmaktan başka şey istemeyen pırıl pırıl iki gözle karşılaştı.

Seyirci, Klima'nın baş sallayışını yıldızların kaçınılmaz bir nazlanma belirtisi olarak yorumluyor ve alkışlamaktan usanmıyordu. Tam o anda genç ve güzel bir kadın sahenin altına süzüldü ve Klima, onu gördüğünde yığılacığım, kendinden geçeceğini ve bir daha ayılamayacağım şandı. Genç kadın kendisine gülümsüyor ve şöyle diyordu (sesini duymuyor, ama sözcükleri dudaklarından okuyordu): "Çal canım! Çal!"

Klima çalacağını göstermek için trompetini kaldırdı. Seyirciler birden sustular.

İki arkadaşı sevinçten uçuyordu ve son parçayı bir kez daha çaldılar. Klima için, bu bir cenaze bandosunda kendi tabutunun peşinden giderek çalmak gibiydi. Çalıyordu ve her şeyin yitirilmiş olduğunu, gözlerini kapamaktan, kollarını indirmekten, kaderin kendisini ezip geçmesine gözyummaktan başka şeyi kalmadığını biliyordu.

Bertlef in dairesinde, küçük bir masanın üzerine egzotik adlar taşıyan nefis etiketlerle süslü şişeler yan yana konulmuştu. Ruzena lüks içkileri hiç bilmezdi ve başka bir şişe gösteremediğinden viski istedi.

Bu arada, başdönmesinin yarattığı örtüyü delmeye ve

164

dununu anlamaya çalışıyordu. Birkaç kez Bertlef e, çok az tanıdığı halde neden özellikle o gün kendisini görmeye çalıştığını sordu. "Bunu öğrenmek istiyorum," diye yineliyordu, "neden beni düşündüğünüzü öğrenmek istiyorum."

"Sizi uzun süreden beri düşünüyorum," karşılığını verdi Bertlef, gözlerinin içine bakmayı sürdürerek.

"Öyleyse neden bugün de başka bir gün değil?"

"Çünkü her şeyin bir anı vardır. Bizim saatimiz de şimdi."

Sözleri bilmece gibiydi, ama Ruzena içtenlikli olduğunu seziyordu. Çözümlemeye çözümlenemeye durumu öylesine katlanılmaz bir hal almıştı ki bir şey olması gerekiyordu.

"Evet," dedi düşünceli bir havayla, "çok garip bir gündü."

"Görüyorsunuz ya, siz de tam zamanında geldiğimi bitiyorsunuz," dedi Bertlef kadife gibi bir sesle.

Ruzena'nın içi, belli belirsiz ama çok hoş bir rahatlama duygusuyla dolmuştu. Bertlef özellikle bugün görüldüğüne göre, basma gelenlerin hepsine başka yerden komuta ediliyor demektir ve dinlenebilir, kendini bu üstün güce bırakabilirdi. "Evet, doğru, tam zamanında geldiniz."

"Bitiyorum."

Yine de, hâlâ anlayamadığı bir şey vardı: "Ama neden, neden beni görmeye çalıştınız?"

"Çünkü sizi seviyorum."

Seviyorum sözcüğünü yavaşça söylemişti, ama oda bir* den bu sözcükle dopdoluydu. Ruzena sesini alçaktı: "Beni seviyor musunuz?"

Frantisek ve Klima da ona bu sözü söylemişlerdi, ama o akşam tik kez, çağrılmadan, beklenmediği ve çırılçıplak olduğu an geldiğinde gerçekten nasılsa öyle gördü bunu ilk kez.

Bir mucize gibi odaya girdi. Ruzena'ya kesinlikle açıklanamaz

olduğu için daha da gerçek görünüyordu, çünkü bu dünyada önemli şeyler açıklamasız ve nedensiz, varlık nedenleri-
165

ni kendilerinden alarak gerçekleştirler.

“Doğru mu?” diye sordu Ruzena, genellikle yüksek olan sesi ancak fısıltıyla çıkıyordu.

“Evet Doğru.”

“Ama ben pek sıradan bir kızım.”

“Hiç bile.”

“Öyle.”

“Güzelsiniz.”

“Hayır.”

“Tatlısınız.”

“Hayır,” dedi Ruzena başım sallayarak.

“Tatlılık ve iyilik saçıyorsunuz.”

Ruzena başım sallıyordu. “Hayır, hayır, hayır.”

“Nasıl olduğunuzu biliyorum. Bunu sizden iyi biliyorum.”

“Hiçbir şey bildiğiniz yok.”

“Evet, biliyorum.”

Bertlef in gözlerinden çıkan güven, mucize yaratan bir banyo gibiydi ve Ruzena, her yanıma kaplayan ve kendisini okşayan bu bakışın olabildiğince uzun sürmesini diliyordu. “Doğru mu? Ben öyle miyim?”

“Evet. Bunu biliyorum.”

Başdönmesi gibi güzeldi bu. Bertlef in gözlerinde, kendini narin, tatlı, saf duyuyordu, kendini bir ece gibi soylu hissediyordu. Birden bal ve hoş kokulu bitkilerle dolmak gibi bir şeydi bu. Kendi kendini tapınılacak buluyordu (Tanrım! Kendini böylesine tapınılacak kadar hoş bulduğu hiç olmamıştı).

Karşı çıkmayı sürdürüyordu: “Ama beni pek az tanıyorsunuz.”

“Sizi çok eskiden tanıyorum. Çoktandır sizi gözlüyorum ve bunun farkında bile değilsiniz. Sizi ezbere biliyorum,” diyordu Bertlef ve parmaklarını Ruzena’nın yüzünde gezdiriyordu.

“Burnunuz, çok zarif bir biçimde belir i ve ren gülümse-

166

meniz, saçlarını/...”

Sonra giysilerinin düğmelerini çözmeye başladı, Ruzena kendini savunmuyordu bile, gözlerim onun gözlerine, kendi” sini bir su, kadilemsi bir su gibi çevreleyen bakışına dikmekle yetiniyordu. Gözlerinin önünde dikilen, görülmeyi ve yü-celtilmeyi isleyen çıplak göğüsleriyle Bcrtlefin karşısında oturmuştu. Tüm bedeni güneşe dönen bir ay çiçeği gibi onun gözlerine doğru dönüyordu.

22

Jakub’un odasındaydılar. Olga bir şey söylüyordu ve Ja-kub hâlâ vakti olduğunu kendi kendine yineliyordu. Kari Marx Yurdu’na dönebilir, hastabakıcı orada değilse komşu dairedeki BertlePi rahatsız edebilir ve genç kadının ne olduğunu bilip bilmediğini sorabilirdi.

Olga gevezelik ediyor ve Jakub kafasında hastabakıcıya bir şey açıkladığı, kekeleyiği, bahaneler ileri sürdüğü, bağışlanmayı dilediği ve ondan hapların bulunduğu tüpü almaya çalıştığı güç bir sahneyi yaşamayı sürdürüyordu. Sonra birden, saatlerden beri karşı koyduğu bu görüntülerden yorulmuş gibi, yoğun bir kayıtsızlıkla dolduğunu hissetti.

Bu sadece yorgunluğun getirdiği kayıtsızlık değildi, Kararlaştırılmış ve savaşçı bir kayıtsızlıktı.

Gerçekten de Jakub, sarı saçlı yaratığın yaşayıp yaşamamasına aldırmadığını, onu kurtarmaya çalışırsa bunun aslında ikiyüzlülük ve çirkin bir güldürü olacağını anlamış bulunuyordu. Böyle davranırsa kendisini sınananı aldatmaktan başka şey yapmayacaktı. Çünkü kendisini sınanan (var olmayan Tanrı), Jakub’u görünmeye çalıştığı gibi değil, gerçekten olduğu gibi tanımak istiyordu. Ve Jakub ona karşı açık, gerçekte nasılsa öyle olmaya karar vermişti.

Koltuklarda karşılıklı oturmuşlardı, aralarında küçük

167

bir masa vardı, Jakub, Olga’nın bu küçük masa üzerinde kendisine doğru eğildiğini görüyor ve sesini duyuyordu: “Beni öpmeni isterdim. Nasıl oluyor da birbirimizi bu kadar uzun süredir tanıdığımız halde hiç öpüşmedik?”

23

Bayan Klima’nın yüzünde zoraki bir gülümseme, içinde de korku vardı, kocasının peşinden sanatçılara ayrılmış bölüme süzüldüğünde. Klima’nın metresinin gerçek

yüzünü keşfetmekten korkuyordu. Ama ortada metres yoktu. Klima'-dan bir imza almak için çırpınan birkaç kız vardı gerçekten, ama hiçbirinin onu yakından tanımadığını (genç kadında bir kartal gözü vardı) anlıyordu.

Yine de metresinin burada olduğundan emindi. Solgun ve uzak olan Klima'nın yüzünden bunu anlıyordu. Karısına, onunki kadar yapay olarak gülümsüyordu.

Doktor Skreta, eczacı ve daha birkaç kişi kuşkusuz doktorlar ve karıları eğilerek kendilerini Bayan Klima'ya tanıttılar. Biri kentteki tek bara gitmelerini önerdi. Klima, yorgunluğunu bahane ederek başışlanmayı diledi. Bayan Klima, metresin barda beklemesi gerektiğini düşündü, bu nedenle Klima oraya gitmek istemiyordu. Felaket onu bir mıknaş gibi çektiği için de, kendisini kırmamasını ve yorgunluğunu yenmesini istedi Klima'dan.

Ama barda da, Klima'yla ilişkisi olduğundan kuşulanabileceği bir kadın yoktu. Büyük bir masaya oturuldu. Doktor Skreta konuşkandı ve trompetçiyi övüyordu. Eczacı dışavur-mayı beceremeyen utangaç bir mutlulukla doluydu. Bayan Klima, sevimli ve şen bir gevezelik havasında görünmeye çalışıyordu:

“Doktor, harikasınız,” diyordu Skreta'ya. “Siz de, sevgili eczacı. Havası da gerçek, neşeli, kaygısız ve başkentte-’ ki konserlerden bin kere iyiydi.”

168

Klima'ya bakmıyor ama onu incelemekten bir saniye bile geri durmuyordu. Sinirliliğini ancak gerilimlerin en büyüğü pahasına gizlediğini, zaman zaman bir şey söylemek ve kafasının başka yerde olduğunu belü etmemek için çaba harcadığını seziyordu. Klima'nın bir şeyini bozduğu açıktı, hem de sıradan bir şey değil. Önemsiz bir serüven sözkonusu olsaydı (Klima hep başka bir kadına âşık olamayacağına yemin ederdi), böylesine derin bir çöküntüye düşmezdi Kuşkusuz, kocasının metresini görmüyordu ama onun aşkını gördüğünü sanıyordu (acı çeken ve umutsuz bir aşk) ve bu görüntü belki de daha acılıydı.

“Neniz var bay Klima?” diye sordu birden eczacı, suskun olduğu kadar da sevimli ve gözlemci olduğunu ortaya koyarak.

“Hiç, hiçbir şeyim yok!” dedi Klima, korkuya kapılarak.

“Biraz başım ağrıyor.”

“Bir ilaç istemez misiniz?”

“Hayır, hayır,” dedi trompetçi başım sallayarak. “Ama biraz erken kalkarsak, beni başışlamanızı dilerim. Gerçekten çok yorgunum.”

24

Nasıl olmuştu da sonunda buna cesaret etmişti?

Jakub'la birahane buluştuğundan beri, onun her zamanki gibi olmadığını görüyordu. Sessizdi, sevimliydi yine de, dikkatini toplama yeteneğinden yoksundu ama aşın uysaldı, kafası başka yerdeydi ve yine de onun her istediğini yapıyordu. Ve bu dikkatini vermekten yoksunluk (Olga bunu yakında gideceğine bağlıyordu) hoşuna gidiyordu. Olga orada bulunmayan bir yüzle konuşuyordu, uzaktan konuştuğu ve işitilmediği izlenimini duyuyordu. Demek ki ona hiç söylemediği şeyi söyleyebilirdi.

Jakub'u kendisini öpmeye çağırdığı şu an, onu rahatsız

169

ettiği, korkuttuğu izlenimindeydi. Ama bundan hiç ürkmü-yordu, tersine, hoşuna gidiyordu bu: sonunda hep olmayı dilediği gözüpük ve kışkırtıcı, duruma egemen, bunu harekete getiren, karşısındakini merakla gözleyip onu güç duruma düşüren kadın olduğunu duyuyordu.

Olga, Jakub'un gözlerinin içine bakmayı sürdürüyordu, gülümseyerek şöyle dedi: "Ama burada değil. Öpüşmek için masanın üzerinden uzanmanız gülünç olur. Gel." Jakub'a elini uzattı, onu divana götürdü, davranışındaki inceliğin, zarafetin, dingin egemenliğin tadını çıkarıyordu. Sonra Jakub'u öptü ve şimdiye dek hiç yaşamadığı bir azgınlıkla davrandı. Oysa, bu kendini tutmayı beceremeyen bedenin içten gelen azgınlığı değildi, beynin azgınlığıydı, bilinçli ve isteyerek başvurulmuş bir azgınlık, Jakub'dan baba rolüne bürünmüş dış görünüşü söküp almak istiyordu, onu baştan çıkarmak ve şaşkınlığını seyrederek kendi kendini kışkırtmak istiyordu, onun ırzına geçmek ve kendini Jakub'un ırzına geçerken seyretmek istiyordu, dilinin tadını almak ve babaca ellerinin gitgide yüreklerek kendisini okşamalarla kaplamasını istiyordu.

Jakub'un ceketinin düğmesini çözdü ve ceketini çil aradı.

25

Konser boyunca gözünü ondan ayırmadı, sonra sanaçtı-lardan imza almak için sahne gerisine koşan meraklılara karıştı. Ama Ruzena orada değildi. Trompetçinin kaplıca kentindeki bara götürdüğü küçük topluluğu izledi. Ruzena'nın gelip trompetçiyi beklediğinden emin, onlarla birlikte bara girdi. Yanıştı bu. Dışarı çıktı ve uzun süre girişte gözcülük yaptı.

Birden, bir acının yüreğini delip geçtiğini duydu. Trompetçi

bardan çıkmıştı ve bir kadın ona yaslanıyordu. Kadını

170

Ruzena sandı, ama o değildi.

Onları Klima'nın yabancı kadınla birlikte girdiği Richmond'a kadar izledi.

Parktan geçerek hızla Karl Marx Yurdu'na gitti. Kapı hâlâ açıktı. Ruzena'nın odasında olup olmadığını kapıcıya sordu. Odasında değildi.

Ruzena'nın Klima'yla buluşmasından çekinip, koşarak yeniden Richmond'un yolunu tuttu. Parkın yolunda bir aşağı bir yukarı gidip geliyor ve gözlerini girişten ayırmıyordu. Olup bitene akıl erdirememekteydi. Birçok varsayım geldi aklına, ama bunların önemi yoktu. Önemli olan, kendisinin burada bulunması ve gözetlemesiydi, onları görünceye dek gözetleyeceğini biliyordu.

Niçin? Neye yarar? Evine dönse daha iyi etmez miydi?

Sonunda tüm gerçeği keşfetmesi gerektiğini kendi kendine yineliyordu.

Ama aslında gerçeği öğrenmek istiyor muydu? Ruzena'nın Klima'yla yattığından emin olmayı bu kadar çok mu diliyordu? Yine de, kuşkuculuğuyla, bu kanıtı inanacak mıydı?

Neden beklediğini kestiremiyordu. Sadece uzun süre, gerekirse bütün gece ve hatta geceler boyu bekleyeceğini biti* yordu. Çünkü, kıskançlığın mahmuzladığı zaman inanılmaz bir hızla geçer. Kıskançlık beyni coşkunluk veren bir kafa çalışmasından çok daha fazla oyalar. Beynin bir tek boş anı yoktur. Kıskançlığın pençesine düşen, cansıkıntısı nedir bilmez.

Frantisek, Richmond'un girişini gören park yolunun ancak yüz metre boyundaki kısa bir bölümünü arşınıyor. Böylece kendisinden başka herkes uyuyuncaya dek gece boyunca yürüyecek, böylece ertesi güne dek yolu arşınlayacak, bir sonraki bölümün başlangıcına dek.

Ama neden oturmuyor? Richmond'un karşısında sıralar var.

171

Oturamaz. Kıskançlık zorlu bir diş ağrısı gibidir. İnsan kıskançlık duydu mu bir şey yapamaz, oturamaz bile. Ancak gidip gelebilir. Bir noktadan öbürüne.

26

Bert lef ve Ruzena'nın, Jakub ve Olga'nın izledikleri yolu izliyorlardı, birinci kata çıkan merdiven, ardından Bert-lef in dairesinin büyük kapısıyla son bulan koridordaki tüylü kırmızı halı. Sağda Jakub'un oda kapısı bulunuyordu, solda Doktor Skreta'nın Klima'ya bıraktığı odanın kapısı.

Kapıyı açtığında ve ışığı yaktığında, Kamila'nın odada gezdirdiği kısa araştırmacı bakışı farketti. Bir kadının izlerini aradığını biliyordu. Bu bakışı tanıyordu. Onun her şeyini biliyordu. Sevimliliğinin içten olmadığını biliyordu. Kendisini ispiyonlamaya

geldiğini biliyordu, sözde hoşuna giden bir şeyi yapar göründüğünü biliyordu. Ve tedirginliğini açık seçik okuduğunu, kocasını bir aşk serüveninden yoksun bıraktığına emin olduğunu biliyordu.

“Sevgilim, buraya gelmiş olmam seni gerçekten rahatsız etmiyor mu?” diye sordu Bayan Klima.

Ve Klima: “Sanki böyle bir şey beni rahatsız edebilirmiş gibi!”

“Burada canının sıkılacağından korkuyordum.”

“Sen yanımda olmadığın zaman canım sıkım*. Sahnenin dibinde alkışladığını görünce çok hoşuma gitti.”

“Yorgun görünüyorsun. Tabu bu cansıkıntısı değilse.”

“Hayır. Hayır, canım sıkkın değil. Sadece yorgunum.”

“Üzgünsün, çünkü burada erkek erkeğeydiniz, bu da seni sıkıyor. Ama işte güzel bir kadınlasın. Ben güzel bir kadın değil miyim?”

“Evet, güzel bir kadınsın,” dedi Klima.

Bunlar o gün söylediği ilk içtenlikli sözlerdi. Kamila gök-

172

sel bir güzellikteydi ve Klima bu güzelliğin ölüm tehlikesi içinde olduğunu düşündükçe engin bir acı duyuyordu. Ama bu güzellik kendisine gülümsüyordu ve gözlerinin önünde soyunmaya başlıyordu. Kamila'nın bedeninin soyunmasına bakıyordu, bu onunla vedalaşmak gibi bir şeydi. Göğüsler, Kamila'nın güzel, saf ve dimdik göğüsleri, incecik beli, men külotunun ortaya çıkardığı karnı. Onu bir anı gibi özlemle seyrediyordu. Bir camın ardından seyrederek gibi. Uzaklara bakar gibi. Çıplaklığı öyle uzaktı ki, en ufak bir coşku duymuyordu. Yine de, onu doyumsumuz bir bakışla seyrediyordu. Bu çıplaklığı içiyordu, bir mahkûmun asılmadan önce son kadehi içmesi gibi. Yitirilmiş bir geçmişi ve yitirilmiş bir yaşamı içer gibi içiyordu bu çıplaklığı.

Kamila yanına yaklaştı: “Ne var? Soyunmuyor musun?”

Soyunmaktan başka şey yapamazdı ve korkunç üzgündü.

“Yanına geldiğim bu akşam yorgunluğa hak kazandığını sanma. Seni istiyorum.”

Klima bunun doğru olmadığını biliyordu. Kamila'nın sevişmek için en ufak bir istek duymadığını, sırf üzüntüsünü gördüğü ve bunu bir başkasına duyulan aşka bağladığı için kendini bu kışkırtıcı tavrı almaya zorladığını biliyordu. Biliyordu ki (Tanrım, onu nasıl da tanıyordu, bu âşikane meydan okumayla kafasının başka bir kadımla ne denli ilgili olduğunu öğrenmek için Kamila kendisini sınamak istiyordu, biliyordu ki üzüntüsüyle acı çekmek istiyordu.

“Gerçekten yorgunum,” dedi.

Kamila onu kollarına aldı, sonra yatağa kadar götürdü:

“Göreceksin sana yorgunluğunu nasıl unutturacağım!”

Ve Kamila, çıplak bedeniyle oynamaya başladı.

Klima, bir ameliyat masasına uzatılmış gibi yatıyordu.

Karısının tüm girişimlerinin boşuna olduğunu biliyordu. Bedeni kasılıyordu içeriye doğru ve en ufak bir genleşme yeteneğinden yoksundu. Kamila nemli dudaklarıyla tüm bedenini-

173

de dolaşıyordu, kendine ve kocasına acı çektirmek istediğini biliyor, ondan nefret ediyordu: kıskançlığıyla, kuşkulanyla, güvensizliğiyle oydu, yalnız oydu, bugünkü gelişile her şeyi berbat eden yalnız oydu, onun yüzünden evlilikleri başka bir kadının karnına bırakılan bir mayınla doldurulmuştu, yedi ay sonra patlayacak ve her şeyi silip süpürecek bir mayınla. Ka-mila’ydı, bir tek o, aşkkan için deli gibi fitreye titreye her şeyi yok eden.

Kamila ağzını Klima’nın karnına dayadı ve Klima aletinin okşamar altında büzüldüğünü, Kam ila’nın önünden gitgide daha küçük, gitgide daha kaygılı kaçtığım duyuyordu. Ve Kamila’nın bedeninin çekilmesiyle başka bir kadına beslediği aşkın büyüklüğünü ölçtüğünü biliyordu. Kendini korkunç bir biçimde üzdüğünü, üzüldükçe de kocasını daha çok üzeceğini ve nemli dudaklarıyla güçsüz bedenine dokunmakta daha fazla direteceğini biliyordu.

Bu kızla yatmak kadar dilemediği bir şey olmamıştı. Ona sevinç taşımayı ve onu tüm iyiliğiyle boğmayı istiyordu, ama bu iyiliğin cinsel istekle hiçbir ortak yam yoktu, daha da öte, cinsel isteği tümüyle dışında bırakıyordu, çünkü lekesiz, çıkarılıktan uzak, her türlü zevkten arınmış olmak peşindeydi.

Ama şimdi ne yapabilirdi? Bu iyiliği lekelememek için, Olga’yı itmek mi gerekiyordu? Sözkonusu değildi bu. Hayır demesi Olga’yı yaralar ve onda uzun sürecek by” iz bırakırdı. İyiliğin kadehini son damlasına kadar içmesi gerektiğini anlıyordu.

I.t\$*-\\

Ve Olga birden karşısında çırılçıplak kaldı, Jakub yüzünün soylu ve tatlı olduğunu düşünüyordu. Ama ucunda ölçsüz denebilecek kadar büyük, saçk bîr çiçeğin yapışık olduğu

174

uzun ve ince bir sapa benzeyen bedenle bir bütün oluşturan yüzü görmek çok hafif bir avuntuydu.

Yine de güzel olsun olmasın, Jakub kurtulma olanağı bulunmadığını biliyordu. Hem bedeninin (şu aşağılık beden) bir kere daha, hatır sayan mızrağını kaldırmaya hazır olduğunu duyuyordu. Yine de, coşkusu, bir başkasında, uzakta, ruhunun dışında gibiydi, sanki katılmadan duygulanmıştı ve gizlice bu duygululuğu küçümsüyordu. Ruhu bedeninden uzaktaydı, tanımadığı kadının çantasındaki zehir fikrine saplanmıştı. Olsa olsa bedenin körlemciden ve amansız bir biçimde gülünç amaçlarını izlediğini pişmanlıkla görüyordu. Belli belirsiz bir am kafasından geçti: çocukların nasıl dünyaya geldiklerini öğrendiğinde on yaşındaydı, o günden beri de bu fikir gitgide daha çok kafasını kurcalıyordu, hele hele yıllar geçip dışının örgensel yapısının somut özünü ayrıntılı olarak keşfettikçe. Daha sonra, sık sık kendi doğumunu düşünmüştü, daracık nemli tülde kayan minik bedenini düşlüyordu, bu beden burnunu ve ağzını, tümüyle bulandığı ve izini taşıdığı garip sümügümsü maddeyle dolu olarak düşlüyordu. Evet, dışının sümügümsü maddesi, daha sonra Jakub'u yanına çağırarak ve bedeninin garip mekanizmalarına hükmetme hakkını elde etmek için, yaşamı boyunca gizemli gücünü Jakub üzerinde duyurmak amacıyla onu damgalamıştı. Bundan oldum olası tiksiniyordu, bu köleliğe başkaldırıyordu, hiç değilse kadınlara ruhunu vermeyerek özgürlüğünü ve yalnızlığını koruyarak, sümügümsü maddenin gücünü yaşamının belirli saatleriyle sınırlayarak. Evet, Olga'ya bunca sevgi besliyorsa, nedeni hiç kuşkusuz genç kızın tümüyle duyuların sının ötesinde yer alması ve bedeniyle dünyaya gelişinin utanç verici biçimini kendisine hiç anımsatmayacağından emin olmasıydı.

Bu düşünceleri tersçe uzaklaştırdı, çünkü divanın üzerindeki durum hızla geliyordu ve her an Olga'nın içine girmesi gerekebilirdi. Oysa tiksinti uyandıran bir şeyi düşünerek bu işi yapmak istemiyordu. Kendisine açılan bu kadının yaşa-

175

minin tek saf aşkını armağan ettiği yaratık olduğunu, onu şimdi sırf mutluluk duyması, sevinci tatması, kendinden emin ve şen olması için seveceğini düşündü.

Kendi kendini şaşırtmaktaydı: Olga'nın üzerinde, iyiliğin dalgaları üzerinde dalgalanırcasına hareket ediyordu. Mutluluk duyuyordu, kendini iyi hissediyordu. Sevişme eylemi iyi niyetli bir sevecenliğin fiziksel anlatımıymış, başka birine beslenen saf bir duyguymuş gibi, ruhu alçakgönüllülükle, bedeninin eylemiyle özdeşleşiyordu. Engel yoktu, en ufak bir falso yoktu. Birbirlerine sımsıkı sarılmışlardı ve solukları birbirine karışıyordu.

Güzel .ve uzun süren dakikalar oldu bunlar, sonra Olga kulağına açık saçık bir sözcük fısıldadı. Sözcükle etkilenerek, bunu bir kez, ardından bir başka kez ve sonra bir kez daha yineledi.

Ve iyiliğin dalgalan bir anda çekildi ve Jakub kendini genç kadınla bir çölde buldu.

Hayır, başka kereler, sevişirken açık saçık sözcüklere karşı çıktığı yoktu. Bu sözcükler onda şehvet ve acımasızlık uyandırırıldı. Kadınları hoş bir biçimde ruhuna yabana, hoş bir biçimde bedeni için istek uyandırıcı kılarıdı.

Ama Olga'nın ağzından çıkan açık saçık sözcük, tüm o tatlı düşü kabaca yok etti. Onu bir düşten uyandırdı. İyilik bulutu dağıldı. Olga'yı kollarında, bir an önce görmüş olduğu gözle gördü: altında bedeninin incecik sapının titrediği başın kocaman çiçeğiyle. Bu dokunaklı yaratıkta, dokunaklı olmayı sürdürdüğünde de, kışkırtıcı orospu davranışları vardı. Bu da açık saçık sözcüklere gülünç ve hüzün uyandıran bir şey veriyordu.

Ama Jakub bir şey belli etmemek, kendine egemen olmak, iyiliğin acı içkisini içmek ve bir daha içmek zorundaydı, çünkü bu saçma kucaklaşma onun tek iyi eylemi, ödediği tek bedel (bir an bile öteki kadının çantasında bulunan zehi-ri anımsamadan edemiyordu), tek kurtuluşuydu.

176

28

Bir yumuşakçanın çifte kabuğu içindeki iri bir inci gibi, BertlePin lüks dairesi, Jakub'la Klima'nın oturdukları daha az lüks olan odalarla çevrili. Ama iki komşu odada sessizlik ve dinginlik uzun süreden beri hüküm sürüyor, Ruzena da BertlePin kollarında son şehvet iniltilerini koyveriyor.

Sonra sessizce onun yanında uzanıp kalıyor ve Bertlef genç kadının yüzünü okşuyor. Bir süre sonra, Ruzena hıçkırıklara boğuluyor. Uzun uzun ağlıyor ve başım BertlePin göğsüne gömüyor.

Bertlef onu küçük bir kız gibi okşuyor ve Ruzena kendini gerçekten küçücük duyuyor. Hiçbir zaman olmadığı kadar küçük (kimsenin göğsüne böylesine gizlenmedi); ama hiçbir zaman olmadığı kadar da büyük (bugünkü kadar zevk de hiç duymadı). Ve ağlamaları, kesik hareketlerle onu şimdiye dek aynı ölçüde yabancı olduğu rahatlık duygularına doğru alıp götürüyor.

Klima şu sıra nerede ve nerede Frantisek? Sisler İçinde bir yerdeler, ufukta kaybolan uzak karaltılar, bir tüy kadar hafif. Ve nerede Ruzena'nın birine yapışmak, ötekinden de kurtulmak için beslediği inatçı istek? Ne oldu büyük öfkelerine, sabahtan beri bir zırh gibi içine kapandığı hakarete uğramışlığı yansıtan suskunluğuna?

Uzanmış yatıyor, hıçkırıyor ve Bertlef onun yüzünü okşuyor.

Uyumasını kendi yatak odasının yanda olduğunu söylüyor. Ve Ruzena gözlerini açıyor, ona bakıyor. Bertlef çıplak banyoya giriyor (suyun aktığı duyuluyor), sonra geri dönüyor, dolabı açıyor, dolaptan bir battaniye çıkarıyor ve bunu özenle Ruzena'nın üzerine yayıyor.

Ruzena onun baldırlarında varisli damarlar görüyor.
Üzerine eğildiğinde kıvrıcık ve seyrek saçlarının kırılaştığını
ve kafa derisini gösterdiğini farkediyor. Evet, Bertlef ellisin-
Aynlık Valsi

177/12

de, biraz göbeği de var, ama Ruzena için bu bir önem taşıyor. Tersine, BertlePin yaşı onu rahatlatıyor, henüz gri ve anlamsız olan kendi gençliğinin üzerine pırıl pırıl bir ışık düşürüyor, kendini yaşam dolu ve en sonunda yolun tam başına gelmiş duyuyor. Ve işte onun yanında, daha uzun süre genç kalacağını, telaş etmeye gerek olmadığını ve zamandan korkmaması gerektiğini keşfediyor. Bertlef yeniden yanına oturdu, Ruzena'yı okşuyor ve genç kadının parmaklarının iç rahatlatıcı dokunuşundan çok, yaşadığı uzun yılların güven verici kucaklayışında sığınak bulduğu izlenimini duyuyor.

Sonra dalıyor, kafasından uykunun ilk yaklaşımın yarattığı belirsiz görüntüler geçiyor. Uyanıyor ve tüm oda garip bir mavi ışıkla dolmuş gibi geliyor genç kadına. Nedir bu hiç görmediği garip parıltı? Mavi bir örtüye sarınarak buraya kadar inmiş olan ay mı? Meğer ki Ruzena gözleri açık düş görmesin?

Bertlef, yüzünü okşamayı kesmeden ona gülümsüyor.

Ve şimdi, Ruzena, uykuyla sürüklenerek gözlerini kesinlikle kapıyor.

178

BEŞİNCİ GÜN

1

Klima, çok hafif bir uykudan uyandığında ortalık daha karanlıktı. İşine gitmeden önce Ruzena'yı bulmak istiyordu. Ama gün doğmadan bir yere gitmesi gerektiğini Kamila'ya nasıl açıklamalı?

Saatine baktı: sabahın beşiydi. Ruzena'yı kaçırmak istemiyorsa hemen kalkmalıydı, ama bir bahane bulamıyordu. Yüreği küt küt atıyordu, ne yapmalı? Kalktı ve Kamila'yı uyandırmaktan çekinerek yavaşça giyinmeye başladı. Karısının sesini işittiğinde ceketini ilikliyordu. Yarı uykudan kulağına gelen hafif bir tiz sesteki bu. "Nereye gidiyorsun?"

Yatağa yaklaştı, tatlılıkla Kamila'yı dudaklarından öptü:

"Uyu, hemen dönüyorum."

“Seninle geleceğim,” dedi Kamila, ama hemen ardından yine uyudu.

Klima çabucak dışarı çıktı.

2

Olabilir mi bu? Hâlâ arşınıyor mu kaldırımını?

Evet. Ama şimdi durdu. Richmond’un girişinde Klima’yi gördü. Gizlendi ve farketmeden onu Karl Marx Yurdu’na dek izlemeye koyuldu. Kapıcı yerinin önünden geçti (kapıcı uyuyordu) ve Ruzena’nın odasının bulunduğu koridorun köşesinde durdu. Trompetçinin, hastabakıcının kapısını vurduğunu görüyordu. Kimse ona kapıyı açmıyordu. Klima kapıyı birkaç kez daha vurdu, sonra döndü ve yürüdü gitti.

Frantisek onun ardından koşarak binadan çıktı. Ruze-

181

na’nın yarım saat sonra göreve başlayacağı kaplıca binasına doğru giden uzun yolu tırmandığını görüyordu. Koşarak Karl Marx Yurdu’na döndü, Ruzena’nın kapısını tıkırdattı ve alçak ama açık seçik bir sesle anahtar deliğinden şöyle dedi:

“Benim! Frantisek! Benden korkacak bir şeyin yok! Bana kapıyı açabilirsin.”

Kimse karşılık vermiyordu.

Döndüğünde kapıcı kalkmıştı.

“Ruzena odasında mı?” diye sordu Frantisek.

“Dünden beri gelmedi,” dedi kapıcı.

Frantisek sokağa çıktı. Uzakta kaplıca binasına giren Klima’yı gördü.

3

Ruzena düzenli olarak saat beş buçukta uyanıyordu. O gün, hoş bir uykuya dalmış olduğu halde, daha fazla uyumadı. Kalktı, giyindi ve ayaklarının ucuna basarak yandaki küçük odaya girdi.

Bertlef yan yatmıştı, derin derin soluk ahyordu ve günün her saatinde özenle taranmış olan saçları dağılmıştı, kafatasının üzerindeki çıplak deriyi ortaya koyuyordu. Uykuda, yüzü daha gri ve daha yaşlı görünmekteydi. Ruzena’ya hastaneyi anımsatan ilaç şişeleri başucu masasının üzerine konmuştu. Ama bunların hiçbiri genç kadını tedirgin etmiyordu. BertlePe bakıyordu ve gözlerinde yaşlar birikiyordu. Önceki gece gibi bir gece yaşamamıştı hiç. Onun önünde diz çökmek gibi garip bir istek duyuyordu. Bunu yapmadı, ama eğilip BertleP in alnından hafifçe öptü.

Dışarda, kaplıca binasına yaklaşırken, kendisine doğru gelen Frantisek’i gördü.

Bir gün önce bile bu rastlaşma onu altüst edebilirdi.

**Trompetçiye âşık olsa da, Frantisek'in onun için önemi vardı.
Klima'yla birbirinden ayrılmaz bir çift oluşturuyorlardı.
182**

Biri bayağı ve sıradan olanı canlandırıyor, öbürü düşü; kendisini isteyen biri vardı, istemeyen bir başkası; birinden kurtulmak istiyordu ve öbürünü arzuluyordu. Her iki adam da ötekinin varlığını belirlemekteydi. Klima'dan gebe kaldığına karar verdiğinde, yine de Frantisek'i yaşamından silme-mişti, tersine Frantisek'ti onu bir karara iten. Yaşamının iki kutbunu oluşturan iki adam arasında kalmıştı. Kendi gezegeninin kuzeyi ve güneyiydiler, başkasını tanımıyordu.

Ama o sabah, birden tek oturulabilir gezegenin bu olmadığını anlamıştı. Klima'sız ve Frantisek'siz yaşanabileceğini, acele etmek için hiçbir neden olmadığını, yeterince zaman bulunduğunu, bilge ve olgun bir adam tarafından insanın çabucak yaşlandığı bu büyülenmiş beldeden uzağa götürülmeyi kabul edebileceğini anlamıştı.

"Geceyi nerede geçirdin?" diye bağırdı Frantisek.

"Seni ilgilendirmez."

"Odana uğradım. Orada değildin."

"Geceyi nerede geçirdiğim seni hiç ilgilendirmez," dedi Ruzena ve hiç durmadan kaplıca binasına girdi. "Bir daha da beni görmeye gelme. Bunu sana yasak ediyorum."

Frantisek kaplıca binasının önünde dikildi kaldı, geceyi yürüyerek geçirdiği için ayakları ağrıdığından, girişi gözetleyebileceği bir şuraya oturdu.

Ruzena merdiveni dörder dörder çıktı, birinci katta hastalar için sıralarla koltukların duvar boyunca dizildiği geniş bir bekleme salonuna girdi. Klima, Ruzena'nın çalıştığı bölümün kapısında oturuyordu.

"Ruzena," dedi ayağa kalkarken, ona umutsuz gözlerle bakıyordu. "Yalvarırım sana. Yalvarırım, mantıklı ol! Benimle gel!"

Kaygısı çırılçıplaktı, önceki günlerde uğruna nice çabalar harcadığı duygusal demagojiden arınmıştı.

Ruzena ona şöyle dedi: "Benden kurtulmak istiyorsun."

Klima korktu: "Senden kurtulmak istemiyorum, tersine.

183

Birlikte daha da mutlu olmamız için yapıyorum bütün bunları."

"Yalan söyleme," dedi Ruzena.

“Ruzena, sana yalvarırım! Gelmezsen bir felaket olacak.”

“Gelmeyeceğimi kim söyledi? Üç saatimiz var. Daha sabahın altısı. Rahat rahat yatakta yatan karının yanma dönebilirsin.”

Kapıyı ardından kapadı, beyaz gömleğini sırtına geçirdi ve kırklık meslektaşına şöyle dedi: “Ne olursun, saat dokuzda bir yere gitmem gerekiyor. Bir saat için benim yerime bakabilir misin?*

“Demek, yine de kandırdın,” dedi meslektaşı serzenişte bulunurcasına.

“Hayır. Aşık oldum,” dedi Ruzena.

4

Jakub pencereye yaklaştı ve açtı. Soluk mavi hapı düşünüyor, önceki gün bu hapi tanımadığı kadına verdiği inana-mıyordu. Gökyüzünün mavisine bakıyor ve bu sonbahar sabahının temiz havasını içine çekiyordu. Pencereden gördüğü dünya normal, dingin, doğaldı. Önceki gün hastabakıcıyla yaşadığı anlar ona birden saçma ve inanılmaz geliyordu.

Telefonu açtı ve kaplıcanın numarasını çevirdi. Kadınlar bölümündeki hastabakıcı Ruzena’yla konuşmak istediğini söyledi. Uzun süre bekledi, sonra bir kadın sesi duyuldu. Hastabakıcı Ruzena’yla konuşmak istediğini yineledi. Ses, hastabakıcı Ruzena’nın şu sıra havuzda olduğunu ve gelemeyeceğini söyledi. Jakub teşekkür etti ve telefonu kapattı.

Büyük bir rahatlık duydu: hastabakıcı yaşıyordu, tüpteki hapların günde üç kez alınması gerekliydi, herhalde bir tanesini önceki akşam, öbürünü de sabah almıştı ve dolayısıyla
184

Jakub’un hapını çoktan yutmuştu. Birden, her şey ona çok açık seçik geliyordu. Özgürlüğünün bedeli olarak cebinde taşıdığı soluk mavi hap bir kandırmacaydı. Dostu ona düşsel bir hap vermişti.

Tanrım, nasıl olmuştu da o ana dek bunu düşünememişti? Bir kez daha dostlarmdan zehir istediği uzaklarda kalan günü anımsadı. O sıra cezaevinden yeni çıkmıştı, uzun yular, sonra tüm bu insanların, isteğinde dikkati çekmiş olduğu acılara yöneltmeyi amaçlayan teatral bir davranıştan başka şey görmediklerini anlamaktaydı. Ama Skreta, duraksamadan, istediği şeyi sağlayacağına sözvermişti ve birkaç gün sonra, ona soluk mavi ve pırıl pırıl bir hap getirmişti. Neden durak-sayaydı, neden Jakub’u bundan vazgeçirmeye çalışıyordu? Onu geri çevirenlerden çok daha ustaca davranmıştı. Ona rahatın ve kesinliğin zararsız düşünüyü vermişti, üstüne üstlük de yaşamının sonuna dek bir dost kazanmıştı.

Nasıl olmuştu da bunu hiç düşünmemişti? O sıralar, Skreta'nın kendisine sanayide yapılan sıradan bir hap görünüşünde zehir vermesini bir parça garip bulmuştu.- Skreta'nın, hayati kimyacı olarak bu zehirlere erişebildiğini bile bile, hap basan makineleri nasıl kullandığını anlayamıyordu. Ama kendi kendine fazla soru da sormamıştı. Her şeyden kuşkulandığı halde, İncil'e inanıldığı gibi hapına inanıyordu.

Şimdi, bu derin rahatlama anlarında, kandırmacasından ötürü dostuna minnet duyuyordu. Hastabakıcı hayatta kaldığı, bu saçma ve kötü serüven bir karabasan ve kötü düşten başka şey olmadığı için mutluydu, ama yeryüzünde hiçbir şey uzun sürmez, rahatlamanın zayıflayan dalgalan ardından pişmanlığın ince sesi yükseliyordu.

Nasıl da gülünçtü bu! Bir cebinde tuttuğu hap adımlarının her birine teatral bir görkemlilik kazandırıyor, yaşamını kocaman bir efsane haline getirmesini sağlıyordu, Bir ipek kâğıdı parçasında ölümü üzerinde taşıdığına kesinlikle inanıyordu ve bu aslında Skreta'nın sessiz gülüşüydü.

185

Jakub dostunun eninde sonunda haklı çıktığını biliyordu, ama çok sevdiği Skreta'nın bir anda binlerce benzeri gibi sıradan bir doktor olduğunu düşünmekten de kendini alamıyordu. Doğal bir şeymiş gibi, duraksamadan bu zehiri kendisine vermiş olması onu .kesinlikle Jakub'un tanıdığı kişilerden ayırmaktaydı. Davranışında akıl almaz bir şey vardı. İnsanların birbirlerine davrandıkları gibi davranmıyordu. Jakub'un bir sinir nöbeti ya da bir çöküntü anında zehiri kullanıp kullanmayacağını hiç düşünmemişti. Tümüyle kendine egemen ve insanca zayıflıkları olmayan bir adam gibi davranıyordu kendisine. Birbirlerine, karşılıklı, insanlar arasında yaşamak zorunda olan iki tanrı gibi davranıyorlardı ve buydu güzel olan. İnanılmaz bir şeydi. Ve birden, bu bitmişti.

Jakub gökyüzünün mavisine bakıyor ve şöyle düşünüyordu:

bugün, bana rahatlama ve huzur getirdi. Aynı zamanda, kendi eliyle beni kendinden sıyırdı.

5

Ruzena'nın kabul etmesi Klima'ya tatlı bir sersemlik veriyordu, ama en büyük ödülün yemi bile onu bekleme salonundan dışarı çıkartamazdı. Ruzena'nın açıklanamayan kayboluşu, önceki günden beri, gözdağı verircesine belleğine kazanmıştı. Genç kadını çocuğu aldirmaktan vazgeçirecekleri, götürecekleri, kaçırabilecekleri korkusuyla, burada sabırla beklemekte kararlıydı.

Hastalar gelmeye başlıyorlardı, Ruzena'nın ardında kaybolduğu kapıları açıyorlardı, kimi orada kalıyordu, ötekiler koridora dönüyorlar ve duvar boyunca sıralanmış koltuklara oturuyorlar, hepsi de merakla Klima'yı inceliyorlardı, çünkü kadınlar bölümünün bekleme salonunda erkek görme alışkanlığı yoktu.

Sonra, beyaz gömlekli şişman bir kadın içeri girdi ve

Klima'ya uzun uzun baktı, sonra yanına yaklaştı ve Ruze-na'yı bekleyip beklemediğini sordu. Klima kızardı, başıyla evetledi.

“Zahmet etmeyin. Saat dokuza kadar zamanımız var,” dedi kadın sinir bozucu bir teklifsizlikle ve Klima salonda bu* lunan tüm kadınların onu işittikleri ve neler döndüğünü bil* dikleri izlenimine kapıldı.

Saat aşağı yukarı dokuza çeyrek vardı ki, Ruzena, sırtında bir sokak giysisiyle yeniden göründü. Klima onun peşine takıldı ve sessizce kaplıca binasından çıktılar. İkisi de düşüncelere dalmışlardı ve parkın çalılıklarının ardında gizlenmiş kendilerini izleyen Frantisek'i farketmediler.

6 •%•

Jakub'a artık, Olga ve Skreta'ya veda etmekten başka yapacak şey kalmıyor, ama daha önce, bir süre tek başına parkta dolaşmak (son bir kez) ve alevlere benzeyen ağaçları özlemle seyretmek istiyor.

Koridora çıktığı sıra, genç bir kadın karşıdaki odanın kapısını kapatıyordu ve uzun boyu Jakub'un dikkatini çekti. Döndüğünde, kadının güzelliği karşısında sersemledi.

“Doktor Skreta'nın bir dostu musunuz?* dedi kadına.

Kadın sevimli bir gülümseyişle sordu: “Nereden biliyorsunuz?”

“Doktor Skreta'nın dostlarına ayırdığı odadan çıktınız,” dedi Jakub ve kendini tanıttı.

“Tanıştığımıza sevindim. Ben bayan Klima'yım. Doktor bu odada kocamı oturtuyor. Kendisini arıyorum. Doktorla birlikte olması gerek. Onu nerede bulabileceğimi biliyor musunuz?”

Jakub, genç kadım doymak bilmez bir zevkle seyrediyordu

ve bir kez daha, günün burada geçirdiği son gün olduğu

187

ve bu nedenle en ufak olayın özel bir anlam kazandığı, simgesel bir bildiriye dönüştüğü aklına geldi.

Ama bu bildiri kendisi için ne anlam taşımalıydı?

“Sizi Doktor Skreta'nın muayenehanesine götürebilir miyim?” diye sordu.

“Size minnettar olurum,” karşılığını verdi genç kadın.

Evet, bu bildiri kendisi için ne anlam taşımalıydı?

Bir kere, bu bir bildirydi, başka şey değil. İki saat içinde Jakub yola çıkacaktı ve bu güzel yaratıktan ona bir şey kalmayacaktı. Bu kadın, karşısına, reddetmenin canlı görünüşü olarak çıkmıştı. Bu kadına rastladıysa, nedeni, kendisinin olmayacağına kendini inandırmaktı yalnızca. Gidişinin kendisine kaybettirdiği her şeyin görüntüsü gibi rastlamıştı ona.

“Olağanüstü bu,” dedi, “Bugün Doktor Skreta’yla kuşkusuz yaşamımda son kez konuşacağım.”

Ama bu kadının kendisine getirdiği bildiri bir şey daha söylüyordu. Bu bildiri, yine son anda kendisine güzelliği haber vermek için gelmişti. Evet, güzelliği. Ve Jakub, neredeyse ürküntüyle, güzellik konusunda hemen hemen hiçbir şey bilmediğini, güzelliği görmeden gelip geçtiğini ve güzellik için hiç yaşamadığını anladı. Bu kadının güzelliği onu büyütüyordu. Birden, başlangıçtan beri yaptığı tüm hesaplarda hep bir yanlış olduğu izlenimini duyuyordu. Hesaba katmayı unuttuğu bir öge vardı sanki. Bu kadını tanımış olsaydı, sanki kararı farklı olacak gibiydi.

“Neden onunla son kez konuşacaksınız?”

“Dışarıya gidiyorum. Ve uzun bir süre için.”

Yaşamında güzel kadınlar olmamış değildi, ama çekici”
tikleri onun için hep ikincil bir şeydi. Onu kadınlara doğru iten bir öcalma isteğiydi, hüznün ve doyumsuzluktu ya da şefkat ve acıma, kadınlar dünyası onun gözünde baskı yapan ve baskı gören kişi olduğu, pek çok savaş ve pek az aşk serüveni yaşadığı bu ülkede katıldığı acı drama karışıyordu. Ama bu kadın karşısına beklenmedik bir anda çıkmıştı, tüm bun-
188

lard an kopuk olarak, kendi yaşamından kopuk olarak, dışardan gelmişti, bir hayalet gibi gelmişti, güzel bir kadın gibi görünmüştü Jakub’a ve güzelliğin ta kendisi gibi; burada başka türlü ve başka bir şey için de yaşanabileceğini, güzelliğin adaletten de önemli, güzelliğin gerçekten de önemli daha gerçek, daha tartışmasız ve aynı zamanda daha erişilebilir, güzelliğin her şeyin üstünde ve şu sara kendisi için kesinlikle yitirilmiş olduğuna bildirmek için görünmüştü ona. Tutup da her şeyi yaşadığına ve tüm olasılıkları yaşamını burada geçirerek yitirdiğine inanmaması için Jakub’a son anda görünmüştü.

“Dışarı gidebilmek gıpta ettiğim bir şey,” dedi genç kadın.

Birlikte parkın içinde yürüyorlardı, gökyüzü masmaviydi, parkın çalılıkları san ve kızıldı ve Jakub yaprakların tüm serüvenlerin, tüm anıların, geçişinin tüm

fırsatlarının içinde yanıp kül olduğu ateşin görüntüsü olduğunu kendi kendine yineledi.

“Gitmemde gıpta edecek bir şey yok. Şu sıra, gitmemem gerektiği izlenimini duyuyorum.”

“Neden? Son anda buradan hoşlanmaya mı başlıyorsunuz?”

“Hoşuma giden sizsiniz. Sizden delice hoşlanıyorum.

Çok çok güzelsiniz:”

Nedenini nasılinı bilmeden söyledi bunları, ardından, birkaç saat sonra gideceği ve sözlerinin ne kendisi, ne de genç kadın için bir etkisi olmayacağı için ona her şeyi söylemeye hakkı olduğunu düşündü. Birden keşfedilen bu özgürlük karşısında şaşırıp kalmıştı.

“Bir kör gibi yaşamışım. Bir kör gibi. Bugün, ilk kez, güzelliğın var olduğunu anladım. Ve de güzelliğın yanibaşından geçip gittiğimi”

Genç kadın, Jakub’un gözünde müzikle ve imgelerle,

hiç ayak basmadığı o beldeyle birleşiyordu, çevresindeki ren-

189

gârenk ağaçlarla birleşiyordu ve şimdi onlarda birtakım bildiriler ya da bir yangın görünümü değil, ama bu kadının ayaklarının değmesiyle ve sesiyle tılsımlı bir biçimde uyanan güzelliğın yol açtığı sarhoşluğu duyuyordu yalnızca.

“Sizi kendime bağlamak için her şeyi yapmak isterdim. Her şeyi bırakmak ve yaşamımı değişik bir biçimde geçirmek, sırf sizin için ve sizin yüzünüzden. Ama bunu yapamam, çünkü şu sıra gerçekte burada değilim. Dün gitmem gerekiyordu ve bugün burada gecikmiş gölgemden başka bir şey değilim.”

Ah, evet! Genç kadına rastlamak fırsatının kendisine neden verildiğini anlayıvermisti. Bu rastlantı yaşamının dışında, alinyazısının dışında kalan bir bölgenin bir köşesinde, özgeçmişinin tersinde gerçekleşmişti. Ve bu yüzden onunla daha da özgürce konuşuyordu, birden nasılsa ona söylemek istediği her şeyi söyleyemeyeceğini hissettiği ana dek. Genç kadının koluna dokundu ve bir el hareketiyle şöyle dedi: “Doktor Skreta’nın muayenehanesi burada. Birinci katta.11

Bayan Klima ona uzun uzun bakıyordu ve Jakub gözlerini uzaklıklar gibi nemli ve sevecen bakışına daldırıyordu. Bir kez daha genç kadının eline dokundu, döndü ve uzaklaştı.

Az sonra geri döndü, bayan Klima'nın hâlâ aynı yerde olduğunu ve kendisini gözleriyle izlediğini gördü. Birkaç kere geri döndü, genç kadın hep kendisine bakıyordu.

7

Yirmi kadar kaygılı kadın bekleme salonunda oturmuşlardı, Ruzena ve Klima oturacak yer bulamamışlardı. Karşılarında, duvarda, resimleri ve yazılarıyla kadınları çocuk aldirmaktan vazgeçirmesi gereken büyük afişler asılıydı.

Süslü bir örtü üzerindeki gülümseyen bir çocuğu gösteren afişte kocaman harflerle Anne neden beni istemiyorsun,

190

çocuğun altında da koyu harflerle dölütün annesinin kürtaj yaptırmamasını isteyen ve karşılığında armağan olarak bin-bir sevinç getireceğine sözverdiğini belirten bir şiir basılmıştı:

Beni yaşatmayacaksan, kimin kollarında ölmek istiyorsun anne?

Başka afişlerde de, çocuk arabalarının demirini tutan kocaman gülümseyen anne fotoğrafları ve işemekte olan küçük erkek çocuğu fotoğrafları vardı. (Klima, çiş yapan küçük erkek çocuğu fotoğraflarının, çocuğun doğumundan yana çürütülemeyecek bir kanıt olduğunu düşündü. Birgün, sinemadaki bir haber filminde, çiş yapmakta olan bir yumurcak gördüğünü ve tüm salonun mutlu kadın içcekişleriyle titrediğini anımsadı).

Bir dakika bekledikten sonra, Klima kapıyı vurdu, bir hastabakıcı dışarı çıktı ve Klima, doktor Skreta'nın adını verdi. Skreta az sonra geldi, Klima'ya bir kâğıt uzattı ve doldurmasını, sonra da sabırla beklemesini söyledi.

Klima, kâğıdı duvara dayadı ve çeşitli bölümleri doldurmaya koyuldu: ad, doğum yeri. Ruzena, yanıtları ona fısıldıyordu. Sonra, babanın adı bölümüne geldiğinde duraksadı. Bu küçültücü sıfatı yazılı olarak görmeyi ve altına adını eklemeyi korkunç buluyordu.

Ruzena, Klima'nın eline bakıyordu ve titrediğini gördü, bu hoşuna gitti: "Yazsana canım," dedi.

"Hangi adı yazayım?" diye fısıldadı Klima.

Ruzena, onu zayıf ve ödle buluyor, ondan nefret ediyordu. Her şeyden korkmaktaydı, sorumluluklardan ve resmi bir belge üzerine imzasını atmaktan korkmaktaydı.

"Baksana buraya! Babanın kim olduğunu bildiklerini sanıyorum," dedi.

"Bunun bir önem taşımadığını sanıyordum," dedi Klima.

Ruzena artık ondan bir şey beklemiyordu, ama içinden,
bu zayıf adamın kendisine karşı suçlu olduğundan emindi,
191

ona ceza verdiğiğine seviniyordu: "Yalan söylemek istiyorsan, korkarım
anlaşamayacağız," dedi. Klima adım yazınca da, iç çekerek ekledi: "Hem daha ne
yapacağımı bilmiyorum."

"Nasıl?"

Ruzena, Klima'mn dehşet içindeki yüzüne bakıyordu:

"Çocuğu alacakları ana dek, fikrimi değiştirebilirim."

8

Bir koltuğa oturmuştu, bacakları masanın üzerine uzanmıştı ve kaplıca kentinde
geçireceği kasvetli günleri düşünerek satın aldığı polis romanını okuyordu. Ama
dikkatini vermeden okuyordu, çünkü önceki akşamı durumları ve konuşmaları durup
dinlenmeksizin aklına gelmekteydi. O akşam olup bitenler hoşuna gidiyordu,
özellikle de kendisinden hoşnuttu. Sonunda hep olmayı dilediği gibiydi: artık
erkeklerin entrikalarının kurbanı değildi, kendi alinyazısının sahibiydi. Jakub'un
kendisine oynattığı saf gözde rolünü kesinlikle atmıştı, isteğine göre bu rolü
değiştirmişti.

Kendini zarif, bağımsız ve gözüpek buluyordu. Daracık
bir beyaz blucinle sarılmış masanın üzerinde duran bacaklarına
bakıyordu, kapı vurulunca da keyifle: "Gel seni bekliyorum!"
dedi. ı

Jakub içeri girdi, üzgün bir görünüşü vardı.

"Selam," dedi Olga ve bacaklarını bir süre daha masanın üzerinde tuttu. Jakub'da
tedirgin bir hava sezdi, buna sevindi. Sonra yanma yaklaştı ve onu hafifçe
yanağından öptü.

"Biraz daha kalıyor musun?"

"Hayır," dedi Jakub üzgün bir sesle. "Bu kez sana son olarak hoşçakal demeye
geldim. Az sonra gidiyorum. Seni bir kez daha kaplıcaya kadar götürebileceğimi
düşündüm."

"Tamam," dedi Olga keyifle. "Dolaşalım."

192

9

Jakub, güzel bayan Klima'run görüntüsüyle tıka basa doluydu, önceki günden beri ruhunda tedirginlikten ve kirlilik duygusundan başka şey bırakmayan Olga'ya veda etmek üzere uğramak için duyduğu tiksintiye yenmesi gerekmişti. Ama ne pahasına olursa olsun bunu ona gösteremezdi. Sevişmelerinin ne denli az zevk ve sevinç verdiğinden kuşkulanmaması için, kendisi hakkında anıların en iyisini beslemesi amacıyla olağanüstü bir incelikle davranmayı ilke bellemişti'. Ciddi bir havaya bürünüyor, hüzünlü bir dille anlamsız cümleler söylüyor, belli belirsiz eline dokunuyor, zaman zaman saçlarını okşuyor, Olga gözlerinin içine baktığında da üzgün görünmeye çalışıyordu.

Yolda, Olga ona bir bardak daha şarap içmelerini önerdi, ama Jakub kendisi için çok güç olan son görüşmelerini elinden geldiğince kısaltmak istiyordu. "Vedalaşmak insanı çok üzüyor. Bunu uzatmak istemiyorum,* dedi.

Kaplıca binasının girişinde, Olga'nın iki elini tuttu ve gözlerinin içine baktı.

"Jakub, gelmen çok çok tatlı bir davranış. Dün, nefis bir gece geçirdim. Sonunda baba rolü oynamaktan vazgeçtiğin ve Jakub olduğun için mutluyum. Dün, müthişti Müthişti, değü mir

Jakub, hiçbir şey anlamadığını farkettil. Ya bu narin genç kız bir gün önceki aşk gecelerimi basit bir eğlence olarak görüyorsa? Ya her türlü duygudan yoksun bir şehvetle kendisine doğru itilmişse? Ya bir tek aşk gecesinin hoşı giden anısı kesin bir ayrılığın üzüntüsünden daha ağır basıyorsa?

Olga'yı öptü. Olga ona iyi yolculuklar diledi ve kaplıca binasının büyük kapısının ardında kayboldu.

Ayrılık VaW

193/13

10

Poliklinik binasının önünde iki saate yakın bir süredir gidip geliyordu ve sabrı tükenmeye başlamıştı. Hır çıkarmaması gerektiğini yineleyerek kendi kendini hizaya getiriyor, ama yakında direnecek gücü bulamayacağını hissediyordu.

İçeri girdi. Kaplıca kenti büyük değildi ve herkes kendisini tanıyordu. Ruzena'nın girdiğini görüp görmediğini sordu kapıcıya. Kapıcı başını salladı ve asansöre bindiğini gördüğünü söyledi. Asansör üçüncü katta durduğundan ve alt katlara merdivenle inildiğinden, Frantisek kuşklarını binanın en üst katındaki iki koridorla sınırlayabilirdi. Bir yanda çalışma odaları vardı, öbür koridorda da kadın doğum bölümü. Önce ilk koridoru geçti (ıssızdı burası), sonra erkeklere yasak olduğu gibi tatsız bir izlenimle ikinci koridora girdi. Yüzünü görmüş olduğu bir hastabakıcıyı tanıdı. Ruzena konusunda onu sorguya çekti. Kadın koridorun dibindeki bir kapıyı

gösterdi. Kapı açıktı. Birkaç adam ve birkaç kadın, eşğinde ayakta bekliyorlardı. Frantisek bekleme salonuna girdi, oturmakta olan başka kadınlar gördü, ama ne Ruzena ne de t ompetçi içerdeydi.

“Genç bir kadtn gördünüz mü, sarışın bir kadın?”

Kadınlardan biri ona kapıyı gösterdi: “İçeri girdiler.” Frantisek bakışını afişlere doğru kaldırdı. Anne neden beni istemiyorsun? Başka afişlerde de işlemekte olan küçük erkek çocukların ve yeni doğmuş bebeklerin resimleri vardı. Ne olup bittiğini anlamaya başlıyordu.

11 %Q

**Odada uzun bir masa vardı. Masanın bir yanına, Ruze-
na’yla birlikte Klima geçmişti ve karşılarında iki şişko kadın-
194**

la birlikte doktor Skreta oturuyordu.

Doktor Skreta istek sahiplerine doğru gözlerini kaldırdı ve tiksintiyle başını salladı: “Size bakmak bile içimi bulandırıyor. Burada, çocuk sahibi olamayan talihsiz kadınları doğurgan hale getirebilmek için nelere katlandığımızı biliyor musunuz? Ve şimdi sizler gibi, sağlıklı, sağlam yapılı iki genç, kendi istekleriyle yaşamın bizlere sunabileceği en değerli armağandan kurtulmak istiyorlar. Bu kurulun çocuk aldirmayı yüreklendirmek için değil, bu işi düzene koymak için toplandığı konusunda sizi uyarıyorum.”

İki kadın, onaylayıcı homurtular koyverdiler ve doktor Skreta istek sahiplerine vermekte olduğu ahlak dersini sürdürdü, Klima’nın yüreği delice çarpmaktaydı. Doktorun sözlerinin kendisine değil, anaç karınlarının olanca gücüyle çocuk yapmak istemeyen genç kadınlardan nefret eden iki yardımcısına yöneldiğini kestiriyorsa da, Ruzena’nın bu söylev karşısında sarsılmasından korkuyordu. Az önce ne yapacağını bilmediğini kendisine söylememiş miydi?

“Niçin yaşamak istiyorsunuz?” diye konuşmasını sürdürdü Skreta. “Çocuksuz yaşam yapraksız bir ağaç gibidir. Ben bu ülkede iktidarda olsam, çocuk aldirmayı yasaklardım. Nüfusun her yıl azaldığını düşünüp kaygılanmıyor musunuz? Üstelik bu iş, anayla çocuğun yeryüzündeki her yerden daha iyi korunduğu bizim ülkemizde oluyor! Kimsenin geleceği konusunda kaygı duymadığı burada, ha?”

İki kadın onaylayıcı homurtular koyverdiler ve doktor Skreta konuşmasını sürdürdü: “Arkadaşımız evli ve sorumsuz bir cinsel ilişkinin tüm sonuçlarını yerine getirememekten korkuyor. Ancak, bunu daha önce düşünmeliydiniz!”

Doktor Skreta bir an sustu, sonra yeniden Klima’ya:

“Çocuğunuz yok,” dedi. “Bu doğacak çocuğun çıkarı için gerçekten boşanamaz mısınız?”

“Olanaksız bu,” dedi Klima.

“Biliyorum,” diye içini çekti Skreta. “Bayan Klima’nın in-

193

tihar eğilimleri beslediği konusunda bana bilgi veren psikiyat-nn görüşünü aldım. Çocuğun doğması onun yaşamım tehlikeye atacak ve hastabakıcı Ruzena bekâr bir anne olacaktır. Ne yapabiliriz?” dedi yeni bir iççekişle ve Klima’nın az önce doldurduğu kâğıdı sırayla iççeken ve gereken yere imzalarını atan iki kadının önüne sürdü. “Gelecek pazartesi günü sabah sekizde çocuğu aldırarak için buraya geleceksiniz,” dedi doktor Skreta Ruzena’ya ve çekilebileceğini işaret etti.

“Ama siz burada kalın,” dedi şışko kadınlardan biri Kli-ma’ya. Ruzena dışarı çıktı ve kadın konuşmasını sürdürdü:

“Çocuk aldırarak, sandığınız kadar önemsiz bir iş değildir. Bunu büyük bir kanama izler. Sorumsuzluğunuzla, bu kadına kan kaybettireceksiniz, kendi kanınızı ona vermeniz yerinde olur.” Klima’nın önüne bir kâğıt itti. “Şurayı imzalayın:” Utanç içindeki Klima, uysallıkla imzasını attı.

“Gönüllü kan verenler derneğine katılma belgesidir bu.

Yana geçin, hastabakıcı hemen kanınızı alacak.”

12

Ruzena, gözleri yerde bekleme salonunu geçti ve koridorda kendisiyle konuştuğunda Fran t isek’i far ket t i.

“Nereden geliyorsun?”

Genç adamın öfkeli yüzünden korktu ve adımlarım sıklaştırdı.

“Nereden geldiğini soruyorum.”

“Bu seni ilgilendirmez.”

“Biliyorum, nereden geldiğini.”

“Öyleyse sorma.”

Aşağı iniyorlardı ve Ruzena Frantisek’ten, konuşmaktan kaçmak için basamaklardan neredeyse yuvarlanıyordu.

“Çocuk aldırarak isteyenlerin başvurduğu kuruldan gelf-yorsun,” dedi Frantisek.

196

Ruzena susuyordu. Dışarı çıktılar.

“Çocuk aldirmek isteyenlerin başvurduğu kuruldun geliyorsun.

Bunu biliyorum. Ve çocuk aldirmek istiyorsun.”

“Dilediğimi yaparım.”

“Dilediğini yapamazsın. Bu beni de ilgilendirir.”

Ruzena adımlarını sıklaştırıyor, neredeyse koşuyordu. Frantisek de onun peşinden koşuyordu. Kaplıca binasının kapısına vardıklarında: “Beni izlemeni yasaklıyorum,” dedi Ruzena. “Çalışacağım şimdi. İşimde beni rahatsız etmeye hakkın yok.”

Frantisek çok sinirliydi: “Bana emir vermekten vazgeç!”

“Buna hakkın yok!”

“Senin hakkın yok.”

Ruzena, peşinde Frantisek’ le içeri daldı.

- \$*£’ 13 • *\$;

Jakub, her şeyin bitmiş olmasına ve Skreta’yla vedalaşmaktan başka yapacak şeyi kalmamasına seviniyordu. Kaplıca binasından geri dönüp parkı geçerek ağır ağır Karl Marx Yurdu’na kadar yürüdü.

Uzaktan, parkın ağaçlıklı ana yolundan, bir kadın öğretmenle peşindeki yirmi kadar anaokulu öğrencisi kendisine doğru geliyorlardı. Öğretmenin elinde, tek sıra olmuş kendisini izleyen bütün çocukların tuttuğu uzun bir kırmızı ip vardı. Çocuklar ağır ağır yürüyorlar, öğretmen adlarını söyleyerek onlara bitkileri ve ağaçları gösteriyordu. Jakub, doğa bilgisi konusunda hiçbir şey öğrenemediği, akça ağacın akça-ağaç ve gürgenin gürgen olduğunu hep unuttuğu için durdu.

Öğretmen, sararmış gür yapraklı bir ağacı gösteriyordu:

“Bu bir ıhlamur.”

Jakub çocuklara bakıyordu. Hepsinin sırtında mavi bir manto ve kırmızı bir bere vardı. Sanki hepsi kardeşiler. .Jt-

197

kub yüzlerine bakıyordu ve giysilerinden değil, daha çok yüzlerinden ötürü birbirlerine benzedikleri sonucuna vardı, İçlerinden yedisinde oldukça büyük bir burun ve geniş bir ağız olduğu dikkatini çekti. Doktor Skreta’ya benziyorlar di.

Ormandaki handa gördüğü büyük burunlu yumurcağı anımsadı. Doktorun üreme konusundaki düşü yalnızca bir fantezi olmasındı? Bu ülkede babaları büyük Skreta olan çocukların gelmesi gerçekten mümkün müydü?

Jakub bunu gülünç buluyordu. Bütün bu çocuklar birbirlerine benziyorlardı, çünkü yeryüzündeki tüm çocuklar benzeşirler.

Yine de şöyle düşünmekten kendini alamadı: ya Skreta garip tasarısını gerçekleştirse? Neden garip tasarılar gerçekleşmesin?

“Ya bu, bu ne, çocuklar?”

“Bu bir kayınağacı,” diye karşılık verdi bir küçük Skreta.

Evet, tepeden tırnağa Skreta'nın bir portresiydi bu çocuk, yalnızca uzun bir burnu olduğundan değil, ama aynı zamanda gözlük de takıyordu ve doktor Skreta'nın konuşmasına çok dokunaklı bir gülünçlük veren genizden gelen konuşma onda da vardı.

“Çok iyi, Oldrich,” dedi öğretmen.

On, yirmi yû sonra bu ülkede binlerce Skreta olacaktı. Ve yeniden, Jakub ülkesinde ne olup bittiğini bilmeden yaşadığı gibi garip bir izlenim duydu. Bir bakıma, eylemin göbeğinde yaşamıştı. En ufak güncel olayı yaşamıştı. Politikaya karışmıştı; bu uğurda yaşamından olmasına kılpayı kalmıştı, bir kenara itildiğinde bile politika onun başlıca uğraşı olmuştu. Hep ülkenin göğsünde atan yüreği dinlediğine inanmıştı. Ama gerçekten ne duyduğunu kim bilebilirdi ki? Bir yürek miydi dinlediği? Eski bir çalar saat olmasındı? Yapay bir zamanı ölçen, iskartaya çıkarılmış eski bir çalar saat? Tüm politik savaşları onu önemli olandan değişik yöne çeviren havai fişeklerinden başka şey olmasındı?

198

Öğretmen kadın çocukları parkın ağaçlıklı anayolunda yürütüyor ve Jakub hâlâ güzel kadının görüntüsüyle dolu olduğunu duyuyordu. Bu güzelliğin anısı aklına hep saplantı halini alan bir soruyu getiriveriyordu: düşlediğinden tümüyle farklı bir dünyada yaşamamış mıydı? Her şeyi tersinden görmüyor muydu? Güzellik gerçekten daha fazla anlam taşıyor muydu ve eninde sonunda, geçen gün Bert lef e yıldız çiçeği getiren bir melek değil miydi?

Öğretmenin sorusunu duydu: “Ya bu, bu ne?”

Gözlüklü küçük Skreta karşılık verdi: “Bu bir akçaa-

14

Ruzena merdivenleri dörder dörder çıkıyor ve arkasına bakmamaya çalışıyordu. Kendi bölümünün kapısını çarptı ve hızla soyunma odasına geçti. Kaplıcada çalışanların giydikleri beyaz gömleği tenine geçirdi ve rahat bir soluk aldı. Frantisek'le arasında geçenler kafasını bulandırıyor, ama aynı zamanda da onu garip bir biçimde yatıştırıyordu. Şimdi ikisinin, Frantisek'in ve Klima'mn, kendisine yabana ve uzak olduklarını duyuyordu.

Bölgesinden çıktı ve kadınların yıkandıktan sonra yataklara uzandıkları salona girdi. Kıvrık meslektaş kapının yanındaki küçük bir masaya ilişmişti. "Ne haber, izni kopardın mı?" diye sordu soğukça.

"Evet. Sağolasın," dedi Ruzena, yeni bir hastaya eliyle bir anahtar ve büyük bir çarşaf uzattı.

Meslektaş dışarı çıkar çıkmaz da kapı aralandı ve Frantisek'in başı görüldü. "Bu işin bir tek seni ilgilendirdiği doğru değil. Bu iş ikimizi ilgilendirir. Benim de söz hakkım var."

"Rica ederim git buradan!* diye karşılık verdi Ruzena.

"Burası kadınlar bölümü, erkeklerin burada işi yok! Hemen

199

git, yoksa seni attırırım!"

Frantisek'in yüzü kıpkırmızıydı ve Ruzena'nın gözdağı veren sözleri onu öfkelenirdi, öyie içeri girdi ve kapıyı ardından çarptı.

"Beni attırman umurumda bile değil! Umurumda bile değil!" diye bağıyordu.

"Sana hemen git diyorum!"

"İkinizin de foyanızı meydana çıkardım! O herif! O müzisyen! Bütün bunlar yalan ve piston! Dün doktorla birlikte konser verdiği için onunla senin işini ayarladı! Ama ben her şeyi açıkça görüyorum ve çocuğumun öldürülmesini engelleyeceğim! Ben babayım ve bu işte söyleyecek sözüm var! Çocuğumu öldürmeni de yasak ediyorum!"

Frantisek haykırıyordu ve örtülere sarınıp yataklara uzanmış olan kadınlar merakla başlarını kaldırıyorlardı.

Bu kez Ruzena çok şaşkındı, çünkü Frantisek haykırıyordu ve kavgayı yatıştırmak için ne yapacağını bilemiyordu. "Senin çocuğun değil," dedi. "Bunu sen uyduruyorsun.

Çocuk senden değil."

“Ne?” diye bağırdı Frantisek ve masanın çevresini dolanıp Ruzcna’ya yaklaşmak için salonda ilerledi. “Nasıl? Benim çocuğum değil mi? Bunu bilecek durumdayım! Biliyorum ben!”

Tam o sıra havuzdan çıkmış olan çıplak ve ıslak bir kadın, bir çarşafa sarıp yatağına götürmesi için Ruzena’ya doğru ilerledi. Birkaç metre ötesinde görmeyen gözlerle kendisini süzen Franüsek’i görünce irkildi.

Ruzena için bir anlık soluklanmaydı bu, kadının yanma gitti, onu çarşafa sardı ve yatağa götürdü.

“Bu herifin burada işi ne?” diye sordu kadın Frantisek’e doğru dönerek.

“Delinin biri! Bu oğlanın aklı başından gitmiş ve buradan çıkarmak için ne yapacağımı bilmiyorum!” dedi Ruzena, kadını sıcak bir battaniyeyle örterken.

200

Yatan kadınlardan biri Frantisek’e bağırdı: “Baksanıza!

Burada işiniz yok! Defolun gidin!”

“İnanın yapacak işim var!” karşılığını verdi Frantisek, inatçı, bir parmak bile kıvıldamadan. Ruzena yanma döndüğünde, artık kıpkırmızı değil, sapsarıydı. Hiç bağırmıyor, ama tatlı ve kararlı bir sesle konuşuyordu: “Sana bir şey söyleyeceğim. Çocuğu aldırır san, ben de burada olmayacağım artık. Bu çocuğu öldürürsen, sen bilirsin ya, vicdanında iki ölünün sorumluluğunu taşıyacaksın.”

Ruzena derinden iççekte ve masasının gözünü açtı. Orada soluk mavi haplarla dolu tüp duruyordu. Avucuna bir hap yuvarladı ve yuttu.

Ve Frantisek, artık bağırmayan ama yalvaran bir sesle şöyle diyordu: “Yalvarırım, Ruzena. Sana yalvarırım. Sensiz yaşayamam. İntihar edeceğim.”

Tam o sırada Ruzena karnmda büyük bir acı duydu ve Frantisek onun yüzünün tanınmaz, acıdan allak bullak hale geldiğini, gözlerinin yuvalarından uğradığını, ama bakıştan yoksun olduğunu, bedeninin kıvrılıp büküldüğünü, ikiye katlandığını, ellerinin karnını sıktığını farkettiler. Sonra yere yuvarlandığını gördü.

15

Olga havuzda debeleniyordu ve birden işitti... Tam olarak ne işitti? Ne işittiğini bilmiyordu. Salon kargaşalıklı doluydu. Çevresindeki kadınlar havuzdan çıkıyor, yakınındaki her şeyi sanki içine çeken yan salona bakıyorlardı. Olga da bu dayanılmaz emme akımına kapıldı; hiçbir şey düşünmeden, ama kaygılı bir merakla, ötekileri izliyordu.

Yandaki salonda, kapıya yanında duran bir kadın yığını görüyordu. Kadınlar Olga’ya sırtlarını çevirmişlerdi, çıplak ve ıslaktılar, kıçları iyice çıkmış, yere doğru eğiliyorlardı. Ve kadın yığınının karşısında dikilen genç bir adam görüyordu.

Başka çıplak kadınlar da itişip kakışarak kalabalığa katılıyorlardı, Olga da kargaşalıkta kendine bir yol açtı ve hastabakıcı Ruzena'nın yerde yattığını, yerinden hiç kıpırdamadığını gördü. Genç adam diz çöktü, bağırmaya koyuldu: "Onu ben öldürdüm! Onu ben öldürdüm! Ben bir katilim!"

Kadınların her yanından sular akıyordu. İçlerinden biri yere yatan Ruzena'ya eğildi ve nabzına baktı. Ama bu gereksiz bir hareketti. Çünkü ölüm oradaydı ve bundan kimsenin kuşkusu yoktu. Kadınların örtüsüz ve ıslak bedenleri ölümü yakından, ölümü bildik bir yüzde görmek için telaşla itişip kakışıyorlardı.

Frantisek hâlâ diz çökmüş halde duruyordu. Ruzena'yı kollarında sıkıyor ve yüzünü gözünü öpüyordu.

Kadınlar çevresinde dikilmişlerdi ve Frantisek gözlerini onlara doğru kaldırıyor, yineliyordu: "Onu ben öldürdüm! Katil benim! Beni tutuklatın!"

"Bir şey yapmak gerek," dedi kadınlardan biri, bir başkası koşarak koridora çıktı ve seslenmeye koyuldu. Az sonra Ruzena'nın iki meslektaşı, peşlerinde beyaz gömlekti iki doktorla koşup geldiler. \$jf\$î

Ancak o zaman Olga çıplak olduğunu, öteki çıplak kadınlar arasında ve hiç tanımadığı bir genç adamla doktorun önünde itişip kakıştığını farkettiler, bu durum ona gülünç geldi. Ama bu durumun kalabalık içinde kalmasına, kendisini büyüleyen ölüye bakmasına engel olamayacağını biliyordu.

Doktor, Ruzena'nın yerdeki elini tutuyor, boşuna nabzı saymaya çalışıyor ve Frantisek durup dinlenmeden yineliyordu:

"Onu ben öldürdüm! Polisi çağırın, beni tutuklatın!"

Şjjj - 16 i|.

Jakub, dostunu, poliklinikten muayenehanesine yeni döndüğünde buldu. Önceki gün davulda gösterdiği başarıdan

ötürü onu kutladı ve konserden sonra beklemediği için bağışlamasını diledi.

"Bu beni çok üzdü," dedi doktor. "Burada geçirdiğin son gün ve Tanrı bilir gece nerelerde sürtüyorsun. Birbirimize söyleyecek o kadar çok şeyimiz vardı. Daha da beteri, herhalde o ütü tahtasıyla birlikteydin. Minnetin çirkin bir duygu olduğunu görüyorum."

"Ne minneti? Neden ötürü ona minnet duyacağım?"

“Babasının senin için çok şey yaptığını bana yazmıştın.” O gün Doktor Skreta’nın hastası yoktu ve muayene masası odanın dibinde bomboş duruyordu. İki dost karşılıklı koltuklara oturdular.

“Yok canım,” dedi Jakub, konuşmayı kaldığı yerden sürdürerek. “Sadece onunla ilgilenmeni istiyordum, babasına bir minnet borcum olduğunu sana yazmayı daha kolay buldum. Ama aslında hiç de öyle değil. Her şeye bir nokta koydum şimdi, bunu sana söyleyebilirim. Tutuklandığımda, bu iş Olga’nın babasının tüm rızasıyla oldu. Onun babası beni ölüme gönderdi. Altı ay sonra o kendini darağacımın altında buldu, oysa benim talihim varmış, paçayı sıyırdım.”

“Başka bir deyişle, Olga alçağın birinin kızı,” dedi doktor.

Jakub omuz silkti: “Benim bir devrim düşmanı olduğumu sandı. Herkes bunu ona yineliyordu ve söylenenlere inandı.” “Peki ama neden bana dostun olduğunu söyledin?” “Dosttuk. Ve dost olduğumuz için de tutuklanmadan yana oy kullanmak onun yönünden daha büyük önem taşıyordu. Böylece ülküyü dostluğun üzerinde tuttuğunu kanıtlıyordu. Beni devrime ihanet eden kişi olarak ele verdiğinde, yüce çıkar uğruna kişisel kaygılarını susturduğu duygusuna kapıldı ve bunu yaşamının en büyük eylemi olarak yaşadı.” “O çirkin kıza âşık olmak için bir neden mi bu?*
“Olga’nın bu işle bir ilgisi yok. O suçsuzdur.”

“Onun gibi binlerce suçsuz var. Olga’yı bütün bu suçsuz-

203

lar arasından seçtiysen, hiç kuşkusuz babasının kızı olduğu içindir.”

Jakub omuz silkti ve Doktor Skreta konuşmasını sürdürdü:

“Sen de onun kadar ahlaksızsın. Sanırım bu kıza beslediğin dostluğu yaşamının en büyük eylemi olarak görüyorsun. Cömert olduğunu kendi kendine kanıtlamak için, içindeki doğal nefreti, doğal tiksintiyi boğdun. Bu güzel, ama aynı zamanda da sapıkça ve çok gereksiz.”

“Doğru değil bu,” diye karşı çıktı Jakub. “İçimde hiçbir şeyi boğmak istemedim ve cömert görünmeye de çalışmadım. Sadece ona acıdım. Görür görmez, ilk keresinde. Onu evinden attıklarında daha bir çocuktuk, annesiyle bir dağ köyünde yaşıyordu, insanlar onlarla konuşmaktan ürküyorlardı. Uzun süre öğrenim yapmak için gereken izni alamadı, yetenekli bir kız olduğu halde. İğrenç bir şey çocuklara anaları ve babaları yüzünden acı çektirmek. Benim de, babasından ötürü ondan nefret etmemi mi isterdin? Olga’ya acıdım ben. Ona acıdım, çünkü babası idam edilmişti ve ona acıdım, çünkü babası bir dostunu ölüme göndermişti.”

Tam o sıra telefon çaldı. Skreta telefonu açtı ve bir an dinledi. Yüzü sarardı ve: “Şu sıra işim var burada,” dedi. “Gerçekten gelmem gerekli mi?” Ardından sessiz bir an oldu ve Skreta yine konuştu: “Oldu. Peki. Geliyorum,” Telefonu kapattı ve sövdü.

“Sesi istiyorlarsa benim için üzülme. Nasıl olsa gitmem gerek,” dedi Jakub koltuğundan kalkarak.

“Hayır, gitmeyeceksin! Hiçbir şeyi derinlemesine incelemedik. Bugün tartışmak istiyorduk, değil mi? Düşüncelerimin akışım bozdular. Ve önemli bir şey sözkonusuydu. Neyin sözkonusu olduğunu anımsamıyor musun?”

“Hayır,” dedi Jakub.

“Tanrım! Ve şimdi, kaplıca binasına koşmam gerekiyor.”

“Böyle ayrılmamız daha iyi. Bir konuşmanın orta yerin-

204

de,” dedi Jakub ve dostunun elini sıktı.

17

Ruzena'nın cansız bedeni genellikle gece nöbeti tutan doktora ayrılmış bulunan küçük bir odanın ortasında yalıyordu, içerde birkaç kişi iş görüyordu. Cinayet masası müfettişi gelmişti bile, Frantisek'i sorguya çekmişti ve ifadesini yazıyordu. Frantisek bir kez daha tutuklanma isteğini yineledi.

“Ona bu hapi verdiniz mi vermediniz mi?” diye sordu müfettiş.

“Vermedim.”

“Öyleyse* onu öldürdüğünüzü söylemeyin.”

“Bana hep intihar edeceğini söylerdi.”

“Peki, neden intihar edeceğini söylüyordu size?”

“Yaşamını cehenmeme çevirmeyi sürdürürse m intihar edeceğini söylüyordu. Çocuk istemediğini söylüyordu. Çocuk doğurmaktansa intihan yeğlediğini söylüyordu.”

Doktor Skreta içeri girdi. Müfettişi dostça selamladı ve ölüye yaklaştı, rengine bakmak için gözkapaklarını kaldırdı.

“Doktor, siz bu hastabakıcının doğrudan üstüydünüz,” dedi müfettiş.

“Evet”

“Genellikle sizin servisinizdekilerin erişebileceği bir ze-hiri kullanabileceğini düşünüyor musunuz?”

Skreta yeniden Ruzena'nın ölüsüne döndü ve ölümünün ayrıntılarını anlattı. Ardından da konuştu: “Bu bizim muayene odalarımızda bulabileceği bir ilaca ya da bir maddeye benzemiyor. Herhalde bir alkaloid benzeri olmalı. Hangisi olduğunu otopsi gösterecektir,”

“Peki, ama bunu nasıl edinmiş olabilir?”

“ Alkaloidler bitkisel kökenli zehirlerdir. Bunu nasıl edindiğini size söyleyebilmem çok güç.”

205

“Şimdilik bütün bunlar oldukça esrarlı,” dedi müfettiş, “intihar nedeni de. Bu genç adam ölünün kendisinden bir çocuk beklediğini ve çocuğu aldırma istediğini bana söyledi.”

“Çocuk aldırma zorlayan o heriftir!” diye bağırdı Fran-tisek.

“Kim?” diye sordu müfettiş.

“Trompetçi Onu benim elimden almak ve çocuğumu aldirtmak istiyordu! Onları izledim! Ruzena’yla birlikte kuruldaydı.”

“Bunu doğrulayabilirim,” dedi Doktor Skreta. “Sabah bu hastabakıcının çocuk aldırma isteğini incelediğimiz doğrudur.”

“Trompetçi de onunla birlikte miydi?” diye sordu müfettiş.

“Evet,” dedi Skreta. “Ruzena onu çocuğunun babası olarak bildirdi”

“Bu yalan! Çocuğun babası benim!” diye bağırdı Franti-sek.

“Kimsenin bundan kuşkusu yok,” dedi Skreta. “Ama kurulun çocuğu aldırmasına izin vermesi için Ruzena’nın baba olarak evli bir erkeği bildirmesi gerekiyordu.”

“Öyleyse bunun bir yalan olduğunu biliyordunuz!” diye bağırdı Frantisk, Doktor Skreta’ya.

“Yasa uyarınca kadının açıklamalarına inanmak zorundayız. Ruzena, bay Klima’dan gebe kaldığını söylediğine ve o da açıklamalarını doğruladığına göre, hiçbirimizin tersini savunmaya hakkımız yoktu.”

“Ama Klima’nın, çocuğun babası olduğuna inanmadınız, değil mi?” diye sordu müfettiş.

“İnanmadım.”

“Bu görüşünüz neye dayanıyor?”

“Bay Klima bu kaplıca kentine topu topu iki kere ve çok kısa bir süre için geldi. Onunla hastabakıcımız arasında bir cinsel ilişki olması uzak bir olasılıktır. Bu kaplıca kenti böyle

206

bir şeyin hemen bana duyurulabileceği kadar küçüktür. Bay Klima'nın babalığı, her türlü olasılıkla, kurul çocuğu aldırmasına izin versin diye Ruzena tarafından kendisine kabul ettirilen bir gizlemedir. Gerçekten de, bu bay herhalde çocuğun alınmasını kabul etmezdi."

Ama Frantisek, artık Skreta'nın söylediklerim işitmiyordu. Orada dikilmiş duruyor ve hiçbir şey duymuyordu. Bir tek Ruzena'mn sözlerini duymaktaydı: 'Beni dosdoğru intihara sürükleyeceksin, kesinlikle intihara iteceksin?' Ve ölüme kendisinin yolaçtığıu biliyor, yine de nedenini anlamıyor ve her şey ona açıklanmaz geliyordu. Mucizeyle karşılaşmış olan bir vahşi gibi oradaydı, gerçekdışı bir olayın karşısındaymış gibi oradaydı, olayın karşısındaymış gibi oradaydı ve akli üzerine çöken anlaşılması kavramayı beceremediği için birden sağır ve kördü.

(Mutsuz Frantisek, tüm yaşamını bir şey anlamadan geçireceksin ve topu topu bir tek şey bileceksin: aşkının sevdiğin kadım öldürdüğünü. Yılgının gizli işareti gibi bu duyguyla yaşayacaksın, sevdiği kişilere açıklanmaz felâketler getiren bir cüzzamh gibi yaşayacaksın, yaşamın boyunca felâket taşıyıcısı gibi olacaksın.)

Sapsarıydı, tuzdan bir heykel gibi hareketsiz duruyordu ve başka bir adamın heyecanla içeri girmiş olduğunu görmedi bile. Yeni gelen, ölüye yaklaştı, ona uzun uzun baktı ve saçlarını okşadı.

"Zehirle intihar," diye fısıldadı doktor Skreta.

Yeni gelen bütün gücüyle başını salladı: "Bir intihar mı? Bu kadının kendi kendini öldürmediğine başım üzerine yemin ederim. Zehir yutmuşsa, bu ancak bir cinayet olabilir."

Müfettiş yeni gelene şaşkınlıkla bakıyordu. Bu Bertlef ti ve bakışları öfkeli bir alevle pırıl pırıl yanıyordu.

207

18

Jakub kontak anahtarını çevirdi ve araba hareket etti. Kaplıca kentinin son evlerini de geçti ve kendini engin bir görünüm karşısında buldu. Sınır kadar aşağı yukarı dört saatlik yolu olduğunu biliyor ve acele etmek istemiyordu. Buradan son kez arabayla geçtiği düşüncesi, görünümü onun gözünde çok değerli kılıyordu. Her an bu görünümü bilmediği, görünümün düşündüğünden değişik olduğu ve burada daha uzun süre kalamadığına yandığı izlenimini duyuyordu.

Ama hemen ardından, gidişini bir gün ya da bir yıl ertelemesinin, şimdi kendisine acı çektiren şeyde nasılsa bir değişiklik yapmayacağını düşündü, görünümü bugün tanıdığından daha yakın taruyamayacaktı. Onu tanımadan, çekici yanlarını

tüketmeden ayrılacağı, ondan hem borçlu ve hem de alacaklı olarak uzaklaşacağı fikrini kabul etmesi gerekiyordu.

Sonra, bir ilaç tûpüne koyarak dűşsel zehiri verdiđi genç kadını dűşünmeye koyuldu ve katillik mesleđinin tüm mesleklerinin en kısası olduđunu söyledi kendi kendine, /vşa-đı yukarı on sekiz saat süreyle katil oldum, dedi ve gülümsedi.

Ama hemen ardından, kendi kendine tersini belirtti. Doğru değildi, bu kadar kısa süreyle katil olmamıştı. O bir katildi ve ölümüne dek katil kalacaktı. Çünkü soluk mavi hapın zehir olup olmaması pek önem taşııyordu, önemli olan kendisinin bunun zehir olduğuna inandığı, buna karşı zehiri yabancı kadına verdiği ve onu kurtarmak için hiçbir şey yapmadığıydı.

Sonra bütün bunları, eyleminin saf deney planında yer aldığını anlamış bir adamın kayıtsızlığıyla dűşünmeye koyuldu.

Cinayeti alışılmıőın dışında bir cinayetti. Nedeni olma-

208

yan bir cinayetti bu. Amaç olarak katilin yararına herhangi bir çıkar güttüğü yoktu. Öyleyse, neydi tam olarak anlamı? Cinayetin anlamı, açık ve seçik kendisine bir katil olduğunu öğretmekti.

Deney olarak, kişinin kendini tanımasını sağlayacak bir eylem olarak cinayet Raskolnikov'undu. İnsanın aşağılık bir yaratığı öldürme hakkı olup olmadığını ve bu cinayete katlanacak gücü bulup bulamayacağını öğrenmek için öldüren Raskolnikov, bu cinayetle kendi kendini sözkonusu ediyordu:

Evet, bu onu Raskolnikov'a yaklaőtıran bir şeydi: cinayetin gereksizliği, kuramsal yanı. Ama arada birtakım farklar da vardı: Raskolnikov, bedenen ve kafaca sağlıklı bir adamın, kendi çıkarı adına, aşağılık bir yaşamı yok etmeye hakkı olup olmadığım soruyordu kendi kendine. Ama Jakub içinde zehir bulunan tûpü hastabakıcıya verdiğinde, ortalıkta hiç de buna benzer bir şey yoktu. Jakub'u ilgilendiren, insanın başka birinin yaşamım yok etme hakkı olup olmadığım öğrenmek değildi. Tersine, Jakub insanın böyle bir hakkı olmadığına inanıyordu. Jakub'un çekindiği şey, daha çok önüne gelenin böyle bir hakkı kendinde bulmasıydı. Jakub, insan yaşamının somut fikirler uğruna feda edildiği bir dünyada yaşıyordu. Jakub o insanların yüzlerini iyi biliyordu, kötü olmadıklarını da biliyordu, kimi zaman küstahlığa varacak kadar suçsuz, kimi zaman da acı verecek kadar ödlele olan o yüzleri, birtakım bahaneler bularak, ama özenle, acımasızlığını bildikleri bir kararı benzerleri üzerinde

uygulayan o yüzleri. Jakub o yüzleri iyi biliyordu ve onlardan nefret ediyordu. Daha da öte, Jakub her adamın bir başkasının ölümünü dilediğini ve ancak iki şeyin onu cinayetten alakoyduğunu biliyordu: ceza korkusunun ve insanı öldürmenin yolaçtığı fiziksel güçlüğü.

Jakub, her insanın gizlice ve uzaktan adam öldürme olanağı bulursa, insanlığın birkaç dakika içinde yok olacağını biliyordu. Dolayısıyla da Raskolnikov'un deneyinin tümü-

Aynlık Valsi

209/14

le boş olduğu sonucuna varması gerekiyordu.

İyi ama öyleyse hastabakıcıya neden zehir vermişti? Bu basit bir rastlantı değil miydi? Gerçekten de Raskolnikov, cinayetini uzun uzun tasarlamış ve hazırlamıştı, oysa Jakub anlık bir kilimin etkisinde hareket etmişti. Ama Jakub kendisinin de cinayetini bilinçsiz olarak uzun yıllardan beri hazırladığını ve Ruzena'ya zehiri verdiği anın, bir kaldıraç gibi, tüm geçmiş yılların, insana beslediği tüm nefretin tutamak bulduğu bir şey olduğunu biliyordu.

Raskolnikov, baltayla yaşlı tefeci kadını öldürdüğünde, korkunç bir eşiği geçtiğini, tanrısal yasayı çiğnediğini iyi biliyordu, yaşlı kadının değersiz bir yaratık olduğunu, ama aynı zamanda da Tanrının bir kulu olduğunu biliyordu. Roskolni-kov'un duyduğu bu korkuyu, Jakub bilmiyordu. Onun gözünde, insanlar tanrısal yaratıklar değildi. Jakub inceliği ve ruh yüceliğini seviyordu, ama bunların insanlara özgü nitelikler olmadığına kendini inandırmıştı. Jakub insanları iyi tanıyordu, bu nedenle onları sevmiyordu. Jakub soyluydu, bu nedenle onlara zehir veriyordu.

Öyleyse ben ruh yüceliğinden ötürü katilim, diye geçirdi içinden ve bu düşünce ona gülünç ve içkarartıcı göründü.

Raskolnikov, yaşlı tefeci kadını öldürdükten sonra, korkunç pişmanlık fırtınasına gem vuracak gücü bulamamıştı. Oysa insanın başkalarının yaşamını yok etmek hakkı olmadığına kesinlikle inanan Jakub, pişmanlık, duymuyordu. Yine de, zehir vermiş olduğu hastabakıcı herhalde Raskolnikov'un tefeci kadınından daha çekici bir yaratıktı.

Bir suçluluk duyup duymadığını anlamak için hastabakıcının gerçekten ölmüş olduğunu düşlemeye çalıştı. Hayır, hiç de böyle bir şey duymuyordu ve Jakub veda etmekte olduğu tatlı ve güler yüzlü bir bölgede, sakın sakın, rahat rahat yol almaktaydı.

Raskolnikov cinayetini bir trajedi gibi yaşadı ve sonunda eyleminin ağırlığı altında ezildi. Ve Jakub eyleminin böy-

210

leşine hafif oluşu, kendisini ezmeyişi, hiçbir ağırlığının bulunmayışı karşısında hayranlık duyuyor. Ve bu hafifliğin, Rus kahramanı isterik duygularından başka türlü yıldırıcı ohip olmadığını düşünüyor.

Ağır ağır yol alıyordu ve görünümüne bakmak için düşüncelerini yarıda kesiyordu. Tüm hap olayının bir oyun, sonucu bulunmayan bir oyun olduğunu düşünüyordu, en ufak bir iz, bir kök, bir evlek bırakmadığı ve şimdi bir hava kabarcığı gibi ayrılıp gittiği bu ülkedeki tüm yaşamı gibi.

19

Klima çeyrek litre kan vererek hafiflemişti ve doktor Sk-reta'yı büyük bir sabırsızlıkla bekleme salonunda bekliyordu. Onunla vedalaşmadan ve Ruzena'yla bir parça ilgilenmesini rica etmeden kaplıca kentinden ayrılmak istemiyordu. Çocuğu alacakları ana dek fikrimi değiştirebilirim. Hâlâ hastabakıcının sözlerini işitiyor ve bu sözler onu korkutuyordu. Gidişinden sonra, Ruzena'nın etkisinden kurtulmasından ve son anda kararını değiştirmesinden çekiniyordu.

Doktor Skreta, sonunda göründü. Klima ona doğru atıldı, veda etti ve davulda gösterdiği başarıdan ötürü kutladı.

"Güzel bir konser oldu," dedi doktor Skreta, "çok iyi çaldınız. Koşullar elverse de aynı şeyi yine yapsak! Böyle konserleri başka kaplıca kentlerinde de düzenleme olanaklarını düşünmek gerekecek."

"Evet, yürekte size katılıyorum, sizinle çaldığım için çok mutluyum!" dedi trompetçi, telaşla ve ekledi: "Sizden bir istekte daha bulunacaktım. Bir parça Ruzena'yla ilgilen-bilseniz. Yine kafasının dikine gitmesinden korkuyorum. Kadınların davranışları önceden kestirilemiyor."

"Kafasının dikine gitmeyecek artık, merak etmeyin," dedi Doktor Skreta. "Ruzena yaşamıyor."

211

Klima bir an anlayamadan durdu ve Doktor Skreta olup biteni anlattı. Ardından şöyle dedi: "Bu bir intihar, ama yine de oldukça gizemli görünüyor. Bazı kişiler sizinle kurulun karşısına çıkışından bir saat sonra yaşamına son vermesini garip bulabilirler. Hayır, hayır, hayır, hiçbir şeyden korkmayın," diye ekledi ve trompetçinin elini yakaladı, çünkü sarardığını görüyordu. "Talihlisiniz ki, Ruzena'nın çocuğun kendisinden olduğuna kesinlikle inanan bir makinist sevgilisi varmış. Sizinle hastabakıcı arasında hiçbir zaman bir şey geçmediğini, anneyle baba bekâr olduğunda, kurul çocuğun aldırılmasına izin vermediğinden, Ruzena'nın sizi sadece çocuğun babası olarak görünmeye kandırdığını açıkladım. Bu durumda, sizi sorguya

çekerlerse sakın yutmayın. Sinirleriniz iyice bozuk, bu görölüyor ve çok yazık. Kendinizi toparlamanız gerek, çünkü önünüzde daha epey konser var.”

Klima’ nm nutku tutulmuştu. Doktor Skreta’ nın önünde eğildi ve heyecanla elini sıktı, bu hareketi birkaç kere yineledi.

Kamila onu otel odasında bekliyordu. Klima bir şey söylemeden karısını kollarına aldı ve dudaklarını yanağına koydu. Yüzünün her noktasını öptü, sonra diz çöktü ve giysisini aşağıdan yukarı dizlerine dek öptü.

“Ne oluyor sana?”

“Hiç. Yanımda sen olduğun için öyle mutluyum ki. Sen yeryüzünde olduğun için öyle mutluyum ki.”

Eşyalarını yol çantalarına yerleştirdiler ve arabaya götürdüler. Klima yorgun olduğunu söyledi ve arabayı kullanmasını karısından rica etti.

Sessizce yol alıyorlardı. Sözcüğün tam anlamıyla tükenen Klima, büyük bir rahatlık duymaktaydı. Sorguya çekilebileceğini düşündükçe yine bir parça kaygılıydı. O zaman Kamila yine de birtakım şeyler sezebilirdi. Ama Doktor Skreta’ nm kendisine söylediklerini yineliyordu. Sorguya çekilirse, yardım etmek için kendini baba yerine koyan suçsuz kibar

212

adam (bu ülkede sık görülen sıradan bir şey) rolü oynayacaktı. Kimse kendisine kıyamazdı, rastlantıyla durumu öğrense Kamila bile. .

Karısına bakıyordu. Güzelliği arabanın dar boşluğunu dağılmak bilmeyen bir parfüm gibi dolduruyordu. Yaşamı boyunca bu parfümden başkasını koklamak istemediğini söylüyordu Klima kendi kendine. Sonra trompetinin uzak ve dingin müziğini işitir gibi oldu ve sırf bu kadının, bu tek ve en çok sevilen zevki için yaşamı boyunca bir tek bu müziği çalacağına sözverdi.

20

Ne zaman direksiyona geçse, kendini daha güçlü ve daha bağımsız hissediyordu. Ama bu kez, ona güven veren yalnızca direksiyon değildi. Richmond’un koridorunda rastladığı yabancıнын sözleriydi aynı zamanda. Bu sözleri unutamıyordu. Ve kocasının pürüzsüz yüzünden çok daha erkeksi olan yabancıнын yüzünü de unutamıyordu. Kamila gerçekten erkek adına lâyük birini hiç tanımadığını düşündü.

Yan gözle, eli aşkla omuzunu okşarken, her an anlaşılmaz huzur dolu gülümsemelerin belirdeği kocasının yorgun yüzüne bakıyordu.

Bu aşırı sevecenlik hoşuna gitmiyor ve onu etkilemiyordu. Açıklanamayan yanıyla, trompetçinin gizleri, sakladığı ve kendisinin kabul edilmediği gizli bir yaşamı

olduğunu bir kere daha doğrulamaktan başka şey yapamıyordu. Ama şimdi, bu saptama, Kamila'yı üzecek yerde kayıtsız bırakıyordu.

Ne diyordu bu adam? Dönmemek üzere gittiğini. Uzun ve tatlı bir özlem yüreğini ezdi. Yalnızca o adama duyulan özlem değil, ama aynı zamanda kaçırılan fırsata da duyulan özlem. Hem yalnızca o fırsata değil, ama fırsatın kendisine. Geçirdiği, kaçırdığı, kendiliğinden yan çizdiği, hatta hiç karşılaşmadığı tüm fırsatların özlemini çekiyordu.

213

O adam tüm yaşamını bir kör gibi geçirdiğim ve güzelliğin varolduğundan bile kuşkulamadığını söylüyordu. Adamı anlıyordu. Çünkü kendisi için de aynı şey sözkonusuydu. O da, körlük içinde yaşıyordu. Kıskançlığın zorlu farıyla aydınlanan bir tek yaratıktan başkasını görmüyordu. Bu far birden sönerse, ne olacaktı? Günün dağınık ışığında, başka yaratıklar belirecekler ve o güne dek yeryüzünde tek sandığı adam pek çok benzerinden biri olacaktı.

Direksiyonu tutuyordu, kendine güvenen güzel bir kadın olduğunu duyuyordu, şunu da düşünüyordu: onu Kli-ma'ya bağlayan gerçekten aşk mıydı, yoksa yalnızca Klima'yi yitirme korkusu mu? Ve bu korku baştanberi aşkın kaygılı bir biçimi değil miydi? Zamanla aşk (yorgun ve bitkin) bu biçimden kurtulup çıkmamış mıydı? Sonunda bu korkudan, aşktan yoksun korkudan başka şey kalmamış değil miydi? Bu korku da kaybolursa geriye ne kalacaktı?

Yanındaki trompetçi, açıklanmayan bir biçimde gülüm-süyordu.

Kamila ona doğru döndü ve kıskanmaktan vazgeçerse hiçbir şey kalmayacağını düşündü. Arabayı çok hızlı sürüyordu, ilerde bir yerde, yaşamın yolu üzerinde, trompetçiden kopma anlamına gelen bir çizgi çizildiğini geçirdi kafasından. Ve ilk kez, bu düşünce onda ne kaygı ne de korku uyandırıyor.

çMt

21

Olga, BertlePin dairesine girdi ve özür diledi:

"Haber vermeden odanıza girdiğim için beni bağışlayın. Ama öyle bir durumdayım ki yalnız kalmam olanaksız. Sizi gerçekten rahatsız etmiyorum ya?"

Odada Bertlef, Doktor Skreta ve müfettiş bulunuyordu.

Olga'ya karşılık veren müfettiş oldu: "Bizi rahatsız etmiyorsunuz.

Konuşmamızın hiçbir resmi yam yok."

214

"Bay müfettiş benim eski bir dostumdur," diye açıkladı doktor Olga'ya.

“Ne olur söyleyin, bu işi neden yaptı?” diye sordu Olga.

“Sevgilisiyle kavga etti, kavga sırasında çantasını karıştırdı ve zehiri yuttu. Başkaca bir şey bilmiyoruz ve korkarım hiçbir zaman da fazla bir şey öğrenmeyeceğiz.”

“Bay müfettiş,” dedi Bertlef, enerjik bir biçimde, “açıklamamda size söylediklerime dikkat etmenizi diliyorum. Ruze-na’yla burada, bu odada, yaşamının son gecesini geçirdim. Belki işin en önemli yam üzerinde yeterince durmadım. Bu eşsiz bir gece oldu ve Ruzena çok mutluydu. Bu pek dikkati çekmeyen kızın aşkla, incelikle, ruh yüceliğiyle dolu ışıl ışıl, onda varolduğunu aklınıza bile getirmediğiniz bir yaratık olmak için kayıtsız ve somurtuk çevresinin kendisini içine kapattığı mengeneyi atmaktan başka şeye gerek duyduğu yoktu. Size şunu söyleyeyim ki, dün gece boyunca ona başka bir yaşamın kapılarını açtım ve tam olarak dün yaşama isteğini duymaya başladı. Ama sonra biri yoluna çıktı...” dedi Bertlef birden düşünceye dalarak ve yavaşça ekledi: “Bu noktada cehennemin işe karıştığını seziyorum.”

“Ağır suç masasında görevli olanların cehennemdeki güçler üzerinde bir etkileri olamaz,” dedi müfettiş.

Bertlef bu alaylı sözlere karşılık vermedi: “İntihar varsayımının gerçekten hiçbir anlamı yok,” diye sürdürdü konuşmasını, “bunu anlayın, size yalvarırım! Yaşamaya başlamak istediği an kendini öldürmesi olanaksız! Yineliyorum, intiharla suçlanmasını kabul etmiyorum.”

“Sayın bayım,” dedi müfettiş, “kimsenin onu intiharla suçladığı yok, şu nedenle ki intihar bir suç değildir. İntihar adaleti ilgilendiren bir iş değildir. Bu bizim işimiz değildir.”

“Evet,” dedi Bertlef, “sizin gözünüzde intihar bir suç değildir, çünkü sizin gözünüzde yaşamın bir değeri yoktur. Ama ben, bay müfettiş, bundan büyük bir günah tanımıyorum.

İntihar cinayetten beterdir: öc almak için ya da bir şeye

215

tamah ederek adam öldürülebilir, ama tamah bile sapkın bir yaşam sevgisinin belirtisidir, İntihar etmekse, kendi yaşamım alaya alınacak gülünç bir şey gibi Tanrı’nın ayakları dibine atmaktır. İntihar etmek, Yaradan’ın yüzüne tükürmektir. Bu genç kadının suçsuz olduğunu kanıtlamak için her şeyi yapacağımı size söylüyorum. Yaşamına son verdiğini iddia ettiğinize göre, bana nedenini açıklayın. Hangi nedeni buldunuz?”

“İntihar nedenleri her zaman gizemlidir,” dedi müfettiş. “Üstelik, bu nedenlerin araştırılması benim görevimin kapsamına girmiyor. Kendimi görevimle sınırladığım için bana kırılmayın. Yeterince işim var ve bu işi göreceğim zamanı ancak buluyorum.

Dosya tabii rafa kaldırılmadı, ama size şimdiden söyleyebilirim ki cinayet varsayımını düşünmüyorum.”

“Hayranım,” dedi Bertlef çok acı bir sesle, “hayranım bir insanın yaşamı üzerine çizgi çekmeye hazırlanırken gösterdiğiniz çabukluğa.”

Olga, müfettişin yanaklarının kıpkırmızı kesildiğini far-ketti. Ama müfettiş kendine hâkim oldu ve kısa bir sessizliğin ardından, hiç de sevimli olmayan bir sesle şöyle dedi:

“Çok iyi. Bu durumda sizin varsayımınızı kabul ediyorum, yani bir cinayetin işlenmiş olduğunu. Bu cinayetin hangi yoldan gerçekleştirildiğini düşünelim. Kurbanın çantasında bir tüp yatıştırıcı hap bulduk. Hastabakıcının sinirlerini yatıştırmak için bir hap almak istediği, ama daha önce başka birinin tüpüne, aynı görünüşte olan ve içinde zehir bulunan bir hap attığı düşünülebilir.”

“Ruzena’nın zehiri ilaç tüpünden aldığı mı düşünüyorsunuz?” diye sordu Doktor Skreta.

“Tabii, Ruzena tüp dışında çantasındaki özel bir yere koyduğu bir zehir de almış olabilir. Bir intihar durumunda olabilecek budur. Ama cinayet varsayımını kabul edersek, birinin ilaç dolu olan tüpe Ruzena’nın aldığı haplara tıpatıp benzeyen bir zehir koyduğunu kabul etmek gerekir. Bu tek
216

olasılıktır.”

“Size karşı çıktığım için beni bağışlayın,” dedi Doktor Skreta, “ama bir alkaloidle normal görünüşlü bir hap yapmak kolay bir iş değildir. Bunun için bir laboratuvara girip çıkabilmek gerekir, bunu da kentimizde kimse yapamaz.”

“Böylesine zehirli bir hap yapmanın olanaksızlığını mı belirtmek istiyorsunuz?”

“Olanaksız değil, ama çok güç.”

“Bunu yapma olanağı bulunduğunu bilmek bana yeter,” dedi müfettiş ve sözlerini sürdürdü: “Şimdi kimin bu kadını öldürmekte çıkarı bulunduğunu kendi kendimize sormamız gerekiyor. Zengin değildi, dolayısıyla parasal nedeni eleyebiliriz. Siyasal nedenleri ya da casusluk gibi şeyleri de eleyebiliriz. Geriye kalıyor bir tek kişisel nedenler. Kuşkulanan kişiler kim? Önce, genç kadınla ölümünden hemen önce zorlu bir tartışma yapan sevgilisi. R üzen a’ya zehiri verenin o olduğuna inanıyor musunuz?”

Kimse müfettişin sorusuna karşılık vermiyordu, o da konuşmasını sürdürdü:

“Sanmıyorum. Bu genç adam Ruzena’ya bağlıydı. Onunla evlenmek istiyordu. Ruzena ondan gebe kalmıştı, çocuk bir başkasından olsa bile işin en önemli yanı, bu delikanlının Ruzena’nın kendisinden gebe kaldığına kesinlikle inanması.

Ruzena'nın çocuğu aldırarak istediğini öğrenince, umutsuzluğa kapıldı. Ama burası çok önemli, Ruzena'nın kürtajdan değil de çocuk aldırma konusunda karar veren kurultan geldiğini iyice anlamak gerek. Bizim umutsuz delikanlı için, daha hiçbir şey yitirilmiş değildi. Dölüt hâlâ yaşıyordu ve genç adam onu korumak için her şeyi yapmaya hazırdu. Genç kadınla yaşamaktan ve ondan bir çocuk sahibi olmaktan başka şey dilemediği halde, o anda Ruzena'ya zehir verebildiğini düşünmek saçma. Hem, doktor da doğal görünüşlü bir hap edinmenin her önüne gelen kişinin başarabileceği bir iş olmadığını bize açıkladı. Bu toplumsal ilişkileri bulunmayan saf

217

çocuk, hapi nereden edinmiş olabilir? Bunu bana açıklar mısınız?"

Müfettişin hitap etmeyi sürdürdüğü Bertlef, omuz silkti.

"Ama biz öbür kuşku lu kişilere geçelim. Başkentten gelen şu trompetçi var. Ölen genç kadınla burada tanışmış, ilişkilerinin nereye kadar gittiğini de hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. Ne olursa olsun, Ruzena onun çocuğun babası olarak görünmesini ve çocuğun alınıp alınmayacağına karar verecek kurultan önüne kendisiyle birlikte gelmesini ondan istemekten çekinmediğine göre, yeterince içli dışlı olmalılar. Ama neden buralı birinden değil de ondan istedi yardımı? Bunu da kestirmek güç değil. Olay dillendirse bu küçük kaplıca kentinde oturan her evli adam karısıyla başının derde girmesinden çekinirdi. Ancak buralı olmayan biri Ruzena'ya böyle bir yardımda bulunabilirdi. Üstelik, ünlü bir sanatçıdan çocuk beklediği söylentisi hastabakıcının ancak gururunu okşa-yabilir ve müzisyeni de küçük düşürmezdi. Dolayısıyla bay Klima'nın mutlak bir kaygısızlıkla ona bu yardımı yapmayı kabul etmiş olduğunu varsayabiliriz. Zavallı hastabakıcıyı öldürmek için bir neden miydi bu? Klima'nın çocuğun gerçek babası olması, doktorun da bize anlattığı gibi, çok uzak bir olasılık. Ama bu olasılığı da kabul edelim. Diyelim ki Klima çocuğun babasıdır ve bu onun hiç hoşuna gitmemektedir. Ruzena çocuğu aldırarak kabul ettiğine ve bu işleme resmen izin verildiğine göre, hastabakıcıyı neden öldürmüş olabileceğini bana açıklayabilir misiniz? Ya da, Bertlef, aradığımız katilin Klima olduğunu mu kabul etmemiz gerekir?"

"Beni anlamıyorsunuz," dedi Bertlef sakin sakin. "Kimseyi elektrik sandalyesine yollamak istediğim yok. Ben yalnızca Ruzena'nın suçsuzluğunu göstermek istiyorum. Çünkü intihar günahların en büyüğüdür. Acıarla geçen bir yaşamın bile gizli bir değeri vardır. Ölümün eşliğindeki bir yaşam bile eşsiz bir şeydir. Ölümle hiç yüzyüze bakışmamış olan bunu bilmez, ama ben, bay müfettiş, biliyorum ve bunun için de

bu genç kadının suçsuz olduğunu kanıtlamak için her şeyi yapacağımı size söylüyorum.”

“Ama ben de denemek isterim,” dedi müfettiş. “Gerçekten de, üçüncü bir kuşkulu kişi var. Bay Bertlef, Amerikalı iş adamı. Ölen genç kadının yaşamının son gecesini kendisiyle birlikte geçirdiğini itiraf etti. Katil olsaydı kuşkusuz bu kendiliğinden bize itiraf edeceği bir şey olmazdı, görüşüyle karşı çıkılabilir. Ama bu karşı çıkış incelemelere fazla dayanmıyor. Dün akşamki konser sırasında, tüm salon bay Bertlef in Ruzena’nın yanında oturduğunu ve konser bitmeden onunla birlikte çıktığını gördü. Bay Bertlef çok iyi bilir ki, bu koşullarda bir an önce itiraf etmek başkaları tarafından foyasının ortaya çıkarılmasından daha iyidir. Bay Bertlef Hastabakıcı Ruzena’nın geceden çok hoşnut olduğuna söylüyor. Bu bizi şaşırtacak bir şey değil! Bay Bertlef çekici bir adam olması dışında, özellikle dolarları ve tüm dünyada yolculuk etmek olanağı sağlayan bir pasaportu bulunan Amerikalı bir iş adamıdır. Ruzena bu deliğe tıkmış yaşamakta ve boşu boşuna deliğinden kurtulmanın yolunu aramaktadır. Kendisiyle evlenmekten başka bir şey istemeyen bir sevgilisi vardır, ama o genç de buralı bir makinistten başka bir şey değildir. Ruzena onunla evlenirse, kaderi dönüşü olmayan bir biçimde mühürlenecek ve buradan hiç kurtulamayacaktır. Burada başka kimsesi yoktur, dolayısıyla da onunla ilişkisini kesmez. Ama aynı zamanda ona kesinlikle bağlanmaktan da kaçır, çünkü umutlarından vazgeçmek istememektedir. Ve birden ince davranışları olan egzotik bir adam belirir, Ruzena’nın başını döndürür. Hemen bu adamın kendisiyle evleneceğine ve yer-yüzünün bu yitik köşesinden bir daha dönmek üzere ayrılacağına inanır. Başlangıçta ağız sıkı bir metres gibi davranmayı bilir, ama sonra gitgide rahatsız edici olur. Kendisinden vazgeçmeyeceğini ona anlatır ve şantaj yapmaya başlar.

Ama Bertlef evlidir ve karısı, yanılmıyorsam kocası tarafından sevilen bir kadındır, bir yaşında bir çocuk anasıdır ve ya-

ruı Amerika’dan gelmesi beklenmektedir. Bertlef, ne pahası* na olursa olsun rezaletten kaçmak ister. Ruzena’nın üzerinde hep bir tüp dolusu sinir ilacı taşıdığını bilir ve tüpün içindeki hapların neye benzediğinden de haberdirdir. Yabancı ülkelerde çok ilişkisi vardır ve çok parası. Onun için, Ruzena’nın ilacına benzer görünüşte bir zehirli hap yaptırmak çocuk oyuncağıdır. O eşsiz gece sırasında, metresi uyurken, ze* hiri tüpün içine koyar. Sanırım, bay Bertlef,” dedi müfettiş sesini görkemli bir biçimde yükselterek, “siz hastabakıcıyı öldürmek için bir nedeni bulunan ve bunu gerçekleştirebilecek durumda olan tek kişisiniz. Sizi suçunuzu itiraf etmeye çağırıyorum.”

Odaya sessizlik çöktü. Müfettiş uzun uzun Bertlef in gözlerine bakıyor ve Bertlef onunki kadar sabırlı ve sessiz bir bakışla müfettişe karşılık veriyordu. Yüzünde ne şaşkınlık, ne de öfke vardı. Sonunda şöyle dedi: "Varmış olduğunuz sonuçlara şaşmadım. Katili bulabilme yeteneğinden yoksun olduğunuz için, onun suçunu sırtına yükleyecek başka birini bulmanız gerek. Suçsuzların suçluların yerine hesap vermek zorunda olmaları yaşamın garip gizlerinden biridir. Size yalvarırım, beni tutuklayın."

22

Kırlar gevşek bir alacakaranlıkla kaplıydı. Jakub arabayı sınırın ancak birkaç kilometre berisindeki bir köyde durdurdu. Ülkesinde geçirdiği son anları biraz daha uzatmak istiyordu.

Arabadan indi ve köy yolunda birkaç adım attı.

Bu yol güzel değildi. Alçak evler boyunca paslanmış demir tel desteleri bırakılmış bir traktör tekerleği, eski maden parçaları görülüyordu.

Özensiz ve çirkin bir köydü bu. Jakub, bu paslanmış demir tel kaplı çöplüğün, anayurdunun selam niyetine kendisi-

220

ne yönelttiği edepsiz bir söz olduğunu düşündü. Küçük bir gölle bir alanın bulunduğu yolun sonuna kadar yürüdü. Göl de bakımsızdı, su mercimekleriyle kaplanmıştı. Kıyısında, bir genç çocuğun bir sopayla itmeye çalıştığı birkaç kaz yüzüyordu.

Jakub arabasına binmek üzere geri döndü. Bir binanın camı ardında ayakta duran küçük bir çocuk gördü. Ancak beş yaşlarında görünen çocuk, camın ardından göle doğru bakıyordu. Belki kazları, belki ile sopasının ucuyla kazları kırbaçlayan genç çocuğu gözetlemekteydi. Camın ardındaydı ve Jakub bakışım ondan ayıramıyordu. Çocuksu bir yüzdü bu, ama Jakub'u büyüleyen gözlükleriydi. Çocuk, camlarının kalınlığı uzaktan kestirilebilen koca gözlükler takmıştı. Baş küçüktü ye gözlükler bu nedenle daha da büyük gözüküyordu. Çocuk gözlüklerini bir yük gibi taşıyordu. Bunları alınya-zısı gibi taşıyordu. Evet, gözlüklerinin halkalarından, yaşamı boyunca peşinden sürüklemek zorunda olduğu bir parmaklığın ardından bakar gibi bakıyordu. Ve Jakub çocuğun gözlerine, gözlüklerine, parmaklıkları ardından bakıyor, birden içinin büyük bir hüznle dolduğunu duyuyordu.

Kıyıları yıkılan ve suyu kırlara yayılan bir ırmak gibi oluverdi birden her şey. Jakub üzüntü duymayalı çok oluyordu. Yıllar. Sertliği, acılığı biliyordu bir tek, ama üzüntüyü hayır. Ve işte üzüntünün saldırısına uğramıştı, yerinden kımıldanmıyordu.

Karşısında parmaklığı giymiş çocuğu görüyor, bu çocuğa, tüm ülkesine acıyordu ve bu ülkeyi az sevdiğini, kötü sevdiğini düşünüyordu ve bu kötü, başarısız aşktan ötürü üzgündü.

Birden bu ülkeyi sevmesini engelleyen gurur olduğu geldi aklına, soyluluğun, ruh yüceliğinin, duyarlılığın gururu, insanları sevmemesine ve onlarda birer katil gördüğü için hepsinden nefret etmesine yol açan delice bir gurur. Ve tanımadığı Sir kadının ilaç tüpüne zehir koyduğunu, kendisinin
221

c ur kattı olduğunu anımsadı. Bir katildi ve gururu unufak İn ustı. Onlardan biri haline gelmişti. Bu somurtuk katille* rin kardeşi idi.

Kalın g /.lülkü yumurcak, donup kalmış gibi, göle dikili camın ardır Ja duruyordu. Ve Jakub bu çocuğun elinden bir şey gelmeyeceğini, hiçbir şeyden sorumlu olmadığını, yaşamı boyunca yükünü taşıyacağı az gören gözlerle doğduğunu bildi Ve yine başkalarına kızmasının nedeninin, verilmiş, birlikte dünyaya geldikleri ve ağır bir parmaklık gibi taşıdıkları bir şey olduğunu düşündü. Kendisinin de ruh yüceliğine hiçbir ayrıcalıklı hakkı bulunmadığını, en büyük soyluluğun katilde olsalar insanları sevmek olduğunu düşündü.

Bir kez daha soluk mavi hap gözünün önüne geldi, kendi kendine, bir bahane gibi hapi, sevimsiz hastabakıcının tüpüne koyduğunu düşündü, onların saflarına kabul edilme isteği gibi, onlardan biri sayılmayı hep reddettiği halde kendisini aralarına kabul etmeleri için yalvaran bir yakarı gibi.

Hızlı adımlarla arabaya doğru yürüdü, kapısını açtı, direksiyona geçti ve sınır yönünde hareket etti yeniden. Daha önceki gün, bunun bir rahatlama anı olacağını buradan sevinçle ayrılacağını düşünüyordu. Yalnızlıkla dünyaya geldiği ve gerçek yerini bulamadığı bir yerden ayrılacağını düşünüyordu. Ama o anda, biricik yurdundan ayrıldığı ve başka bir yurdunun da olamayacağını biliyordu.

23 •

“Sevinmeyin,” dedi müfettiş. “Cezaevi, Golgotha tepesine çıkan Hazreti İsa g’bi geçmeniz için açmayacak zafer dolu kapılarını size. O genç kadım öldürmüş olabileceğiniz fikri hiçbir zaman aklımın köşesinden geçmedi. Sizi suçladıysam, yalnızca öldürüldüğünü iddia etmekte diretmeniz içindir.”

222

“Kendi suçlamalarınızı ciddiye almadığınız için mutluyum,”

dedi Bertlef uzlaşıcı bir sesle. "Ve haklısınız da, sizden Ruzena için adalet istemek akıllıca bir iş değildi"

"Barışmış olduğunuzu zevkle görüyorum," dedi Doktor Skreta. "Hiç değilse bizi rahatlatabilecek bir şey var. Ruzena nasıl ölmüş olursa olsun, son gecesi güzel bir gece oldu."

"Aya bakın," dedi Bertlef. "Tıpkı dünkü gibi ve bu odayı bahçeye dönüştürüyor. Topu topu yirmi dört saat kadar önce, Ruzena bu bahçenin pensiydi."

"Ve adaletin bizi bu kadar ilgilendirecek fazla bir şeyi yok," dedi Doktor Skreta. "Adalet insanca bir şey değildir. Kör ve acımasız yasaların adaletidir ve belki başka bir adalet daha vardır, üstün bir adalet, ama o benim için anlaşılabilir bir şey. Yeryüzünde hep adaletin dışında yaşadığım izlenimini duyuyorum."

"Nasıl?" diye sordu Olga şaşkınlıkla.

"Adalet beni ilgilendirmiyor," dedi Doktor Skreta. "Bu benim dışımda ve üzerimde bulunan bir şey. Ne olursa olsun, bu insanlık dışı bir şey. Bu iğrenç güçle hiçbir zaman işbirliği yapmayacağım."

"Bununla hiçbir evrensel değeri kabul etmediğinizi mi söylemek istiyorsunuz?" diye sordu Olga.

"Kabul ettiğim değerlerin adaletle hiçbir ortak yam yok."

"Örneğin?" diye sordu Olga.

"Örneğin, dostluk," karşılığını verdi doktor, tatlılıkla.

Herkes sustu ve komiser ayrılmak üzere ayağa kalktı.

Tam o sıra, Olga'nın aklına bir şey geldi: "Ruzena'nın aldığı haplar ne renkti?"

"Soluk mavi," dedi müfettiş ve yeniden canlanan bir ilgiyle ekledi: "Peki ama neden bu soruyu sordunuz?"

Olga, müfettişin, düşüncelerini okumasından korkuyordu ve hemen gerilemeye çalıştı: "Onu bir ilaç tüpüyle gördüm. Gördüğüm tüp olup olmadığı düşünüyordum..."

223

Müfettiş düşüncelerini okumuyordu, yorgundu ve herke* se iyi geceler diledi.

Dışarı çıktığında Bertlef, doktora şöyle dedi: "Karılarımız her an gelebilirler. Onları karşılamaya gitmemizi ister misiniz?"

"Tabii. Bugün her günkü dozun iki katı ilaç alacaksınız," dedi doktor özenle ve Bertlef yandaki küçük odaya çekildi.

“Eskiden Jakob’a bir zehir vermiştiniz,” dedi Olga, “Soluk mavi bir haptı bu. Ve Jakob zehiri hep üzerinde taşıyordu. Bunu biliyorum.”

“Saçmasapan şeyler uydurmayın. Ona hiç böyle bir şey vermedim,” dedi doktor hızla.

Sonra Bertlef, yeni bir boyunbağı takmış olarak, yandaki küçük odadan çıktı ve iki adama veda etti.

24

Bertlef ve doktor Skreta, çınarlı yoldan geçerek gara gidiyorlardı.

“Şu aya bakın,” diyordu Bertlef. “İnanın bana doktor, dün akşam ve gece bir mucizeydi sanki.”

“Size inanıyorum, ama kendinizi kollamahsınız. Böylesine güzel bir geceyi kaçınılmaz bir biçimde izleyen davranışlar, gerçekten sizi büyük bir tehlikeyle karşı karşıya bırakır.”

Bertlef karşılık vermiyordu ve yüzü mutlu bir kıvançla

ışıl ısıldı. ^ if£l

“Çok keyifli görünüyorsunuz,” dedi doktor Skreta.

“Yanılmıyorsunuz. Benim sayemde yaşamının son gecesi güzel bir gece olduysa, mutluyum.”

“Biliyorsunuz,” dedi birden Doktor Skreta, “size sormak istediğim garip bir şey var, ama buna hiç cesaret edemedim.

Oysa, bugün öylesine olağanüstü birgün yaşıyoruz ki sanırım

224

gözüpeklik gösterip sizden...”

“Konuşun doktor!”

“Beni evlat edinmenizi isterdim.”

Bertlef, şaşkınlıkla durdu ve Doktor Skreta isteğinin nedenlerini ona anlattı.

“Sizin için yapamayacağım şey yoktur, doktor!” dedi Bertlef. “Yalnızca karımın bunu garip bulmasından çekmiyorum. Kendisi, oğlundan on beş yaş küçük olacak. Yasal açıdan olabilir mi bu?”

“Evlat edinilen kişinin annesiyle babasından daha genç olması gerektiği hiçbir yerde yazılı değil. Bu anne ve babasıyla kanbağı bulunan bir çocuk değil, ama özellikle evlat edinilen biri.”

“Bundan emin misiniz?”

“Uzun süre önce hukukçulara danıştım,” dedi Doktor Skreta, dingin bir utangaçlıkla.

“Biliyor musunuz, bu garip bir düşünce. Biraz şaşırdım,” dedi Bertlef, “ama bugün öylesine bir coşku içindeyim ki, bir tek şey istiyorum: tüm dünyaya mutluluk vermek. Bu <size mutluluk verecekse... oğlum...”

Ve iki adam sokak ortasında kucaklaştılar.

25

Olga yatağına uzanmıştı (yan odadaki radyonun sesi çıkmıyordu) ve onun gözünde Jakub’un Ruzena’yı öldürdüğü, bunu da kendisiyle Doktor Skreta’dan başka kimsenin bilmediği açıktı. Bunu niçin yaptığını, kuşkusuz hiçbir zaman öğrenemeyecekti. Bir dehşet ürpertisi teninde dolaşıyordu, ama sonra (bildiğimiz gibi, gözlemlemeyi iyi biliyordu) şaşkınlıkla bunun hoş bir ürperti olduğunu ve bu dehşetin aynı zamanda kıvançla dolu olduğunu anladı.

önceki gün, en korkunç düşüncelerin pençesinde olma-

Aynılık Valsi

225/15

sı gereken bir anda Jakub’la sevişmişti ve onu tümüyle bu sevişme eyleminin içine çekmişti, korkunç düşünceleriyle birlikte.

“Nasıl oluyor da bu bende tiksinti bile uyandırmıyor,” diye düşünmekteydi “Nasıl oluyor da gidip (hiçbir zaman da gitmeyeceğim) onu ele vermiyorum? Ben de mi adaletin dışında yaşıyorum?”

Ama kendi kendine bu soruları sordukça, içindeki o garip ve mutlu kıvancın daha da büyüdüğünü duyuyordu. İrana geçilen ve birden başdöndürücü -ne kadar güçlü itilirse o kadar zorlu- bir zevke kendini kaptıran bir genç kız gibiydi...

26 ‘İ

Tren gara girdi ve iki kadın indi.

Biri otuz’beş yaşlanndaydı ve Doktor Skreta tarafından öpüldü, öbürü daha gençti, özenle giyinmişti, kollarında bir bebek tutuyordu ve onu öpen Bertlef oldu.

“Küçük oğlunuzu bize gösterin, sevgili bayan,” dedi doktor.

“Onu daha önce hiç görmedim.”

“Seni bu kadar iyi tanımamış olsaydım, kuşkularım olurdu,” dedi bayan Skreta, alaycı bir sesle. “Bak, üst dudağında bir ben var, tam sendeki ben’in yerinde!”

Bayan Bertlef, Skreta’nın yüzünü inceledi ve neredeyse bağırarak: “Doğru!” dedi “Burada kür yaparken sizdeki beni hiç farketmemiştim!”

Bertlef konuşta: "Öyle şaşırtıcı bir rastlantı ki, buna mucizeler arasında yer veriyorum. Kadınları sağlığa kavuşturan Doktor Skreta melekler sınıfındandır ve melekler gibi de, dünyaya gelmelerine yardım ettiği çocukları kendi işaretiyle damgalar. Bu bir ben değil, bir meleğin işaretidir."

Orada bulunan herkes, Bertlef in açıklamalarını hayranlıkla dinlemişti, keyifle güldüler.

226

"Ayrıca," dedi Bertlef, sevimli karısına dönerek, "birkaç dakikadan beri doktorun, küçük John'umuzun ağabeyi olduğunu sana açıklıyorum. Dolayısıyla, kardeş olduklarına göre ikisinde de aynı işaretin bulunması doğaldır."

"Neyse! Sonunda kararım verdin..." dedi bayan Skreta, mutlu bir iççe kişle.

"Hiçbir şey anlamıyorum, hiçbir şey anlamıyorum!" diyordu bayan Bertlef, açıklama isteyerek.

"Sana her şeyi açıklayacağım. Bugün birbirimize söyleyecek çok şeyimiz, kutlayacak çok şeyimiz var. Önümüzde eşsiz bir hafta sonu bulunuyor," dedi Bertlef karısının koluna girerek.

Sonra dördü birden peronun ışıklan altından geçip istasyondan çıktılar.

SON